

Plautdietsche Läsunge 2

Low German Readings 2

D. E. Copre (Ed.)

Draft August 24, 2019

Plautdietsche Läsunge 2 – Low German Readings 2 – 2019.
D. E. Copre (Ed.)

An electronic copy will be available at www.plautdietsch-copre.ca.

Permission to use copyright material is gratefully acknowledged as follows:*

DeFehr Foundation Inc., Winnipeg MB, for two excerpts from "Gerhard Lohrenz, Mia oder Über den Amur in die Freiheit, DeFehr Foundation Inc., Winnipeg MB, 1981."

Manitoba Mennonite Historical Society for an excerpt from "Collected Works - Arnold Dyck, Volume I, Edited by V. G. Doerksen and H. Loewen, Verloren in der Steppe, Chapt. 1, Lena, MMHS, Winnipeg MB, 1985." MMHS retains the copyright for the Collected Works.

The Canadian Conference of Mennonite Brethren Churches, Winnipeg MB, for an excerpt from "Franz C. Thiessen, P. M. Friesen 1849-1914 - Personal Recollections, Christian Press, Winnipeg MB, 1974," and one from "Cornelius A. DeFehr, Erinnerungen aus meinem Leben, Christian Press, Winnipeg MB, 1976."

CMU Press, Winnipeg MB, for an excerpt from "Walter Schmiedehaus, Die Altkolonier - Mennoniten in Mexico, CMBC Publications, Winnipeg MB, 1982."

Derksen Printers, Steinbach MB, for an excerpt from "Victor Janzen, From the Dniepr to the Paraguay River, Derksen Printers, Steinbach MB, 2010."

Herald Press, Scottdale, PA, 15683. Excerpt "Trial by Water" from *Up from the Rubble* by Peter and Elfrieda Dyck. (pp 215-220). ©1991.

Jack Klassen, Altona MB, for an excerpt from "Jack Klassen, Dee Trajchtmoaka, Altona MB, 2003."

Emma Salmon-Plett, Victoria BC, for an excerpt from "Emma Salmon-Plett, An Enduring Faith, Friesen Press, Victoria BC, 2013."

* Additional details are provided in the 'Kjwale' section on P. 99.

Cover Photo Credit:

Agatha Loewen Schmidt, Exodus from USSR - 1943, Kitchener. CA MAO XV-19.3-1992-14-3069, Mennonite Archives of Ontario, Waterloo.

Acknowledgement: The provision of Plautdietsch language software by Adi Stöckl is gratefully acknowledged.

Translation of English and High German texts to Plautdietsch ('Zacharias Orthography without the n') and conversion of texts from other Low German Orthographies to 'Zacharias Orthography without the n' - D. E. Copre.

All rights reserved.
Ottawa, 2019.

Enhault

Väawuat		4
Gloowe		
1. Elizabet	A. Brons	11
2. Ujiji	Henry Morton Stanley	14
3. Besuach	Gerhard Lohrenz	19
Ruslaunt		
4. Lena	Arnold Dyck	22
5. Cornies	Agronom Gavel	26
6. P. M. Friesen	Franz C. Thiessen	30
7. Wota Flucht	Gerhard Lohrenz	34
Utwaundra		
8. Selwastekja	Mabel Dunham	39
9. De Zaar	Gerhard Wiebe	46
10. Kundschofta	Walter Schmiedehaus	50
Flichtlinje		
11. Hollenda	Gerhard Fast	55
12. Loft Aunjreff	Victor Janzen	58
13. Wota Proow	Peter and Elfrieda Dyck	62
Koloniste		
14. De Trajchtmoaka	Jack Klassen	66
15. De Jreene Hal	Emma Salmon-Plett	71
16. De Berecht	C. A. DeFehr	77
Kjrieja		
17. Plons hakje – Sun Tzu	Lionel Giles	80
18. Denkmol		82
19. Matematik Priefunk	Winston S. Churchill	83
20. De Eemskje	Carl Stephenson	85
Kjwale		99
Bibliografie		100

Väawuat

This collection of real life accounts, short stories, and other literary works was written by an array of authors, many of Mennonite background. The selection of works was intended to include representatives from various epochs, geographical regions, literary styles, and viewpoints. A common element of all contributions is the language; all works were written in or translated to Plautdietsch. Plautdietsch, the mother tongue of the Russian Mennonites, still has a number of written forms; the 'Zacharias orthography' without the terminal 'n' is used herein. A primary reason for issuing this second collection of articles is to provide further reading material for a Plautdietsch language course. A short introduction to the individual contributions follows.

1. Elizabet – A. Brons

A. Brons was a female German writer of the late 19th century. She is in the elite class of Mennonite history writers to which belong P.M. Friesen, C. H. Smith and F. H. Epp and others. The present article concerns the Martyr Elizabet of Leewarden, a colleague of Menno Simons. Excerpts are presented from Elizabet's trial in which she was condemned to death for heresy. Possibly no other alleged Anabaptist heretic showed greater faith and Biblical knowledge during a trial than did Elizabet. In their frustration, the trial judges sent her up for torture during which Elizabet was steadfast, as she was during her subsequent execution.

2. Ujiji – Henry Morton Stanley

H. M. Stanley was a newspaper reporter during the 2nd part of 19th century, whose fame stemmed from his encounter with and rescue of the legendary Scottish missionary-explorer in the remote town of Ujiji in Central Africa. This story describes the rescue of Livingstone by Stanley in 1870. Livingstone had set out years earlier to explore Central Africa so that mission stations could be established in the area. When no word was heard from him for several years and he was presumed dead Stanley was dispatched to find him. Their dramatic meeting in Ujiji inspired Stanley and others, including Mennonites, to a great missionary effort in Central Africa.

Dise Saumlunk von Berechte ut däm werkjlichen Läwe, Korte Jeschichte un aundre literarische Schrefte wort von eene Rieej von Schrefstalasch jeschräwe, mieeschtens von mennonitischen Hinjagrunt. De Utwol von de Biedrachs sull Väabilda von veschiedne Tiede, Geografie Jebieta, schreftlische Sorte un Aunsechte toop brinje. Daut Jemeensomet von aule Schrefte es de Sproak. Aule Woakje sent en Plautdietsch jeschräwe ooda doahan äwasat. Plautdietsch, de Muttasproak von de rusche Mennonite, haft noch miere jeschräwne Forme; hia woat de 'Zacharias Ortografie' one daut 'n' aum Enj jebrukt. Een Grunt fa dise Saumlunk to drekje es om Läse Materiöl fa eene Plautdietsche Klaus reed to moake. Doa folcht eene korte Enleidunk to de eenselne Artikjel.

1. Elizabet – A. Brons

A. Brons wia eene dietsche Schrefstalasche vonne lote 1800 Joare. See jehieed mank de beriemte mennonitische Jeschicht Schriewasch, P. M. Friesen, C. H. Smith un F. H. Epp un aundre. De väaligjende Schreffet kjemmat sikj met de Martiera Elizabet von Leewarden, eene Kollege von Menno Simons. De Eenselheite von Elizabet äa Prozass, en däm see wäajen Erria to Doot veuadeelt wort, sent hia metjedeelt. Kjeen aundra von de Anabaptiste aus Erria beschuld weess wäarent een Prozass mea Gloowe un Biblischet Weete aus Elizabet. En äare Enteschunk schekjte de Prozass Rechtasch äa toom Folta, wua Elizabet staunthauft bleef, woo see et uk bie äare foljende Hanrechtunk wia.

2. Ujiji – Henry Morton Stanley

H. M. Stanley wia een Zeitunk Schriewa en de tweede Halft vom 19. Joahundat. Sien Rum stemd von eene Bejäjnunk en Zentraulafrika met David Livingstone. Dis Artikjel vetald von de Radunk von Livingstone bie Stanley em Joa 1870. Livingstone haud Joare verhää loosjesat, om Zentraulafrika to erkunde, doamet Missions Stazione en de Jäajent enjerecht woare kunne. Aus miere Joare lank kjeen Wuat von am jehieet wort un aunjenome wort, daut hee doot wia, wort Stanley jeschekjt, om am to finje. Daut dramatischet Trafe en Ujiji gauf Stanley un aundre Moot, uk Mennonite, eenem grooten Missions Ensauz en Zentraulafrika to moake.

3. Visit – Gerhard Lohrenz

G. Lohrenz was a Mennonite educator and writer of the previous century, whose work dealt mainly with the Mennonite sojourn in Russia. Among his books is *Mia*, a first person narration of the story of Maria DeFehr, who emigrated from Russia to Canada. This article is a chapter of the book *Mia* and describes the interaction of two sisters who are reunited after a four-decade long separation. The host sister lives in a land where it is permitted to believe in the existence of Paradise, after death, in heaven. The visiting sister lives in a land where a Paradise is promised, before death, here on earth.

3. Besuach – Gerhard Lohrenz

G. Lohrenz wia een mennonitische Liera un Schrefstala vom verhäajen Joahundat, däm siene Oabeit hauptsechlich met däm mennonitischen Oppenthault en Russlaunt deeld. To siene Bieekja jehieet Mia, eene Ekj-Vetal von de Jeschicht von Maria DeFehr, dee von Russlaunt no Kanada utwaundat. Dit Artikjel es een Kapitel vom Buak Mia daut met daut Tweschen Spell von twee Sestre deelt, dee no eene Tranunk von vea Joatieende wada veeent sent. De Wietsesta läft en eenem Launt, wua et erlaup es, aun de Eksistens no däm Doot von een Paradies em Himmel to jleewe. De Jastsesta läft en eenem Launt, en däm een Paradies hia opp leede ver däm Doot vesproake es.

4. Lena – Arnold Dyck

Arnold Dyck is the foremost of the Russian Mennonite writers. His fame stems largely from his comic *Koop un Bua* works but he wrote also a serious novel *Verloren in der Steppe* about Mennonite life in Russia. The novel covers the grim realities of Russian Mennonite life, including an event experienced by most Russian Mennonites, the passing of a child or young sibling. This article is the first chapter, *Lena*, of the novel. It tells in haunting detail the experiences of the four-year-old protagonist as he loses his younger sister through illness and then attends her burial service.

4. Lena – Arnold Dyck

Arnold Dyck es de väaschta von de rusche mennonitische Schrefstalasch. Sien Rum kjemt hauptsechlich von siene sposje *Koop un Bua* Jeschichte, oba hee haft uk een iernstet Romaun *Verloren en de Steppe* äwa daut mennonitische Läwe en Russlaunt jeschräwe. Daut Romaun behandelt sikj met de diestre Werkjlichkjeite von daut rusch-mennonitischet Läwe. En disem Artikjel woat eene Bejäwenheit jeschildat, daut de mieschte rusche Mennoniten erläft habe, daut Doot von een Kjint ooda von een junget Jeschwista. Em Artikjel woare de Beläwnise von een vea joaschen Jung beschräwe, dee siene jinjre Sesta derch Krankheit velist un dan bie äa Bejfranis deel nemt.

5. Cornies – Agronom Gavel

Johann Cornies is recognized as the most accomplished of Mennonite laymen. He immigrated with his family to Russia in 1804 from Prussia. His reforms in agriculture, industry, village planning, and education brought the Mennonites to the forefront in South Russia. He encountered resistance from some Mennonites, who opposed his occasional high-handed methods. This article is a eulogy of Cornies written by a Russian professional, Agronom Gavel, at the time of his death in 1848. The eulogy is highly favourable, a viewpoint which in time was adopted by his fellow Mennonites.

5. Cornies – Agronom Gavel

Johann Cornies jelt aus de ieeschta mank de mennonitische Jeschaftslied. Hee waundad 1804 met siene Famielje ut Preise no Russlaunt. Siene niee Endrunge en Launtwirtschaft, Industrie, Darp Plone un Bildunk brochte de Mennonite en Siedruslaunt aun de Spetz vonne Bevelkjarunk. Hee steet opp Wadastaunt von eenje Mennonite, dee sikj ver siene jeläajentliche äwabrostje Metoode stiepade. Dis Artikjel es eene Loffräd fa Cornies, dee von eenem ruschen Fachmaun, Agronom Gavel, bie sien Doot em Joa 1848 jeschräwe wort. De Loffräd es besondasch jenstich, eene Aunsecht, dee en lotre Joare uk von siene Launtslied äwanome wort.

6. P. M. Friesen – Franz C. Thiessen

P.M. Friesen was the leading academic of the Russian Mennonites at the end of the 19th Century. He served as a vital representative to the Russian government. Additionally he was a great educator and a dogged defender of individuals and oppressed minorities. An intellectual giant, Friesen was commissioned to write a history of the Russian Mennonites and replied with a monumental thesis. In this article are recounted two remarkable events in the life of Friesen, as seen by a close colleague F. C. Thiessen. In the first, Friesen is called in as a chaplain for a Mennonite man facing execution. In the second, Friesen is jailed over an incident where he defends an apparently innocent man.

6. P. M. Friesen – Franz C. Thiessen

P.M. Friesen wia aum Enj vom 19. Joahundat de hechsta Utjelieeda von de rusche Mennonite. Hee wia een wichtja Veträda met de rusche Rejierunk. Hee wia uk aus een groosotja Liera bekaunt un een aunhoolenda Veteidja von Persoone un unjadrekjte Mindaheite. Friesen, wort dän Oppdrach jejäfft, de Jeschicht von de rusche Mennonite to schriewe, un hee auntwuat met een groosotjet Woakj. En disem Artikjel woare twee oppfaulende Erieejnise em Läwe von Friesen vetalt, aus von een enja Kollege F. C. Thiessen erfoare. Enne ieeschte Erieejnis, wort Friesen aus Prädja to eenen Mennonit jeroopt, dee hanjerecht woare sull. Enne tweede, wort Friesen wäajen eenen Väafaul enjestopt, wua hee eenen woomäajlich onschuldjen Maun veteidicht.

7. Water Flight – Gerhard Lohrenz

This article consists of another chapter from the book *Mia* by G. Lohrenz (see #3 above). The intolerable oppression of the Marxists in post-revolution Russia led to a large exodus of Mennonites to the West. While a majority of the refugees fled over the western land border a sizable number escaped by crossing the hazardous river border in the Far East. In this story, the legally and ethically ambiguous behaviour of refugees and 'coyotes' is considered as a small party of Mennonites living in Russia's Far East seeks safety by escaping across the Amur River into China. Each party is technically a lawbreaker and struggles to get good treatment from the other.

7. Wota Flucht – Gerhard Lohrenz

Dis Artikjel besteit ut eenem wiedren Kapitel von daut Buak Mia von G. Lohrenz (#3 bowe seene). De schlemriche Unjadrekjnk von de Marxiste en Ruslaunt no de Rewoluzion fieed to eene groote Utsiedlunk von Mennonite nom Waste. De Mierheit von de Flichtlinje jinje äwa de wastliche Launt Jrens. Eene Aunzol oba flicht äwa de jefädliche Fluss Jrens em Wieden Ooste. En disem Artikjel woat daut jesazliche un moralische onkloare Vehoole von Flichtlinje un 'Kojotes' jeseene, aus eene kjliene Grupp von Mennonite opp de Flucht äwa dän Amur no China jeit. Jiede Partei es selfst een Jesaz Äwaträda un mott seene goode Haundlunk vom Aundren to kjriee.

8. Pieces of silver – Mabel Dunham

Mabel Dunham was a Canadian writer who wrote about the migration of 'Old' Mennonites from Pennsylvania to Waterloo County. Her romantic novel *The Trail of the Conestoga* tells the story of a Pennsylvania family group which comes to Canada after the American War of Independence. In this article an episode of that novel is presented. To gain uncontested ownership to land purchased in Canada and to provide a home for his intended, the protagonist must return to Pennsylvania to ask for a loan from his co-religionists. They graciously grant his request. Due to limited banking facilities, he faces the further problem of how to transport the money through the wilderness to Canada in physical form.

8. Selwastekja – Mabel Dunham

Mabel Dunham wia eene Kanadische Schrefstalasche, dee von daut Äwasiedlen von 'Oole' Mennonite von Pennsylvania no Waterloo Jebiet schreef. Äa Romaun *The Trail of the Conestoga* vetalt de Jeschicht von eene Pennsylvania-Famielje Grupp, dee no däm amerikaunschen Onaunfhenjichkjeit Kjrich no Kanada kjemt. En disem Artikjel woat eene Bejäwenheit von disen Romaun jeschildat. Om onvestradet leejendom von eenje en Kanada jekofte Lenda to kjriee un om siene Brut een Tus to veschaufe, mott de Haupt Karakta no Pennsylvania trigj kjiere, om eenen Kjrediet von siene Gloowesbreeda to bedde. See jäwe daut leeftolich. Wäajen de bejrenste Bank Mäajlichkjeite, mott hee uk eene Metood finje toom Jelt en kjarpaliche Form äwa de Wiltnis no Kanada to brinje.

9. The Tsar – Gerhard Wiebe

When it was known that the original privileges negotiated by Hoepfner in 1789 would be cancelled in the 1870s, conservative Mennonites feared a loss of their way of life. Their leader, Elder Heinrich Wiebe of the Bergthal Colony, advocated emigration. Emigration was strongly opposed by the Tsar, who exerted strong pressure on Wiebe. Wiebe was called to meet a government official alone and to address him as the Tsar. As an uneducated farmer living on an isolated Mennonite colony he was forced to fence with a powerful seasoned diplomat. To withstand his opponents intimidating tactics, Wiebe dipped into his deep faith and persuaded his adversary to grant permission for his constituents to leave Russia.

9. De Zaar – Gerhard Wiebe

Aus et bekaunt wort, daut dee von Hoepfner 1789 jehaundelte Priwiläjien en de 1870ja Joare oppjehowe woare wudde, ferchte de konservatieve Mennonite en Russlaunt dän Veluss von äare Lävens Sitte. Äa Leida, Eltesta Heinrich Wiebe von de Bergtola Kolonie, rod eene Utwaundrunk. Sien Plon wort stoakj vom Zaar aufjelänt, dee stoakjen Druck opp Wiebe uteewd. Wiebe wort jeroopt, eenen Rejierunk Beaumta auleen to trafe un am aus Zaar to betrachte. Aus een onjebilda Foarma, dee en eene aufjelääjene mennonitische Kolonie wond, wort hee bedwunge, met eenem majchtjen erfoarnen Delegaut to kjrieje. Om de bedriewende Hinjaleste von sien Jääjna to äwastone, trud Wiebe aun sienen deepen Gloowe. Entlich kunn hee sienen Jääjna enräde, de Erlaubnis fa siene Lied uttowaundre, to jäwe.

10. Delegates – Walter Schmiedehaus

The Mennonites who had migrated to Western Canada faced cancellation of their privileges after a 50 year stay. Conservative Mennonites favoured emigrating to avoid assimilation into the North American culture. This article tells of the visit of a party of six delegates looking into migration possibilities to Mexico. Diary entries record their progress in their two main objectives - to find suitable land, and to negotiate privileges from the government. As simple farmers with limited economic and planning skills they search a vast land and negotiate with worldly land agents. Finally, they meet the country's President Álvaro Obregón who carefully considers their request.

10. Kundschofta – Walter Schmiedehaus

De Mennonite, dee von Russlaunt no Wast Kanada utjewaundat wiere, worde no eenen 50-joaschen Oppenthault met daut Opphäwe von äare Priwiläjien jedroot. Konserwative Mennonite rode eene Utwaundrunk, om to vemeide, äare Schoole un Kjinja to veliere. Dis Artikjel vetalt vom Besuach von eene Grupp von sas Kundschofta, dee sikj met Utwaundrunk Määjlichkjeite no Mexiko beschafftje. Doagesbuak Schrefte vetale von äaren Beschekjen en äare twee Hauptziele - goteljet Launt to finje un Priwiläjien von de Rejierunk to kjrieje. Aus eenfache Foarmasch met bejrenste Bildunk motte see een riesjet Launt derchsieekje un met weltliche Launt Ajente haundle. Schlieslich trafe see dän Präsident Álvaro Obregón, dee an leefolich behandelt.

11. Dutchmen – Gerhard Fast

German troops occupying the Mennonite colonies in Russia in 1941 were greeted as liberators. Retreating in 1943 after defeat at Stalingrad, the German army took along Mennonites in a flight known as *The Great Trek*. The present article tells of the difficulties in the next few years of the Mennonites from the village of Nieder Khortitza. Their initial escape is in open wagons under threat from the advancing Red Army. At war's end they must evade Russians to avoid forcible repatriation. As an undocumented minority with an uncertain future they adopt an inspired stratagem - they request asylum in Holland as returning Dutchmen!

11. Hollenda – Gerhard Fast

Dietsche Truppe, dee 1941 de mennonitische Kolonie en Russlaunt besade, worde aus Befrieasch bejreest. No däm Veluss en Stalingrad en 1943 trock de Dietsche Armee trigj un naum de Mennonite met. De Flucht wort *De Groota Trek* jenant. Dis Artikjel vetalt von de Schwierichkjeite von de Mennonite vom Darp Nieder Khortitza en de näakjste poa Joare. Äare ieeschte Foat wia en opne Woages, dee von de vää drinjende Roode Armee bedroot worde. Aum Kjrichs Enj muste see de Russe uten Stich gone, om een jewaultsome Trigjschekje to vemeide. Aus eene Mindaheit one Papiere met onjewesse Tookunft, foljde see eenen enjējāften Plon - see sochte Oppnom en Hollaunt aus trigj reisende Hollenda!

12. Air attack - Victor Janzen

During WWII, innovations in aerial combat lead to increased hazards for civilians. Little concern was shown whether bombs caused civilian casualties. In fact, fleeing refugees were often attacked by fighter aircraft or residential areas were targeted in strategic carpet bombing. In the present article two stories are told of the bombing of Mennonites. In the first one, a Soviet fighter attacks a Mennonite home in the Khortitza colony where a German officer is stationed. In the second one, Mennonite refugees cower in cellars in a German industrial town targeted by high flying bombers.

12. Loft Aunjreff – Victor Janzen

Em Tweeden Weltkriich brochte niee Metoode em Loft Kaumf jratre Jefoa fa de Zivil Bevelkjarunk. Maun kjemmad sikj meist nich, auf Bombe opp Zivil Opfa folle. En Werkjlichkheit worde reisende Flichtlinje foaken von Kjamf Äarpläns aunjejräpe ooda Hiesa bie Strategisch Teppich Bombasch aunjejräpe. En disem Artikjel woare twee Jeschichte äwa daut Bombe von Mennonite vetalt. Enne ieeschte, jript een Sowjet Kjamfa een mennonitischet Hus en de Kolonie Khortitza aun, en dee een Dietscha Offizia stationieet es. Enne tweede, sette mennonitische Flichtlinje en Kjalasch aus huach flieejende Bombasch eene Industrie Staut en Dietschlaunt aunjriepe.

13. Water test – Elfrieda and Peter Dyck

At the end of WWII, Russian Mennonite refugees in Germany remained in jeopardy, as Russian agents sought to deport them back to Russia. The MCC was instrumental in gathering together refugees and arranging for their escape to the Americas. By this time, many refugees were seriously stressed out and showed signs of bizarre behaviour. The present article tells of an unusual incident on a cruise ship taking refugees from Germany to Argentina. A teenage Mennonite girl is accused of theft by her friends and she finds a novel way to prove her innocence.

13. Wota Proow – Elfrieda un Peter Dyck

Aum Enj vom Tweeden Weltkriich bleewe rusche mennonitische Flichtlinje en Dietschlaunt en Jefoa, wiels rusche Ajente vesochte, an trigj no Russlaunt to schlape. Daut MCC wia hauptsechlich doaraun bedeelecht, Flichtlinje tooptobrinje un äare Reis no Amerika to plone. To dise Tiet wiere eenje Flichtlinje iernsthaut aunjespaunt un weese Tieekjens von besondret Benäme. En disem Artikjel woat von eene onjeweenele Bejäwenheit opp eenem Ozean Daumpa vetalt, daut Flichtlinje von Dietschlaunt no Argentinien brocht. Eene junge mennonitische Mejal wort von äare Frind von Stälarie veschuldicht un see finjt eenen besondren Wajch, om äare Onschult to bewiese.

14. The Trajchtmoaka – Jack Klassen

Mennonite colonists who settled in areas lacking regular medical facilities relied in cases of medical distress on home remedies, natal care workers, and Trajchtmoaka. The latter were book or home trained practitioners who proved indispensable to the general public. This article is a chapter of a book based on the true story of a female Trajchtmoaka in East Reserve Settlement in Manitoba in the early 1900s. She commences her healing as a teenager, earns her own living, and through adoption raises a family. This article focuses on the effect of evangelists who come to her community from America seeking to reinforce the regular Mennonite faith with Pietism teachings.

14. De Trajchtmoaka – Jack Klassen

Mennonitische Koloniste, dee sikj en Jebieta dol leete wua kjeene räajelmäsje medizienische Enrechtunge wiere, muste sikj en Nootfal, opp Husmeddel, Jeburts Halpa un Trajchtmoaka velote. De latste wiere selfst jeliiede 'Doktasch', dee sikj fa de breede Effentlichkheit sea halv ful weese. Dis Artikjel es een Kapitel von een Buak, daut von eene Trajchtmoaka-Fru en de Oost Resarw Kolonie en Manitoba aum Aunfank vom 20. Joahundat vetalt. See funk äare Heelunk aus eene Jugentliche aun, vedeent äaren ieejnen Läwesunjahault un trock eene Famielje von Aunjenome Kjinja opp. Dis Artikjel befot sikj von de Wirkjunk von Evangelista dee von Amerika no äa Darp kome, un vesieekje, dän räajelmässichen mennonitischen Gloowe met Formlichkheit Liere to stoakje.

15. The green hell – Emma Salmon-Plett

Some Mennonite colonists have landed up in very inhospitable places. The pioneers in Prussia began in swamp land, those in Khortitza in barren hilly terrain, while those in Manitoba on a treeless freezing prairie. The settlers who faced the greatest challenges were perhaps those who migrated to the Gran Chaco. Three major waves of settlers came here and survived. The present article deals with colonists who came after the Russian Revolution. Despite the experiences of an earlier group, the new settlers must cope with poverty, hunger, deprivation, and back-breaking toil. Yet they lead a rich community life, which produced immeasurably sturdy individuals.

15. De Jreene Hal – Emma Salmon-Plett

Mennonitische Koloniste sent aun sea nich auntrakjende Uate aunjekome. De ieeschte Siedlasch en Preisse funge en een Somplaunt aun, dee en Khortitza en kole Boaje, un dee en Manitoba en eene boomloose, ieskolde Präarie. De Koloniste, dee aum jratsten rutjefoddad worde, wiere veleicht deejanje, dee en dän Gran Chaco enwaundade. Dree groote Wale von Siedlasch kaume hia aun un äwaläde. Dis Artikjel befot sikj met de Koloniste, dee no de rusche Rewoluzion kaume. Trotz de Erfoarunge von de verhääje Grupp muste de niee Koloniste met Oamheit, Hunga, Knaupheit un Sklow Oabeit foadich woare. See kunne oba een rikjet Jemeenschofts Läwe fiere, daut ommääjlich jewaultiche Mensche väabrocht.

16. The Report – C. A. DeFehr

Mennonites have experienced several occasions of semi-organized major resettlement. Colonists invited to Russia by Catherine the Great were sponsored by her government. Migrants after WWI were brought to Canada with a C. P. R. loan and were administered by untrained but helpful Mennonite volunteers. Refugees from Russia after WWII were brought to South America by the MCC. This latter migration is described in this article in the form of a report presented by a Mennonite layman, C. A. DeFehr, who had been invited by the MCC to head the operation. His poignant document outlines the difficulties, surprising developments, and successes in the planning of the operation.

16. De Berecht – C. A. DeFehr

Mennonite habe mieremol groote Omsiedlung erläft. Dee von Katarina de Groote no Russlaunt enjelodne Koloniste worde von äare Rejierunk jeleit. Omsiedlasch no däm leeschten Weltkjrigh worde met eene CPR Schult no Kanada jebrocht un von frintliche mennonitische Friewelje vewaultet. Flichtlinje ut Russlaunt no däm Tweeden Weltkjrigh worde vonne MCC no Siedamerika jebrocht. Dise latste Omsiedlung woat en disem Artikjel en de Form von een Berecht jeschildat. De mennonitische Jeschaftsmaun, C. A. DeFehr, wort von de MCC enjelot, de Omsiedlung to vewaulte. Sien erjriependet Dokument vetalt von de Schwierichkjeite, äwarauschte Entwekjlunge un Erfolge von de Oabeit.

17. Laying plans – Sun Tzu – Lionel Giles

Great books were written long ago in the major branches of human knowledge such as religion, culture, science and military art. The earliest works date back several millenniums but are surprisingly informed and provide helpful information for the present. In this article the first chapter of the classic work in military art by Sun Tzu is presented. While written for the circumstances of Sun Tzu's time and specialized to military matters, the general reader has no trouble finding practical information and insight of use for present day problems.

17. Plons hakje – Sun Tzu – Lionel Giles

Groote Bieekja sent ver lange Tiet en de wichtje Aufdeelunge vonne menschliche Wissenschoft soo aus Relijion, Kultua, un Millitää Konst jeschräwe. De ieeschte Woakje staume von Joadusende trigj, sent oba äwarauschte kloa un jäwe gotliche Information fa de Jääjenwuat. En disem Artikjel woat daut ieeschte Kapitel von daut bekaunde Buak vonne Millitää Konst von Sun Tzu väajedroacht. Wäarent daut Buak fa de Omstende von de Tiet von Sun Tzu jeschräwe wort un met millitäärische Aunjelääjenheite haundet, haft de jeeenelja Läsa kjeene Schwierichkjeit, praktische Nieichkjeite un Ensechte fa vondoagsche Probleeme to finje.

18. Monument

Numerous large monuments have been built to commemorate great events or people. A spectacular one known to Mennonites is the Hermann Memorial in the Teutoburger Forest near Detmold in Germany. The monument commemorates Arminius, a German who was a contemporary of Pontius Pilate. Kidnapped as a child, he was raised as a Roman and trained as a soldier. Later, as a witness to the cruelties exacted on his people, he led a rebellion that cleared Germany from Roman control. The statue was erected eighteen centuries later when his story became known from ancient historical sources.

18. Denkjmol

Väle groosoaetje Denkjmol stone enne Welt, om groote Bejäwenheite ooda Mensche to ieere. Een butajeweenlichet Denkjmol daut Mennonite kjane es daut Hermann Denkjmol em Teutoburger Woold bie Detmold en Dietschlaunt. Daut Denkjmol aunerkjant Arminius, eenen Dietschen, dee een Tietjenosse von Pontius Pilatus wia. Hee wort aus Kjint entfieet, aus een Reema oppjetrocke un dan aus Soldot jebilt. Lota wia hee een Zeij to de Grausomkjeite, dee sien Volkj leide must. Hee plond eenen Oppstaunt, daut Dietschlaunt von de reemische Kontroll frie muak. Daut Denkjmol wort achtien Joahundat lota oppjebut, nodäm siene Jeschicht ut de oole Jeschichte Kjwale bekaunt wort.

19. Mathematics exam – Winston S. Churchill

The outcome in monumental processes such as wars and revolutions depends on a host of factors. Historians often suspect that had the outcome in certain minor events of such processes been different, a completely different end result would have been obtained. In this article a celebrated world leader Winston Churchill discusses a minor but crucial event in his life, which made his entry into a world leadership role possible. After describing the event, he speculates that had that event turned out otherwise, the world might have turned out different.

19. Matematik Priefunk – Winston S. Churchill

Daut Utkom von entwekjelde Prozasse aus Kjriej un Rewoluzione henjt von väle Faktore opp. Jeschicht Schriewasch näme foaken aun, daut wan eene bestemde kjliene Bejäwenheit von soonen Prozass aundasch jegone wia, wia een vellich aundra Utkom jekjrääje worde. En disem Artikjel schrift de bekaunda Welt Fiera Winston Churchill von eene kjliene, oba entscheidende Bejäwenheit en sienem Läwe, daut am dän Entrett en de Roll von een Welt Fiera mäajlich muak. Dan spekulieet hee, daut de Welt aundasch jeworde wia, wan dise Bejäwenheit aundasch utjekome wia.

20. The ants – Carl Stephenson

Mennonite settlers in Manitoba and the Chaco, among others, were subject to massive flying insect (grasshopper) attacks within a few years of their arrival. At the time they were unable to provide organized resistance. The present article details the fight of a plantation owner in the Amazon Basin against a colossal horde of soldier ants. In a simple interpretation, this classic story can be viewed as just describing a fight against extreme nature. Visualized as a military operation, the fight provides insight into the scale of casualties resulting in a life-and-death struggle, and the mentality required to obtain victory.

20. De Eemskje – Carl Stephenson

De mennonitische Siedla en Manitoba un em Chaco, un uk aundre, worde benna weinje Joare no äare Aunkunft vom stoakjen Aunjreff von flieejendet Onjezeffa (Grausshoppasch) utjesat. To dise Tiet kunne see kjeenen plonmässichen Wadastaunt leiste. En disem Artikjel woat de Kjamf von een Plauntinj leejendeema enne Amazonkomm jäajen eene riesje Schoa von Soldote Eemskje jeschildat. En eene eenfache Erkjläarunk kaun dise klassische Jeschicht aus bloos een Kaumf jäajen de wilde Natua betracht woare. Väajestalt aus eene millitärische Haundlunk jeft de Kjamf eene Ensecht en de Mot von daut Veluss, daut en eenem Kjamf von Läwe un Doot kjemt, un de Jesennunk, dee fa een Siech needich es.

1. Elizabet

A. Brons

En de Prowinz Frieslaunt worde von 1531 bat 1574 achteen Mennonite aufjekopt, aufjewarjcht, vedrunke ooda vebrent, wiels see nich trigjnäme wulle, wuarom see ea vejäfs opp de Foltabenkj jespaut worde wiere; en de aundre Prowinse uk, de meiste en Flanders. Eene Mertierarin wia en Oost Friesen. See heet Elizabet un wia aus Kjint en een Kloosta dichtbie daut ieeschtemma Leer en Oost Frieslaunt oppjebrocht.

En äarem twalften Joa hieed see, daut een Häretika vebrent wia, wiel hee de Sakramente von de Katoolsche Kjoakj nich aunerkjane wull. Dit muak eenen soonen Endruck opp de Mejal, daut see sikj eene Latiensche Bibel to veschaufe socht om Kloarheit to kjree. Je mea see laus, desto stoakja twieweld see, daut de Kjoakj em Rajchte wia. To Junkfru oppjewosse, must see woll äare Aunsechte nich jeheem jenuach jehoole habe, wiels see kaum en Vedocht eene Häretika to senne, un wort een Joa lank enjestopt. Nohää jelunk et de äwaje Nonne vom Kloosta daut Hoat von de Priorin to enwieekje, soo daut see wada frie jelote wort. See bleef unja bestendje Aufsecht. Dis Toostaunt wort äa schlemrich, see socht to flichte, waut äa met Help von eene Kloosta Deenarin uk jelunk.

Soo veleet see daut Kloosta aus Malkj Kjääkjsche vekjleet un flicht to Leer. Hia funk see en een Mennonitischet Heim gaustliche Oppnom, one to weete, daut et een Mennonit wia, un schloot sikj em Vefolj de Jemeent aun. Lota trock see no Leeuwarden, veleicht wiels en Leer, daut Kloosta, von wua see jeflicht wia, too dichtbie wia. See funk Oppnom en daut Heim von eene Mennonitische Fru, Nomens Hadewijk. Dise wia de Wätfru von een Maun, dee bie daut Aufkoppe von Sicke Schneider 1531 de Drommel haud schloage motte, om to vehindre, daut hee daut Volkj aunräde kunn. Hee wia noch doatoo dän Hanjerechta sien Frint jewast. Hee veleet sien Hus, und flicht dan, om sien Läwe to

rade. Seitdäm haud siene Fru am nich wada jeseene, maun fercht, daut hee heemlich omjebrocht worde wia. Elizabet feeld Metleet met de Fru, dee, woo et schient, derch Menno selfst jetauft worde wia.

De beid Frues läwde stell, oba mete Tiet woss de niea Gloowe, nomentlich en Elizabet, soo majchtich, daut see et nich lote kunn daut see et en aundre uk oppwakjt. Woarschienlich es see foaken bie Menno jeseene worde, wiels spottent nand Maun äa siene Fru. Boolt worde beid Frues aus Häretika enjestopt. Hadewijk jelunk et opp eene wundaboare Wies to entkome. Elisabeth oba wort 1549 to eenem Vehia jebrocht, woont hia metjedeelt woat, soo aus daut em Mertiarä Spieejel von T. van Braght jeschildat es.

Toieescht sull Elizabet eidlich vesechre, opp see befriet wia ooda nich.

Elisabeth: Ons es nich erlaup to schwiere, onse Wieeda selle senne jo, jo, nä, nä. Ekj hab kjeenen Maun.

De Vehiera: Wie behaupte, daut du eene Lierarin best, daut du Errlia vebreet hast, daut hab wie selfst jehieet, wie welle weete wää diene Frind sent.

Elisabeth: Mien Gott haft mie jebode, daut ekj mienen Harn un Gott leewe saul, un miene Elre iere, doarom well ekj Junt nich saje wää miene Elre un Frind sent, wiels daut an toom Vedoawe brinj.

De Vehiera: Doawääjen well wie die tofräd lote, nan ons oba de Lied, woone du jelieet hast.

Elisabeth: Ach, miene Hare, lot mie uk äwa dit enne Fräd un unjasieekjt leewa mienen Gloowe, dän well ekj jieren bekjane.

De Vehiera: Wie woare die soo enjste, daut du ons woll saje woascht.

Elisabeth: Ekj hop, ekj woa derch Gottes Jnod

miene Tung bewoare, daut ekj kjeene Verodasche woa un miene Breeda toom Doot äwajäwe doo.

De Vehiera: Woone Lied wiere doabie, aus du jetauft wurscht?

Elizabet: Christus säd: 'Froacht deejanje, dee doabie wiere, ooda dee daut jehieet habe.'

De Vehiera: Nu moakj wie, daut du eene Lierarin best, wiels du welst die Christo jlikj stale.

Elisabeth: Nä, miene Hare, daut es goanich soo, wiels ekj acht mie nich hecha aus daut, waut utjefäacht woat vom Harn Hus.

De Vehiera: Waut es et, woont du aus daut Hus Gottes helst? Helst du onse Kjoakj nich aus daut Hus Gottes?

Elizabet: Nä, miene Hare, wiels daut steit jeschräwe, 'Jie sent de Tempel vom läwendichen Gott,' wiels hee sajcht, 'Ekj well unja junt wone.'

De Vehiera: Waut helst du von onse Messe?

Elizabet: Miene Hare, von June Messe hool ekj nuscht, oba väl von däm, waut met däm Wuat Gottes stemt.

De Vehiera: Waut helst du von de heilje Sakramente (de Messe).

Elisabeth: Ekj hab noanich en de heilje Schreft von eenem heiljen Sakrament waut jeläst, oba vom Owentmol vom Harn (see jeft de Schreftstal aun).

De Vehiera: Bliew stell, wiels de Diewel rät von dien Mul.

Elisabeth: Jo, miene Hare, dit es eene kjliene Sach, wiels de Kjnajcht es nich jrata aus sien Har.

De Vehiera: Du rätst aus een huachmooticha Jeist.

Elisabeth: Nä, miene Hare, ekj räd met eenen frieen Moot.

Der Vehiera: Waut spruak de Har, aus hee siene Jinja daut Owentmol rieekjt?

Elisabeth: Waut gauf hee an, Fleesch ooda Broot?

De Vehiera: Hee gauf an Fleesch.

Elisabeth: Bleef de Harn aum sette, aus hee dit deed? Wäa kunn dan vom däm Harn sien Fleesch äte?

De Vehiera: Waut helst du von de Kjinja Tauf, wiels du die noch eenmol hast taufe lote?

Elizabet: Nä, miene Hare, ekj hab mie nich wada taufe lote; ekj hab mie bloos een Mol opp mien Gloowe taufe lote, wiels daut steit jeschräwe, daut de Jleewende jetauft woare selle.

De Vehiera: Sent onse Kjinja dan vedaumt, wiels see jetauft sent?

Elisabeth: Nä, miene Hare, doa saj ekj goanich, daut ekj de Kjinja veuadeel.

De Vehiera: Sieekjst du die de Seelichkjeit nich en de Taufe?

Elizabet: Nä, miene Hare, aulet Wota vom Mäa kaun mie nich seelich moake, de Seelichkjeit jeft ons Christus en sienem Jeboot: 'Leew Gott äwa aules, un dän Näakjsten aus die selfst.'

De Vehiera: Habe de Priesta uk de Majcht de Sinde to vejäwe?

Elizabet: Nä, miene Hare, woo kunn ekj daut jleewe? Ekj saj daut Christus de eensja Priesta es, derch woonem de Sinde vejäft sent.

De Vehiera: Du sajchst; daut du jleefst aules, waut die de heilje Schreft biestemt: jleefst du dan de Wieeda vom Jakobus nich?

Elizabet: Jo, miene Hare, woo sull ekj dee nich jleewe?

De Vehiera: Haft disa nich jesajcht: 'Go toom Eltesten von de Jemeent, daut hee die saulwe un fa die bäde saul?'

Elizabet: Jo, miene Hare, doaf Jie dan saje,

daut Jie von soone Jemeent sent?

De Vehiera: De heilja Geist haft die woll seelich jemoakt, un du brukst wäda Beichte noch Sakramente.

Elizabet: Nä, miene Hare, ekj bekaun jieren, daut ekj de Jesaze vom Pop, woone de Kjeisa derch siene Plakate bestädicht haft, äwaträde hab, oba bewiest mie, met irjent woonen Artikjel, daut ekj de Jeboote von mienen Harn un Gott äwaträde hab, soo well ekj bekjane daut ekj een älanda Mensch sie.

Elizabet wort nu von däm Rot en de Kwol Koma jefieet; de Hanrechta Hans wort tojlikj befoole. Nodäm de Hare jesajcht haude, "Wie habe die lang jenuach derch Goot to de Omkjeee to bewäaje jesocht; wiels du nich welst, woa wie

daut met Hoadem vesieekje."

De Rechta säd: "Hans, jriep äa aun!"

Meista Hans oba gauf Auntwuat, "O nä, miene Hare, see woat woll noch bekjane." Oba doch aus see daut nich deed must Meista Hans siene Schuldichkjeit doone. Waut nu passieed, well wie met Stellsenne äwagone, oppwool daut uk en dän werkjlichen Protokoll, dän von van Braght, jeschräwe steit.

Aus Hans äa uk nich haud bewäaje kunt, äaren Gloowe to velieeje, wort see bie Veseepe to Doot veuadeelt.

Wan Maun disen Vehia met Nodenkje läst, sit maun, woo stoakj dise Gloowens Heldin äare Rechtasch jäajenäwa stunt, met woone ennaliche Saumlunk, Jesennunk un Sechaheit see jiede Froag beantwuat, un woo veläajen de Froagstalasch doastunde.

2. Ujiji

Henry Morton Stanley

David Livingstone haud sikj 1866 von Sied Afrika oppem Wajch jemoakt, om de Kjwal vom Nil Fluss to finje un Zentraulafrika to utkundje, om daut Oppbue von Missione en de Medd vom Kontinent to velindre. Fief Joare lank hieede de Missions Beamte en Europa mau selden von am, un 1871 wort hee aus vemist jemalt un fa Doot jehoole. Eene Zeitunk en New York schekjt dan Henry Morton Stanley toom jedochten latsten Oppenthault von Livingstone, om sienen werkjlichen Toostaunt uttofinje. De Reisenda siene Karawan haud bie Bagamoyo aun de Kust von Zanzibar jäänäwa aunjefonge, un befunk sikj nu dichtbie daut Ziel, daut Darp Ujiji aum Oost Eewa vom Tanganyika See.

Friedach, 10. Nowamba 1870.

Dän 236. Dach von Bagamoyo aum Mää, opp auljemeene Rechtunk no Ujiji.

Wie maschiere schwind wieda, doamet de Norecht von onsem Kome nich de Mensche en Ujiji errieekjt, ea wie en Secht kome un fa an reed sent. Wie hoole aun eene kjliene Ritsch aun un stiee eenen noaktjen Boajch Rigje enopp, dän latsten von hundade dee wie äwa kjriezt habe. Dit auleen hindat ons doaraun, de See en äare gaunze Wied to seene. Wie kome opp de Spetz aun, un gone schwind verwoaz un errieekje däm wastlichen Raunt. Un, leewa Läsa, de Howe von Ujiji licht unja ons, doa weifle de Paulme Beem, bloos fief hundat Meeta wiet auf!

En disem groosoatichen Moment denkj wie nich aun de hundade von Kilomeeta, dee wie trigj jelajcht habe, ooda aun de hundade von Hempels, dee wie opp- un doljestiee sent, ooda aun de väl Welda, dee wie derch jestust habe, ooda aun de Uawelda, dee ons jeoajat habe, ooda von de fieeje Solt Wiese, dee onse Feet met Blose bedakjte, ooda von de heete Sonn, dee ons vebrend, noch aun de Jefoare un

Schwierichkjeite, dee nu jlekjlich äwawunde sent.

Entlich es de jewenschte Stund doa; onse Dreem un Hopninj woare nu Werkjlichkjeit! Ons Hoat un onse Jefeelle sent met onse Uage vebunge, wäärent wie wiet unje kjikje un vesieekje, uttofinje, en woon Huskje ooda en woonem Hus de 'witta Maun met däm greiwen Boat' wont, von däm wie jehieet habe, ieescht aus wie em Malagarazi wiere.

"Trakjt de Flagg opp un lot june Jewääre!"

"Wie woare, Meista, wie woare!" auntwuate de Mana dan iewrich.

"Eent, twee, drie, fiere!"

Eene Salve ut meist feftich Jewääre roat aus een Gruss von eene Artillerie Batrie. Wie woare äare Wirkjunk opp daut Kjoakjlich schienendet Darp unja ons bemoakje.

"Nu, Kirangozi, hool de Flag vom witten Maun huach un lot de Flag von Zanzibar no hinje trakje. Un jie Mana blift dicht bie enaunda un scheet wieda, bat wie opp däm Moakjt Plauz aunhole, ooda ver däm Hus vom witten Maun sent. Ekj hab foaken to mie jesajcht, daut du de Fesch vom Tanganyika See rikje kaunst. Ekj kaun nu de Fesch vom Tanganyika rikje. Daut jeft Fesch un to drinkje, un eene lange Pause, dee nu opp junt wacht."

"Verwoaz!"

Ea wie hundat Meeta jegone wiere, haude onse wadahalde Schosse dän jewenschten Utkom. Wie haude Ujiji to de Kjantris erwakjt, daut eene Karawan kome wudd, un de Mensche worde to hundade beobacht, om ons to trafe. De boafta Aunblekj von de Flage leet jieden fuaz weete, daut wie eene Karawan wiere, oba de Amerikaunsche Flag, dee de Ries Asmani, däm sien Jesecht aun disem Dach en een breedet Frintel wia, en de Hecht druach, stolpad an ieescht ea. Väle von de Mensche, dee to ons kaume, erinnade sikj oba aun de Flag. See haude dee jeseene, aus dee äwa däm amerikaunschen Konsulat un vom Mast von väle

Schöp em Howe von Zanzibar honk. Maun hieed an boolt, woo see de scheene Flag met däm Schrie 'Bindera Kisungu!' bejreeste: de Flag von eenen witten Maun! 'Bindera Merikani!' de Amerikaunsche Flag!

Dan wia wie von an omjåwe: von Wajiji, Wanyamwezi, Wangwana, Warundi, Waguhha, Wamanyuema un Araba, un wiere meist doof von dän roope 'Jambo, Jambo Sana! Jambo Sana! Jambo Sana!' Aule un jieda von miene Mana wort de Bejreessunk deelhaaft.

Wie wiere nu onjefåa dree hundat Meeta vom Darp Ujiji wiet auf, un de Menj wia dicht om mie. Met eenmol hia ekj eene Stemm to miene Rajcht saje: "Good Morning Sir!"

Veschrocke non dise Bejreessunk en Enjlisch enmedden von eene soone Menj von schwoaate Mensche drei ekj mie schoap om un see am aun miene Sied, met daut schwoaatse Jesecht, oba oppjemuntat un freelich. Hee wia een Maun en een langet wittet Hamd met eenem Turban ut framdet Zeich om sien woljen Kopp, un ekj fruach: "Wåa dan best du?"

"Ekj sie Susi, de Deena von Dr. Livingstone," säd hee un frinteld un weess eene jlensende Rieej Täne.

"Waut! Es Dr. Livingstone hia?"

"Jo, Sir."

"En dit Darp?"

"Jo, Sir."

"Best du secha?"

"Secha, secha, Sir. Ekj hab am jrod velote."

"Good Morning, Sir," säd eene aundre Stemm.

"Hallo," säd ekj, "Es daut noch eena?"

"Jo, Sir."

"Nu, woo heetst du?"

"Mien Nome es Chuma, Sir."

"Waut! Best du Chuma, de Frint von Wekotani (Dr. Livingstone)?"

"Jo, Sir."

"Un jeit et däm Dokta goot?"

"Nich sea goot, Sir."

"Wua es hee soo lang jewast?"

"En Manyuema."

"Nu, Susi, ran un saj däm Dokta, daut ekj kom."

"Jo, Sir," un hee schoot doavon aus een Verekhta.

Oba to disem Tietpunkt wia wie nich wieda aus tweehundat Meeta vom Darp, un de Menj wort dichta un vehindad meist onsen Marsch. Flage un Loftschlange wiere bute; Araba un Wangwana drenjde sikj derch de Enjebuare, om ons to bejreesse, wiels no äarem Berecht jehieed wie an. Oba daut groote Wunda von aulem wia: "Woo best du von Unyanyembe jekome?"

Boolt kaum Susi trigj jerant un fruach mie no mienem Nome; hee haud däm Dokta jesajcht, daut ekj kome wudd, oba de Dokta wia too äwarauscht, om am to jleewe, un aus de Dokta am no mienem Nome fruach, wia Susi zimlich vebleft.

Oba wiels Susi wajch wia, wia däm Dokta de Norecht äwameddelt worde, daut et secha een witta Maun wia, dee jekome wia, däm siene Jewåare jefieet haude un däm siene Flage jeseene worde. Dan haude de huage arabische Lichta von Ujiji, Mohammed see Sali, Sayd see Majid, Abid see Suliman, Mohammed see Gharib un aundre, sikj ver däm Hus vom Dokta vesaumelt, un de Dokta wia von siene Veraunda jekome, om de Aunjelåajenheit to beråde un opp miene Aunkunft to wachte.

En de Tweschentiet wia de Reis Leida stone jeblåwe, un de Kirangozi wia buta de Rieeje jesat un hilt siene Flag huach. Mien Deena Selim säd to mie: "Ekj kaun dän Dokta seene, Sir. O, waut fa een elra Maun! Hee haft een witta Boat." Un ekj, waut haud ekj nich fa eene frintliche Wiltis jejäft, wua ekj haud kunt, onjeseene, miene Freid en eene wonsenniche Oat utdrekje; eenen Heistakopp dreie ooda jäajen Beem hake, om de oppräajende Jefeete to velindre, dee soo goot aus onkontrolboa wiere. Mien Hoat schlacht schwind, oba ekj doaf nich toolote, daut mien Jesecht miene Jefeete verrode, doamet et nich von de lea von eenen witten Maun wajchnemt, dee unja soone butajeweenliche Omstende oppdukt.

Aulsoo deed ekj daut, waut ekj fa aum wietsten hilt. Ekj schoof de Menj trigj un jinkj von hinje eene läwendje Allee delenjd, bat ekj

ver däm haulf Kjeiss wua de Araba wachte, ver däm Hus von däm 'witta Maun met däm greiwen Boat' stunt.

Aus ekj langsam opp am to kaum, bemoakjt ekj, daut hee meed un blaus utsach, daut hee greiwe Schnurhää un een Schnurboat haud, daut hee eene bleiwe Metz met eenem veblausten goldnen Baunt opp rooden Grunt druach un daut hee eene root oarmje Wast un een greiwet poa Bekjse aun haud. Ekj wia to am jerant, bloos ekj wia een Angsthos en de Jääjenwuat von soone Harschoft. Ekj haud am omoarmt, oba ekj wist nich, woo hee mie emfange wudd; aulsoo deed ekj, waut moralische Feijheit un faulscha Stolt aus daut Baste aansitt; ekj jinkj jemietlich to am.

Ekj naum mienen Hoot auf un säd: "*Dr. Livingstone, I presume?*"

"Jo," säd hee met eenem von hoaten Frintel un hoof leicht siene Metz.

Ekj sad mienen Hoot wada opp mienen Kopp, un hee sad siene Metz wada opp, un wie beid naume de Henj.

Dan säd ekj lud: "Ekj dank Gott, Har Dokta, ekj durf An seene."

Hee auntwud, "Ekj sie dankboa, daut ekj hia sie, om see Welkom to heete."

Ekj dreid mie aun de Araba, naum an dän Hoot auf, aus Auntwuat opp dän Jrees Kua von 'Jambos,' dän ekj erhilt. De Dokta stald an mie met Nome vää. Dan, aus wie de Menj un de Mana, dee miene Jefoare metjedeelt haude, nich bemoakjte, dreid wie, Livingstone un ekj, ons Jesecht no sienem Hus to. Hee died opp de Veraunda ooda bäta jesajcht opp daut Schlaum Plautform unja dän breeden, äwahrenjenden Dak. Hee weess opp siene ieejne Sett, dee hee no sienem Ella un siene Erfoarunk en Afrika utjesocht haud, nämlich eene Stroomat met eenem Kose Lada doaräwa un eene aundre Hut, dee aun de Waunt jenoagelt wia, om sienen Rigje ver däm Kontakt met däm kolden Schlaum to besचितze. Ekj protestieed dojääjajen, disen Plauz entonäme, dee soo vål mea to am paust aus mie, oba de Dokta wull nich nojäwe: ekj must am ennäme.

Wie saute, de Dokta un ekj, met däm Rigje to de Waunt. De Araba naume links von ons Plauz. Mea aus dusent Enjebuarne stunde ver ons, felde dän gaunzen Plauz dicht, gauwe äare Nieschia no un unjahilde sikj äwa de Tautsach, daut sikj twee witte Mana en Ujiji troffe, dee eena kaum jrod ut Manyema em Waste, un de aundre ut Unyanyembe em Ooste.

Daut Jespräakj funk aun! Wie habe ons jäajensiedich Froage jestalt. Hee fruach, "Woo best du hiahää jekome?" Ekj fruach, "Wua wiescht du de gaunze Tiet? De Welt haft jelleeft, daut du doot wiescht." Jo, soo funk et aun, oba waut uk emma de Dokta mie metdeeld un waut ekj am metdeeld, ekj kaun nich rajcht saje, wiels ekj sach am aun un betracht de wundavolle Jestault un daut Jesecht vom Maun, aun däm siene Sied ekj nu en Zentraul Afrika saut. Jiedat Hoa von sien Kopp un Boat, jiede Folj von sien Jesecht, de Schwakheit von sien Jesecht Utdruck un de leicht meeda Blekj, dän hee druach, vemeddelde mie een Weltkluaka, daut Weete, no däm ekj mie soo sea sänd, seit ekj de Wieeda von mien Wieet en New York hieed, "Nemm waut du welst, oba finj Livingstone." Waut ekj sach, wia fa mie eene sea intressaunte Vestentnis un onjestraumte Waarheit. Ekj hab jlikj tiedich toojehieet un jeläst. Waut habe dise Bewiese met mie to doone?

O, Läsa, wiescht du aun disem Dach en Ujiji aun miene Sied jewast, woo goot kunn Maun de Natua von de Oabeit von disen beriemden Missiona vetale! Wiescht du doa jewast, bloos om to seene un to hieere! Siene Leppe gauwe mie de Eenselheite; Leppe, dee niemols lieeje. Ekj kaun nich wadahole, waut hee jesajcht haft; ekj wia too vetieft, om mien Notiz Buak ruttonäme un siene Jeschicht to schriewe. Hee haud soo vål to saje, daut hee aum Enj aunfunk un sikj aanschienent de Tautsach nich bewust wia, daut fief ooda sas Joare nojewiest woare muste. Oba siene Jeschicht kaum kloa erut; dee woss schwind en eene jewaultiche Mauss, en eene wundavolle Jeschicht von Dote.

De Araba stunde opp met eene von mie aunerkjande Emfintlichkjeit, aus wiste see

jewess, daut see ons auleen lote sulle. Ekj schekjt mien Deena Bombay met an, om an de Nieichkjeite to vetale, dee see uk äwa de Sach en Unyanyembe weete wulle. Sayd see Majid wia de Voda vom browen jungen Maun, dän ekj en Masangi sach un dee met mie en Simbizo kjamft un de boolt doaropp von Mirambos Ruga-Ruga em Woolt von Wilyankuru omjebrocht wort. Un, wiels hee wist, daut ekj doa jewast wia, wenscht hee iernsthauff, de Jeschicht vom Kaumf to hier; oba see haude aule Frind en Unyanyembe, un et wia bloos natieedlich, daut see jespaunt wiere, waut an betroff.

Nodäm ekj Bombay un Asmani dän Befäl jejäft haud, de Mana von de Expedition to besorje, roopt ekj "Kaif-Halek" ooda "How-do-you-do" un stald am Dr. Livingstone aus eenen von de Veautwuatliche Soldote von bestemde Jeeda en Unyanyembe vää. Däm haud ekj jedwunge, mie no Ujiji to bejleite, doamet hee sienem Har dän am aunvetruden Breef Sak perseenlich äwabrinje sull. Dit wia de beriemde Breef Tausch met de Aunschreft, "1. Nowamba 1870", dee nu 365 Doag, nodäm see Zanzibar velote haud, en de Henj vom Dokta jejäft wort! Woo lang, froag ekj mie, wia et en Unyanyembe jebälwe, wia ekj nich opp de Sieekj no däm grooten Reisenden no Zentraulafrika jeschekjt worde?

De Dokta hilt de Breef Tausch opp de Knee, muak see dan Uagenbleklich op, sach sikj de doarenn enthoole Breew aun un laus eent ooda twee von siene Kjinja Breew, wuabie sien Jesecht en de Tweschentiet oppdacht.

Hee bat mie, am de Nieichkjeite to vetale. "Nä, Dokta," säd ekj, "läse See toieescht June Breew; ekj sie secha, See motte onjeduldich senne, om dee to läse."

"Ah," säd hee, "En miene Waundrunge dise latste Joare hab ekj sea opp Breew von miene Famielje jewacht, oba mie es de Jedult biejebrocht worde. Ekj kaun et mie secha leiste, een poa Stunde lenja wachte. Nä, vetal mie von de auljemeene Norechte: Woo jeit et de Welt?"

"See weete woomääjlich aul väl. Weete see, daut de Suez Kanol opjemoakt es, un een

Rääjelmäsja Haundel tweschen Europa un Indien derch am jefieet woat?"

"Ekj hab nuscht von de Opninj jehieet. Nu, daut sent groosoatliche Nieichkjeite! Waut noch?"

Kort doaropp späld ekj de Roll fa am von eene joaliche Tiet Schreft. Doa bestunt kjeen Grunt to äwadriewe met Kjlilienichkjeite. De Welt haud en de latste Joare väl jeseene un erläft. De Bon toom Pacific Ozean en Amerika wia foadich jestalt (1869); Grant wia toom Präsident von de USA jewält worde; eene spaunische Rewoluzion haud Isabella vom Spaunischen Troon vedräwe. Un Preise haud Dänemark jedeemooticht un Schleswig-Holstein aunjeschlote, un äare Armee befung sikj nu dichtbie von Paris; de Napoleonische Dynastie wort von de Preise Bismarck un Von Moltke utjelascht; un Frankrikj, daut stolte Rikj, wort toom Stoff jedeemooticht.

Waut haud een Maun von dise Tautsache äwadriewe kunt? Waut fa een Norecht Jeschenkj wia et fa jeemaunt, dee von de deepe Uawelda von Manyema oppjedukt wia! Livingstone hieed nu vewundat too to eene von de oppräajenste Siede von de Jeschicht, dee jeemols wadaholt wort. Woo veblausde de mukriche Dote von de Barbarei ver dise! Wää kunn saje, en woone niee Loag daut onruiche Läwe von Europa sikj jrod nu aufspäld, wäärent wie, twee von äare eensome Kjinja, de Jeschicht von äa lotstet Wee un Freid studieede? Bāta wia et veleicht, wan de Tung von dan Griechischen Dichta Demodokus see vetald. Oba wiels de Dichta hia nich senne kunn haft de Zeitunk Schriewa sienen Poat soo goot en de Woarheit aus määjlich utjefieet.

Kort no de Aufreis von de Araba schekjt ons Sayd see Majid eenen Tala met heetet Fleesch, un Mohammed see Sali schekjt een Curry-Hon, un Moeni Kheri Saunte eenen Tala met Kose Fleesch un Ries. Un soo kaume Lāwes Meddel Jeschenkje no enaunda, un soo schwind see jebrocht worde, muak wie ons aun de Oabeit. Ekj haud eene jesunde Vedeiwunk – de Oabeit, dee ekj deed, haud see en de baste Ordnunk jebrocht; oba Livingstone - hee haud sikj bekloacht, daut hee kjeene Opptiet haud, daut

hee aules buta eene Tauss Tee aufsäd. Oba hee aut uk un wadahold emma wada, "Du hast mie nieet Läwe jebrocht. Du hast mie nieet Läwe jebrocht."

Oba wie räde un räde wieda, un dän gaunzen Nomeddach äwa wort to ons reedet Äte jebrocht; un wie aute jiedat mol wieda, wan et jebrocht wort. De Dokta must jestone, daut hee jenuach jejäte haud. Doch wia Halimah, de Kjääksche vom Dokta, en jratste Oppräajunk. See haud dän Kopp ut de Kjääk jestääkjt, om secha to stale, bloos eenen Mensch gauf, dee nuscht äte wull, wiels hee nuscht äte kunn.

De Dokta un ekj unjahilde ons äwa väle Dinja, besondasch äwa siene onmeddelboare Probleme un siene Enteschunge. Aus hee en Ujiji aunjekome wia, erfua hee, daut aul siene Woare aul vekoft worde wiere, un daut hee en Oamheit jerode wia. Am bleewe bloos twintich Stekja Zeich äwa vom Väarot, daut hee bie däm Maun Nomes Sherif, sien bedrunken Schnieda, jelote haud, dee vom Konsul met de Woare jeschekjt worde wia. Butadäm litt hee aun Rooa, un sien Toostaunt wia besondasch jaumavoll. Hee wia aun disem Dach bloos weinich bäta, oppwool hee goot jejäte haud un sikj aul kraftja feeld.

Dis Dach, aus aule aundre, oppwool dee fa mie jlekjlich jewast wia, veschwunk entlich. Wäarent wie met onse Jesechta no Ooste saute, aus Livingstone Doagelank ver miene Aunkunft jesäte haud, bemoakjt wie de dunkle Schautes, dee sikj äwa de Paulme jantsied vom Darp un äwa de Boaj, dee wie disen Morje äwakjriezt haude, schlikjte. Wie hieede met onsem Hoat voll Dankboakjeit to däm Grooten Gooden un Spenda von aulen Jlekj, to däm Klank vollen Rummel von de toobende Wale von daut Tanganyika See un de Leeda von de Nacht Onjezeffa Kua. De Stunde vejinje, un wie saute emma noch doa un wiere drock met de bemoakjboare Väakome vom Dach, aus ekj mie oppeenst doaraun erinnad, daut Dr. Livingstone siene Breew noch nich jeläst haud.

"Dokta," säd ekj, "See sull leewa äare Breew läse. Ekj woa see nich lenja opphoole."

"Jo," auntwuad hee, "daut woat lot, un ekj woa gone de Breew von miene Famielje un de Jemeent läse. Goode Nacht, un mucht Gott die säajne."

"Goode Nacht, mien leewa Dokta; un lote see mie hope, daut äare Norechte soo senne woare, aus see dee wenschte."

3. Besuach

Gerhard Lohrenz

De DeFehr Famielje von mien Ehemaun haud en Russlaunt en Millerowo aum Don Fluss jewont. Doa wiere see de leejendeemasch von eene groote Daumpmäl. Aus de Rewoluzion kaum, worde aule Jeschafte, Mäle, Fabrikje un äwahaupt aule leejendoms von de Staut wajchjenome. "leejendom habe, es Stälarie," wia de Loosunk. De väaje leejendeemasch haude soomet äa Hab un Goot vom Volk jestole un wiere doahäa Vebräakjasch. Doahäa wiere see sikj en väle Omstende von äaren Läwe nich secha. Wäa kunn, flicht un socht sikj eene Städ, wua Maun am nich kjand. Doa kaume no 1917 rajcht väle mennonitische, ea woolhabende Lied, to miene Famielje aun de Kuban, wua et polietisch waut ruja wia. Unja dise Flichtlinj Famieljes wiere uk dee von Abram DeFehr, de Elre un Grootelre von mien Ehemaun Abe.

Ekj lied Abe aus twalfjoascha Jung kjane, wiels wie de selwje Darp School besochte. Eenjemol kaum hee met aundre Kjinja uk opp onsen Hoff un dan späld wie Vestäakj ooda aundre Kjinjaspell. Hee wia een frintliche un trauma Jung. Aus Kjinja nerkjt wie ons maunchmol un bie eene Jeläajenheit gauf ekj däm Abe eenen Kuss un säd am daut hee een leewa Jung wia.

1924 veleete de DeFehrs Russlaunt un jinje no Mexiko. Doa trocke en jane Joare rajcht väle Mennonite ut Russlaunt no Mexiko, deelwies wiels et doa woama wia aus en Kanada, deelwies uk, wiels de Enreis Bedinjunge leichta wiere. Bie de DeFehrs wia de Grunt, daut see soo schwind aus mäajlich ut Russlaunt rut wulle un de Däare no Kanada donmols jrod jeschlote wiere, doajäajen dee no Mexiko op stunde.

No aundathaulw Joare trock de DeFehr Famielje no Kanada un kaum no Winnipeg. Hia jeld et, dän Kaumf om de Eksistens opptonäme. Voda DeFehr wort Bumeista un de Kjinja muste uk halpe, soo goot een jieda kunn. Abe haud jieren studieet, oba doarenn kjrieach hee kjeene

Unjastettunk. De Vehelnise wiere hia en Kanada donmols soo sea väl aundasch, aus et Vondoag de Faul es. Von jeltliche Halp fa nootliche Scheela haud Maun noch nich jehieet; soo waut gauf et nich. Daut jelunk Abe Grod XI to beendje. Em Somma must hee oabeide, om sikj daut Jelt toom Studium to vedeene. Em Hoafst kaum hee eenen Moonat lot to School, wiels hee oabeide must. Daut wia een Kaumf; trotzdem wia hee een fruchtboara Scheela un eene Grod XI Bildunk tald donmols aus goot.

Von de DeFehr Famielje wiere bloos weinje en Russlaunt jebläwe; de meiste wiere hia en Kanada. Von miene Famielje oba, de Reimasch, wiere de meiste en janem Launt jebläwe. Wie schreewe ons met dit Frintschoft en Russlaunt räajelmässich, oba 1940 reet aule Vebinjunk opp. leescht 1956, aus Stalin jestorwe wia un Kruschtschev aun de Rejierunk kaum kunn wie de Vebinjunk wada oppnäme. Oppwool Maun väasechtich schriewe must, fung wie nu onjefää ut, woo et an en dise Joare jegone wia un berechte uk von ons. Met de Joare entstunt bie ons un bie an de Wensch, ons wada to seene.

Wie loode ons Frintschoft en, ons hia en Kanada to besieekje. Miene Sesta Kaethe kunn de Enlodunk nich aunnäme, wiels äa Maun kjrenkjlich wia. Hulda oba, miene elste Sesta, nu 67 Joare oolt un trotz aule Probleme, daut see beläft haud, wia doch noch Läwes Froom un naum de Enlodunk aun.

Met eenem Besuach von Russlaunt wia je daut oba nich soo eenfach. Daut wia nich soo, daut Maun dän Billet bloos koft un dan aules reed wia. leeschtens must Maun hia en Kanada eene Enreis Erlaubnis schaufe. Daut wia je uk nich soo schwierig, naum oba doch rajcht väl Tiet. Dan oba kaum daut Probleem von de Soviet Rejierunk de Utreise Frieheit to bewirkje, un daut wia eene sea schwieriche Sach. Daut brukt väl Schriewe un Froage Zadels uttofelle un väl jeduldich wachte. Oba schlieslich, en 1968,

erhilt Hulda de Erlaubnis. See durft hia no Kanada opp Besuach kome.

Dän 6. Oktooba 1968 kaum Hulda hia en Winnipeg opp däm Äarport aun. Wie haude äa vieetich Joare lank nich jeseene un wundade väl äwa äare Denkjensoaat. Wudd see dän Gloowe von äare Kjintheit bewoat habe, ooda, wudd see de Lia von de Marxiste aunjenome habe? Biem Äarport wist wie nich, auf wie ons noch kjane wudde. Om äa nich to vewirre, wiere bloos wie Jeschwista, Anna un äaren Ehemaun Willy, mien Maun Abe un ekj un onse Frindin Tina von Toronto toom Äarport jekome. Dan sag wie äa opp ons tokome un kjande äa fuaz. Aus berät, haud see bloos eenen kjlienen Schemmedaun met sikj, en däm see een dennet Kjelet un waut Wausch fa dän däachlichen Jebruck haud. Vom ieeschten Uagenblekj aun wia daut Veheltnis to enaunda von Hoate; de vieetich Joare von de Tranunk haude de Jeschwista Leew fa enaunda nich erstekje kunt.

Wie fuare dan aule toop to ons Heim. Hulda jinkj ieescht mol derch de Stowe un bekjikt sikj daut gaunze aun, dan säd see, "Mia, schmiet de Halft von aul diene Sache rut. Du hast too väl. Daut grunst bloos daut Hoat un komplizieet daut Läwe."

"Welst du et habe, Hulda?" fruach wie. "Secha nich. Wie läwe nu soo, daut wie jieda Tiet reed sent, onse Sache to pake un wieda to trakje. Tweemol em Läwe haft Maun ons aules, waut wie haude, wajchjenome. Wie sent loos von Sache." See meend, waut see säd. Oba aus see sas Moonate hia jewast wia, dan haud see bie äare Auffoat uk väl Sache, dee see metnaum.

Anna un ekj haude jeplont, daut Hulda aufwakjslent bie ons un bie an wone sull, ieescht mol twee Wäakj bie ons un dan twee Wäakj bie Anna. Opp beid Städe haud see äare ieejne Stow un wie haude dän Endruck, daut et äa bie ons goot jinkj. Hulda es een leewa Mensch un see leeft Mensche. See es jieren met Mensche un intressieet sikj fa aules. Soo wia et leicht fa äa, uk onse un Dyck äare Kjinja fa sikj to jewenne. See jewonne aule äare Taunte ut daut wiet auf Russlaunt leew. Uk en onse Omjäajent

un en de Jemeent rääkjend Maun äa. Daut lach en äare Oat, met aule Frint to woare.

Noch en de ieeschte Doag fruach Hulda Anna un mie auf wie uk oabeide deede. "Natieedlich," auntwuat wie, "wie oabeide beid schwoa un wie leewe de Oabeit. Wie besorje onse Famieljes, dän Goade un halpe en onse Jemeent met."

"Daut es nich, waut ekj meen. Daut doo jie je fa junt selfst. Oba waut doo jie fa de Rejierunk, fa jun Launt? Wan jie doa nuscht doone, dan sent jie je Parasiet?"

"Oba Hulda," roopt wie, "hast du vejäte, daut du eenst eene Kjääkjsche un eene Kjinjamejal hautst?"

"Lenjst aules vejäte. Wie habe ons gaunz doamet aufjelänt, doa et kjeen Priewaut leejendom mea jeft, sonda daut aules de Staut jehieet un daut jieda Birja bemott es, de Staut no Määjlichkeit to deene."

Daut scheenste fa Hulda wia de Gottesdeenst en de Kjoakj; dee kloare Bootschoft aun to hiere un däm Kua too to horche. Daut wia äa sea väl wieet. Fuaz de ieeschte Wäakj, aus see hia wia, hilt Br. H. H. Janzen bie ons en de Kjoakj Råde. Hee spruak to däm Teema "Vejäwunk." Hulda säd aum ieeschten Owent, aus wie no Hus kaume, nich väl un trock sikj boolt en äare Stow trigj. Aum näakjsten Morje säd see oba, "Entlich hab uk ekj vejäwe kunt. Joarelink hab ekj eenen Groll jenäat jäajen Mensche, dee mie sea wee jedone habe. Ekj kunn nich vejäte un uk nich vejäwe. Nu oba sie ekj frie doavon. Must ekj doatoo hia no Kanada kome, om vejäwe to liere?"

Hulda es een leewa Mensch. See es uk lostich, trotz aul daut Schwoare, daut et Läwe äa jebrocht haft. See vesteit et, sikj to freie un met aundre äare Freid un Kjemmanis to deele. De Wienachts Ferien met äare väle Programme, Jesank Owende un aundre Toopkome wiere fa äa eene harliche Beläwnis, daut see vellich jeneet.

Toieescht haud see Erlaubnis, dree Moonate hia to senne. See rieekjt dan von hia eene Aunfroag bie däm Soviet Konsul en un Maun erlaupst äa, noch dree wiedre Moonate to bliewe un schlieslich läd Maun äa noch sas Wäakj too,

soo daut see met däm Soviet Daumpa 'Pushkin' en äa Launt trigj kjiere kunn. Sea jieren wia Hulda aul fa emma hia jebläwe. Oba en Russlaunt haud see eenen Sän un eene Dochta. Beid haude doafäa gootsaje must, daut de Mutta trigj kome wudd. Wia Hulda hia jebläwe, dan haud et fa dise Kjinja schwoare Folge jekome. Dan wia et je uk natieedlich, daut see selfst bie äare Kjinja un däm eenen Grootkjint, eene Mejal, senne wull. Aulsoo, see wull un see must trigj.

Aul äat välet Frintschoft gauwe äa daut Aufscheet. Wie felde de Luastow von de C. P. R. en Winnipeg. Obzwoa Hulda aunfenkjlich jesajcht haud, daut see von Sache loos wia, soo haud see nu doch 28 Jepak Stekja, dee oppem Schepp jelot woare sulle. Eenje doavon haud wie aul veropp jeschenkjt. See haud oppet weinichste twalf goode Kjeleeda, eenen nieen Pelz Mauntel, miere Poa Schoo un Äwaschoo un uk väle Sache toom Wajchschenkje, soo aus Kaugum, Dieekjakjes, Bliesteft Schliepasch un välet aundre. De Fruesverein von onse Jemeent haud äa eene niee scheene Bibel jeschenkjt. Daut vejnieejd ons, daut onse Sesta, trotz aul daut, waut see erläft haud, eene Schwakheit fa Schmuck haud. See druach eent un daut aundre, oba naum noch sea väl met, om daut to aundre wieda jäwe.

Anna un ekj fuare met Hulda oppem Zuch bat Montreal met. Daut wiere twee scheene Doag fa ons drie Sestre. En Montreal haud wie em Hotel eene Stow toop. Dän näakjsten Morje fua wie toom Schepp, däm 'Alexander Pushkin.' Wie durfte Hulda oppem Schepp bejleite, wiere en äare Kebien, besage ons aules, spruake soogoa Rusch met de Schepp Maunschoft un jinje schlieslich en daut Restaurant. Daut wia Tien Ua zemorjes un aules wia reed fa daut tweede Freestikj, een Smorgesbord. Doa gauf et veschiedne Sorte Kjees, Kaviar, Bockelzhonne, Golupze, miere Sorte Broot un Jebak. Ons

hungad, aus wie daut aules sage un wie fruage, auf wie doa uk fa Betolunk met äte durwe. Daut wia nich mäajlich, säd Maun ons, doa aule Desche un Plauze belajcht wiere. Auf daut woa wia ooda nich, weet ekj natieedlich nich. Hulda äa Desch wia Numma 69, een runda Desch met sas Plauze.

Entlich oba kaum de Moment, wua wie Aufscheet näme muste. Aule Jast muste daut Schepp velote. Dan funk daut Hiele aun. Väle muste von Mutta ooda Ooma, dee hia opp Besuach jewäse wia, Aufscheet näme, veleicht opp nie Wadaseene. De Russe hiele äwahaupt sea lud. Oba doa wiere uk Dietsche oppem Schepp un ekj hieed twee kjliene Kjinja roope: "Ooma, Ooma, Ooma". Daut wia Hoat rietent.

Langsom wort daut groote Schepp von eenem kjlienen Boot jetrocke; emma wieda jinkj et vom Eewa auf; Bloome un Kjrens fluage han un häa un Roope, "Jlekjliche Reis! Opp Wadaseene!"

Wie stunde noch lang oppem Kai un kjikjte daut Schepp no, bat wie Hulda oppem Deck nich mea kjane kunne. Dan naum wie een Taxi un fuare nom Bonhoff. Woo wee deit soon Aufscheet, een Aufscheet fa daut Läwe.

To Hus aunjekome, feeld wie een grootet Loch. Hulda wia nich mea doa, met äa frooet Lache, de groote Nieschia un dee noch jratre Mensche Leew. Oba wie muste ons doarenn schekje un daut Läwe jinkj wieda. Wie woare äaren Besuach hia nie vejäte.

Daut näakjste Joa em Feebawoa haud Hulda eene Kjräft Operazion. See wia sea krank un daut dieed lang, ea see wada bäta wort. De Meedichkjeit oba bleef. Aus Abe em Septamba 1971 en Russlaunt wia, dan stunt see opp un troff sikj met am en Alma-Ata. Von doa aun jinkj et met äare kjarpaliche Krauft boajauf. Woo aundasch wia daut Läwe jewast, haud Hulda un äare Famielje donmols uk no Amerika kome kunt!

4. Lena

Arnold Dyck

"Oba Haunskje, welst du nich leewa een beskje met Lena späle!" Haunskje steit aun de Sied von siene Mutta aum Spoahieet en de dunkle Kjääkj un kijkt äa biem Kuake backe aun. Hee es nich ieejentlich hungrich, oba Rollkuake, besondasch wan see soo knusprich sent, woo dise doa opp däm langen Bakblajch, un noch doatoo soo scheen en Fat jlense, dee at hee fa sien Läwe jieren. Uk wan hee nich hungrich es. Aum leefsten at hee see jrod soo fresch von de Paun wajch, wan see aun de Tung uk brenne un Maun toieescht bloos gaunz kjliene Stekja aufriete kaun. Oba hee kjricht see je nich, bloos gaunz seldom eenmol kjricht hee see. Maun mott aum Desch äte, nich aum Hieet - heet et bloos emma.

Aun disem Mott un Mott-Nich gone bloos to foaken Haunskje siene veschiedne Lose to grunt, besondasch siene Kjääkje Lose. Uk Vondoag schient et, selle see wada to grunt gone.

"Mutta, eenen eensjen, eenen gaunz kjlienen!" Hee wiest aun sienem Finja, woo kjlien de Kuak senne doaf, un daut wia uk werkjlich aul rajcht kjlien. Oba Mutta lat sikj uk to soo eenem kjlienen nich oppwieekje. "Go to Lena, Haunskje, go doch!" sajcht see noch eenmol.

Haunskje mukscht. De Kuake bekjemt hee nich, oba to Lena saul hee doch wada gone, saul met äa späle. Daut haft hee je aul dän gaunzen Vermeddach vesocht. Un daut es doch kjeen rajchtet späle mea met äa. Waut äwahaupt met de Mejal loos es! Wan see krank wia, aus Mutta sajcht, soo must see doch en de Schlopbenkj ligje, utjetrocke, unja de Fadadakj. Jo, un Mutta must bie äa sette, äa naute Dieekja opp dän Kopp laje un äa waut ut de Medizien Doos enjåwe!

Lena licht oba nich unja de Dakj, see es aunjekleet aus emma, sett en de Schlopbenkj Akj met huach jetrokne Kneee, aun een Kjesse jelänt un sitt emma bloos soo deelnamloos ver sikj han. Biesied äa licht äare Popp met gaunz

veschownet Kopp Duakje, woo see et doch sonst nich toolat. Un soo haft see aul dän gaunzen Vermeddach doa jesäte. Een eensjet Mol bloos haft see een gaunz kjlien weinich jefrintelt. Daut wia, aus hee sien Bastet Stekj, dän wilt jeworden Stia, oppfied. Bloos daut eene Mol frinteld see. Nohää haft see dan wada bloos emma met äare muzhaje Uage soo truarich toom Fensta erut jeseene un tweschen derch saunft ver sikj nat jehielt. Soo - soo aus nu wada.

"Oba Haunskje, soo go doch, Lena es je krank!"

Woo saunft Mutta daut sajcht. Un woo äare Stemm doobie soo meed kjlinjt, aus auf äa daut Råde schwoa woat. Haunskje kijkt to äa opp, un doobie sitt hee, woo see sikj met däm Schalduak Zelp äwa de Uage wescht. De Uage sent root, un et schemmat feicht en an. Dan well Haunskje met eenmol kjeene Kuake mea. Un wäarent Mutta sikj toom Korf bekjt, om eenen nieen Wesch Stroo unjrem Hieet to stääkje, schlikjt hee saunft doavon, en de Kjliene Stow, to Lena.

* * * * *

"Lena, well wie eenmol Kulre späle?"

Haunskje kjricht kjeene Auntwuat. Oba hee holt doch dän Kauste met de Spälsache vää, dee emma opp däm ieeschten Brat von de groote Malkjbenkj steit. Hee nemt twee Rabelchen erut un sat sikj met jesploate Been opp de Flua.

"Soo komm doch erauf, Lena!" De Kjliene dreit äarem Brooda langsom daut schmaule Jesecht to, blift sonst oba stell.

"Ekj halv die!" Haunskje springt opp. Hee fot siene Sestakje unjre Oarme, traktj äa behutsom von de Schlopbenkj rauf un sat äa opp de Flua, soo daut see sikj aun dän Dää Reeme läne kaun. De Kjliene lat aules met sikj Väakome. Oba Haunskje mott äa uk noch de Beenkje soo to rajcht laje, aus daut Kulla Späl et velangt. Dan sat hee sikj uk wada han un rolt nu sien

ieeschtet Rabelchen. Daut blift aun Lena äare Knee ligje. Lena strakjt uk noch de Haunt doano ut, oba dee felt schloff trigj en de Schoot.

"Ekj well nich," sajcht see saunft un länt meed daut Kopkje trigj. Äare Uagenläd faule to.

En disem Moment kjernt Mutta enenn, met eene Kuak en de Haunt. Aus see oba Lena sitt, gaunz toopjeknikjt, daut Jesechtkje Leichen blaus, de Uage jeschlote, doa erblaust see. See schmitt de Kuak oppem Desch un jript no äarem schwoa kranket Kjint.

"Oba Lena, Lenche, du woascht ons doch nich ...!" Wieda hieet Haunskje nich. Hee schlikjt sikj stell wajch, nom Staul han.

Lang sett hee doa opp de huage Däa Schwal. Om siene Lippe tekjt et, hee kjamft met de Trone. Woo et vondoag bloos aules soo truarich es! Wan aul Mutta sikj de Uage wesche mott ... un Lena - auf dee woll doch krank es?

* * * * *

Nomeddach licht Lena en de Schlopbenkj. Un nu sett uk Mutta aun äare Sied. See helt de denne Finjasch von de Kranke en äare Haunt un lat de Uage nich von daut kjliene Jesecht. De Kjliene schlapt woll. See licht gaunz stell, de Odem jeit soo kort. De Uage haft see to. Nä, nich gaunz to. Eene kjliene Retz blift op. Daut sitt soo ... daut sitt soo ..., Haunskje wist nich, woo daut sitt, daut woat am oba met eenmol Angst.

Hee drenjt sikj noda aun de Knee von siene Mutta, sieekjt äaren Blekj, dee oba licht emma noch stia oppem feebriehen Jesecht vonne Kranke. Doa bemoakjt hee, woo sikj en Mutta äare Uage langsam Trone saumle. Mea, emma mea, un nu rane see äwa un rolle de Backe erauf. Woo wee daut deit.

Hee kaun daut met eenmol nich lenja aunseene. Stell jeit hee toom Fensta, stat siene Kjenn opp de Henj un stoat erut en daut aufangende Schemma. Bute riesle de ieeschte Schneeflocke langsam vom Himmel erauf. See schmelte wajch, sooboolt see de leed beriere. Doa kome oba emma mea, un opp däm Stroo vom Noba Dak schemmat et aul witt. Haunskje sitt daut aules nich. Hee sitt emma bloos Mutta äa Jesecht, sitt de Trone en äare Uage. Un doa

kaun hee sikj nich mea hoole. Sien Kopp felt opp de Oarme, un hee fangt saunft aun to hiele. Doa es Mutta met eenmol biesied am. Haunskje grult sikj, soo veenjst sitt see ut. See pakt met beid Henj sienen Kopp, kijkt am met vestieeden Blekj en de Uage, daut am Angst woat.

"Jung, uk du! Best uk du aul krank!" sajcht see met heesche Stemm un lajcht am met haustiche Bewääjunk de Haunt opp dän Stiern. Gaunz vewert dreikopt hee dän Kopp un wescht sikj met däm Haunt Rigje de Trone von de Bake.

* * * * *

Dan sett hee wada em Staul opp de huage Schwal. Daut es hia aul diesta. Oba de Pieed, de Kjieej - hia es aules aus sonst. Daut moakt aum ruja. Dan mott hee oba doch wada aun Mutta denkje. Woo see am soo aunjeseene haud, soo werr, soo wilt - soo es see noch nie jewast, see es emma soo stell, soo ruich. Doa woat am wada Angst. Un wada brääkje am de Trone ut de Uage. Ach, Voda sull aul mol no Hus kome, un de Junges. Wuarom muste dee jrod vondoag aule Wajch senne!

* * * * *

Aus Haunskje Owents to Bad jebrocht wort - hee schlapt met siene Sestakje toop en de Schlopbenkj - doa woat am oppjeschoapt, sikj gaunz ruich opptofiere; wiels Lena nu schlope wull, see wia oba emma noch krank, un hee sull äa nich stiere.

Nachts jeft et dan irjent eene Onru em Hus. Haunskje wia doavon secha nuscht enjedorde, oba aus Maun am ut de Schlopbenkj häft, woat hee doch soowiet waka, to bemoakje, daut em gaunzen Hus Licht es un daut Voda un Mutta un uk Peter un Berend, aule bloos haulf aunjekjeet sent, sikj doa runt bewääje. Dan schlapt hee oba fuaz wada en.

* * * * *

Aum näakjsten Morje es Haunskje gaunz erstaunt, aus hee biem Oppwakje jewoa woat, daut hee sikj em Bad von siene Breeda finjt, en de Somma Stow. Vewundat rift hee sikj de Uage. Waut enne Nacht jewast wia, haft hee vejäte. Uk aun daut Jistresche denkjt hee nich jlikj. Un et wundat am bloos, daut Berend nich met aum spält, am nich kjittelt, aus hee daut

sonst deit, wan hee am em Bad äwarauscht. Enne Städ, sett Berend aus erstoat opp däm Stool ver daut Bad, helt eene Strempe en de Haunt, dee hee woll haft auntrakje welle, un stoat ver sikj han. Aun sienem Jesecht tekjt et, aus auf hee met däm Hiele kjamft. Haunskje es met eenmol gaunz wach. Hee sett steil em Bad un mott emma bloos en Berend sien Jesecht seene. Hee haft sienem grooten Brooda - fa am es hee groot, sea groot, wiels hee es doch boolt ut de School Joare - hee haft am noch nie hiele jeseene. Un hee kaun doch uk kjeenen Utjewosnen hiele seene. Hee mott dan fuaz selfst hiele.

"Berend, Berend, waut es diel"

Daut brinjt Berend ut de Stoaheit. Hee foat sikj met de Fust äwa de Uage un Näs. Dan dreit hee sikj langsam to sienem kjlienen Brooda, biecht sikj äwa am un - hee well et saunft sage, leeftolich, oba siene Stemm kjlinjt reiw un framd, aus hee erut steet: "Onse Lena es doot." Dan dreit hee sikj haustich vom Bad wajch, un Haunskje hieet am wilt oppschlucke. Daut es too väl fa Haunskje. Hee felt trigj oppem Kjesse un hielt nu gaunz loosjelote. Wäajen Berend hielt hee. Wiels däm waut soo Schlemmet to jestukst es. Wiels daut mott aul waut sea, sea Schlemmet senne, wan dee doaräwa soo lud hielt. Oba waut haud Berend jesajcht? Lena es doot? Auf daut waut es, auf daut soowaut es, wuaräwa groote Junges hiele motte? Ach, waut es daut bloos aules, waut habe dee bloos aule! Jistre aul, un vondoag wada! Äwa däm hiele schlapt Haunskje noch eenmol en.

* * * * *

Aus Haunskje dan lota utem Bad jeholt woat, dan es sien Weedoag wajch. De Utjewosne habe woll aule soo iernste Jesechta, jäwe opp siene Froage soo korte Auntwuate, oba Trone sitt hee aun an nich mea. Un nu woat et am uk wada leicht, un hee feelt kjeen leet mea.

Selfst aus Voda am aun de Haunt nemt un to de kjliene Leich fieet, dee rein jewosche un jekjamt en Schnee wittet Hampkje soo stell un blaus met jeschlotne Uage doa licht, uk dan blift hee onbewäacht. Hee hielt nich.

Haunskje es leescht fief Joare oolt.

* * * * *

Disa un uk de näakjsta Dach brinjt groote Onru em Hus. Doa kome un gone väle Mensche. Erwosne un Kjinja. Besondasch väle Tauntes kome, foaken met eenem Kjint opp däm Oarm ooda aun de Haunt. Ooda uk met eenem opp däm Oarm un eenem tweeden aun de Haunt. Meist aule Besieekja brinje Kaune met Malkj ooda Schmaunt. Oba trotz de väle Mensche es et sea stell em Hus. Kjeena rät lud. Un em Väahus, wua de Doode licht, unjahelt Maun sikj em Fuschle. Doa enenn welle de Besieekja aule. Un Haunskje mott see doahan fiere. Hee kjemt sikj doobie rajcht wichtich väa. Äwahaupt es hee een beskje stolt, daut en äarem Hus waut väajefolle es, daut soo väle Mensche äwadäl brinjt.

Hee es jieren em Väahus. De Leich brinjt am kjeene Forcht en. See lat am oba uk sonst gaunz deelnamloos. Un bloos, wan de Taunte sikj aun de Uage wescht, dan welle uk am de Trone kome. Sonst oba Auntwuat hee wellich opp de weiniche, emma deeseljwe Froage, dee Maun aun am recht. Hee lat et sikj uk jeduldich emma wada erkjäare, daut Lena nu em Himmel un een kjlienet Engel es un daut see et doa väl, väl bäta haft aus hia opp dise schlaachte leed.

Haunskje nemt daut aules en gooden Gloowe opp, wan hee et uk nich vestone kaun, daut Maun daut dan aules met soo truariche Jesecht un foaken met Trone en de Uage sajcht. Am schient daut Stoawe un Doot Senne unja soone Omstende goa nich soo truarich to senne. Un hee beantwuat doahäa uk de emma wada aun am jestalde Froag, auf hee nich uk aul nu stoawe well, om met Lena toop em Himmel to senne, one wiedret met jo. "Oba ieescht no Wienachte," sajcht hee dan doch noch naun. Wiels et Aunfank Dezamba es, Wienachte steit ver de Däa, un Wienachte es et doch uk hia gaunz scheen. Wuarom see äwa dise Auntwuat dan frintle, daut weet Haunskje nich rajcht. Daut es am eene gaunz iernste Sach, daut met däm Stoawe un met Wienachte.

* * * * *

Von de jefuschelde Jespräakje un de stelle Seifzasch aun daut Soakj erfoat Haunskje dan

uk, wuarom Lena ieejentlich haft stoawe must. See wia too kluak fa äa Ella. Doarom. Maun jleeft bloos, ieescht dree Joare es daut Kjint oolt jewast, un jeschwauzt haud et aus eene Tienjoasche, soo Tunge Foadich un uk soo jescheit un vestendich. Doabie haude de Tautes dan met dän Kopp jewakelt ooda haud uk jenekjt, doano. Jo, soone junge kluake Kjinja worde nie groot, dee muste emma kjlien stoawe. Jo, jo, daut muste see, soo wia daut emma. Un Haunskje hieed dan uk too, wua noch un wua sonst et uk soo jewast wia.

* * * * *

En de Somma Stow moakt Peter daut Soakj. Peter es de elsta von de dree Breeda un es aul gaunz groot. En de Somma Stow haft hee siene Woakstäd. Doa es uk de Häwelbenkj, aun dee hee emma oabeit. Un nu moakt hee daut Soakj fa Lena. Haunskje steit jieren doabie un kjikjt to. Peter sajcht en dise Doag weinich. Sonst nerkjt hee sienen kjlienen Brooda jieren un haft sienen Spos met am.

Aus daut Soakj foadich es un scheen schwoat un blank, deit Peter Häwel Speena doa enenn. Dan stale see daut en de Groote Stow han.

Nomeddach kjemt Taunte Redekopp. Daut es Kornelius siene Mutta. Kornelius es uk soo een kjliena Botsat aus Haunskje. De beid Späle toop, wan äare Elre sikj Sindachs besieekje un de Junges dan metgone doawe. Taunte Redekopp woat daut Soakj utbotre, haft Mutta jesajcht. Un doatoo haft see uk daut kjliene Korfkje met daut needliche Woakj Stoff un de väle kjliene Noagels metjebrocht. Nä, waut daut fa een nata Homakje doch es, daut doa bie de aundre Sache em Korf licht. Soo eent haft Haunskje noch nie jeseene. Daut wia waut fa siene kjliene Haunt. De Homasch ut Peter siene Woakstäd sent aule too schwoa. Un hee doaf see uk nich emma näme. Oba soo needich wia dit doa, dee doawe woll bloos de oole Tautes habe, de Säakja utbotre motte.

Taunte Redekopp haft uk wittet Lienzeich

metjebrocht un schmocke witte Spetze. Doamet recht see fa Lena een Badkje häa, woo Haunskje et soo aul noch nie jeseene haft. Oba soo schneewitt doaf Maun et uk woll bloos fa Doode moake, dee soo stell ligje un nuscht orriemsch moake.

Soo steit Haunskje een Stootskje doabie, vefoljd jiede Bewääjunk von de jeschekjte Henj, dee dän Soakj straume un Hauntlange Deenste doone. Hee doaf uk daut Homakje hole, wan et nich jebrukt woat.

Kornelius siene Mutta es eene stelle Fru, uk sitt see emma soo iernst ut, un met Kjinja rät see nich mea, aus et soo jeweenlich es. See sajcht et Haunskje oba doch uk wada, daut Lena nu bie de Enjels es un daut et de scheensta Plauz fa see es. Sonst råde de beid nich väl, oba Haunskje es uk aul een beskje meed jeworde von de Himmel un Engel Jespräakje. Un derch daut Homakje woare siene Jedanke uk wada mea opp irdische Dinja un Wensche jelenkjt.

* * * * *

Woo Lena dan opp dän Kjoakjhoff jefoare, doa em Grauf jesenjt un met leed too jeschett woat, doavon weet Haunskje lota nich väl to vetale. Daut aules haft hee boolt vejäte. Wan hee aun Lena denkjt, soo denkjt hee emma bloos aun dän Dach, aus see met eenmol nich mea späle wull, un aun dän aundren Dach, aus see doot em Väahus lach un dan de väle Mensche kaume, dee see seene wulle. Un aus Wienachte kjemt, doa haft hee nich bloos Lena meist gaunz vejäte, uk aun sien ieejnet Stoawe denkjt hee nich mea. Daut froacht am uk kjeena mea doano. Wiels uk aule dee, dee aun Lena äa Soakj met däm Kopp jewakelt ooda jenekjt un sikj de Uage jeweschthabe, habe Lena vejäte.

Bloos Mutta haft see woll nich vejäte; wiels wan hee doch eenmol opp sien doodet Sestakje to råde kjemt, woat see fuaz soo iernst un auntwuat boolt nuscht mea. Un Berend met däm es et uk soo.

5. Cornies

Agronom Gavel

Johann Cornies wort en Wast Preise jebuare, nich wiet auf von Danzig, dan 20. Juni 1789. Sien Voda wie een jewaulticha erfoarna Maun, dee en siene Jugent väl Tiet aus Matroos jedeent un väle Lenda bereist haud, un sikj lota mea de Gaustwirtschof aus Launtwirtschoft tooieejend. Siene Kjinja leet hee een, äaren Staund aunjemäte, goodet Oppbrinje jäwe, wuatoos sikj en daut Stautje Mühlhausen, sienen latsten Wonuat en Preise, de baste Jeläajenheit aunboot.

Johann Cornies wia de elsta Sän. Begoft un doobie liere bejierich, saumeld sikj Cornies bie de School en Mühlhausen miere nizliche Kjantnise, dee am en siene lotre Oabeit goode Frucht druage. Aus een Sastieenjoascha waundad Johann Cornies 1804 met siene Elre no Sied-Russlaunt ut. En de Khortitza Jäajent aunjekome, äwanaum Cornies unja de Äwasecht von sienen jreisen Voda de Leidunk von eene Brauntwien Brennarie. Aul to dise Tiet benuzt Cornies jiedre Jeläajenheit, de Russlaunt Mennonite Kolonise sikj bäta bekaunt to moake.

Metem Aunfank von de Aunsiedlunk von de Famielje Cornies en de Molotschna Kolonie em Joa 1806, funk ieejentlich de Läwes Jeschicht vom Vestorwnen aun, en verwoaz gonenede Entweklunk von siene volkomne Woakje. Om een rajchtet Uadeel äwa daut säajensrikje Woakje vom Vestorwnen to moake, well wie toieescht opp sien bennaret un tusjet Läwe äwablekje, un dan ons to siene Woakje en de Butawelt dreie.

Wie welle dän Vestorwnen derch eene von siene Breew selfst råde lote. En de Tiet von siene stoakjste Woakje, wäarent hee aus Volmajchtja von de Molotschna Mennonite Jemeent doastunt, finj wie em Joa 1823 aun wua hee eenen von siene Frind de folgende Lienjes jerecht: 'Ekj feel mie jedrunge, soo väl aus en miene Krauft steit, to woakje, wiel et noch Dach es, doa kjemt jewess de Nacht, wan Kjeena woakje kaun; ekj velot mie opp kjeenen

Mensch, un ekj drei mie uk nich aun dän Spott von Aundasch Denkjende, sonda opp Gott mien Heilant sat ekj mien Vetruue; nu kaun jiedra unja ons väl doone, de Tiet es doa, bloos nich kolt, bloos nich looj, sonda en Gottes Nome fresh aum Woakj!'

Wie seene dän Vestorwnen en de veschiedne Läwes Veheltnise emma ruich, secha, kloa un jefote doa stone.

Soo wool en de Tiede von Noot, aus uk en de Tiede von Freid sag wie Cornies emma siene Ru un Selfst Stendichkjeit behauptete. Wie welle daut bowe Jesajchte derch de ieejne Wieed vom Vestorwnen betoone. Em ferchtalichen Schnee Wada vom Winta en 1824 no 1825 erlitt uk Cornies, soo aus väle aundre Launt leejendeema en de Jäajent, bediedenda Veluss. De Vestorwna velua donmols onjefäa 800 Schop un 200 Pieed. En eenem Breef von de selwje Tiet schrift hee daut foljendet doaräwa: 'Mank väle haft de Harn uk mie siene Stang feele lote, zwoa es mien Vee nich ut Hunga jefolle, wuarom ekj uk ennalich kjeene Onru feel, sonda bloos iernstlich Nosenn, opp ekj to de Erhoolunk von mien aunvetrudet Goot äwa aul miene Schuldichkjeit jedone hab, wuafäa ekj siene Tiet Rajchtfoadjunk auflaje mott. Gott jeft nich emma waut mien Welle, oba jewess, waut mien Heil es. Doawäajen sie ekj vom Hoate froo un tofräd, un schauf opp Niese om soo väasechticha to Gott siene Low to senne. Mien Sträwe es nich soo väl doaropp jerecht, mien Aunschafe notogone, aus ekj mie väl mea doatoo beroopt feel, miene Metmenschje nizlich to woare.

En de Heimat von onsen Cornies, en Preise, jeft et kjeene Jemeende, woone auleen aus Mennonite stone, sonda see wone doa eenseln, vestreit mank aundre Jemeende. Eene soone met Väarajcht utjestade, aufjeschlotne selfststendich doastonende Mennonite Jemeent, woo Cornies see hia em siedlichen Russlaunt aantroff, wia wiet äwa siene jratste Hopninj un

Velange. Eene soone Mennonite Jemeent auntohiere, un to äarem Wool un Oppschwunk biedroage to kjenne, beseeld aul von siene ieeschte Jugent disen fieejen Junkje.

Buta waut hia von sien Jeist jesajcht es, mott wie noch aundre leefolliche leejenschofte von dämselfwjen noda belichte, wiels bloos doaderch kaun et ons kloa woare, wuahää hee soo väl wirkje kunn.

Opp woone huage Stoop vonne jeistliche Utbildunk un Gloowe hee stunt, doafää jeft ons siene Duldunk enne Gloowes Anjelääjenheit dän basten Bewies. Goot von Hoat, bennaret Wool Welle jäajen aule Mensche, dee am entjäajen tråde, schwindet Vejäte to dee am aunjedone Beleidjunge, de pinkjliche Erfellunk von jiede Oppgow, soo aus daut eenmol jejäfte Vesprääkje, Leew fa de Ordnunk, Aunhoolent senne en waut eenem fa goot un nizliche Aunerkjant es, wiere am ieejen jeworde. To dise jesald sikj em frintlichsten Bund noch aundre scheene leejenschofte: een schwinda Äwablek, rechte Oppfotunk jiedatsmol von de vääligjende Veheltnise, een vetraflich goodet Jedajchnis, trafende Ensechtunge, Bejieere fa Weete un Lia, däm seldom waut entjinkj, waut eene Utnutz wieet wia. De Vestorwna feeld en sikj een woara Bejia, daut to erforsche, waut äwa aul un en aule Låwes Veheltnise am selfst un siene Metmensch Freid un Selfstendichkjeit jäwe kunne.

Von tiedich bat lot wia hee onunjabroake beschaffticht un bloos dan wia am soo rajcht ennalich wool, wan hee aunhoolent belieet unja siene Breeda un Metmensch wirkje kunn. Daut Ful senne haud hee gaunz aus Fientschoft jeschwoare, doahää kunn am uk nuscht mea enteische, aus Jlikjeltichkjeit jäajen Flichte ooda Beroop Jeschafte.

Wan hee aul Schlopmetzichkjeite bie siene Deenasch ooda Kollege met Onwelle vemond; um soo weinja kunn hee Jlikjeltichkjeit jäajen Beroop Flichte bie Beaumte one Velääjenheit woanäme.

En sien Low wia hee emma väasechtich, mea jesonne toom Schelle, oba bie auldäm funk wie bie däm Vestorwen eene opprechte Huach

Achtunk fa de Vedeenste von aundre; woo hee bie siene Deena gooden Welle, Fliet, un Leew fa Ordnunk woa naum, doa schenkjt hee an uk sien onbedinjted Vetrue.

De Vestorwna haud de seldne Gow vom Wuat un fa de äwazeijende Räd, derch woone hee opp aule, dee met am en node Jemeenschoft kaume, eenen bliewenden Endruck muak. Derch sien Fia lewa fa aulet Goodet un Nizlichet, derch sienen kloaren läwendichen Jeist, soo aus derch siene trafende Wieeda, paussende Vejlikje, un ieejendeemliche Oat von de Bewies Fierunk wist hee sikj aulewääjes Macht un Einfluss to veschaufe.

De Vestorwna träd jiedem, huach ooda jerinj, dee siene Bekauntschoft, Halp ooda gooden Rot socht, hoatlich, open un leefollich entjäajen. Jieda eena feeld sikj to am hanjetrocke, un doch wist hee opp eene moakjwirdje Oat sien jeistlichtet Äwajewicht jeltent to moake. soo väle von siene Metmensch, dee hee opp faulschen Wajch sach, haft hee derch kjeene aundre Jewault, aus derch de siene awazeijende Rädkrauft opp eenen bätren Låweswajch jebrocht.

Met dise Jewault, woone en de äwazeijende Gow von siene Räd lach, eewd hee nich bloos opp siene Breeda un dietsche Launtslied sienen jesääjendet Einfluss ut, sonda uk opp aule Velkja un Gloowes Parteie von siene Nobaschoft, soo aus Nogaier un Russe, un uk Hebrää, Dookaboare un Molokane. Aul dise Lied langsam no eene hechre Jesennunk enjäajen to fiere, wia siene bennare Freid un Lost. Hee haud daut sikj aus Oppgow von sien Låwe jestalt, aulawääjes, soo väl aus hee kunn, derch Rot un Dot to halpe un to belieere.

Noch mott eene leejenschoft erwänt woare, woone nich weinich doatoo biedruach, daut meist aule siene Unjanämunge met de scheenste Folje jekjreent worde. Ea aus Cornies to de Doastalunk von eenem grooten Unjanäme träd, druach hee dän Plon doavon foaken aul Joarelank met sikj omhää, un troff de neediche Väabereedunge. De Schwierichkjeite dee veropp ligje deede, worde von am enjewort, to Sied jebrocht, un dan ieescht, nodäm aules fa

sien Unjanäme riep wia, jinkj hee plazlich met dautselwje veropp. Soo schien et dan, aus opp aule Unjanämunge vom Vestorwnen von eenen besondren Jlekj Stiern ooda jenstjen Jeschekj bejleitet wiere. De Brooda vom Vestorwnen vetald, daut hee jiedatsmol wist, wan en de Seel von sien Brooda wada een grootet Unjanäme sikj väabereed, wiel Maun dan veschiedne Aunordnunge un Enrechtunge trafe sach, von dänen Kjeena wist, wuahan see fiere sulle.

En Folje von dise leejenschofte kjenn wie däm Vestorwnen, trots siene schwinde Entschlusse bie groote Unjanämunge, meist niemols Haustichkjeit nowiese. Haud de Vestorwna eenmol waut äwanome, soo fieed hee daut Aunjefongne uk met een seldnet Faust Bliewe un Jeistliche Krauft derch. Bie aul siene Unjanämunge sag wie an bat en daut Eenzelne endrinje, one doaropp dän Äwablekj fa daut Gaunze utem Uag to veliere.

Aul dise scheene leejenschofte vom Hoat un Jeist, vebunge met däm jlieenden Wensch, Goodet to steffe, kunne nich aundasch aus väl scheene Fruchte von siene Woakje aul nu to Riepe un Vollandunk brinje. Maunche derch am vestreidet Sot vom Gooden woat ieescht en de Tookunft äare Fruchte droage.

Eene leeejenheit, Maun kunn see bie Cornies leefolich nane, wees hee doarenn, daut hee Tus bloos ieejne Sache jeneete mucht. Onschuldje Vejniecejunge kunn hee sikj friemootich un met woare Freid hanjäwe. Hee wist de stelle, däajliche kjliene Freide, woone ons daut Läwe emma väastalt, to beachte un wieet to hoole, un doahäa wia hee meist emma froo un schaftich en daut Läwe Blekje. De Launtwirtschaft wia fa am nich bloos daut Meddel, wuaderch hee toom Woolstaunt gelangt wia, sonda see wia am uk de Kjwal von siene reinste un hechste Freid. Een Frint von de Natua, haft hee äa soo maunche Jeheemnisse utjefunge. Krakjt soo aus hee sien Einfluss äwa Mensche, met dänen hee en Vebinjunk stunt, jeltend to moake wist, en änliche Oat wist hee uk aus utjetieekjenda Launtwieet derch Nodenkje, Fliet un Hoatnakichkjeit et doatoo to

brinje, daut selfst Grunt un Boddem siene Macht un Äwajewault aunerkjane muste.

Siene Läweswies wia hechst eenfach; aule ippiche Sache wiere dän Vestorwnen jäajenaun. Von groote jekroagde Jesalschofte wia Cornies, trots siene leefolliche Gaust Frintschoft kjeen Frint. Reise to besieekje kjand hee nich, selfst siene leewe Breeda sage am bloos fa Uagenblekj bie sikj.

Em Winta, no voljebrochte Doages Oabeit, saumeld sikj een Kjreis von utjewälde Frind om dän Desch. De Vestorwna wia een hechst auntrakjenda, aunräajenda Vetala un Poatna. Niemols fäld et en disen Kjreis aun läwhaufte, lia rikje, un nizliche Unjahoolunge, wuabie de Vestorwna, een liedenschoftliche Tobbak Ruaka, siene daumfende Tobbak Piep stäts en Gloom hilt.

Woo foaken hieed sikj en disem Kjreis daut Schlätelwuat vom Vestorwnen: 'Kjeen Niera ooda Aunhenja vom Oolen, Meddel Gauss, baste Gauss.' Hee haft väl jeschräwe. Miere nizliche launtwirtschaftliche Artikjel sent jedrukt un bekaunt jeworde. Bloos enne lote Nacht, wan kjeene Stierunk mea to ferchte wia, gauf hee sikj de Beschafftjunk vom Läse ooda Schriewe han. Daut Plautdietsch, siene Muttasproak, en dee hee sikj sea jewant un goot utdrekjt, bleef am emma wieetvoll un leew. Wan hee bie eenselne von siene Metbreeda moakjt, daut see sikj vom Plautdietsch schämde, soo kunn hee doaräwa sea onjeduldich woare.

Cornies had väl opprechtje Frind unja de Mennonite, oba daut et am uk nich aun Jäajna jefält habe, doa wia nuscht aundret mäajlich. Jieda Kaumf, soo uk dee fa daut Wool von Metmensch, brinjt Jäajna äwadäl. De Vestorwna wia een browa Strieda fa de goode Sach, fuaz reed, jiedrem dän Kjrich to erkjläare, dee sien Sträwe, Goodet to stifte, entjäajen jinkj. De vetrudesta Hoatesfrint vom Vestorwnen wia de Kjoakes Liera Peter Neufeld en Orlof. Niemols, uk en de Tiede von Noot un wan Krankheits Aunfaule dän kloaren Jeist vom Vestorwnen omwolkjte, veschwunk dis trua Frint von siene Sied. Noch mott een aundra Frint vom Vestorwnen erwänt woare, dit es de

jäajenwoaticha Jebiet Väastona Toews, dee am, besondasch en siene Woakje aus Väastona von launtwirtschaftliche Vereins, kjräftich unjastett; disa wia et ver aule aundre, dee en de Jedanke un Aufsechte vom Vestorwnen entgone vemocht.

Derch dit toopjebrochtet Wirkje wia et mäajlich, daut to besorje, waut jiedrem eenselnen nich mäajlich jewast wia. Twee un twintich Joa oolt, 1811, haud Cornies sikj befriet. Siene Brut stunt am aus browe Husfru un leewende Mutta von siene twee Kjinja tru bie de Sied, bat een Joa ver sien Doot, äa de Doot von am trock.

Noch ver däm Doot von siene Fru reisd Cornies sien eensja Sän em Utlaut, dort wäld hee sikj siene Fru, un de Vestorwna entschloot sikj, soo onentlich schwoa am uk de Tranunk von siene eensje Dochta un sienem browen Schwiasän wia, beid to de Kjast vom Sän no Preisse reise to lote. De Uagenblekjliche Weedoag von de Tranunk woat de Kjinja onvejätlich bliewe.

Aum 29. Feebawoa von dit Joa wort Cornies Krank en Folj von een stoakjet Vekjille, doano kaum noch een Schwäa aum Hauls, daut siene Brost vekjremd. Saunft storf hee wajch aum 13. Moaz, leida jetrant von siene en Preisse noch wewielende Kjinja, en de Oarme von sien Brooda David Cornies.

De latste Doag vom Vestorwnen wiere en feialiche Stell vegone, kjeen Kloage kaum äwa siene Leppe. Em Väajefeel von sien noden Doot velangd hee derchut no goa kjeene menschliche

Halp. De Medizien Meddel dee am jejäft worde, naum hee jlikjeltich en, kijikt no bowe, feelent, daut, wan Halp mäajlich wia, hee see bloos von sienem himlischen Voda, bie däm nuscht ommäajlich es, to erwache haud.

De latsta Leewesdeenst wort de kostboare Leich aum 16. Moaz von diet Joa jewäse. Von dichtbie un wiet auf streemde de Mensche han, daut irdische Äwabliewsel vom doahan jegonen Stefta to de latste Rustäd to bejleite. Wiels daut Hus nich aule aunjekomne Mensche hoole kunn, soo wort, no de scheene Trua Räd vom Kjoakje Eltesten, de Leich em Hoffrum oppjestalt. Daut onveendade leeftoliche Aunjesecht vom Vestorwnen läde dän basten Bewies doavon auf, daut de Vestorwna met eene soone Ru un Freid toom Doot em Aunjesecht jeblekjt haud, aus woo sien scheenet grootmootichet Läwe et woll met sikj brinje kunn un must.

Daut wia een truaricha, oba uk tojlikj erhäwenda Aunblekj, aus sikj bie de Foat nom Gottes Aka nich bloos Dietsche, sonda uk Nogai, Russe, Hebräa Koloniste un Molokana aunschloote. Daut scheene Wada bejensicht de Feia von daut Bejrafnis.

Aum Soak sach Maun von aule von de Noba Velkja dee von veschiedenste Gloowens Parteie wiere, am, dän Vestorwnen, soo maunche stelle Trone von Dank un Leew no hiele. Soo maunche von de Aunwäsende druage met dise Leich uk tojlikj äaren basten Frint un bejnodjenda Har toom Grauf.

Mucht siene Aussch saunft rue!

6. P. M. Friesen

Franz C. Thiessen

En disem Berecht mott daut Erwäne von een Vääkome nich fäle, daut de mennonitische Koloniewe schwowa vefieed. Bekaunt wort et lota derch dree Breew, dee P. M. Friesen schreef, daut et von eenen mennonitischen Vebräakja haundeld. Ekj mucht daut vetale, aus ekj et erläft hab un aus et mie en Denkj jebläwe es.

Wan ekj mie rajcht besenne doo, wia et em Hoafst 1907 (daut mott soo aus wie weete em Dezamba 1908 ooda Aunfank Jaunewoa 1909 jewast senne), aus ekj fa miere Doag no Sevastopol fua un natieedlich de Friesens besocht. Fru Friesen, Olga un Paul bejreeste mie met äare jewande Frintlichkheit, oba en soon oppfaulenden wieekjen Toon, daut ekj fuaz biem beträde von eene Krankheit docht. Opp miene Froag no P.M. wort mie metjedeelt, daut hee Tus wia, ekj am oba nu nich seene kunn.

"Es hee krank?"

"Jo un nä," kaum de Auntwuat, "Nich kjarpalich, sonda jeistisch."

Aus Olga miene Veläajenheit sach, säd see, "See woare et selfst seene un no däm Owentkost woa wie de gaunze Aunjeläajenheit met An en Vebinjunk brinje. Wie beläwe nu eene schwoare Tiet."

Aus de Owentkost Klock kjinjad, kjrieed ekj mienen jewonden Plauz noaun P.M. Friesen. Wie stunde hinja de Steela un wachte opp dän Hus Harn. Schlieslich kaum Friesen äwadäl, oba Hee wia sea blaus. Jeweenlich bejreest hee siene Frind met besondere Leew; omoarmd an un jinkj sea läwhautf wieda, oba nu naum hee miene Aunkunft kaum to Kjanntnis. Nodäm de Jnod jesajcht worde wia, saut wie, un doch spruak kjeena. Soogoa de Metjlieda von sien Hushault schiende am schuchta auntoseene. Hee aut sea weinich. Siene Jedanke schiende wiet auf to senne. Dan läd hee sienen Läpel han un funk aun saunft to råde. Toieescht spruak hee soo saunft, daut ekj nuscht Vestunt, oppwool ekj erkjand, daut hee opp eene hechst ieejenoatich Wies bäde deed. Aunschienent

passieed dit bie jiede Moltiet. Wie aule hieede opp to äte un wiere to Trone jerieet. Ekj kunn mie nich väästale, waut am soo oppjeräacht habe kunt. Bie eenem aundren Äte haud Friesen de foljende Wieed jesajcht: "Abram Vogt un Kommarode, siet jie jnädich aus Rechtsch äwa ons!" Waut kunn de Grunt doafäa senne? Friesen veleet boot de Stow un Olga vetald, waut passieet wia.

Onjefäa fief Doag trigj, erhilt Friesen vom Buro vom Polizei eene aumtliche Metdeelunk, daut hee aun disem Owent om tieen Ua met daut Owentmols Jescherr reed stone sull un daut Owentmol met jeemaunt fiere. De Norecht stieed Friesen sea. Hee docht sikj daut, wan de Polizei eenen Prädja oppfoddad, met jeemaunt en Vebinjunk to tråde, must een toom Doot veuadeelda Vebräakja bedeelicht senne. Doa een mennonitische Prädja jeroopt wort, must et sikj om een Kjint vom mennonitischen Volk haundle. Soowiet bekaunt, wia dit de ieeschta mennonitische Vebräakja, dee hanjerecht woare sull. De Jedanke, daut een Metjliet von sien Volkj, daut eene goode Grunt Utbildunk un Religions Unjarecht jekjräaje haud, deep jenuach jesunke wia, om daut Henje to vedeene, muak Friesen kjarpalich krank. Aun disem Dach vebrocht hee väl Tiet met siene Fru un siene Dochta em Jebäd, bat Gott am de neediche Beharschunk fa daut schwieriche Trafe gauf.

Jenau om tieen Ua kaum de Poliez Chef, om Friesen to roope. See säde wäarent de Foat sea weinich. Friesen fruach, auf een Mennonit bedeelicht wia. De Poliez Chef bestädicht daut. Aus see em Jefenkjnis kaume, wort Friesen en eene groote Stow jefieet, en däm een junga Maun saut un schreef. Hee druach Jefenkjnis Kjeleda un wia met schwoare Kjäde jebunge. De Wajchta trocke sikj trigj un leet Friesen met däm Veuadeelden auleen. Aus Friesen no de Vegenenheit vom älenden Maun fruach, kjrieed hee een Enblekj en een vestimmeldet Läwe. De Maun heet Abram Vogt. Hee wort en Mariental

jebuare. Siene Elre läwde aum Enj vom Darp, wua de onjlekjliche Launtloose Famieljes wonde.

Kjeena von siene Elre haud eenen gooden Roop un de Kjinja, de praktisch kjeene Utbildunk haude, fälde et krakjt soo. Soo aus wie weete haude de Kjinja dän Roop, besondasch onjehuarsom un onopprechtich to senne. Boolt wull kjeena von de aundre Kjinja met an toop späle ooda senne. Daut wia aun de Tiet, daut Abram to School jinkj. Hee wia äwajlekjlich äwa dän Aunblekj von soo väle Jugentliche en sienem Ella un wull met an späle, oba de Junges dreide aum dän Rigje to un säde, "Wie woare nich met die späle!"

Daut jeft nuscht, waut de Mensche mea betta moakt aus daut Jefeel to habe, daut see von äare selwje veachtet woare. Daut wia Abram Vogt siene Erfoarunk. Aus de Kjinja en de School jeroopt worde un äare Plauze kjrieeye, wees de Liera am eenen besondren Plauz oppoat von de aundre Scheela. O, woo daut wee deed, un Abram Schode deed aus hee aus een Utjeschlotna behandelt wort. De Behaundlunk vebätad am nich, sonda daut leid am to beeset Benäme un Rach aun Liera un Scheela to sieekje. De Bestrofunk, dee hee meist däachlich erhilt, endad weinich sien Benäme.

Aus de säwen Joare von de Darp School schlieslich äwa wiere, sull de 15-joascha eene Aunstalunk aunnäme, om Jelt to vedeene. Daut foll am oba schwoa, eenen Oabeit Plauz to finje, wiels hee nich toovelotich wia. Runt ligje, wan hee Oabeitsloos wia, wia uk nich goot fa am. Schlieslich veleet hee daut Darp. Siene Elre sochte am nich eenmol. Abram kaum en de Staut un jerod en schljachte Jesalschoft. Sien Läwe stusd wieda dol un hee wort Metjliet von eene Reiba Baund, daut von kjeen Verbräakje trigj schrakjt. Hee wia miere Joare met dise Grupp un naum aun äare Verbräakje deel.

Oba daut Enj wia dicht bie. Eene Nacht, aus de Baund een Jeschaft Hus en Simferopol utstoole, kaum een Aunjestalda von de Jesalschoft toom Uat. Daut wort jeschote un de Maun foll doot han. De Polizei hieed de Schosse

un kaum. Daut jelunk an, Abram Vogt un twee Tatare to fange. Wäa et wia, dee daut Vebräakje soo aus wie weete begone haud, wia onbekaunt, wiels väle aun de Scheetarie bedeelicht wiere. Daut Jerecht veuadeeld de dree Vebräakjasch oba aum Gaulj toom Doot. Dit wia de Nacht, en de Vogt siene Hanrechtunk erwacht.

Friesen fruach am no sienem bennaren Läwe. Gaunz schuchta vetald Vogt, woo hee siene Sinde erkjant haud. Wua uk emma hee sikj denkje kunn, daut hee Mensche velatst haud, haud hee om Vejäwunk jefroacht. Hee wist nich, auf hee bekjheet worde wia, oba de Laust von de Schult wia wajch un hee wia en Fräd, selbst bie däm Jedanke aun dän väastonenden Doot. Friesen laus däm oamen, onjelieeden, veloarnen Sän miere Schreft Städe vää. Hee feeld sikj vesechat, daut A. Vogt de Jewessheit von siene Vejäwunk jleewe un von stelle Freid erfelt senne kunn. Beide bäde un Friesen vetald, daut hee de Äwazeijunk haud, met eenem Erleesten to kjneee. Opp de Froag, auf hee aum Owentmol deelname wull, auntuwad Vogt: "O jo, wan daut nich too väl velangt un dis Uat nich to orriemsch es." Trotdäm breet Friesen witte Liene opp däm orriemschen Jefenkjnis Desch ut un bereed daut Jescherr vää.

Beid kjneede sikj dol un lause Jesaja 53 un daut Leet, "O Heilja Kopp Mol Jewunt." En däm Leet drekjte de foljenda Varzh besondasch de Jefeele von de beid Kommunikaunte ut:

Wan ekj eenen Dach scheid,
Go du nich von mie wajch.
Wan ekj dän Doot erliede woa,
Dan, erschienst du, leewa Har.
Wan ekj aum enjstlichsten woa,
En mien bennaschten Doasenne,
Dan trakj mie vom Enjste erut,
Jestoakjt derch dien Leide.

Wäarent de beid soo lud bäde, scheen Vogt aus bie sienem Harn to senne, sien Jesecht weess soone heilje Freid. Friesen stunt too, daut Vogt, dee kort doafäa stunt, ver sienem Rechta optoträde, wia woll de Kommunikaunt von

jraten wheet. Eene deepe jeistliche Leew to disem nie jefungnen Brooda feld daut Hoat von Friesen. Hee vetald lota, daut et eene Leew wia, dee siene Leew fa siene Fru un Famielje äwatroff. No dise Jemeenschoft en Dank un Jebäd omoarmd Friesen dän jungen Brooda opprechtich. Oppwool hee am aules bedied, wia de Tiet fa sienen Besuach aufjerant un hee must sikj von aum Aufscheede.

Wie kjenne kaum fote, waut Friesen en dise Nacht erläft haft. De Jedanke, daut een Mennonit, een Metjliet von sien Volkj, aus Vebräakja stoawe wudd, wia fa am nich uttohoole. En siene Kloage beschuldicht hee sikj un de mennonitische Prädjasch un Lierasch fa sienen Doot. "Ekj sie Schult doaraun, daut Abram Vogt stoawe must," säd Friesen, oppwool hee nie von siene Eksistens jewist haud, "wiels ekj hab too weinich jeleeft." De mennonitische Prädjasch sent Schult doaraun, daut see de veloarne Seel von dis älendjen Maun nich jeseene habe. De mennonitische Lierasch sent Schult doaraun, daut see de jeistliche Kaumfe vom kjlienen Jung nich erkjande un am faulsch behandelt habe. Dise selbst Kloag schneede ons em Hoat un onaufsechtlich bäd wie: "O Gott, help ons to leewe. Hool ons doavon auf, acht loos aun onse Breeda vebie to gone!"

* * * * *

Ekj kaun mie aun eenen wiedren Väakome denkje, en däm Friesen aus Frint vom Volkj un Veteidja von de Onschult doajestalt es. Em Hoafst 1908 [Woomääjlich 1909-Ed.] besocht ekj mienen leewen Frint P. M. Friesen en Sevastopol. Biem Beträde vom Hus emfunge mie frintliche Wies miene leewe Frind, oba Friesen wia nich doa. Aus ekj fruach, auf hee Tus wia, wort mie jesajcht, daut hee opp eene Reis jegone wia. Ekj fruach wuahan, erhilt oba kjeene eendietiche Auntwuat, waut mie waut seltsaum väakaum.

Aus ekj miene Froag wadahold, vespruak siene Dochta Olga, daut mie no däm Owentkost to saje. Nodäm wie jejäte haude, säd see: "Weetst du, wua Papa es?"

"Natieedlich nich."

"Papa es em Jefenkjnis."

"Daut es ommääjlich. Waut haft hee jedone?"
Eene intressaunte Jeschicht foljd.

Korz trigj, aun eenem loten Owent jäjjen Meddanacht, saute P. M. Friesen un sien Vada D. J. Klassen opp däm Balkon un pludade. Met eenmol hieede see eene reiwe Stemm, "Hoolt am opp! Hee es een Deef!"

Dan säd eene aundre Stem, "Opprechtich ver Gott, ekj sie Onschuldich. Ekj hab nuscht jedone!"

Dis Väafaul erwakjt Friesen soo sea, daut hee schwind rutjinkj, om däm jungen Maun to halpe, dee von twee Poliez Mana ver sienem Hus faustjehoole wort. Friesen acht nich opp de Aunkloaga, dee entschlote doaropp bestunt, daut de junga Maun daut goldnet Schwien von siene Uakjäd jestole haud. Friesen schrieech am aun un fruach, woo hee bewiese kunn, daut dit de Maun wia. De Junga Maun wia one vom Väakome to weete dän Hempel erauf jeschlendat.

"Hee sitt genau soo ut aus hee," säd de Aunkloaga.

"Dan, bloos wiels hee däm jungen Maun änel, dee daut Schwien von äare Uakjäd jestole haft, beschuldje See de ieeschte woomääjliche Persoon un vesieekje, am em Jefenkjnis to brinje, om am fa dän Äwalei von sien Läwe en Älent tofaul brinje." Dan kaum eene Äwaschwamunk von Beschuldjunge opp, daut Woolhabende Mensche emma daarom bemieecht wiere, äare goldne Schwien to beschitze, uk wan dit bedied, daut de Onschuldiche Oame äare Frieheit beraupt worde.

De Aunkloaga un de Poliez Mana worde soo rotloos, daut see nich wiste, waut see doone sulle. Onaufsechtlich lockade de Mana äaren Jriep aum Jefangnen, un disa bemoakjt de Jeläjjenheit, sprunk doavon un opp eenst wia en de Dunkelheit veschwunge.

Daut muak daut Problemeem väl schwoara. Friesen kjand dän Maun nich, dän hee veteidicht haud. One een Wuat to saje, veleete de beraupta Maun un de Poliez Mana. Aus hee em Hus trigjkaum, feeld Friesen sikj zimlich onwool.

Hee wia en eene Loag jerode, dee zimlich ommaklich woare kunn.

En de Zeitunk vom näakjsten Morje laus hee, daut Harn K., Stautsrot un Postmeista von Sevastopol, aun de Ushakova Kjriezunk aunjejräpe un beraupt worde wia. De Deef, soo wort berecht, dee aul jefange jenome worde wia, wia doavon jekome. Sevastopol wia een See Howe met sea strenje Rääjle. Friesen docht fuaz, daut de Bejäwenheite von de vegone Nacht wiedre Folje habe wudde. Eenje Doag lota erhilt hee een Vääroope verem Jerecht.

Doa wort am metjedeelt, daut hee Zeij von de Jlikjeltichkjeit von de Poliez Mana woare sull. See haude däm Vebrääkja de Flucht erlaubt, aus see am aul faust hilde. Doa Friesen de eensje Zeij wia, honk daut Schekjsol von de beid Mana von siene Utsaje auf. Doaräwa erut wist Friesen, daut de Mana schwoa bestroft woare wudde, wan hee jäajen an utsäd, un beschloot sikj, stell to bliewe. De Rechta erinnad am doaraun, daut wan hee siene Utsaj nich gauf wudd hee to Bestrofunk veuadeelt woare. Troztdäm bleef Friesen stell. Doa et kjeena gauf, de jäajen de Aunjekloagde utsäd, worde de Mana frijesproake un de Aunjelääjenheit one Bewiese faule jelote. Friesen wort oba to dartich Doag veuadeelt.

De Poliez Chef, dee enj met Friesen befrint wia, weess sikj velääjen äwa de Loag, dee hee nich endre kunn. Hee kaum no Friesen un bat am, siene Famielje mettodeele, daut hee eene 30-doagsche Reis moake wudd. Daut wia too schraklich, wan hee siene Famielje metdeele wudd, daut hee em Jefenkjnis gone wudd.

Hee sull sien Koffa pake lote un aus et dunkel wia wudd de Chef en sienem Woage trigj kjiere, om Friesen to hole. Soo habe see et jemoakt. Natieedlich wist Fru Friesen de Ziel von de Reis. Daut Weete, daut äa EHEMAUN met dise Dot twee Mana holp, äare Frieheit to bewoare, holp äa, äare Velääjenheit to äwastone.

See pakt dän Koffa aus fa eene lange Reis. En de Nacht kaum de Poliez Chef von Sevastopol, om dän Veuadeelden to hole, un brocht am toom Jefenkjnis Beaumta. Jeweenlich worde Jesaz Äwaträda nich soo sacht behaundelt. De Jefenkjnis Beaumta wia een gooda Maun. Hee brocht Friesen en eene reine Stowe, oppwool dee natieedlich jeschizt wia. Aum näakjsten Morje kaum de Beaumta en de Zell, om to seene, woo et sienem Jefangnen jinkj. Nodäm hee dän Wajchta entlote haud, haude de Beid eene lange Unjahoolunk. Dise wees opp, daut de Beaumta een Bange no Erleesunk haud. Jieden Dach must hee met P. M. Friesen råde, un disa haud daut Väärajcht, am dän Wajch nom Läwe to wiese. Doafäa wia Friesen sea dankboa.

Hee vetald lota, daut de Harn am eenen wundaboaren Urlaub reed jemoakt haud. Hee must nich soo hoat oabeide aus to Hus; hee must kjeene Besieekje moake ooda Besieekja emfange; un hee haud daut Väärajcht, eenem Sieekjenden dän Wajch to de Erleesunk optowiese.

No daut Aufrane von siene Aumtstiet kjeed Friesen erfrescht no Hus trigj. Aule bejreeste am freelich. Hee säd ons, daut hee de Erfoarunk fa kjeen Jelt vepaust haud. Daut wia P. M. Friesen.

Soo denkj ekj mie aun P. M. Friesen. Natieedlich haud hee siene menschliche Schwakheite, oba siene reine un opprechte Leew to aule Mensche äwaschaut gaunz aul siene negatiwe leejenschofte. Wan Maun daut rajcht haft, Mensche to bewundre, es Friesen fa mie daut Vääbilt fa de Leew to aundre jeworde. Onjlekjlichawies mott ekj jestone, daut ekj von dit Bilt noch wiet auf sie. Mucht de jnädicha Gott ons noch väle selfstloose Fierasch un Breeda jäwe.

7. Wota Flucht

Gerhard Lohrenz

Anna un ekj horchte emma no Flucht Määjlichkjeite un boolt wist wie, daut de meiste Siedlasch hia em Amur Jebiet uk rajcht loos saute un de Aufsecht haude, een Dach no China to flichte. See wiste, daut dit een Woage Stekj oppem Läwe un Doot fa an wia; troztdäm jleewde see, daut de Kjnajchtschoft von de Marxiste nich lenja vedroage to wia. See wulle oba bat däm Winta wachte, wan de Fluss toojefroare wia, soo daut see met äare Fua Woakje äwa foare kunne. Fa Frues un Kjinja wia daut leichta un biejljkj soo kunne see oppet weinichste waut von äare Sache met brinje. Rajcht väle von onse Lied wiere aul em vegonen Winta soo jeflicht. Von eene Fru vetalde see, woo see aum halen Dach un ver de Uage von de Jrens Wach dän Fluss äwakriezt haud.

Dääjlich wia see met äare Kjinja toom Fluss jegone un dise haude oppem les jespält, wiel see de Oppsecht äwa an haud. Met de Tiet haude de Soldote sikj to dise Sach jewant. Dan een Dach haud see de Kjinja un uk sikj besondasch sorjfeltich jekjleet un haud met de Kjinja no eenem wool väabereeden Plon jehaundelt. Biem Späle haude de Kjinja sikj emma mea un mea vom Eewa wajch jetrocke, bat de Wache de Fru jesajcht haud, see sull de Kjinja trigj hole. De Fru wia dan oppem les jegone un haud de Kjinja opp Plautdietsch toojeroopt see sulle nu toom aundren Eewa rane. Daut haude de Kjinja uk jedone un de Mutta wia an nojerant un haud an to de lel aunjepornt. Soo wia see met de Kjinja toop werkjlich to de aundre Sied jekome.

Wie fruge nu wäajen dän Student Peter Wiebe un sien Frint dee ver ons nom Amur Jebiet jegone wiere. Jo, dee wiere hia jewast un wiere uk äwa däm Fluss jegone. De Chinese haude an doa em Jefenkjnis jestopt, see oba lota gone lote. To Foot wiere see de 1100 Kilomeeta bat Harbin jegone un wiere doa uk rechtich aunjekome.

Anna un ekj wulle nich bat däm Winta wachte;

wie wulle nu aul äwagone. Wäa wist waut ver däm Winta noch aules passiere kunn un to de Tiet wudd wie dan uk kjarpalich schwaka senne, doa de Kost hia doch bloos sea moaga wia. Maun säd ons, daut dee jansje de Jelt haude sikj to irjent eene Tiet Chinese Fierasch meede kunne, dee an dan uk äwa brochte.

Doa wiere rajcht foaken Chinese em Darp un atelje von an boode sikj aus Fierasch aun. Daut wia oba nich one Jefoa, sikj met dise Lied entolote, wiels nich aule von an ierlich wiere. Maunche haude Frues äwajebrocht un an dan aun Chinese vekoft, aus tweede ooda dredde Fru fa de Kjeepasch. See beraupte foaken de Lied, dee see äwajebrocht haude, opp jane Sied. Daut gauf ons väl to bedenkje, oba wie wiste, daut wie waut woage muste. Wie bäde väl om dise Sach un beläwde et dan, daut Gott Jebäda hieet, uk wan et sikj om kjliene Dinja haundelt.

Een Sindach wia wie to Meddach bie eenem Prädja, eenem Wätmaun Kopper, dee ut däm Turkestan hää jekome wia, om met siene vea Säns un eene Dochta äwa dän Amur to gone. Broot gauf et to Meddach nich; jo see haude aul dree Moonate kjeen Broot jejäte, säde see. Hia spruak wie uk von de Flucht, un de twee Säns von de Famielje boode sikj aun, met ons to gone. Daut wia fa ons de Leesunk. Lota wort waut met eenem Chinees veaundelt, dee vespruak ons fa eene jewesse Somm äwa dän Amur to brinje. Wie entschloote, ons met am un sienem Halpa aun eene bestemde monlose Nacht en eenem Dol, 18 km vom Darp wiet auf, to trafe.

Aus de bestemda Dach kaum, dan fuare de beid Kopper Junges, de Tus bliewe wulle, Anna un mie no jan Dol. Oppe Felda oabeide noch Mensche, un maunche von an fruge ons, wua wie nu wulle han foare. Daut wia eene jefädliche Sach, wiels sea leicht kunn ons jeemaunt verode. Biem bestemden Plauz aunjekome, fung wie noch twee Mennonitische

Mana doa; een Mierau, 55 Joare oolt un Voda von säwen Kjinja, un een Unrau, 45 Joare oolt un Voda von fief Kjinja. Dise beid Mana wiere vom Jefenkjinis, wua see jekwält worde, jeflicht. See wiere enjestopt worde, wiels see aul eenmol de Flucht vesocht haude un doabie jejräpe worde. Beid haude greiwe Hoa un daut wia fa ons goot, wiels de Chineese, soo haud Maun ons jesajcht, ieede elre, greiwhoaje Mensche. Nu haud wie twee Mejales vea maunsoatje Mennonitische Bejleitasch un doaräwa freid wie ons.

De Woage fua trigj, un met een Sak oppem Rigje foljd wie em Janse Marsch un one to råde onsen Chinees. Daut jinkj derch dikj un denn, derch Sump un derch Maun huaget Graus. Em nu wiere onse Schoo un Strepnaut. Daut gauf oba kjeenen Oppenthault. Wie stolpade un wie folle han, oba hoowe ons opp un marschieede wieda. Kjliene Ritsche, dee onsen Wajch kjriezde, must wie derch mulwre. Wie wiere aul von 9 bat 1 Ua jegone, doa gauf et eene kjliene Rupause. Wie stunde nu aum Eewa vom Amur Fluss. Opp Städe haud de Amur miere Oarme, dee derch Insle von enaunda jetrant wiere. Dit wia een flacha Oarm, dän wie kjrieze muste.

De Fiera säd ons, daut wie een Enj wudde gone kjenne, dan must wie schwame un schlieslich noch wada eene Strakj gone. Mie wia sea Angst, wiels ekj nich schwame kunn un dan uk, wiels nu jrod de Tiet wia, wan de Jrens Wach besondasch wachsom wia. Wie sochte no eenem Fescha Boot, kunne oba kjeent finje. Entlich fung wie eene toop jenoagelde Bräda Tofel. Wie läde onse Kjeleeda Bungels doaropp, ekj un de een Chinees dee nich schwame kunn un ver däm Wota riesiche Angst haud. Wie twee sulle ons aun de Tofel hoole; dee aundre, aule Schwamasch, wudde daut Brat schuwe.

Aunfenkjlich jinkj uk aules goot. Aus oba daut Wota deepa wort, dan kroop de Chinees oppe Tofel. Hee stelpt et doabie om un onse Bungels schwomme wajch. Ekj velua mienen Hool un klaumad mie aun eenen von de Mana. Ekj dukt unja un wia däm Doot dicht bie. Oppfaulent wia, daut ekj gaunz ruich bliewe kunn. Ekj wia bie vollem Bewust Senne, vestunt waut Maun mie

säd un haud nich de jerinjste Angst. Verhää wia mie sea Angst jewast, aul ver däm Doot selfst, oba uk bie däm Jedanke, auf ekj ver Gott bestone kjenne wudd. Nu oba, wua de Jefoa werkjlich drood, doa wia ekj gaunz ruich. Niemols wia ekj mea toom stoawe reed aus en jane Nacht.

Anna, de goot schwame kunn, wia aul aum aundren Eewa. Aus see miene Noot sach, dan reet see äare Schoo un Strepnaut von de Feet, oba enne Städ see oppem Eewa to schmiete, schmeete see dee en äare lel en daut Wota. Von doa aun must see boaft gone. See kaum mie to Halp. Kort entschlote, reet see dän Chinees vonne Tofel, siene Schiltmetz schwomm wieda, hee oba un ekj kunne ons nu aune Tofel hoole un soo kaum wie jlekjlich to Launt.

Wie wiere nu opp eene von de väle Insle vom Amur. Hia sull wie onjefää vea Miele bat aum aundren Eewa gone, wua een Boot opp ons wachte sull. Meed, schwak must wie nu boaft derch Somp un Schilf gone. Wie kaume bloos langsam verwoaz. Wie haude väl Tiet veluare. Gaunz derch jenaut oba too lot kaum wie aum bestemden Plauz aun.

De Sonn jinkj jrod strolent opp oba von eenem Boot wia kjeene Spua. Hunt meed sad wie ons han un kjikjte besorcht no däm Chineesischen Eewa. One daut wie et bemoakjte, veschwunge onse twee Chineese. Waut stunt ons nu fää? Wudde see ons verode? Wudde see ons to onsem Schekjsol äwalote? Ons bleef nuscht aundret äwrich aus ruich to wachte. Wie driejede onse Kjeleeda, soo goot aus et sikj moake leet un wachte en groote Angst. Om een Ua Nomeddach kaum von de aundre Sied een Boot. Em Boot lage Flinte un twee Rudasch un uk ons Fiera wia doa. Gaunz stell stieej wie en un dan jinkj et loos. Aus wie en de Medd vom Fluss wiere velangde de Chineese äa Jelt. Wie gauwe an 400 Rubel. Daut Jelt wia naut oba uk wada drieech jeworde. Boot wia wie dan aun de aundre, de Chineesische Sied.

Dan jinj wie en een Darp ooda kjliene Staut. Wiels et eene Jrens Staut wia, wia see voll Chineesische Soldote. Sea intressieet kaume

see aunjerant, om de beid Mejales met de groote Feet to seene. De Frues von dise Jääjant haude noch de kjliene Feet, wiels an dise en de Kjintheit jebunge worde wiere. De latste tien Joare wia dit vebode; dee erwosne Frues haude oba noch de Kjinja Feet.

De Mana, besondasch de elre, druage noch Zoppe, dee bie maunche bat aun de Kneee rieekjte. De leeschte Froag aun ons wia, "Sent jie befriet?" Om nich to lieeje wees wie met de Haunt opp onse vea Mana. See lachte, daut wie soone oole Mana befriet haude. Twee von an wiere ieejentlich gaunz junk, oba wiels see sikj aul eene Tietlank nich rasieet haude, soo sage see uk ella ut aus see wiere. Dan funge see aun, Jelt to bedde. Soo un sooväl fa de Blonde un soo un sooväl fa de Dunkle. See wulle ons kjeepe. Aus wie doaropp nich enjinje, wulle see ons oppet weinichste goot bekijkje un uk onse groote Feet to beriere.

De Fierasch brochte ons en een Chineesischet Gausthus. Daut wia enjloos onriemsch. De Jast ligje ooda schlope opp Stroo Mate, one sikj tootodakje. Woat de eene Sied kolt, soo dreit Maun sikj no unje un woamt dee opp. Toom Meddachsmol gauf et Tee one Zocka un scheenet wittet Broot, änlich woo wie et von Tus ut kjande. Fa ons wia et eene harliche Moltiet, no aul daut rusche Schwroatbroot ooda uk, noch schlemma, de Brootloosichkjeit.

Dan kaum daut Nospell. De Chineese naume ons nu aules waut an jefoll, wajch. See naume mienen Rääjen Mauntel, miene siedne Strempe un faust aul mien Jelt. Mie bleewe soo tien Rubel, dee ekj vestoake hilt.

En dit Stautje kunn wie nich bliewe. Daut lach bie de Rusche Staut Blagoweschtschensk jääjenäwa un aun de Owende kunn wie daut Jesank von de rusche Soldote hiere. Soo veleet wie de Staut un jinje soo 30 Kilomeeta dän Fluss en oostliche Rechtunk entlank. Wie kaume to een kjlienet Stautje aun un funge bie eenem Chinees, dee eene rusche Fru un dree Kjinja haud, Oppnom. Daut vieede Kjint sull irjent een Dach jebuare woare un de Fru bat ons, bie äa to bliewe un äa en de Jeburt bietostone.

Daut haud wie je uk jieren jedone oba wie

ferchte ons. Sull irjent waut scheef gone, dan wudd wie de Schuldje senne un et wia leicht mäajlich, daut see ons dan omjebrocht haude. Metem Maun von de Fru, de Chinees, wia et schwoa foadich to woare. Hee wia meist emma bedrunke un wie ferchte ons met am en eene Stow to senne. Doahäa fruach wie aun, auf wie nich en sien ladjen Heenastaul schlope durwe. Dit erlaupst hee ons groot hoatlich. Wie holde ons Graus un muake ons Bade, un soo kunn wie opp weinichste ruich un onjestieet schlope.

Aum Dach jinje de Mana Pilze saumle, dee see dan fa Ziple, Radieskje ooda Broot vetuschte. Enne Städ jebakt, wort daut Broot hia äwa heetet Wota jedaumpt. Wie sent nich vehungat. Dise Lied wiere soogoa noch dankboa, wiels see gauwe ons von däm, waut see haude.

Dan waundad wie wieda. De twee elre Mana haude lang hinja Schlott un Rääjel jesäte un de beid jinje haude dree Moonate lank kjeen Broot jejäte. Soo waundad wie nu sea langsam. De Sonn brend opp ons dol un de Saunt wia heet, soo daut onse noaktje Feet Bloose kjreeje. Foaken bleede see von de spetze Steena opp däm Wajch.

De Fenstre en de Chineesche Buasch-un Oabeitshiesa sent ut Zeitunkspapia. De Loft en soone Jebieda es sea enj. See habe vâl Kjinja, un dise sette foaken stomm verem Hus un lote sikj von de Sonn oppwoame. See stoare ver sikj han. Doa sitt Maun kjeenen frintlichen Blek un hieet kjeen Lache ooda Vetale. Foaken kjemt et vää, daut een fief ooda säwen Joaschet Kjint een Baby oppem Rigje jebunge droage mott. De Muttasch kjenne met äare kjliene Feet bloos schlacht gone un soo sette see opp de Schlopstale. See moake oba scheene Hauntoarbeit, Nodelmolerie opp Sied, dee see dan vekjeepe.

Daut Volk es sea oam oba gaustfrie. Wan wie en een Darp aunkaume, rääjd wie Opprua. Soone groote Mensche un de Frues met soone groote Feet! Maun winkjt ons ut de Fenstre un wull met ons en jebroaknet Rusch waut råde. Kaum wia wie en een Hus, soo boot Maun ons eene Piep aun, hechst woarschienlich Opium, to

ruake. Wie lände daut auf, oba om doch waut von an auntonäme, un see nich to beleidje, naum wie eene Tauss Tee, emma one Zocka. Doamet wiere see dan uk tofräd.

Bie disem Waundre vetalde Mierau un Unrau ons äare truariche Jeschicht. See wiere ver eenje Joare met äare Famieljes em Amur Jebiet jekome, un hopte, daut see hia friedlich läwe wudde kjenne. De Aunfank opp däm noch reiwen Boddem wia sea schwoa jewast. Sooboolt et an wirtschoftlich oba waut bäta jegone haud, haude de Soviets an unja Drekj jestalt. See sulle Tolunge moake, dee äwa äa Vemieeje jinkj, un de bäta jelungne Buasch worde vebaunt un entrecht. Dan haude see sikj entschlote to flichte.

See haude äare Famieljes un waut Goot opp een Woage oppjelot un wiere toom Amur jefoare. Äa Chineesischa Fiera wia dan veschwunge un see wiere von de Jrens Wach enjestopt worde. De Frues un Kjinja haud Maun trigj foare lote, see beid oba metjenome. See wiere nu von Jefenkjnis to Jefenkjnis jeschekjt. De Nachte worde see foaken to Narfen verietende Vehiere jeroopt. De Jefenkjnis Rum wia meist emma soo äwafelt jewast daut see haude Stundelank stone must. An wiere de Feet jeschwolle. Schlop-un Ätrum soo aus Abort wia aules en eene Stow un de Loft wia stekjent.

See kunne sikj de Lies un aundret Onjezeffa nich wääre un de Kost wia sea schljacht jewast. Een Jerecht haud an schlieslich to väle Joare Sklow Oabeit veuadeelt. Maun haud see en de Taiga opp Woolt Oabeit jeschekjt. Hia haude see een Joa lank unja de aule schljachste Veheltnise äwamotich oabeide must. Dan haud Maun see opp eenen Moonat no Hus beualaupt. See muste sikj veflichte, no daut Väagone von dise Tiet, bie de GPU to malde. See sulle dan noch fief wiedre Joare Strof Deenst doone.

See kaume no Hus, fuare oba nich mea trigj, sonda vestuake sikj. Von Tiet to Tiet kaume see toop un berode, waut see doone kunne. Schlieslich wia de Määjlichkheit jekome, sikj opp dise Flucht bietoschlute. Äare Famieljes wiere oba noch doa un äare Sorj wia, dise nu uk noch äwa to brinje.

Lota jelunk et dise Famieljes dan uk werkljich to flichte un no Harbin to kome, wua see dan met de Vodasch entlich veeenicht worde.

Eenmol loot een uaoola, tänloosa Maun ons to sikj em Hus enenn. Hee wees ons sienen Jemies Goade un bestunt doaropp, daut wie met am äte sulle. Hee sad ons sien Baste vää, vesuade Sojaschauble. Dise naum hee ut eenem Faut, daut opp sienem Jemies Stekj stunt un en däm de Schauble aul soo lang jesuat haude, daut see toopfolle. Nu wiere see fa am toom äte jrod goot. Wie bedankte ons soo heeflich aus wie kunne un gauwe vää, nich hungrich to senne, un om am oba nich to beleidje, aut wie von sienem freschen Komstheeft.

En een Darp besocht wie de School. Bloos de Junges besieekje de School; fa de Mejales es soo waut nich needich. De Liera saut met veschloagnet Been opp de Schlop Benkj un schechad met eene Fada Wesch de Flieeje von sienem Jesecht. De kjliene Junges lāsde jemeensom un lud ut eenem Buak. Wan daut monotoon Lāse fa eenen Uagenblekj stokt, dan gauf et met de Fada Wesch eenen Klaups oppem Kopp von de Junges un dan jinkj et wada wieda.

Een aundret mol jinj wie derch eenen kjlienen Woolt. Oppeenst hoowe sikj onjefää hundat Storche von äare Nasta un muake soon Jeschrech, daut ons Angst wort. Wie dochte, daut de Väajel ons aunjriepe kunne un flichte, soo schwind aus wie kunne.

Eenmol beläwd wie eenen grooten Schrakjen. Anna un ekj wiere von onse Bejleitasch waut nojebälwe, wiels wie onse vewunde Feet en eene Ritsch waut jekjeelt haude. Wie haude nich doaropp jeacht, daut wie dicht bie een Soldote Loaga wiere, oba doa stormde eene Aunzol von Soldote opp ons to. Wie rande un schrieje opp onse Mana, dee hinja een Hempel veschwunge wiere. See kaume trigj, un aus de Soldote see bemoakjte, trocke see sikj langsam trigj. Wie wiere froo, met onse vea Bejleitasch onjehindat wieda waundre to derwe.

En een Stautje erfua wie, daut doa Kjriste wiere un werkljich kaum wie met eenje von an

en Vebinjunk. Wie troffe eenen Jeschaftsmaun, eenen Opptäkja un sienen Plemenikjs. See vetalde ons, daut Maun onlangs en äarem Stautje 69 Kjriste omjebrocht haude. De Lied wiere sea frintlich to ons un holpe ons, een Telegraum aun Dr. Isaak en Harbin to schekje, en däm wie om Jelt bedde. Daut wia jrod een Sindach, un wie jinje met dise Lied to äare Bibelstund. Doa see bäta jebilt wiere, spruake see een gaunz goodet Rusch. Wie wachte hia opp Auntwuat von Dr. Isaak. leescht no eene Wäakj kaum dee: fa jiedrem von ons tieen Dolasch. Daut rieekjt jrod fa Scheppfoat no Harbin un fa daut Äte.

Oba nu wiere noch twee Persoone to ons toopjekome. Daut wiere twee Russe, dee eenfach äwa dän Amur jeschwomme wiere. See haude goa nuscht un soo deeld wie met an ons Goot. Doa bleef ons jrod sooväl, om de billichste Billete vom Schepp bat Harbin to kjeepe. Toom Äte bleef aul nuscht, oba Gott sorjd fa ons. Wie bestieeje daut Schepp, daut aun de Rusche Sied von dän Amur entlang fua, bat et toom Sungari, eenem Noba Fluss kaum dee dan bat Harbin rand.

Hia oppem Schepp funk wie dree Persoone, dee goot Rusch spruake; daut wia de Kapitän selfst, een enjlischa Missionoa ut Los Angeles un een Judischa Student. Dis latsta spruak goot Rusch, Dietsch, Enjlisch un Chineesisch. Dise dree naume sikj ons aun. See gauwe ons to äte un loode ons en de Kebien vonne leeschte Klauss toom Tee drinkje en.

To Nacht jinj wie dan en de Stow von de vieede Klausse, fa dee wie daut Billet haude, un wua wie, aus aule Passazhiere, opp lange Pritsche Sied bie Sied schleepe. Hia wort

ferchtalich jeschmieekjt, meistens Opium. Maun gauf et soogo a eenem kjlienen Kjint, om et soo stell to kjree. Daut wia nich jrod aunjenäm unja soone Bedinjunge näajen Doag to reise, oba wie sent je aum Läwe jebläwe. Uk Chineesche Jeschafts Mana, dee met ons reisde, wiere frintlich to ons un boode ons eene Moltiet aun.

Wie naume daut Aunjeboot uk aun, muake disen Harn oba kloa, daut onse Bejleitasch uk äte muste. Twee von onse Mana funge Oabeit oppem Schepp un vedeende doamet äa Broot. Aus wie noch opp däm Amur fuare un dicht bie aum Ruschen Eewa doahan jlepte, sage ons maunchmol rusche Fescha. See roopte dan: "Jie habe doa von onse Lied eenje aun Bord. Jelt dee erut!" Wie muake ons dan schwind utem Stoff un vestuake ons unje, wua Maun ons nich seene kunn.

Entlich, aum näajenden Dach von de Reis, kaum wie en Harbin aun. Wie jinje direkjt to Dr. Isaak, wiels daut wia dee eensje Adrass, dee wie enne Henj haude. Maun säd ons, hee wia nich Tus, sonda opp eene Vesaumlunk von Flichtlinje en de hiesje rusche Baptiste Jemeent.

Wie jinje to de Kjoakj. De Vesaumlunk wia em vollem Gank. Aus wie twee Mejales derch de Däa en de Stow schloowe, wia ons meist de Odem veschloage. Wäa wia et, dee doa hinja de Kaunzel stunt un doaräwa spruak, woo Maun von Harbin no Amerika kome kunn? Daut wia ons oola Studente Frint Peter Wiebe. Aus hee ons jewoa wort, bleewe am de Wied em Hauls stääkje. Hee säd bloos, "Woo hab jie daut jemoakt, Mejales?" Doamet hieed siene Räd opp. Hee loot ons en, no vääre to kome un de gaunze Vesaumlunk to berechte, waut Gott ons jedone haud.

8. Selwastekja

Mabel Dunham

Aus de Moaz to Enj jinkj un et noch emma kjeene Norecht von äa Leefsta Sam gauf, kunn Becky nich aundasch, aus enjstlich senne. Schlieslich wudd hee nich kome, kunn nie kome. Hee wia Doot, mäajlicha Wies, ooda noch schlemma fa äa, veleicht haud hee et saut to wachte, un haud eene aundre Mejal jefunge. Sam wia soo een driesta junga Maun.

De ganze Tiet, oppwool daut Mejal et nich wist, spood sikj Sam to äare Sied. See saut eenen Owent met äa Steefbrooda Ben toop un läd de latste Stiej en eene Mat, dee noch en äare Kjist jedrekjt woare kunn. Kjeen Wuat wort jesajcht. Aules wia ruich, bat opp daut saunftet Odme von de junge Ebys, Onkel Hannes un Taunte Lizzie dee en de Noba Stow schleepe, un daut miesome Odme von de oole Ebys, Onkel Cristian un Taunte Nancy en de aundre Stow.

Met eenmol bald de Hunt.

"Waut es daut?" säd Ben, un hoof sien Buak opp.

"Daut es hee!" roopt Becky, leet äare Nodel en äare Oppräajunk faule un vegaut gaunz, dee wada opptohäwe.

"Wäa?"

"Sam!"

Un Sam wia et! Nä, hee wudd nich enenn kome. Hee kaum nich siene Brut to omoarme, säd enne Städ bloos daut hee opp däm Wajch no Brickerville wia. Hee haud daut Licht jeseene un kunn sikj nich enthoole, eene Minnut lank enenn to kijkje. Hee fruach sikj, wäa en dise Stund noch opp senne wudd un waut see mäajlicha Wies doone kunne.

Becky wort root un schoof de Mat unja dän Desch. Fa äa Läwe haud see nich saje kunt, wuarom see daut deed. Äare Tung wia toopjebunge, soo daut see nich räde kunn. Eene schnorje Onunk von Oaja kaum äwa äa. Von selbst wist see, daut waut nich met Sam stemd, oba see kunn am bloos vestentnisloos aunglotze.

Ben haud Sam nenn jetrocke. En de näakjste Minnut wiere Hannes un Lizzie, haulf aunjetrocke, von de Noba Stow nenn jekome. See fruage Sam ontalboare Froage, dee hee en eene Wäakj nich haud beautwuade kunt.

Wan Sam jleewd daut, hee wudd äare Nieschia aun disem Owent met auljemeene Toovesechrunge äwa de Jesuntheit von siene Metreisende befrädje, kjand hee de Ebys nich. See fruage am om de Jeschicht von siene Reis; see bestunde doaropp, bat hee entlich no gauf. See hilde aun siene Räd faust, aus hee vesocht, de Alleghenies, daut schwoare Trakje met äare Conestoga Woages derch de Welda un de Schrakje met de wilde Tiere to beschriewe. Woo wewundat muake see de Uage op, aus hee von daut Rumble von Niagara, daut riesje Jewauss von de Beem, daut Rikjdom von de Flissa un de wundaboare Fruchtboakjeit vonne Boddems en Kanada vetald. Un woo metfeelent worde see, aus hee vesocht, dit onbeschriewliche Jefeel von de Eensomkjeit to erkjlääre, daut bloos Bonbräakjasch jeemols volstendich vestone kjenne.

"Haft Annie Heimjefeel jekjrääje, saj mie daut," velangd eene Frues Stem hinja de Däa von de aundre Schlopstow. Natieedlich wia et Nancy, dee one de Onaunnämlichkjeite vom Auntrakje aun daut Jespräakj bedeelje wull.

Sam schlud.

"Wan see et haft, es daut rajcht, un wan see et nich haft, hop ekj, daut see et kjricht," fua Nancy wieda. See hoof dän Rääjel, om disen Uadeel ut to stukse. "Haft see et, dan?"

Sam must jestone, daut Annie unja dise Schmoate liede deed.

De Onmetfeelende Nancy kurd met Befrädjunk. "Ekj hab et äa jesajcht, oba see wudd nuscht doavon hier," säd see. "Du kjemst uk soo, Becky, wan du jeist, hiescht du?"

Becky bitt sikj opp de Leppe. See wull opp de ganze Welt nuscht aus eenen Uat, om äa brennendet Jesecht veborje kjenne. See kijkt no

Sam en eenen vewerden Blekj, oba hee kijkt nich eenmol en äare Rechtunk. Äa Hoat muak eenen schraklijchen Schlach. Kunne de Ebys nich seene, doa wia waut oajet, daut nich stemd?

"Wan jeist du trigj, Sam?" fruach Hannes. "Daut Plieeje?"

"Jo," auntwad Sam un kijkt opp de Koppa Metze opp de Teee von siene Koo Fal Steewle.

"Un dan daut Seie," fua Hannes wieda. "Ooda mott jie goanich en disem wundaboaren Kanada Launt seie? Wausse de leedschocke em Kjala, one to plaunte?"

Sam haud nuscht to saje. Dise Koppa Tee Metze bejeistade am. Wan jo, waut fa eene Jeschicht kunn hee äwa jeschazte leedschocke Schnitzel un dreiwende Hungaschnoot vetale. Doafäa wia oba noch väl Tiet.

Sam sien Schluare entjink nich Nancy äare Beobachtunk. "Veleicht jeist du goa nich trigj," schluach see vää, stuak dän Kopp ut de Dää un bemieejd sik jlikj tiedich vetwiewelt, äa Nachthand to veborje. "Hast du entweschen gooden Senn jekräaje? Best du jekome, om to bliewe, Sam?"

Sam schlukt eenen Klotz vom Hauls un säd, "Ekj weet daut nich."

"Du weetst et nich!" schrieach Nancy, muak de Dää waut wieda op un feld de gaunze Opinij met äare dikje, witt jekjeede Jestault. "Du blifst em Bad, Christian Eby," roopt see enne Stow trigj, aus daut Bad mestrusch knoad. "Du woascht die vekjille. Nä, Sam jeit nich trigj."

Sam gauf sien Bastet, om to protestiere, oba hee wist nich, waut hee saje sull. Hee fuscheld waut one de jerinjste Jewessheit un kijkt sik wada siene Steewle aun. Daut wia soo aundasch aus Sam.

"Eliza Hoffman es noch nich befriet," gauf Nancy to vestone, "Un kijkt die de Foarme aun, dee see haft."

Trotzdäm säd Sam nuscht.

"Oba Becky," jescht Lizzie.

"Moakt die nuscht ut Becky," schneffeld Nancy. "Äare Lied haude nuscht, nuscht aus Schulde."

"Oba äa 'aus styer'," bleef Lizzie aunhoolent. "Daut es aul foadich un et es scheen."

Becky haud aules jedult, waut see kunn. See vestuak äa Jesecht en äare Henj un jinkj schwind vonne Stow. See hieed nich opp, bat see äare Schlopstow bowe errieekjt haud. Doa ver äare kjiene Dauneboom Kjist foll see han, leet de Oarme doaropp sinkje un schlukst, aus wudd äa Hoat brääkje. En äarem gaunzen onjleklijchen Läwe haud see noch nie eene soo onbeschriewliche Enteschunk erläft. Waut fa eene grausome Welt et wia, daut äa de Tausse vom Jlekj von de Leppe jeräte haud, un äa en een Mää von Vetwiewlunk jestirtzt haud.

leescht aum näakjsten Morje aum Freestikj Desch erfua de Famielje Eby, wuarom Sam jekome wia, un kunn sien schnorjet Benäme rechtich taksiere. Hannes kaum toom 'Voda Hus' un muak bekaunt, daut et aum Vermeddach vom foljenden Dach een Trafe jäwe wudd, om eenen Wirtschoftlichen Väaschlach to hierie, to däm Sam dän gaunzen Wajch von Kanada jekome wia.

"Waut hab ekj latste Nacht aul jesajcht, Christian?" bruak Nancy en. "Ekj säd, Sam haft een Probleem, un nu hia wie, daut et Probleem metem Jelt deelt!"

One de Unjabräakjunk to bemoakje, vetald Hannes wieda, woo hee aum Owent trigj met Sam to de Dää jegone wia un mea von de Erfoarunge von sien Vada jehieet haud. Daut wia too lot jewast, om aule Eenzelheite to erfoare, oba soo väl wist hee - de Mennonite wiere en Kanada Onrajcht behandelt worde. Daut Launt, daut see jekoft haude, jehieed to eenem Jebiet von zastich dusent Akasch, daut, aus Sam utjefunge haud, met eene Schult von Twintich Dusent Dola belaut wia. De Grunt leejendeema haud een kloaret leejendom Rajcht aun daut Launt entlich vesproake, unja de Bedinjunk, daut see jenuach Jelt fa de Schult saumle wudde.

Nodäm Hannes dise Nies to de Famielje von sien Voda wiedajejäft haud, muak hee sik nu oppem wajch, om see aun aule aundre Metjlieda von äaren Relijeeseen Kjreis wieda to jäwe. Hee kjieed nich trigj, bat hee von jiedret Famielje

Haupt daut Vesprääkje jekjrääje haud, to däm Trafe to kome un de Aunjelääjehheit to beräde. Daut wia sechalich eenoatich un daut vespruak een Trafe met Utkom to senne.

"Wie motte an halpe," säd Christian Eby toom dredden mol aun disem Morje, ea Nancy daut to hiere schiend. De oola Maun wia soo narwees un vestieet, daut hee nich stell sette kunn, oba hee wept en de Kjääkj han un hää un stald sikj aulen em Wajch.

"Un wuaram mott wie an halpe?" fruach Nancy entlich. "Vetal mie daut."

"Nu, wie habe see jedrenjt to gone," auntwuad Christian jääjenaun. "Daut es aules onse Schult."

"Diene, meenst du," säd Nancy schoap. "Hab ekj nich mien Bastet jedone, om see ut aul june Domkjav wajch to hoole? Oba nä, ekj wist nuscht, niemols nuscht."

Christian auntwuad nich, jinkj oba wieda enne Stow han un trigj.

"Un du hast Becky uk aun Sam erkrankt," fua de grulich dolle Fru wieda. "See es kjeene Fru fa eenen oamen Maun aus Sam. Un kijj aun aul de gaunze Tiet, dee see met disem 'aus styer' veschwent haft." See schwunk äaren Oarm dramatisch, aus wull see eene lange Karawan von fruchtloose Stunde wiese.

Daut wia aules too väl fa Christian. Vermeddach wort hee von eene Moage Krankheit jetroffe un must em Bad jebrocht woare. Hee wia nu gaunz äwazeicht, daut aus Haupt Hitzat von dise Kanadische Bewääjunk sull de Schult bedinjungsloos aun siene Dää jelajcht woare. Un hee wia deejanja, dee et doone sull, wan de Brickers trigj jetolt woare kunne. Hee bat Nancy, no Sam to schekje, oba see scheddad bloos dän Kopp. Hee vesocht opp to stone, om selfst no Brickerville to gone, oba dise tieraunische Fru schoof am met äarem stoakjen Oarm wada trigj.

Aum näakjsten Morje jinkj et däm oolen Maun schlajhta. Hee haud kjeene Neijunk mea opp to stone. Hee wia werkjlich too schwak, om sikj to bewääje. Nancy wia besorcht, oba kjeen wääje ontofräd. See wia sea dankboa, daut dise Ontofrädenheit von Christian soo schwoa

wieejent wia, daut hee nich aun däm Trafe deelnäme kunn. De Profezeiunk haud sikj schienboa met äa toopjeschlote, om äaren wieekjen Ehemau von de Määjlichkeit von Unjastettunk fa de proste Plons von leichtsenniche Mana to beschitze.

Von daut Schlopstow Fensta beoobacht Nancy, woo Sam Bricker un de aundre Mana sikj toom Trafe vesaumelde. See kunn hiere, woo see de Steela enne Wonstow vom grooten Huss schlapte un sikj hansade. See sunge un kjneede. Äa Sän Petrus fieed em Jebäd. See kunn hiere, woo hee däm Harn säd, daut dit kjeene jeweenliche Vesaumlunk wia un daut aules, waut doarenn jedone wort, to siene lea senne sull. See leete aules en siene Henj, wää see wiere un wäm see to deene vesochte.

Een wiedret Schlappe von de Steela vekjind, daut de Tiet fa Sam jekome wia, om to råde. Nancy kijjkt nu no Christian. Siene Uage wiere jeschlote; hee odemd schwoa. Opp Teeespetze stool see sikj ut de Stow un naum dän Wajch to de Kjääkj em grooten Hus. Von disem Utsecht Punkt ut kunn see nich bloos aules hiere, sonda uk seene, one dän Nodeel to habe, jeseene to woare.

Sam Bricker wia oppjstone un funk met siene Räd aun. Hee wia kjeen Rädna, daut kunn Nancy seene. Hee wia ea een Maun von Woakje, oba trotz aulem haud hee daut Metjefeel von aul siene Toohiera. Boolt vegaut hee sikj un siene Jrense aus Rädna un docht bloos aun de Sach, dee hee veträde sull. Utdrucks stoakje Jedonte holpe am, wan Wieed am vesäde un kjeena bemoakjt siene Fälasch. Siene Toohiera schiende de Wirkjunk selfst von de Wieed to späare, dee hee nich råde kunn.

Daut wia een gaunz openboaret Bilt, daut de junga Maun mold. Von däm Dach aun, aus hee siene Frind ieescht en Pennsylvania Aufscheet jesajcht haud, haud hee twee lange Joare von Sorj un Noot derchjemoakt. Daut gauf Riese em Launt. Dreiwende Wilw un julende wilde Kaute wiere soo bie Dach un uk bie Nacht een Schrakj. De Hungaschnoot haud an aul em Jesecht jestoat, un Wooltbraund kunne äare schwoa vedeende Hiesa jieden Moment vestiere. Oba

daut wia doch goodet Launt. En de komende Joare wudd et fa de Kjinja von äare Kjinja een Launt, en däm Malkj un Honnich rand senne.

Enne Heasley Trakt tald Maun zastich dusent Akasch vom basten Launt en Äwakanada. Jewess, eene Schult honk aus een Lichta doaräwa, oba selfst daut wudd sikj, aus hee veropp säd, latstentlich aus Säajen erwiese. Daut Launt wia met dreemol twintich dusent Dola billich, un de Britische Rejierunk wia eene Enrechtunk, von dee see Erfoarunksjemäss aufhenje kunne, om äare Heilje Vespräakjunk aun daut Mennonitischet Volkj to hoole. Hee foddad an opp, en daut Launt enopp to gone, wiels see kunne et goot besate. De Har, Jehova, wudd met an jenau soo woarhaftich senne aus met de Israelite vonne oole Tiet.

Bat nu wia aules en Ordnunk, oba Sam muak aun dise Städ eenen schljachten Fäla. Hee wia von Natua ut too Opprechtich, om irjent eene Sach to veborje. Hee vetald, woo de Siedlasch opp de Heasley Trakt Joseph Sherk un sikj selfst Orda jejäft haude, sikj aun de Menschen en Pennsylvania to dreie. Hia haude see jemeensom von eene Jemeent to de aundre en de Franklin un Cumberland Jebieta jegone, oba haude bloos Enteschunk erläft. See wiere entmooticht en Jieda Haunt jeworde. En siene Vetwiewlunk wia Joseph Sherk no Kanada trigj jekjieet, wäarent hee no Hammer Creek jekome wia, om siene ieejne Frind un Frintschoft om Halp to froage.

Dan funge de kluake Jeschaft Kjap enne Vesaumlunk aun, bedroolich to zoagle. See funge de Sach en eenem aundren Licht to seene. See worde jebedd to äwalaje, waut aundre aus schljachtet Jeschaft taksieet haude. Nich Sam Bricker noch sien Voda wiere een Torm von Jeschafts Krauft en de Jemeent jewast. Daut Launt wia basten fauls een Stekj onjebudet Boddem en een framdet Launt, un sien leejendeema haud sikj aul aus een Schurk erwiese. Äare Vodasch un Groosvodasch haude opp dise Wies kjeen Launt jekoft.

Aul ver de Aufstaumunk wist Sam, daut hee scheef wia. Hee saut sikj met schwoaren Hoat han un horcht de schwake Wiede von Petrus,

däm Bischof, dee de Enwonasch vom Heasley Trakt em Nome von de Hammer Creek Jemeent dän Troost fa äare Jebäda aunboot.

Nu wia Sam biejebrocht worde to jleewe, daut et iernstliche Jebäda von eenen rajchtschaufenden Maun väl vää brochte. Daut Petrus een jerajchta Maun wia, doaraun kunn kjeen Twiewel bestone, oba irjentwoo vetrud hee nich en siene vesproakne Pettischen. Daut wiere nich Jebäda, om dee hee von Kanada jekome wia. Opp de Heasley Trakt haude rajchtschaufende un woare Mana Wääkjelank dän Troon von Jnod met iernstliche Jebäda fa sienen Erfolg beloagat. De latste Jeläajenheit to Erfellunk von dise Jebäda wia vegone un see bleef onbeantwuat. Waut haud daut Bäde äwahaupt to bediede? Wan Gott nich de iernsthaufte Froage von een Onschuldjet, verodnet Volkj jewoare wudd, wudd hee dan woomääjlich dän Pettischen beachte, von vejlikjs Wiese Onentresieede?

Oba Sam wia aus emma too schwind en sien Uadeel. Aul en de alfte Stund beantwuat de Harn de Jebäda von sien vetwieweldet Volkj. De Bischof wull jrod dän Säajen ut råde, aus Hannes Eby een Tieekjen von Meenunks Veschiedenheit gauf. Hee jinkj no vääre vonne Stow un fruach om Erlaubnis, om een poa Wiede to dän Teema to saje, daut an aule aum Hoat lach.

Nancy hoof de Uare un fruach sikj, waut nu passiere wudd. Hannes jreep dan no siene Bibel un blädat de Siede om, bat hee de Wiede funk; "Wää Metleet met de Oame haft, liet däm Harn, un waut hee jejäft haft, woat hee am wada trigj tole." Dit säd hee ut eene Oat Text aun, een Drei- un Anka Punkt, aun dän hee eenje Bemoakjunge henje wull.

"Eene Prädicht!" jescht Nancy. "Hannes es kjeen Prädja!"

Oba Prädja ooda nich, Hannes haud eene Bootschoft de Vesaumlunk to brinje. Hee jleewd nich, daut see Sam sien Vääschlach em rajchten Licht jeseene haude. Aunstaut et aus bloos Äwalaj to betrachte, om sikj rikj to moake, waut et woomääjlich nich doone wudd, sulle see et aus äare Christliche Flicht aunseene. Wan et

määjlich wia sulle see äare Frind en Noot halpe. Wan et an kjeenen finansielen Jewenn enbrocht, wudde see opp weinichste äare Flicht erfelt habe. Daut wudd veleicht eene Haundlunk senne, dee de Harn en siene ieejne goode Tiet opp eene Wies säajne wudd, aun dee kjeena von an docht. Hee wudd et to däm Jewesse von jiedren Maun äwalote, waut hee doone sull. Hee feeld sikj oba jedwunge, siene ieejne Aunsechte to dise Aunjeläajenheit to utdrekje. Hee hopt, daut et aundre gauf, dee sikj uk soo feelde aus hee.

Een nieet Licht dacht en Sam Bricker sien Jesecht. Siene Uage funkelde met Hopninj.

"Ekj mucht onse Breeda en Kanada halpe. Ekj hool et fa miene Flicht." Daut wia Christian Eby, dee spruak. Siene Stemm wia kjarpalich schwak, oba moralisch trotzich.

Nancy stunt opp. See sach äaren Maun en de Däa stone un vesocht am opp eenem Omwajch to errieekje. Oba aus see aun de Städ kaum, aun dee see docht, hee wia, sach see am enne Medd von eene bejeistade Menj von Mana, gaunz aum Väare. Hee säd, hee wia reed, däm Harn sien Jelt to liee.

"Domm!" fuscheld Nancy. "Waut woat dis Maun nich noch doone, wan ekj nich doa sie, om am opp to hoole?" Noch eenmol en äare lange Ehe Erfoarunk wia de Spies omjedreit worde. Nancy wia aunjeschmäat worde un de Eby Dommheit haud sikj derchjesat. Aus daut Trafe met eenem korten Dankjebäd beendet wort, stunt Christian Eby ver äa un weifeld een Stekj Papia en siene Haunt. Hee laus et äa lota vää, one daut siene Stemm zettad, "Christian Eby, 2.500 Dola."

Nancy loot Sam nich en, toom Owentkost em 'Voda Hus' to bliewe; oba hee äwasach daut kjiene Vesieme; hee bedeed sikj eenen Tala ut däm Schaup; un drekjt sikj biesied Ben. Trotz daut diestre Jesecht von siene Taunte, daut am jiedret Mol en de Uage kijkt, wan hee oppkijkt, wia hee onjleeflich jlekjlich. Hee spost äwa aules un leet Becky äa strolendet Jesecht root woare. Uk hee bleef toom Owentkost, fa Nancy kjeen jekroagda, sonda een Jeduldeta Gaust. Daut wia aus en oole Tiede, säd Christian, dee

doaropp bestunt, daut et am goot jenuach jinkj, om met de Famielje to äte. Dit wia fa am de jlekjlichsta Dach en Joare.

Aum Owent, aus de veschiedne Metjlida vom Famielje Kjreis eena nom aundren sikj trigj jetrocke haude, bleef Becky entlich met Sam auleen.

"Du welst doch nich, daut ekj go, Becky?" säd de jlekjlicha Leefsta.

Becky frintelt. "Du weetst, daut du bliewe kaunst, soolang aus du kaunst," säd see un weess opp de Däa, hinja de äare Taunte Nancy woomääjlich en disem Moment nieschierich een Ua drekjt. Daut wia eene von äare kjiene Spose, dise onjnädiche Erlaubnis von Nancy, dee an soo väl Jlekj jebrocht haud.

See fuschelde bloos fa eene Tietlank, un dan säd Sam: "Hol mol dienen Schal, Becky, ekj well seene, woo de oola Aupelboom sitt."

Haunt en Haunt jinje see en dän Goade erut un stunde bie de Städ, aun dee de Benkj an en jane denkj wieete Nacht faustjehoole haud, aus see sikj toom ieeschten mol äare Leew aunvetrut haude. Wada omfoot de stoakja rajchta Oarm vom Maun äare Schulre, un wada ernieede see äare Leew.

"Es daut nich groosoatich, Sam, mien, 'ut styer,'" säd Becky. "Nu, wan et Eliza Hoffman wia ..."

Sam drekjt siene Haunt saunft äwa Becky äa Mul. "Eliza Hoffman," spottet hee, "wää well äa un äa 'ut styer?' Ekj sie äa saut!"

"Oba Eliza es een nate Mejal," protestieed Becky.

"Kjeena well äa met aul äare Foarme, soo schient et," auntwuat Sam.

Becky strakjt de Haunt ut un knopt Sam sien Wanikj waut enja om sienen Hauls. "Daut es äare ieejne Schult," bestädicht see. "See well dee nich näme. See well die."

Sam muak onjeduldich een Tieekjen. "Daut es goot, daut wie soo boolt gone woare," säd hee. "Näakjste Wääkj sull wie aul wajch senne."

"Ach, Sam", murmeld Becky un klaumad sikj aun disen Maun, dän see bäta leewd aus aule Welt.

See haude sikj leicht jedreit un sage nu om de Akj vom Hus aum Horizont eenen grooten Volmon. Daut frinteld an un nekjt tostemment. "Daut freit mie, junt beid wada to seene," schiend et to saje. "Mien Säajen fa junt beid!"

Dan vetald Sam Becky, waut de Mon en de eensome Stunde en siene Reis wajch von äa fa am bediet haud. Hee kunn dee nie aukjijke, one daut hee seete Jedajchnise von eene bestemde schmocke Mejal en Hammer Creek kjrieech. Wan dee voll wia, bleef hee de haulwe Nacht waka un erlâwd wada eene jewesse, sea jlekjliche Erfoarunk.

Becky klopt disem dieren Leefsta opp dän Oarm un nand am een kjindischa Jung. Een Schaute von Enteischunk jinkj äwa Sam sien Jesecht bie dise saunfte Dodel.

"Na, docht ekj ...", funk hee to saje, muak eene Pause un sach domm ut.

"Waut dochst du, Sam?"

"Ekj docht du kijjst de Mon die uk aun. Daut feeld sikj emma soo."

Becky kjichad. "Soo deed ekj uk, Sam", leet see too. "Sent wie nich de beid kjindische Gaunse?"

Aus Sam Becky säd, daut see aul en eene Wäakj opp däm Wajch no Kanada senne wudde, ond hee nich, woone Schwierichkjeite hee noch äwakome motte wudd, ea hee met de twintich dusent Dola aufreise kunn. Mietinj no Mietinj must enjeroopt woare, om aule mäajliche vewerrende Froage kloa to moake, dee wiedahan oppdukte.

Ieescht jinkj et om de Endeelunk von de Aundeete. Aus Cristian sien Aunjebott von 2.500 USD muak wort et jeplont, daut et acht soone Aundeete jäwe sull. De hechste Utgow wort opp een Aundeel un de läachste opp een Achtel von een Aundeel faustjestalt. Ben Eby wort Orda jejäft, daut Optieekjne to fiere un de needje Rääkjunge to fiere.

Aule stemde too daut Sam Bricker de lea too jedeelt sull, de Veträda von de niee Jesalschoft to senne, un om de Mäajlichkjeit to vemeide, daut Heasley daut aufsäd, am de vesproakne 500 Akasch Launt to jewoare. Daniel un Jacob Erb, Annie äare Breeda, dee ieescht een poa

Wäakj trigj no Kanada jereist wiere, worde aus Biehutscha bestemt. Dise dree sull jemeensom fa aule Interesse vom Unjanäme veautwuatlich senne.

Oba daut vewerrendste Problemeem von aules wia, woo Sam Bricker de twintich dusent Dola toom Ziel brinje sull. Tweschen de beid Lenda gauf et kjeene Bank Enrechtunge, un Selwa wia de eensje Mäajlichkjeit fa Jelt Omtusche. No lange Unjahoolunge worde see sikj schlieslich eenich, daut Sam Bricker daut Jelt en ajchte Jeltstekja metnäme sull.

Eene jewesse onjlekjliche Erfoarunk von sien Unjanäme en daut kjliene Muddy York bestunt emma doarenn, Sam em onjenstichsten Moment jäajenawa to träde. Kaum haud hee jehieet, daut hee fa daut sechre Fiere von twintich dusent Dola äwa hundade von Kilomeeta veautwuatlich senne wudd, dan docht hee, daut dee dän lestjen Peter Potter vâa sikj stone sach, dee am eenst von siene feftieen Dolasch befriet haud. Oba kjeen Wuat doavon kaum von siene Leppe. Daut wia bloos fa eenen Moment, daut hee schwak wia. Met däm fauste Vetrue un von siene optimistische Natua erkjläad hee, daut, wan jeemaunt daut Jelt von am naum, wudd et äwa sien doodjen Kjarpa senne.

Benna eene Wäakj wort een leichta Tweeräda Buggy jebut, om Sam un daut Jelt no Kanada to transportiere. Een "weggli" nande see et. De Frues stalde hundade kjliene Liene Sakjes häa, dee jieda hundat Selwadolosch fote kunne. Dise felde see met de Jeltstekja un pakte, twee hundat, en daut Ladarum vom "weggli." Wiels Becky oppem Rigje von Sam sien Pieet Menno riede sull, gauf de Jesalschoft een wiedret Pieet to Sam, daut hee daut Jelt butadäm Becky äare kjliene "aus styer" jemietlich droage kunn.

Trotz Nancy äa Wadaspruch hilde Sam un Becky Kjast em Hammer Creek House em Biesenne von de gaunze Jemeent. Hannes siene Fru muak daut Kjast Fast reed, un daut wia eene Volle, wäarent Nancy sikj selfst tofräd en äaren Stool wieejd. See säd, Becky wudd dän Dach sechalich noch leet senne. See ond, daut nuscht aus Onjlekj opp deejanje wacht, dee

met de goode Dinja nich tofräd wiere, dee de Harn em Launt von äare Vodasch fa an bereet jestalt haud.

Becky frinteld nosechtich. Waut haud see met Sam un Menno to beferchte? Soogoa en de Stund vom Aufscheet wia see jlekjlich. Aus sikj de Frues no däm Äte om de kjiene Brut drenjde, om sikj to veaufscheede, un äare Jlekwensche met Metjefeel mischte, wia äa Jesecht voll Freid. De langa Gank von de Tookunft sach aun disem Kjastdach wundaboa hanrietent ut.

Wäarent däm, vesochte de Mana en de Kjääkj, Sam to äwaräde, eene Tut Selwa to näme, hundat Dola, dee see jesaumelt haude, om am fa siene Mieej to betole, äa Jelt no Robert Heasley to brinje. Oba Sam foljd entschlote siene Henj hinja sienem Rigje un

beschloot daut nich to beriere. De fief hundat Akasch, de Heasley am vesproake haud, wiere de Beloonunk, dee hee wull.

"Oba wie welle die betole," bleef Hannes doabie.

"Dan jeff mie, jeff mie eene Koo."

"Jäwe See am twee," schrieech de oola Christian. "De Baste, waut wie habe."

So kaum et, daut twee schlanke Jerseys von de Hammer Creek Foarm ut däm Staul jefieet un opp de Hinja Sied vom "weggli" faustjebunge worde. Noch eenmol waundade Sam siene Jedanke trigj to daut kjiene Muddy York, Peter Potter un däm feftieen Dola Schauz, oba dit mol kunn hee sikj kaum een Lache enthoole.

So funge Sam un Becky äa Eheläwe aun un äare Reis to äa nieet Heim en Kanada.

9. De Zaar

Gerhard Wiebe

Je noda de Tiet toom Utwaundre kaum, desto schwara worde de Proowe ooda de Kaufm fa ons en de Bergthal Kolonie. Daut wia utgangs Oktooba anno 1874, doa kjrieech ekj eene Enlodunk vom Fuersorja, fuaz no Gronau to kome. Aus ekj han kaum, fruach ekj, wuaram ekj dan soo plazlich enjelode wia? O Eltesta, säd hee, Jie selle noch vondoag ver den Zaar kome. Ver dän Zaar? fruach ekj. Hee selfst es et nich, oba hee es en dän Nome vom Zaar jekome un Jie motte am aus dän Zaar selfst iere; pause See oba sea opp de Wieed opp, dee See räde woare, besondasch noch, daut See kjeen Wuat one to froage saje.

Ach, mien Hoat schrieach wada em Veborjene to Gott om Krauft, Weisheit un Krauft, wiels soo väl haud ekj ea erfoare, wan de leewa himlische Voda mie to Sied stunt, dan kunn mie nuscht woare, un sien Heilja Jeist wudd mie uk ditmol liere, waut ekj saje sull.

Nu ver siene Majestät jekome, säd deeseljwa to mie: Jie habe noch de Frieheit, waut fa de Jemeent to bitte. Vestone? fruach hee.

Vezeie, June Majestät, ekj vesto noch nich.

Nu säd hee toom tweeden Mol: Jie habe noch de Frieheit, fa de Jemeent om waut to bitte, un nu kjenn Jie Junt opp waut besenne.

No eenen kjlienen Wiel fruach hee, opp ekj et aul vestunt.

Doaropp auntuwad ekj un säd: Vezeie See mie, June Majestät, ekj weet nich, om waut et sikj haundelt, oba ekj bedd June Majestät, mie hia een kjlienet Licht to jäwe.

Nä, säd hee. Nu wia ekj oba soo en de Enj jedräwe, daut ekj nich ut noch nenn wist, wiels wan hee toom dredden Mol fruach, dan must ekj vestone un Auntwuat jäwe.

Oba mien Voda em Himmel sach miene Angst un brocht sienem schwaken Kjnajcht to de Sied, un gauf mie Weisheit, om to vestone un Krauft, om to räde.

Un aus hee nu toom dredden Mol jefroacht haud, aus erwänt, wia mie aules kloa: sien

Schlusswuat rung nu doahan, daut ekj fuaz Auntwuat jäwe sull, wiels hee säd: Vestone?

Jo, säd ekj, June Majestät, ekj vesto nu, oba kaun ekj fa de Jemeent bitte buta däm Jesaz?

Vestone See daut Jesaz? fruach hee.

Jo, June Majestät, soo väl aus et onse Relijion aunbelangt, vesto ekj et.

Doano hab jie junt to rechte, gauf hee Auntwuat.

Vezeie June Majestät, ekj kaun oba one de Jemeent nich om waut bitte, wiels ekj henj bloos von de Jemeent auf.

Na goot, säd hee, soo foare See no Hus un stale See et ver de Jemeent soo vää, soo aus ekj et Junt vääjestalt hab, un Morje, Klock Tien Vermeddach, sent See wada hia un brinje mie Norecht, waut de Jemeent jesajcht haft.

Un doamet wia ekj ditmol entlote.

Jrodentoo wia ekj froo un dankt Gott fa siene Jnod un Halp, äwajens oba jinkj et mie onjefää soo aus däm Oolen Voda Jakob: hee jewonn zwoa aum Fluss, aus hee wääjen sienem Brooda Esau met Gott runk, oba hee bleef doch en Fercht, bat hee sikj met sienem Brooda omoarmd. Un soo krakjt jinkj et mie uk: Ekj fua zwoa no Hus, oba en Fercht, ekj stunt ver de Breeda, oba en Fercht, ekj fua wada han, oba met betriepten Hoat.

Aus ekj no Hus kaum, wort fuaz äwa aul hanjeschekjt un de Breeda toom Morjen Dach tiedich no Bergthal en de Kjoakj enjelode, un aus de Morje kaum, wiere see uk aule jehuarsom jekome. Aundacht wort nich jehoole, wiels doa kjeene Tiet doafää wia.

Nu stald ekj de Jemeent dän Zaar siene Räd wuatlich fää, oba kjeena en de ganze Jemeent vestunt et ooda wist, waut wie bedde sulle.

Doaropp säd de Äwaschult Peters: Moak et ons doch kloa, doamet wie et vestone kjenne.

Leewe Breeda, säd ekj, ekj weet, hia stone kluakre Lied aus ekj eena sie, oba jie stone nich en de Jefoa, wuarenn ekj stunt un noch sto, un to däm haft de Zaar to mie jesajcht, ekj sull et

junt jrod soo väastale, aus hee et mie väajestalt haud.

Doaropp säd de Äwaschult un miere Breeda: Daut sto wie too, daut wie nich ons en soone Enj finje, oba du motst et doch soo saje, daut wie et vestone kjenne.

Doaropp säd ekj; Ekj vesto et soo, jie kjenne noch om 15 ooda 20 Friejoare bitte.

Hiaropp meende väl, dan sull ekj doch en äare Nomes om de Friejoare bitte, un meende, dan haude see Tiet, sikj fa the Utwaundrunk reed to moake, un uk no un no äare Wirtschofte to vekjeepe.

Oba Peters un miere säde: Doa stekjt waut doahinja, nu moak et ons kloa.

Breeda säd ekj, ekj fercht sea, wan ekj doaderch nich en Jefoa kom, oba doch woa ekj nu saje, woo ekj et vesto. leeschtens fruach ekj am, opp ekj fa de Jemeent waut bedde kaun buta daut Jesaz. Dan fruach hee mie, opp ekj daut Jesaz vestone deed?

Aus ekj mie bejod, säd hee: Doa hab jie junt no to rechte. Aulsoo, leewe Breeda, ekj kaun fa junt nich aundret aus em Jesaz bedde, un daut Jesaz es äwa un foadich, daut weet jie: aulsoo well jie, daut ekj saul unja däm Jesaz bedde, dan bedd ekj ons aule faust.

Oba dan säde aule: Nä, daut well wie nich, bedd bloos om de Utwaundrunk.

Dan fruach wie: Sent jie uk aule doamet envestone? Dan gauwe see aule to vestone, daut see et wiere: doaropp kjneed wie noch dol, un bäde to onsem himlischen Voda om Krauft un Biestaunt to onsen Väahabe.

Om Acht Ua stunt daut Fua Woakj reed un ekj stieech en un fua wada met Sefte un bangen Hoat auf, no Gronau to, woont von ons 20 Werst wiere un doobie opp schljachta Wajch; oba de Fuamaun fua soo to, daut ekj noch 15 Minnute ver 10 Ua biem Fuersorja aunjekome wia.

Disa säd to mie: Vondoag, doone See mie sea Leet, wiels et es doaropp aunjeholt, Junt dol to schlone; pause See doch sea opp, daut See kjeenen Fäla moake, wiels vondoag stone See en groote Jefoa.

Doaropp säd ekj; De Gott vom Himmel, dee mie soo wiet erhoole haft, hop ekj, woat mie uk

wieda halpe, un jinkj erut un fua ver daut Jebied, wua de Zaar wia, stieech auf un bleef ver de Däa stone.

Dan kaum de Adjutant un fieed mie en eene Noba Stow, un aus ekj doa stunt, kaum een Deena met eene Barscht un funk aun, mie aufobarschte, von bowe bat unje, jo soogo de Steewle. Waut doa oba fa Jedanke mie beschafftichte, kaun ekj nich beschriewe: bloos eent weet ekj noch, ekj docht, soo rein saulst du eenst von benne jereinicht senne, wan du woascht ver däm Kjeenich von aule Kjeeniche erschiene, un doa woat die kjeen Deena reinich moake, sonda derch Christi Bloot motst du jewosche senne; dise doamolje Jedanke hab ekj nich vejäte.

Nu wort ekj en eene aundre Stow jefieet, un en dise Stow honk sien gaunzet Uniform; doaropp wort de Uniform stekjwies in däm Sol jedroacht, wua Siene (Schien) Majestät wia. En dise Tiet bäd ekj oama Worm ut sea betriepten Hoat to mien Gott, om Weisheit, to råde, un Krauft un Stoakj, ver am to erschiene un uk to stone, wiels ekj sach ut disem aulem, woo aules doaropp aunjestalt wia, mie to erschrakje un doltoschlone.

De Jlieda zettade aun mien Kjarpa, oba om soo rietent fläajd ekj to mien Gott un hilt en miene Angst däm Harn Jesu siene ieejne Wieeda fäa, nämlich: Du, Harn vom Himmel, hast jesajcht; Ekj woa ver Kjeeniche un Firste jefieet woare om mienen Nomes Welle, un jie sult nich denkje, waut jie råde sulle, sonda ekj woa et to de Tiet senne, dee doa råde woat, daut heet, daut Wuat daut jie råde woare, saul junt to de Stund derch dän Heiljen Jeist jejäft woare. Harn, roopt ekj ut truen Hoat, erfell et uk Vondoag en dise Stund aun Dienem oamen un schwaken Kjnajcht, wiels ekj hab one Die kjeene Krauft, un doobie hield ekj ut bekjlamdet Hoat, de bettaschte Trone.

Dan jinkj de Däa op un de Adjutant, säd: Nu tråde See enenn ver dän Zaar. Ekj naum mien Duak un drieerd miene Trone, un dit sach Siene Majestät, endäm ekj dit biem enenn gone deed. Un plazlich stunt Siene Majestät ver mie un säd: Nu stone See ver dam Zaar un pause See opp,

waut see råde woare, un wan See vondoag eenen Fäla moake, dan seene See too, woo et Junt gone woat.

Oba waut passieed, mien leewa Harn Jesus erfeld siene Wieed, dee hee ver 1800 Joa jesajcht haud; un naum sienen doljeschloagnen Kjnajcht en siene Oarme un drekjt mie aun siene Brost. Jo, ekj kaun et nich beschriewe, wiels eene soone Leew jäajen Siene Majestät drenjd en mie, daut ekj one Fercht un Schrakje ver am stone kunn, un blekjt siene Majestät gaunz leefolich aun: Jo, de Jeist vom Harn haud mie soo omloagat, daut de Soton met siene Schrakjen Feile mien Hoat nich berieede noch trafe kunne. Ekj oama Worm kaun däm Harn nich jenuach Dank, Low un lea jäwe fa siene groote Wool Dot un Jnod.

Nu fruach Siene Majestät: Habe See et de Jemeent soo väajestalt, woo ekj et Junt hab?

Jo, Majestät, säd ekj, daut hab ekj.

Un waut sajcht de Jemeent?

Vezeie June Majestät, de Jemeent lat An derch mie bedde Uttowaundre.

Un soo fruach hee mie dreemol, un toom dreedden Mol auntwuat ekj: Vezeie June Majestät, Gott em Himmel es mien Zeij, daut ekj et de Jemeent soo väajestalt hab.

Dän räd hee noch wieda, oba ekj schwieech; bloos wan et needich wia, dan gauf ekj Auntwuat. Met een Mol säd hee: Wuarom saje See nuscht?

Vezeie June Majestät, ekj kaun nich.

Wuarom kjenne See nich?

Ekj hab vestone, waut June Majestät jesajcht haft, daut wan ekj een Fäla moake wudd, wudd et mie sea schlajcht gone; ekj sie een onvolkomna un onjelleeda Maun un weet, daut ekj faust bie jiedet Wuat fäl, oba met Fliet wudd ekj kjeenen Fäla ver June Majestät moake.

Un doabie folle mie de Leewestrone äwa de Bake, un ekj kijkt am doabie soo leewvoll aun, daut Siene Majestät soo von Gott jerieet wort, daut hee een Stool naum un säd: Sate see sikj, Eltesta, un ferchte See sikj nich, See woare kjeenen Fäla moake.

Ekj stunt oba noch stell, oba ekj sach un moakjt et, daut Gott siene Haunt am derch un

derch jerieet haud. Nu säd hee toom tweeden Mol: Sate See sikj.

Doaropp säd ekj: Ekj denkj mie too onwirdich ver June Majestät to sette, oba hee fruach mie nochmol un ekj sad mie han; oba one Fercht un Schrakje wia ekj derch Gott sien Schutz bat nu jewast.

Oba hee wull doch Sieja senne äwa dan oamen Kjnajcht, un soo haud de beesä Fient sikj noch eene Lest ersonne, wuaderch hee dän schwaken Kjnajcht noch to Schluss fange kunn. Un de Harn trock siene Haunt een weinich trigj, om sien schwaken Kjnajcht opp de Proow to stale, un soo kunn de Soton mien Hoat nochmol en Schrakje sate un haftich en mie drinje, daut Äunjebeede aantonäme, nämlich: de Jemeent wia nu frie.

Oba nu jreep hee mia auleen besondasch aun un säd to mie: See habe de Frieheit, fa sikj un June Kjinja om waut to bedde, un waut See bedde woat Junt jewäat: nu besenne See sikj.

Toom tweeden Mol säd hee: Vestone See mie? See habe de Frieheit, fa sikj un June Kjinja om waut to bedde, un waut See bedde woare, woat Junt toojelote.

Aus hee dit toom tweeden Mol jesajcht haut, foll eene groote Angst opp mie, wiels nu wia ekj opp dan Boajch jefieet, wua hee mie aule Rikjdoms von dise Welt wees, un de Soton gauf mie uk en, waut ekj bedde sull, nämlich: Wäa Frieheit fa miene Kjinja un Kjinjasch Kjinja un noch doatoo een poa Dusent Desjatin Launt. Soont aules fuscheld de Soton mie to, un ekj haut ditmol uk sien Tobre unjaligje motte, wan nich de Haunt vom Harn mie plazlich erjräpe haud, wiels de Tiet toom Besenne wia kort un ekj wist noch kjeene Auntwuat. Oba in dise Noot schriech mien vewundet Hoat un bat, daut ekj mie doch liere sull, woo un waut ekj auntwuate sull, wan Siene Majestät daut toom dreedden Mol wiedahole wudd.

Un aus hee daut Aunjebott toom dreedden Mol wiedahold, säd hee noch doatoo: un dit Aunjebott woare See doch däm Zaar nich aufsaje!

Hia, bie disem latsten Wuat, jreep mie de Haunt vom Harn von aule Harn noch mol un de

Jeist vom Harn gauf mie en, waut ekj råde sull, un ekj säd: Vezeie June Majestät, hab ekj Onvolkome de Frieheit, June Majestät waut to froage?

Jo säd hee.

Toom Biespel, säd ekj, een leejendeema von een groota Goot haft eene groote Häad Schop un well opp onbestemde Tiet wajch reise. Hee lat sienen Äwasechta to sikj kome un sajcht am: Nu äwajäw ekj die de Häad, oba hia hast du miene Rajchtschnua, wuano du de Häad to weide hast; ekj velang von die, de Häad opp jesunde Weid to hoole, doamet nich Krankheite unja miene Schop kome. Nu oba denkjt de Äwasechta bie sikj, mien Har woat lang nich kome, un äwajeft de Schop toom Unjadeena un vereisd uk, un de Schop kome doa derch en Jefoa. Met een Mol kjemt de leejendeema vom Goot, un de Äwasechta es nich bie de Häad. Waut wudd hee met däm Äwasechta doone, wan disa ieescht von siene Reis trigj jekome es?

Dän wudd hee sea hoat bestrofe, wia siene Auntwuat.

Un waut wudd de Kjeenich von aule Kjeeniche to mie saje aun janem grooten Jerechts Dach, wan ekj aus Äwasechta sull de Häad velote?

Jie kjenne utwaundre, gauf de Zaar auntwuat, oba gaunz leefolich, un noch mol haud de Enjel vom Harn sienen schwaken Kjnajcht jerat.

Nu habe Jie June Frieheit, un soo stunt ekj opp un hee uk. Nu stunt een oama un schwaka

Bua ver Siene Majestät, wäm sien Uniform reina Golt un Selwa stroid, un doatoo noch de väle Orda opp siene Brost un daut Schwieet en de Scheed, oba doch wia ekj gaunz one Fercht, wiels de Enjel von Gott wia bie mie aune Sied.

Doabie woagd ekj et un fruach Siene Majestät opp ekj de Frieheit un de lea habe haud Siene Majestät miene Haunt to rieekje, om von am Aufscheet to näme.

Jo, säd hee, un stakjt mie siene Haunt entjäajen un ekj naum see. Un de Enjel vom Harn lieed mie råde oba waut aules jerät word, weet ekj nich mea, aus daut ekj toom Schluss met ons beid ver dän Troon Gottes jinkj, un Gott mucht et jäwe, daut wie ons doa kunne toop trafe. Dan wudd de Schetsel vemutlich nich soo groot senne aus hia: un wan see et uk wia, soo wudd et mie uk eenatlei, wan ekj uk nu dän jerinjsten Uat em Himmel habe kunn.

Aus wia met daut Aufscheet foadich wiere, säd hee to mie: eenem soonen Maun, woo See sent, kaun et nich goot gone: See woare een veachteta un veworfna Maun woare, wiels de Welt haft noch niemols soone Mana aundasch beloont. Doaropp säd ekj: Vezeie June Majestät, ekj mott mie aun daut schekje un rauf lote, waut Gott äwa mie beschlote haft.

10. Kundschofta

Walter Schmiedehaus

Fa onse Ooltkolonia en Kanada wia Paraguay utjeschlote. Doch wia entweschen een niea Hopninj Stiern oppjeduikt: Mexiko! Hiahan haud de Grupp von Hague, Saskatchewan aum 8. Septamba 1920 un noch wäarent de erfolch-loose Vehandlung met de Rejierunk von de Prowinz Quebec eenje Delegote jeschekjt. Dee sulle faust stale, waut sikj en disem Rewoluzion jerätinet Launt leet. De Delegote kaume eenen Moonat lota trigj un brochte gooda Norecht.

David Harder haft beschräwe, woo nu opp eene Brooda Vesaumlunk beschlote wort, daut niee Kundschofta ut aule dree Gruppe nochmol no Mexiko Reise sulle, om faustre Jemeenschofte auntoschaufe. Doabie buchelde de Delegote von Manitoba opp Pauss - Schwierichkjeite, soo daut de Delegote von Hague un Swift Current auleen aufreisde. Em Dezamba kaume see met soone frooe Norecht trigj, daut Maun nu aule aundre Proowe faule leet un sikj gaunz opp daut Projekjt en Mexiko zield.

Nu funk daut Utwaundrunk Probleem faustre Jestault auntonäme. Wada wort eene Brooda Vesaumlunk enjeroopt, wiedre Jemeenschoft vesproake, dee Maun aul entweschen met de mexikaunische Rejierunk un eenem Launt Ajent, Nomes Arturo J. Braniff aunjefonge haud. Uk en Kanada wort de Jemeent veträde derch eenen Mennonit, J. F. Wiebe, dee lota uk dän volstendichen Launt Koop vemeddelt haft, auladinjs one Braniff.

Doa wort eene niee Kommission jewält, daut von nu aun de Oabeide ennome un daut Mexiko Projekjt faust en de Haunt näme sull. De Grupp von Manitoba stald Klaas Heide, Cornelius Rempel un dän Prädja Julius Loewen opp; de Grupp von Hague Prädja Johann Loeppky un Benjamin Goertzen un dee von Swift Current dän Chronista David Rempel. Disa fieed uk wäarent dise ieeschte jratre Mexiko Reis wada een Doagesbuak un ekj lot nu am en Poate äwa de Endrikj un Beläwnise vetale, dee met de

Mission von de Mexiko Kundschofta entwekjelt wiere.

24. Jaunewoa, 1921 ... Om haulf twee Ua wada no Rosenfeld. Troff doa miene Kommarode em Zuch. Kort ver fief kaum wie en Winnipeg aun un begauwe ons en daut Mano Hotel.

25. Jaunewoa. Habe onse Passa en Ordnunk jebrocht, woont bie daut U. S. A. Enwaundrunk Aumt zimlich miesom es. Bat Meddach wia wie doamet foadich. Dan leet wie noch de Passa vom Mexikaunischen Konsul stample, woont \$5.00 Dola kost, un kofte de Foakoate bat El Paso, Texas.

28. Jaunewoa. Kaume om een Ua Nomeddach en El Paso aun, naume Kwatia em Star Hotel.

30. Jaunewoa. Om fief Ua Nomeddach kaum J. F. Wiebe met däm Mexikaunischen Dolmetscha em Hotel un brocht ons de Bootschoft von däm President un däm Akabua Minista, daut wie Welkom sent. Hee säd, de Rejierunk wist, daut wie wenschwieete Lied wiere, un daut see ons aulen Schutz un de volle Frieheite jowoare wulle. Zeowes kaum J. F. Wiebe noch met eenem Tellegram, wua een jewessa Mr. Enlow, dee Lendariee em Nuadwaste von Mexiko aun de Haunt haft, ons metdeeld, daut hee ons en Tucson, Arizona, erwacht.

2. Feebawoa. Tucson. Om tien Ua kaum de Zuch von Los Angeles met Enlow ... Dan fua wie met twee Autos no Nogales ... Hia jinkj wie äwa de Jrens, wua de Passa von de Delegote wada Jestampelt worde, un von doa en ons Kwatia.

3. Feebawoa. Om säwen Ua Morjes jinkj de Zuch von Nogales auf derch de Boaj un sea plaute Tols. Trotz de drieje Tiet schiend daut Launt goot to senne. Wua bewessat, troff wie miere Apelsien Goades un Beem, dee met Frucht belode wiere. Mr. Enlow boot ons bie Hermosillo (en Sonora) 120 000 Aka Launt aun

to 60 bat 75 Cent dän Aka. Hia woare de Sakj met Golt meist onbewacht effentlich en de Passazhia Aufdeelunge jelot. En onsem Aufdeel wiere onjefää tien Sakj Golt, onjefää soo groot, aus een twintich Punt Zocka Sak. Owents kaum wie en de Howe Staut Guaymas aun.

4. Feebawoa. Von Guaymas no Culiacan, Sinaloa.

5. Feebawoa ... Om näajen Ua sent wie sas Maun met J. F. Wiebe, D. Salas López, Enlow un noch eenem Fiera von Culiacán aufjefoare, de Jääjent to beseene. Daut Launt es plaut un met sea huage Struck Woakje bewosse, soo dicht, daut een Maun daut weidende Vee kaum opp feftich Meeta Tweschenrum seene kaun. Doa Wausse veschiedne Oate Kaktus, soo groot daut een Kaktus Boom eene gaunze Fua oppjäwe wudd, un aundre, dee meist eene Schlange änlich seene. ... Daut Launt es hoat un drieech, un et sitt nich soo ut, daut doa waut met Erfolg auntobue es. ... Lota fua wie wieda nuadlich, wua Bewesre enjerecht es. Doa haft et groosoatich jewosse, Zockarua un Bananas. ... Om sas Ua Owents wia wie trigj en de Staut. Vom Owent wia hia noch groote Onru met Späle un Fiawoakj bat lot en de Nacht enenn.

6. Feebawoa. De Nacht goot jeschlope. Daut Wada es nich sea heet, oba sea maklich met waut Wint. Daut jeit Vondog wada sea onruich to. Väle vestalde Jestaulta gone un foare derch de Gauss met veschiedne Frautse, met Hieena un aundrem. Uk habe see Fua Woakje utjereet aus Schöp un väl Fiawoakj. Daut knautat, aus wan een Kjrigh utjebroake es. See nane et Karneval. Eena jeit to Kjoakj, dee aundra vekjeet sikj en eene Diewels Jestault. Hia feelt maun sikj rajcht framd. J. F. Wiebe säd, hee haud Heimjefeel. ... Wie worde von eenem Klubb näajen Ua Owents to eenem Loaren Baul enjelot, wua jespält un jedaunzt woat, woont oba aufjelänt wort.

7. Feebawoa. Wada Launt beseene en oostliche Rechtunk. ... To eene Aunsiedlunk fa ons doch onjeieejent. ... Opp däm Trigjwajch besocht wie eene Lada Joawarie (von Timmermann, en dietschen Besett). ... Nomeddachs em Hotel aunjekome. Doa wort

jespält un jedaunzt, woont oba boolt opphieed. Doch wort biem Hotel sea met Fiawoakj jeknault, woont noch nu aunhelt.

8. Feebawoa. Om sas Ua Morjes von Culiacán aufjefoare no Mazatlán. Doa de Karneval uk hia jehoole wort, soo wiere hia uk väle vestalde Jestaulta met Jeschrech un Jejubel.

9. Feebawoa. Spazieegank aum Howe ...

10. Feebawoa. Morjes von Mazatlán derch fruchtboare Felda aufjefoare bat Ciudad Ruiz. Em Hotel Owentbroot jejäte. Daut Hotel haft een Stroodak, de Wenj sent ut reiwe Bräda, sonst aules op. ... De fresche Loft es frie, daut Äte kost 50 Cent, daut Schlope opp eene Bräda Jestalt one Dakj krakjt soo 50 Cent. B. Goertzen, Klaas Heide un ekj trocke et vää, en eenem lesabon Woage to schlope. De Nacht äwa wort wada jespält un jedaunzt, woomääjlich noch emma Karneval!

11. Feebawoa. Wan man een Loch en de leed groft, es see woam un donst. Daut Wota ut däm Borm es goot leiwoam. Hia en Mexiko woat noch väl opp Äsels jeräde un uk Jeeda transportieet, soo aus Maun en de Heilje Schreft von de oole Tiede läst, soogoa Brennholt un Bräda fieet Maun wieda opp Äsels. ... En Rosario jinkj ekj mie heetet Wota ut eenem Restaraunt hole. Doa lach een grootet Schwien en de Stow un fraut Korn. ... Von Ruiz fua wie met däm Auto no Tuxpan. Worde hia aus Jast von eene Launt Jesalschoft sea jeieet, fuare dan no Santiaga un eenem Rancho Nomes Chilpa, wua Enlow ons 300 000 Aka Launt to \$15.00 dän Aka aunboot. ... Hia waust aules one bewesre, Tobbak, Korn, Schauble un Jreens. Enlow haft ons noch 160 000 Aka aundret Launt aunjebode, habe et oba nich jeseene, daut saul toom Deel Jebirj senne.

12. Feebawoa. Om acht Ua fuare D. Salas López, Klaas Heide, C. Rempel un B. Goertzen auf no Tepic. Wie aundre sulle en eene haulwe Stund met eenem tweeden Auto auf foare. Oba daut es noch nich hia; de Ua es aul twalf. Onse Reis jeit langsam. De Frues stone hia zimlich bat aune Knee em Wota un wausche. Een Steen woat aus Wauschbrat benutz. Daut

Kjliema saul hia sea onjesunt senne. Entlich aun een Ua Nomeddach bat acht Ua Owents no Tepic jefoare. Daut wia eene schljachte Reis.

13. Feebawoa. Om haulf sas Ua Morjes von Tepic aufjefoare. ... Zimlich steile Hempel enopp un erauf, sent uk aun eenem oolen fiaspieenden Boajch dicht vebie Jefoare. ... Hee haft to eene Tiet mielewiet Aussch un Steena erut jeschmäte. Om vea Ua Nomeddach sent wie en Ixtlán aunjekome. Welle vondoag noch opp Muläsels wieda riede, soo daut wie wan mäajlich, noch to twalf Ua Morje Meddachs en San Marcos aankome. Von doa jeit de Zuch auf no Mexiko Haupt Staut.

Om Säwen Ua Owents sent wie von Ixtlán opp Muläsels wieda jeräde. Wie haude tien Äsels jepacht to 110 Pesos. Aus wie dree Stunde jeräde wiere, kunn wie de Lichta von Ixtlán wiet unje hinja ons seene. Daut jinkj emma hecha. Mol eene kjliene Endrunk, un dan wada hecha. Om alf Ua jinkj de Mon unja. Don wia et zimlich diesta. Om twalf Ua Meddanacht wia wie bowe opp eenem Boajch. Doa wull Brooda C. Rempel rue. Hee säd, hee kunn nich wieda. Soo bleewe ekj un Oom Julius Loewen un de Fierasch trigj. De Fiera säd, et wia noch eene Stund, doa wia een Rancho. De aundre wulle doahan toom rue un äte.

Aus Brooda Rempel waut utjerut haud, reed wie uk no. Aus wie miere Stund Boajauf jeräde wiere, un de aundre aul enjeholt haude, wia emma noch kjeen Rancho to seene, un Brooda Rempel wia wada meed. Hee läd sikj fa een Stootskje han. Ekj bleef bie am un hilt sienen Äsel. Doa kunn wie aul Licht seene. No een Stootskje reed wie wieda, un aus wie entlich unje aun däm Rancho aunkaume, funk et aul aun Dach to woare. De Ua wia zimlich fief. Wie wiere meist tien Stunde one Noarunk bie Nacht un Dunkelheit opp sea reiwe Boddem jeräde. Doa läd sikj eena no däm aundra han. Brooda Cornelius Rempel läd sikj en een Bad. Wie leete ons von de Wirtin heetet Wota moake un koakte onsen Koffe.

Aus wie jejäte haude, wakjt ekj Brooda C. Rempel. Doa stunt hee opp un aut uk un haud sikj soo erhoolt, daut wie aule toop om säwen

Ua Morjes wieda reise kunne. De Lied säde, daut et noch dree Stund bat San Marcos wia. ... Nu bie Dach kunn wie seene, woo reiw de Wajch wia, un waut fa jefäadliche Klufte un woo deep de Aufjrind wiere, dee wie en de Dunkelheit passieet haude. Opp Städe bloos een schmaula Stich un een deepa Aufgrunt opp de aundre Sied.

Har Salas López schekjt eenen Boote erut un leet dän Zuch opphoole, sonst wia wie doch too lot jekome. Aunstaut en dree Stunde kaume wie ieescht jäajen twalf Ua en San Marcos aun. Aus wie de Stazion errieekjt haude, doa fälde B. Goertzen un Oom Julius Loewe, de Zuch stunt foadich toom auf foare. Derch een Misvestentnis haude see de Stazion nich jefunge. Entlich oba kaume see, un wie stieej fuaz en. Wie wiere aule soo meed, daut wie kjeenen Hunga späade. Aus de Zuch fua, schleep wie waut. Om haulf fief Ua stieej wie en Guadalajara ut. ...

15. Feebawoa. De Nacht scheen jeschlope un sea utjerut, nodäm wie ons Owents jebot un goot jejäte habe. De Knoakes doone noch waut wee. ... Wie wiere Vondoag Vermeddach opp däm Moakjt. Doa es aulet Jreens soo fresch un scheen. Uk besocht wie eene Bea Brauerie, dänen Dietscha leejendeema ons to Bea enkroagd. ... De Priese en de Stua Fenstre kaume ons hia billich vää, Kortun 10 bat 11 Cent de Meeta, 39 3/4 Zoll. ...

16. Feebawoa. Om haulf tien Ua Morjes en Mexiko Haupt Staut aunjekome.

17. Feebawoa. Nomeddachs fua een Mr. Wulff met ons eenen Deel von de Staut to beseene. To haulf näajen Ua Owents wia wie biem Präsident en sien Paulauust enjelot. Toiescht fua wie om haulf acht Ua no däm Hotel Imperial. Doa wond de Akabua Minista nu. Von doa fua wie met däm Minista un Arturo Braniff, eenem Schwoaga vom President, no däm Paulauust. Sent doa von däm Präsident emfange worde. Nodäm Oom Julius Loewen am daut Väärajchte Pettischen äwarieekjt haud, wort jieda Artikjel besondasch besproake. De Artikjel äwa de Ehe Vebinjunk un daut Weisenaumt worde to Tofrädnet besorcht. Hee wenscht, onse Weise Rääjle kjane to liere,

woone wie am Schrefflich tooschekje vespruake.

Uk wäajen de Schoole wort veaundelt. Hee säd, daut wie nu de Schoole fa ons habe kunne met onse Sproak, daut et oba lota väadeelhaaft senne wudd, de Spaunische Sproak uk to liere. Aus am oba erkjläat wort onse Erfoarunk un de Uasoak, wuarom wie et nich wulle, doa haft hee sikj sea tofräd ut jedrekjt, daut wie soonen fausten Grunt haude. D. Salas López haud uk jehieet, daut hee jesajcht haud, soone Lied wenscht hee sikj väl em Launt. Soo haft hee vesproake, ons niemols doamet to stiere ooda to hIndre.

Tolatst, no aundathaulw Stund Unjahoolunk, säd Oom J. Loepky am unja Trone, daut hee, de Präsident un sien Minista, dän Lon fa de frintliche Oppnom un de Frieheit en jane Eewichkeit kjree wudde, daut Mexiko fa ons daut vesproake Launt senne sull, en däm wie hia bätre Oppnom finje wudde, aus aundatwäajes. Doano veaufsceed wie ons met woame Hauntrekje.

Aus wie aul jinje, kaum noch een Deena un lod ons en, atelje Seeneswieetkjeite to beseene. Doa de Paulaust opp eenem huagen Boajch es, kunn wie de Staut von bowe seene, woone bloos haulf bedacht wia, doa et aun jenuach Wota fäld, om de ellektrische Maschiene to driewe. Doa lod ons de Deena en, dän näakjsten Dach 11 Ua Vermeddach to kome, dan wudde see ons dän Paulaust bie Doag wiese.

18. Feebawoa. Om haulf alf Ua Morjes fua wie opp de Gaussbon wada no däm Paulaust vom Präsident. Worde doa uk goot emfange un een Deena leid ons derch aule Stowe em Paulaust un erkjläad aules. See weese ons een groosoatichet un dieret Straums, Desch Plote von Onyx. Jinje uk opp dän tweeden Stock derch aule Schlopstowe vom Präsident, vonne Präsidentin un Dochta. Doa es opp däm tweeden Stock een groota Bloomegoade. Doa sulle äwa hundat veschiedne Sorte Bloome un Rose senne. ... Om 5 Ua troff wie ons met Arturo J. Braniff. Hee es een Launt Ajent, dee väl Launt aune Haunt helt. Hee haft ons miere Städe aunjewäse, woone fa ons paussent senne

sulle, von \$5.00 bat \$14.00 Dola dän Aka, woone wie uk beseene welle.

19. Feebawoa. Fief Ua Nomeddachs sull wie to Braniff kome. Doa sull daut Väarajcht foadich senne. Muste oba enteischt trigj kjiere. Daut wia nich tofräd stalent.

Soowiet de perseenlichen Schrefte von David Rempel. Bat toom 13. Moaz, däm Dach von daut Trigjkome no Swift Current, es daut Doagesbuak jewessenhaaft un auledach wieda jefieet worde. Miere Siede sent de Doag vom 20. bat toom 27. Feebawoa tojedoht, en dänen de Kundschofta en de Haupt Staut faust stald, auledach aun de Sache met de Väarajchte to oabeide, haundle, vebätre un ver aulem wachte, wachte. Schlieslich entschloote sikj de Delegote, entweschen noch veschiedne Launt Projekte to beseene un reisde no Durango. Opp eenem von de bekjikjte Lenda kaum et lota en de volstendiche Enwaundrunk no Mexiko to daut Jrinde von eene Kolonie.

No väle Beläwnise kaume de Delegote entlich aum 12. un 13. Moaz trigj. Wan uk noch kjeen fausta Launthaandel foadich jemoakt wia, soo brochte see doch een kostboaret Dokument met, daut de Utwaundrunk ut Kanada un de Äwasiedlunk von de Jemeent no Mexiko mäajlich muak: de Väarajchte, dee de Präsident, General Álvaro Obregón, aum 25. Feebawoa 1921 gootjeheet un unjaschräwe haud, jäajen jeschräwe von däm Akabua-un Launtwirtschaft Minista, A.I. Villareal. See lude:

Konzession aun de Reinlenda Mennonitische Ooltkolonie von Kanada erlaupt derch dän konstitutionellen Präsident von de Mexikaunische Republik, General Álvaro Obregón, zwakjs aunsiedle em Launt aus Launtwirtschaftliche Koloniste.

Aus de Veträda von de Ooltkolonie von de Reinlenda Mennoniten Kjoakj, Julius Loewen, Johan Loepky, Benjamin Goertzen, Cornelius Rempel, Klaas Heide un David Rempel.

En Beauntwuaten von äaren Besieekj vom 29. Jaunewoa von dit Joa, en woonem see dän Wensch utspruake, sikj aus Launtwirtschaftliche

Koloniste en onsem Launt dol to lote, hab ekj de lea, An opp ääre eenselje konkrete Aunfroage foljendet met to deele:

1. See woare nich veflicht senne, Millitäädeenst to leiste.
2. Unja kjeene Omstende woare see jedwunge woare, eenen Schwua to leiste.
3. See habe daut wietgonende Rajcht, ääre relijeese Grunt Sauz ut to eewe un no de Rääjle von ääre Kjoakj to wone, one daut Maun see stiere ooda en irjent eene Form behindre woat.
4. See habe de volle Erlaubnis, ääre ieejne Schoole to jrinde, met ääre ieejne Lierasch, one daut de Rejierunk see en irjent eene Wies behindre woat.
5. Disen Punkt betrafs, sent onse Jesaze wietgonent friesennich. See kjenne äwa ääre Jeeda en deejanje Form saje, aus see fa aunjemäte habe, un dise Rejierunk woat kjeen Entschuljnise doajäajen erhäwe, daut de Metjlida ääre Sekjte eene wirtschoftliche Selfst

Vewaultunk no ääre ieejne Wensche enrechte.

Daut es de aunhoolenda Wensch von dise Rejierunk, dee fa de Kolonisation Lied von Ordnunk, Moral un Oabeitwelle to bejensjen, aus et bie de Mennonite de Faul es, wuaram et met Freid bejreest woare woat, wan de veropp jegone Metdeelunge an tofräd stale. Doobie woat faustjestalt, daut de bestalde Frieheite derch onse Jesaze vesechat sent, un daut see deeselwje Biehutscha un fa emma jeneete woare.

Sufragio Efectivo, No. Reelection.
Mexiko, dän 25. Feebawoa 1921
De konstitutionell Präsident
von de Veenichte Mexikaunische Staute
Jetieekjent A. Obregón.
De Launtwirtschaftsminista
Jeschräwe A. I. Villareal.

De Däa no Mexiko wia op!

11. Hollenda

Gerhard Fast

De Erinnerung von Jakob Redekop von Nieder Khortitza.

Em Septamba 1943 kaum Befäl von de dietsche Rejierunk no Nieder Khortitza, ons fa de Utriemunk met Woages en de Jääjent von Sagradowka reed to moake. Soo väl aus mäajlich sull wie opp onse Fua Woakje lode un metnäme.

Wie haude meist aule niee Woages, wiels en onsem Darp eene Woages Fabrikj wia. Jieda schlacht Schwien; daut Fleesch wort en Faute enjesolt, uk Mäl naum wie met un de Woages worde met 1500 kg belode. Eenje haude uk twee Woages, wiels Pieed kunn Maun leicht von de Soldote kjeepe. Opp de Woages bud wie Boode aus Schutz jääjen dän Rääjen.

Aum 7. Oktooba veleet wie onse Heimat. De Front wia aun de aundre Sied vom Dnjepr, de Schosse kaume aul to ons äwa un erleichtad ons dän Aufscheet. Onse rusche Nobasch wiere truarich äwa ons Wajch trakje un weifelde ons noch lang no. Daut wia een scheena Hoafst Dach, un wie wiere aule froo, daut et nom Waste jinkj.

En 3-4 Doag wia wie en Apostolowo. Wie muste opp Befäl noch 20 Kilomeeta wieda foare un worde en eenem ruschen Darp, nich wiet von de Kronauer Darpa, enkwatieed. Hia sull wie opp wiedret Befäl wachte.

Daut kaum dan uk no eene Wääkj. Aule junge Mana sulle met ladje Woages bat Proskurow foare; dee aundre sulle met Jepak per Zuch wieda transportieet woare.

Twee Doag lota, nodäm de Mana ons met de Fua Woakje velote haude, hieed wie aul wada Kanoone Rummel, waut ons sea unruich muak. Maun deeld ons met, daut de Kollektiew ut däm Uat ons aum aundren Dach Fua Woakje väastale sull un ons no Opostolowo brinje.

De Russe säde: "Wua well jie han? 20 Kilomeeta nom Ooste no Apostolowo foare, doa foa jie de Russe entjääjen, dee woare fuaz hia senne." Trotz Schwierichkjeite un Angst belod

wie de Fua Woakje, dee wie kjrieetje, väl leet wie ligje, oba Noarinj, Fleesch un Mäl naum wie met soo väl aus wie kunne. Wie kaume jleklich no Apostolowo, wiels de Roode wiere waut oppjehoole worde.

Aun däm Dach wort ons Darp en twee Deel jedeelt, un väle hab wie nie mea jeseene. Een Deel fua met Fua Woakje no Apostolowo, wort fuaz en Woages jelot un to Nacht 5 Kilomeeta wieda opp eene Noba Jleis jefieet wääjen Jefoa von Flieeja Aunjreff. Doa sull wie wachte bat daut aundre Haulf vom Darp uk kome wudd un dan wudd wie toop wieda foare.

Daut tweede Haulf kaum met dietsche Laust Woages no Apostolowo. Daut wia aul Owent, un see worde fuaz von Roode Flieeja bombardieet. En däm Derchenaunda haud eene Fru äa kjlienet Kjint en de Dakj vestekjt. No däm Flieeja Aunjreff lod Maun de Lied fuaz en lesabon Woages un transportieed see auf nom Waste. Twee Sestre von miene Fru wiere met äarem Voda uk doobie. Wie habe see aule nie mea jeseene, wiels see worde no däm Kjrich von de Russe no Sibirjen jeschekjt.

Ons Zuch jinkj Rechtunk Odessa, un wie worde Mea un mea ruja, wiels et jinkj wieda von de Front un de Roode Armee. De Zuch fua bloos langsam un bleef foaken stone. Aus wie aum aundren Morje oppwakjte, stunt de Zuch un kjeena wist wuaram. De Bonleida säd ons, wie kunne nich wieda, wiels wastlich von ons eene Bon Brigj jesprenjt wia. Soo bleew wie doa opp däm Felt stone, kjeene Stazion un kjeene dietsche Rejierunk. Dichtbie wia een dietschet Darp, daut wort uk aul utjerimt. Soo stund wie doa 10 Doag un kjeene kjemmad sikj om uns. Daut wia eene troostlose Loag.

Met ons wiere uk een poa Soldote ut de dietsche Wäämacht. Doa see jrod Urlaub haude, wulle see bie ons bliewe soo lang aus see Tiet haude. Dee organisieede bie de Russe Fua

Woakje, von de Dietsche kjrieej wie eenje Laust Krauft Woages un doamet fua wie no de näakjste Stazion Snigirowka. En 24 Stunde wia wie aule han jefoare. Wie kjrieeje hia wada Woages, oba bloos Kole Woages one Dach. Wie bude Ersaz Dake un dan jinkj et wada loos, oba aunstaut nom Waste wada no Ooste bat Apostolowo, un dan äwa Kriwoj Rog no däm Waste. Dise Strakj wia Kaumf Jebiet jewast un wie sage utjebrende Paunza un vebrende Mensche.

Äwa Snomenka kaum wie dan emma wieda no däm Waste, wan uk bloos langsam. Eenmol fua ons von hinje een Urlaub Zuch aun, un et gauf eenje Doode un uk schwoa Vewunde. Wie Troffe hia uk Lied von onse veropp jeschekjte Fua Woakje.

Wie bleewe nich en Proskurow, sonda worde wieda no Litzmannstadt jeschekjt. En Litzmannstadt kaum wie fa eene Nacht en een Loaga un worde entliet. Aum aundren Dach jinkj et wieda en onse Waggone no Dresden, wua wie en een Loaga kaume. Hia wia wie bat Aprell 1944 un worde dan no de Untersteuermark, Jugoslawien, jebrocht. Opp de Foat derch de Alpe feeld wie ons nich soo goot, wiels doa stunt aunjeschloage, en de Boaj wiere Partisane.

En Jugoslawien must wie opp eenem velotnen Goot oabeide. De Partisane deede ons nuscht. Wie wulle oba nich doa bliewe. Aum 7. Oktooba fuare twee von ons no Oostareich un schaufte doa bie eenem Foarma en daut Darp Sankt Peter, Kjreis Murau. Doa kaume emma mea von dän onsen ut Jugoslawien un wie wiere wada eene Grupp von onjefää 100 Persoone. De dietsche Rejierunk deeld met ons äa Broot un sorjd fa ons. Wie bleewe hia bat de Kjrich to Enj wia.

Aus daut Millitää dan aun onsen Uat vebie trocke Rechtunk Dietschlaunt, vesocht wie mettogone. De Soldote gauwe ons Woages un Pieed, un wie trocke met. No 4-5 Doag word wie von de Amerikauna oppjehoole. De Soldote brochte ons en een Loaga, wua wie opp friem Felt kaumpe muste. Wie jinje een poa Kilomeeta trigj un kaume en een Darp Tamsweg.

Läwesmeddel Koate kjrieej wie kjeene. Wie haude noch waut Schauble un Mäl, vetuschte Sache, schlachte von onse Pieed un soo ernäad wie ons.

Schlieslich dreid wie ons aun de Amerikaunische Besatzunk un fruage om Erlaubnis wiedatotrakje. See fruage ons, wua wie haä wiere. Wie säde, wie wiere von hollendsche Häakunft. No langem han- un hää froage kjrieeje see doch erut, daut wie ut Russlaunt wiere. Wie muste onse Woages un Pieed oppjäwe un worde en eenen Staul unjajebrocht. Aum aundren Dach fua Maun ons opp Trocks derch de Boaj un brocht ons no Ratstadt, wua wie opp de Bonstazion aufjelot worde.

Maun kroagd ons en Woages un säd, sooboolt een Zuch kaum, wudd wie metfoare. Opp onse Froag wuahan, säd maun, no Litzen, Rechtunk Ooste, wiels wie wudde to de Russe oppjeleewat woare. Ekj säd to de Miene, nu mott wie veschwinje. Uk de aundre säd ekj daut, oba de schluade. Troztdäm, doa vestuak ekj mie met Fru un 4 Kjinja hinja de Woages, buach schwind om eene Akj un wort nich mea jeseene. Em Nu kaum de Zuch. Aus dee en soo 20 Minnute wajch wia, jinj wie han un funge kjeene mea von de Onse. De Bonbeaumta vetald ons, woo de Soldote dee aule toop met Kaum un Spieejel opp dän Zuch jelot haude.

Uk ons Jepak wia metjegone. Soo stunt wie doa un haude nuscht aus de Kjleeda opp däm Rigje. En eene Tausch haud ekj noch 2 Brood un waut Pieet Kotlette. Wie jinje waut wieda un kaume to eenem Foarma. Wie durfte bie am äwanachte, oba to äte kunn hee ons nich jäwe. Wie weelde ons em Stroo en un vesochte to schlope. Ekj oba kunn mie nich beruje, soo troostloos kaum mie onse Loag vää. Aum aundren Morje schildad ekj däm Foarma onse Loag.

Hee säd, bie am em Hus wia een Dietscha Beaumta, ekj sull mol met däm råde. De kunn mie oba uk nich halpe un säd, "Jie woare aule no Russlaunt trigj jeschekjt, de Zeitunge sent voll doavon."

Wie jinje toom Bonhoff un fuare met eenem

Zuch no Litzen. Unjawääjes bleef de Zuch stone un soo wort et Nacht. Uk aum aundren Morje stunt de Zuch noch doa. Wie veleete am un jinje to de Hauptgaus, veleicht kaum wie von doa wieda. Aus wie to de Hauptgaus kaume un Rechtunk Litzen gone wulle, kaum ons eene Schoa Mensche entjäajen. Aus see noda kaume, erkjand wie de Onse, dee ver twee Doag met Jewault en dän Zuch jelot un no Russlaunt jeschekjt worde.

Aus Maun see en Litzen dan haud de Russe äwajäwe wulle, wiere see en aule Rechtunge jeflicht. Von de Sache haude see kaum waut jerat. Bloos eene oola Taunte met äare Dochta fäld. Dee kunn nich gone un wia em Zuch jebläwe. Nu wia onse Grupp wada toop. Wie beschloote to Foot en Rechtunk Dietschlaunt to gone, ieescht bat Salzburg un doa schwuat äwa de Jrens. Wie vedeelde ons en kjliene Gruppe, meist no Famieljes. Wie läwde bloos vom Prachre, haude et sea knaup, bleewe oba aum Läwe. Nachts vebrocht wie en Heischiene dee opp de Felda oppem Wajch wiere.

No eene Wääkj kaum wie no Salzburg, dee latste Strakj fua wie metem Zuch. Een poa Doag hild wie ons en Loagasch opp, wua wie waut besorcht worde. Eenen Dach kaume onse Kjinja un säde see haude eene Aunschreft jeseene 'Hollendschet Roodet Kjriez.' Wie jinje fuaz han un vetalde däm Leida vom Rooden Kjriez onse Loag un fruage am auf hee ons nich halpe kunn, daut wie no Hollaunt kaume. Hee säd, "Ekj woa junt no Hollaunt schekje, kaun oba nich gootsaje, daut Maun junt doa woat bliewe lote."

Wie wiere envestone. Hee schreef onse Famieljes en eene List, wie wiere 33 Persoone. Dan schekjt hee ons en een Loaga wua wie een poa Doag wiere. Dan word wie wieda Rechtunk Hollaunt jeschekjt. Unjawääjes fruach Maun ons emma wada ut, un wie erkjläade onse hollendsche Häakunft. Schlieslich kaum wie äwa de Jrens no Hollaunt, von wua onse Väafoare

staumde.

Maun brocht ons no Maastricht. Hia kaum wie met aundre Hollenda en een Loaga. Aum aundren Morje kaume 5 Beaumte ut de Staut un fruage ons ut. No dree Doag kaume see un säde, wie durfte en Hollaunt bliewe. Wie worde en een aundret Loaga jebrocht un kjreeje uk jenuach to äte. Eenen Dach kaum een Hollendscha Prädja Hilkema ut Amsterdam un een Peter Dyck met Fru. Dee fruage, auf wie nich no Kanada wulle. Wie säde nä, wiels wie mestruisch wiere, auf de Mana nich von de Russe jeschekjt wiere. See säde, wie sulle et ons äwalaje, see wudd en eene Wääkj wadakome.

Auls see dan wadakaume, eenen Gottesdeenst met ons hilde un bäde, foot wie Vetrue to an un säde, wie wiere reed, no Kanada uttowaundre. Em Farjoa 1946 brocht Maun ons opp eenen Gootshoff bie Utrecht. Siegfried Janzen un een Frl. Maties wiere onse Loaga Leitasch.

De Ruscha Konsul en Hollaunt wia doahinja jekome, daut Mensche ut äaren Launt no Hollaunt jeflicht wiere. See hilde bie de Hollendsche Rejierunk om onse Utleewrunk aun.

So kaume Verträda von de rusche un Hollendsche Rejierunk en ons Loaga un naume jieda Famielje eenseln em Vehia. Daut gauf unja ons eene groote Oppräajunk. Soo lang aus de Russe em Loaga wiere, wiere aule stell, de Kjinja jinje nich eenmol toom Späle erut. No twee Doag reisde de Russe auf one waut utjefunge to habe. Woo froo un dankboa wia wie, daut Gott siene bewoerende Jnod äwa ons jewault haud un wie veschoont jebläwe wiere. 1947 jinkj eene Grupp no Paraguay, un wie kaume Enj vom Joa no Kanada to onsem Brooda. Hia hab wie eene niee stelle, ruiche Heimat jefunge. "Hee fiet mie opp rajchte Gause om sien Nomes Welle." Ps. 23:3.

12. Loft Aunjreff

Victor Janzen

A. Von eenem Kjamfa beschote

Väle Mensche, dee mol eenen Aunjreff ut de Loft erläft habe, schudre noch emma bie de Räd von soone Aunjreffs. Daut ieeschte, wuraun see sikj denkje kjenne, es daut Jeruzh von de Alarm Ziereen, dee daut Nodakome von eene Bombawal bekaunt jeft. Daut wia daut Tieekjen, soo schwind aus mäajlich to eenem Schutz to jelange, jeeenlich irjentwua en eenem Kjala. Wan et eenen Bunker met Plauz gauf, je bäta. Dan funge de Flaks (Fluachaufwäabaterie) to donre, dan folle de Bombe un eksplodieede. Deejanje, dee em Kjala saute, wiere ver Splettasch un Kugle secha. Wan oba eene Bomb sikj en dän Kjala enenn drenjd, aus see een kjlienet Hus troff, vestieed see daut Hus un bedakjt de Läwende em Kjala unja Wrak.

Ekj mucht to disem Tietpunkt nich äwa de stoakje Loft Aunjreffs råde, dee en Dietschlaunt jäajen Kjrichs Enj däajlich kaume un daut Läwe to eene Hal muake. Hia räd ekj bloos äwa eenen Väafaul, bie däm een eensjet Loftschepp eenen Dach Aunfank Oktooba 1943 ons Hus en Osterwick enne Khortitza Kolonie aunjreep.

Een Loftaunjreff ooda eene Loftschlacht von sechren Tweschenrum to beobachte, kaun een zimlichet Spekjtoakel senne, oba wan de Kugle un Splettasch om ieejne Uare flieeje un de Bombe no un no eksplodiere, endat sikj de gaunze Jeschicht.

Foaken haud wie Loftaunjreff äwa Zaporozhje beobacht. Nachts kunn Maun de Lichtfinkle seene, dee opp de Sieekj no Loftschöp dän Himmel kjamde. Sooboolt een Licht een Loftschepp troff, schlooten sikj aundre soone Lichta aun un et wort meist ommäajlich, von aul dise Lichta eruttokome. Dan wia et de Oppgow von de Flak Mana, daut aufoscheete. Maun kunn daut wadaholde Oppsprenje von de Granate un Bombe seene un hiere. Maunchmol schmeete de Loftschepp 'Wienachts Beem,' hale Lichta, dee opp Faulschorms honge un

langsom to leed sunke un de gaunze Launtschoft biem Aufstieech bedachte.

Wie erlätwde soone Aunjreffs ver däm Enmarsch von de dietsche Truppe, aus de dietsche Loftschöp de Staut aunjreepe un uk nodäm de Truppe en onse Darpa wiere, aus de Staut jrod nich jefaulde wia. Em Somma 1943 wia de Loag oba aundasch. Nu jreepe de rusche Loftschepp de dietsche Stalunge aun, wan emma see eene Schans haude. Doa daut en onsem Darp jeeenlich eene jewesse militäarisches Jäajenwuat gauf, wort et uk foaken toom Ziel von äare Aunjreffs.

Daut wia een Wundascheena sonnicha Dach Aunfanks Oktooba. Daut wort haftich äwa de Utriemunk no Dietschlaunt jesproake, oba et wia noch nich soowiet. Wie haude dietsche Soldote en onsem Hus. Een Offizia haud sien Buro en onse Wonstow enjerecht. Dise Soldote wiere noch nich lang hia, oba wie wiere goode Frind jeworde. Runt om ons Hus haude see eene Rieej von Piet Woages un eenje Autos un Laust Woages oppjestalt.

Daut ieeschte, wuraun ekj mie aun disem Dach denkje kaun, wia, daut ekj opp de Schwal tweschen de 'Kjliene Stow' un de 'Akjstow' stunt un von doa ut utem Fensta kijkt. Mutta stunt enne Medd Akjstow un kjnäd dän Dieech en eenem grooten Troch, om Broot to moake. Een Offizia stunt bute, een poa Meeta verem Hus, un kijkt derch sien Farnrua. Wiet auf hieed man daut Jeruzh von Loftschepp un eenje Schosse. Aus de Mutta toofalich ut däm Fensta kijkt, sach see, woo de Offizia hinja daut Hus sprunk un tweschen de Woages un daut Hus veschwunk, om sikj to vestäakje.

Fa de Mutta kunn daut bloos eent bediede, daut een Loftschepp dän Offizia jeseene haud, ooda woomäajlich bloos daut Blinkje von sien Glaus, un nu erauf fa eenen Aunjreff kaum. Benna weenje Zekunde kunn wie daut toonämendet Jeruzh von de Loftschepp Mootasch hiere. Waut Mutta roopt, kaun ekj mie

nich genau denkje, oba waut et bedied, wia soo schwind aus mäajlich en Schutz to gone. Natuamässich drenjde sikj aule en Rechtunk Kjääkj, de kjliene Stow enne Medd vom Hus, dee one Buta Mua wia. Eenje haude de Kjääkj errieekjt, ea daut Loftschepp en sea läaje Hecht toom ieeschten Mol äwa daut Hus jefloage kaum un met siene schwoare Kanoone Vollgas gauf. Woo väle Schosse folle, weet ekj nich mea, oba eene Granate troff dän Boom, dee verem Fensta vonne Akjstow stunt. Een groota Aust stusd en un de Fensta Schiewe veschwunge.

Auf dautselwe Loftschepp eene wiedre Rund dreid ooda auf een tweedet Loftschepp kaum, weet ekj nich, oba kort nodäm wie een aundret Loftschepp dichtbie jekome. Een Soldot, dee bat nu bute jewast wia, rand derch de Hinjadää nenn un sad sikj oppe Flua tweschen de Dää un daut Fensta, aus daut Loftschepp jrod äwa daut Hus fua. Eene von siene Granate troffe de Kjala Utleftinj unja daut Fensta. Daut Fensta fluach toop met de Bloome Topps erut, un de Soldot sprunk opp un jinkj en Rechtunk Kjääkj, wua ieejentlich kjeen Plauz mea wia, one Ermootjunk. Auf et de Angst ver daut Vekjwatsche wia, dee mie doavon jehoole haud, en de Menj en de Kjääkj to drenje, weet ekj nich mea, oba ekj kaun mie denkje, em 'Hinjahus' jestone to habe, wua ekj seene kunn, waut loos jinkj.

Daut gaunze Beläwnis dieed bloos een poa Minnute, dan wia aules ruich. Sooboolt daut Moota Jeruzh wiet auf noleet, woagd wie ons no bute gone. Nu kunn wie seene, waut passieet wia un waut haud passiere kunt. Dit Loftschepp haud nich bloos ut siene Kanoone jeschote, et haud uk Bombe raufjeschmäte. Opp de 'Weidstap,' weinja aus hundat Meeta wiet auf, tald wie sas Lajcha, dee von Bombe jetroffe worde. Doa lach noch eene 500-Punt-Bombe. Daut wia nich rajcht opp dän Boddem jefolle un soomet nich eksplodieet. Aunschienent wia daut Loftschepp too läach jefloage un haud doamet sien Ziel vefält. Wan bloos eene von dise Bombe ons Hus jetroffe haude, wia nuscht doavon un de Mensche doarenn jebläwe. Opp dise Wies wia wie oba met onsem Läwe doavon

jekome, bloos twee Duwe haude äaren Läwe veluare un lage oppem Boddem.

Jlekjlichawies wort daut Hus nich too väl Schode jedone. De Fenstre aun de Wast- un Sied Wenj wiere vebroake, aus uk eenje Tieejle opp däm Dak. Oba wie haude emma noch eenje Tieejle oppem Bän Boddem jestampelt (Grootvoda haud eene Fabrikj Bedriewe, en de Wenj un Dak Tieejle jemoakt worde) un daut Dak wort boolt trajcht jemoakt. De Fenstre wiere met aulem, waut sikj ut praktisch erwies, jeschlote, wie wulle butadäm soo ver däm Winta gone.

Oba de Aunjreff haud däm Offizia eene Lekzion jeliieet. Fuaz worde Growes om daut Hus jegroft, un boolt sach ons Hoff ut wie eene Fastinj. Oba soowiet ekj mie denkje kaun, wia dit de latsta Aunjreff opp ons Hus, aus wie doa emma noch wonde. De Väabereedunge fa de Utriemunk worde boolt iernst jenome.

B. Unja de Bombe

Mensche, dee dän latste Weltkjrigh en Europa erläft habe, weete, woo een Loft Aunjreff utsitt. Aum Enj von Kjrigh vejinkj kaum een Dach, aun däm wie nuscht von eenem Loft Aunjreff hieede. Toieescht daut jule von de Ziereene, dee daut Aunkome von de Loftschöp bekaunt muake, een Tieekjen, no Schutz to sieekje. Daut dieed nich lang, bat wie de Mootasch von de Loftschöp hieede un dan funk de Flak to scheete. Sooboolt de Loftschöp jlikjtoo äwa ons wiere, funge de Bombe dän Boddem to trafe. Daut wia schrakjlich, em Kjala to sette un toohiere motte, woo de Bombe eksplodieede un de Kjinja hielde. Daut gauf Grunt to beferchte, läwendich begroft to woare, un väle Mensche funge daut Enj vom Läwe opp dise Wies.

Wie erläwde dän ieeschten Loft Aunjreff en de Ukraine em Juni 1941, aus dietsche Loftschöp aunfunge de Staut Zaporozhje auntojriepe. Twee Joare lota, aus de dietsche Truppe sikj trigj trocke, wort ons Darp von rusche Kjamfa aunjejräpe. Von eenem soonen Aunjreff hab ekj bowe jeschräwe.

Aus wie em Hoafst 1943 en Dietschlaunt aunkaume un en Loagasch en Äwa Schlesien unjabrocht worde, erläwd wie eene Wiel eene ruiche Tiet. De rusche Front wie zimlich wiet auf un butadäm haude de Russe to dise Tiet noch nich vâl Loftschöp. leescht lota, aus Amerika de Russe Loftschöp, Laust Woages un aundret Kjrachs Materiöl leewad, endat sikj de Loag. Vom Waste wie et fa de Amerikaunsche un Enjlische Loftschöp noch nich soo einfach, Schlesien to errieckje, oba biem foljenden Joa endade sikj de Dinja.

Äwa Schlesien wie kjeene onbediedende Jäajent. Waut siedlich von ons lage de Städ Krakau, Glewitz, Kattowitz un aundre met groote Kolenmiene un Stol Woakje. Gaunz dichtbie onse Staut Bergstadt lach de Fabriki Schaffgotsch en Oderberg, wua Gasolien, Gumm, Medizien un aundre Dinja ut Kol jemoakt worde. Dit wiere de Ziele von eene Aunjreffs un wie muste nich lang opp dee wachte.

Daut wie em Somma 1944, aus et rajchtsch loosjinkj. Aunjreffs foljde ieescht en lenjre Tweschenrum un rechte sikj jäajen jratre Städte un Bonhäv. Doch bootl kaume de foakna aun un uk onse kjliene Bergstadt bleef nich veschoont.

To dise Tiet wie ekj jratstendeels von Bergstadt wiet auf un wist von de Bombe Aunjreffs bloos derch de Norecht Sendunge ooda Breew von Tus. Eenmol habe mie soone Nieichkjeite werkljich beonruicht. Daut wie to eene Tiet, aus ekj vea Wäakj lang en de Tschekoslowakei wie.

Aum Aunfank erhilt ekj räajelmässich Post von Tus, oba en de latste Wäakj erhilt ekj kjeene Breew. Groote Bombe Schwauta, dee nu ut Griechenlaunt kaume, wiere äwa ons Jebiet no Schlesien jefloage, un wie hieede von schwoare Äwafaule un Vestieerunge. Kunn et senne, daut veleicht daut Flichtlinjs Loaga en Bergstadt, wua miene Elre wiere, uk jetroffe wort? Bergstadt wort aus eent von de Ziele jenant. No jiede Norecht von Aunjreffs opp daut Jebiet woss miene Angst un aus ekj kjeenen Breef von Tus erhilt, haud ekj Angst.

Entlich wie de Dach jekome, aun däm de Kursus beendet wie un ekj wada 'no Hus' gone kunn. De Zuch scheen zimlich langsam to foare, oba ekj wie froo, daut hee fua un daut de lesabon reparieet wie, wua Bombe see beschädicht haude. Heidebreck, een Vebinjunkspunkt, wie besondasch stoakj jetroffe, oba uk hia wie daut needje Trajchtmoake derchjefieet worde. Soo kaum ekj no eenje Stunde entlich en Bergstadt aun un jinkj to Foot dän Kilomeeta derch de Staut to de aundre Sied, wua sikj daut Loaga befunk. Bergstadt wie schwoa jetroffe worde. Aul aum Bonhoff haud ekj vâl Lajcha von Bombe jeseene, oba Gott sie Dank wie daut Loaga nich jetroffe worde un de Elre freide sikj, mie wada to seene.

Eenmol wie ekj oba em Loaga, aus Bergstadt bombardieet wort. Ekj jleew, et wie aum Nomeddach. Em Loaga schauft een doofa Maun ut de Staut. Ekj sach am äwrem Hoff gone, aus hee met eenmol aunhilt un too tohiere schiend. Dan weess hee en de Loft. Hee haud natieedlich nuscht jehieet, oba hee haud daut Droone von de Loftschöp Mootasch jespäat, ea irjent jeemaunt waut hiere kunn. Bootl julde de Ziereene un dan hieed wie selfst daut Jeruzh von de Loftschöp. Aule jinje en dän Kjala vom Loaga.

Ekj sie een weinich lenja enne Stow von miene Elre em dredden Stock jebläwe. Fa mie gauf et nuscht onaunjenämret un narweesret, aus em Kjala to sette un daut Eksploidiere von de Bombe to hiere. Ekj haud daut Jefeel, läwendich begroft to woare. Ekj wie leewa bute, wua Maun seene kunn, waut loos jinkj. Dan kunn Maun de Loftschöp seene, woo dee fluage un woo de Bombe dän Boddem troffe. Wan Maun jetroffe wort, wort Mmaun jetroffe, Maun must nich sette un wachte, bat daut Hus opp eenem foll.

Daut wie ons Jlekj, daut eenje von ons Junges un junge Mana ernant worde, om Wach to hoole. Wie kjrieije Schutzhelm, dee ons opp weinichstens ver Splettasch beschitze kunne, un dan must wie doa senne, om to seene, waut loos wie.

Ekj wia noch bowe enne Stow, aus de ieeschte Bombe folle. Ekj wia opp dän Dach jegone, om eenen kjlienen Vebietsel to hole. Aus ekj de Bombe en de Loft un daut Eksploidiere hieed, spood ekj mie, rauftokome. Ekj rand opp dän Hof, trock dän Helm opp un kijkt mie dan om. Daut Flak fieed met volle Wucht, un de Himmel wia voll kjliene Wolkjes, dee von de Granate jeschote worde. En medden von aul dit erkjand ekj de Loftschöp, dee en enje Formazion äwa fluage un äare doodesjeffädliche Fracht rauf schmeete.

Eenmol, aus ekj wada nom Himmel kijkt, sach ekj eene groote Wolkj aus Fia. Een Loftschepp wia jetroffe un blod opp, woomääjlich noch met de Bombe. To mien grooten Erstaune sach ekj, woo sikj een Faulschorm von de Fia Wolkj leesd un langsam to Boddem dreef. Aus ekj dolla no kijkt, kunn ekj mea Faulschorms seene. Een aundret Loftschepp bucheld eene Ruakwolkj rut, dee jrata un dunkla wort. Daut Loftschepp funk to schwanke un foll schlieslich to Boddem. Un dan jinkj een aundret erauf. Aules toop worde aun disem Dach acht Loftschöp doljeschote.

En aul däm Schrakj passieed maunchmol waut, waut lota een Lache veusoakt. Eene von de Mana zield om de Akj vom Hus un schmieekjt eene Ziggaret ut eene Ziggaret Haulta. Aus hee noch eenmol entrock, om siene Narwe to beruje, odemd hee bloos Loft en. Hee naum dän Haulta

ut däm Mul, om opp siene Ziggaret to seene, dee nich mea doa wia. Hee kijkt toom Boddem un sach siene Ziggaret doa bie eenem Loch, daut de Splettasch jemoakt haude. Sien Jesecht wort witt. De Splettasch haude siene Ziggaret utem Haulta jestukst.

No eent ooda twee Stunde wia aules vebie. De Fabrikje Schaffgotsch haude eenen schwoaren Schlach jekjraaje. En Bergstadt wia et de Bonhoff, dee aum dolsten jetroffe worde wia. De meiste Bombe wiere oba biesied de Jebieda jefolle un haude groote Lajcha hinjalote. De Bombe wiere woomääjlich fa de groote Flakjeschitze jedocht, dee opp de Bonjeise von de Stazion stunde. Doa wiere vea von an, dee opp de Loftschöp fieede. Kjeene von de Jewäare wiere jetroffe worde, oba see haude vea von de Bombasch doljeschote.

Wie jinje toom Felt, om eenen von de doljeschote Loftschöp to seene. Daut Meddeldeel vom Romp un een Poat von de Flichte wia vebrent un aum Hinjaschepp kunn wie eenen Deel von de Feet von eenen Besazunk Metjliet seene. Hee haud woomääjlich nich utstieeje kunt un wia vom Fia vetäat worde. Daut Väadeel vom Schepp wia noch gaunz. Wie bemoakjte 24 Bilda von kjliene Bombe doaropp. Eene von de Tookjikjasch säd: "Daut wia Tiet fa disen dol to kome." Jiedret kjliene Bilt weess een sechalichet Trigjkome von eenem Loft Aunjreff aun.

13. Wota Proow

Peter un Elfrieda Dyck

Daut goodet Schepp Volendam säajeld frädlich äwa dän Atlantik Mäa jrod ver 3:00 Ua aum Sindach Nomeddach dän 16. Feebawoa, 1947. Daut Schepp fua no Buenos Aires met 2303 Mennonitische Flichtlinje von Russlaunt dee no äare niee Heimat en Paraguay reisde. Miene Fru Elfrieda Dyck un ekj wiere Beamte von de MCC met de Oppgow de Passazhiere saunft un secha to äaren Ziel to brinje. Wie haude Bremerhaven ver dree Wäakje velote fa dise Reis äwrem Ozean un haude bat nu bosich oba uk froo jehaundelt. Wie haude kjeene Oninj daut wie nu oopenst eene groote Vefierunk kjriee wudde, von eene sastieen joasche Mejal.

Disen Nomeddach saut ekj jrod en mien Kebien un läsd eene Tiedinj dee ekj opp een besondret Dankfast en eene korte Tiet jäwe sull. Dan knostad de Ludspräakja vom Schepp. Een Metjliet von de Maunschoft roopt, "Achtunk, Achtunk. Nootfaul. De Boot Fierasch woare jebedd, fuaz een Radungsboot rauf to lote!"

Ekj sad mie met eenem Ruck opp. "Radungsboot?" Ekj säd to Elfrieda, "Waut kaun daut senne?" Von Tiet to Tiet haud wie Eewunge met Radungsboots, oba emma met onse Väakjantnis un nie met rauf jelote Radungsboots. Wie stusde ut onsen Kebien un kaume toom Gank dee voll von Mensche wia, dee to dän opnen Deck rande. Doa gauf et een Derchenaunda un groote Oppräajunk. Eenje säde, een Kjint wia äwa Bord jefolle, aundre säde, et wia een elra Maun. Kjeena wist. Met eenmol bucheld wie opp eenen jungen Maun, dee Aunsechts von de Omstende too ruich wirkjt. Aus onse Blekje sikj troffe, säd hee, "Daut es miene Sesta. Moakt Junt kjeene Sorje. See kaun schwame."

Elfrieda un ekj kjikjte toop met hundade Passazhiere halploos to, aus de Schepp Maunschoft vesocht, een Radungsboot rauftolote. Ekj bemoakjt, daut et Jeschnees un Toobehia, daut dän Aufstieech räajeld, aun eenem Enj von twee stoakje Seemana bedeent

wort, aum aundre Enj von bloos eenem Maun, un hee scheen bloos een Jugentlicha to senne. Ekj naum oba aun, daut see wiste, waut see deede.

Fief ooda sas Maunschoft Metjlieda wiere en daut Radungsboot jesprunge, stunde doabenne un hilde sikj aun Seile faust. See haude jrod ieescht aunjefonge, eene Strakj, de woomäajlich eenem vea stokjet Jebied entspruak, aus sikj erutstald, daut de junga Seemaun sien Enj vom Boot nich mea hoole kunn. Daut funk schwinda aun to sinkje aus daut aundre Enj, un ea see wiste, waut passieed, rutscht et eenfach vom Jung wajch.

Met eenmol honk daut Boot nich too Lood, sonda senkrajcht un poascht eenje von de Mana em Wota, wäarent aundre vetwiewelt vesochte, sikj aun de Seile faust to hoole. Eenen Moment lang honge dree ooda vea Mana enne Loft, soo aus daut Boot, huach äwa daut Wota. Eenje, dee sikj nich mea faust hoole kunne, folle en dän Ozean. Wie wiere vedutst.

Entlich, wia de Persoon em Wota sechalich trigj jebrocht. En genau eene Stund wia aules vebie. Daut tweede raufjelote Radungsboot wort nich jebrukt. Daut stald sikj erut, daut de Persoon em Wota wäda een Kjint noch een elra Maun wia, sonda eene zimlich schmocke sastieen joasche Mejal. See haud onjefäa eene Stund lang kjraftich jeschwomme, funk oba to sinkje, aus daut Radungsboot meist bat äa wia. Eent von de Seemana sprunk em Wota un brocht äa bewustloos em Boot. Aus de Mana trigj em Schepp wiere brochte See äa fuaz en daut Schepp Krankenhaus. Weinich lota gauf Dr. van Loon bekaunt, daut see buta Jefoa wia. See brukt bloos Ru.

See must sikj ut rue un dan een kjlienet Jespräakj met Elfrieda un mie habe! Wie aule wulle weete, waut see doa unje em Solt Wota deed un wuarom aun disem scheenen Sindach Nomeddach medden em Atlantik schwame wull. Wist see nich, daut see meist vedrunke wia?

Wia daut äare Jemiet? Wia see sikj de Jefoa bewust, en dee see de Seemana jebrocht haud, dee äa jerat haude? Wist see, waut see onsem Arnt Dankfast aunjedone haud? Daut wia uk em Wota jefolle.

Dr. van Loon gauf ons dän medizienischen Berecht un jinkj. Äa jinkj et goot. Elfrieda un ekj schloote de Krankenhaus Däa un sade ons bie äa Bad. Wie wiste, daut see met äare Mutta, eene Sesta un eenem Brooda aun Bord wia. De Voda wort irjentwua en Sibirjen vemist. Elfrieda erinnad sikj uk aun de Nomes von de Sestre, oba see wist nich, woone Mejal dit wia.

Elfrieda fruach: "Best du Susanna ooda Margareta?"

"Ekj sie Susanna," auntuwad see met ruje Stemm. Dan sach see sikj enne Stow erom un fruach: "Wua sie ekj?" Wie säde et äa. "Woo sie ekj opp daut Schepp jekome?" fruach see. Wie vesochte äa Jedajchnis to stuse un erwände Berlin, de kolde Zuchfoat, Bremerhaven, daut Volendam Schepp. See sach vewert ut un scheddad dän Kopp.

Ekj säd: "Weetst du, Susanna, medden em Mäa to schwame es werkjlich waut, ooda?"

"Wäa?" fruach see. "Wäa es medden em Mäa jeschwomme?"

Elfrieda bucheld mie aun un fuscheld opp Enjlisch, waut de Mejal nich vestunt, "Wäa sienen ieejnen Nome kjant, weet woomäjlich väl mea."

Daut wia eene gooda Ensecht. Wie habe daut Jespräakj fa dän Moment aufjebroake. Ekj naum de Haunt vonne Mejal, hilt see faust en miene un sach äa jlikjtoo en de Uage.

"Susanna, du hast väl derchjemoakt. Du best meed un brukst Ru. Wie woare die nu velote, oba wie kome trigj." Dan met besondre Betoonunk jeef ekj naun, "Susanna, wan wie trigjkome, woascht du die aun aules denkje kjenne!"

Aus wie trigj kaume, lach see met opne Uage doa, schloot see oba faust, aus see ons sach, too lot un too faust, om natieedlich uttoseene. Wie leete äa eenfach äa Spell späle; wie dochte nich, daut see lang uthoole wudd. See wia

veleicht eene gooda Schwamarin, oba see wia eene schljachte Schauspälarin.

Met eenmol muak see de Uage op, schenkjt ons een breedet Frintel un spruak. En onse wildeste Väastalunk haud wie nich one kjenne, waut see saje wudd. See vetald ons nich, wuorum see jesprunge wia. See wia uk nich dankboa, daut äa Läwe jerat worde wia. See säd nich, daut et äa leet deed, daut see Oaja veuasoakt haud.

See sad sikj opp un spruak met kloare Freid un en eene Stemmunk von Siech. See vekjind, "Ekj sie vom Schepp wajch jeschwomme! Daut es nich woa, waut see saje, daut Maun nich von eenem schwind bewäajendet Schepp sprinje kaun, one von daut Schepp aunjetrocke woare un von de Propellasch omjebrocht. Ekj hab et eenfach soo jemoakt!"

Wie wiere spruak loos. Waut sull wie doone, äa to eene niee Jesennunk to brinje? Äa lowe fa äa Tauche? See wia soo oppjeräacht, aus haud see Golt bie de Olimpische Späle jewonne.

Mea un mea sad wie daut Rotsel toop un erfuare, daut et Sprunk- un Wajchschwame Späl nich äa ieeschtet Ziel jewast wia. De Mejal haud sikj aun Deck jesont, aus see enjeschlope wia. Junge Lied bemoakjte, daut äare Haunt sikj em Schlop entspaunt haud, eene Daume Ua eraufjefolle wia, un daut eene Ua wia, dee aus vemist jemalt worde wia.

See wakjte äa opp, säde äa, see haud de Ua jestole, un see wudde et Peter un Elfrieda Dyck vetale. See bestunt doaropp, daut see de Ua enne Bodstow jefunge haud. See sade äare Driewe wieda un nerkjte, nerkjte un bedroode, aus maunche junge Lied daut doone.

Entlich haud see jenuach. Om von an loos to woare, jinkj see en äaren Kebien, trock äa Sindachs Kjelet ut, trock waut Leichtet aun, kaum wada toom Deck trigj un wort von de Jlikj Elriche fuaz wada aunjejräpe. "Du sulst die bäta vestäakje," schluach jeemaunt vää un aule lachte, wiels Maun sikj nich opp eenem Schepp vestäakje kunn.

"Wuorum schwamst du nich wajch?" sposd jeemaunt aundra. "Schwam to eene Insel, opp dee du secha best."

De Jedanke vonne oame Mejal muste vewirbelt jewast senne. Oba waut see schlieslich toom sprinje brocht, wia, aus een aundra Jugentlicha sposd, "Schwame, hast du jesajcht? See kaun woomääjlich nich en eene Bodwaun schwame."

Daut haud et jedone! See wudd an wiese, waut ajchtet Schwame wia! See haud dän Dnepr jeschwomme un kjand äare Krauft un äa Kjenne. See hoof eenen Oarm toom Stellbliewe un vekjind, "Riemt junt vom Wajch to de Rälinj auf. Ekj woa äwa Bord sprinje!"

De junge Lied tråde trigj. See muake eenen Wajch fa äa frie. De meiste von an lachte; eenje hilde dän Odem. See wudd nich sprinje. Daut wia aules een Späl. Kjeena en äarem Vestaut wudd medden em Ozean äwa Bord sprinje. Daut heet, kjeena, de Läwe wull, un Susanna wia met Sechaheit kjeene, de Selfstmord begone wudd. See wia eene lostiche Mejal un deed dit aules aus Unjahoolunk, groosoatice Unjahoolunk!

"Hia mie aule too, aule", säd see to de Grupp. "Ekj hab dise Ua nich jestole. Ekj woa et bewiese. Ekj woa sprinje. wan ekj läw, sie ekj onschuldich. Wan ekj stoaw, sie ekj schuldich." Met eenem eent-twee-dree rand see to de Rälinj, baulanzieed sikj doa fa eenen Moment, schmeet sikj en de Loft, un stusd sikj em basten Koppäwa en dän Ozean. De Lied jaupte, eenje Mejales kjrieschte, un aule rande toom Rälinj, om to seene, auf see wada oppduke wudd.

Daut wia genau 14:49 Ua aun däm Sindach Nomeddach, aus de Zireene scholl un de Volendam sikj omdreid.

Een Seemaun schmeet äa eenen Radungsbelt no. See errieekjt et nich, wiels daut Schepp to schwind wieda fua. Trotdäm deend et fa eenem nutzboaren Zwakj un markieed de Städ, en däm see sikj funk. Aun disem Dach hab wie waut aundret äwa Schöp un Ozeane jeliieet: Daut et besondasch schwierich es, eenen eenselnen Schwama oppem wieden, opnen Flekj to finje. Maun sitt bloos Wale un Wota.

Susanna lach maklich un jlekjlich en äare Kranke Stow, soowiet wie daut beuadeele kunne. See haud met äare 'Proow derch Wota' un onriepe, derchenaunda jewirbelte Idee

jewäse, daut see onschuldich wia. Wäarent däm saute en eenem aundren Deel vom Schepp Mana dee vebrende Henj von de Seile jekjraäje haude.

De Kapitän schekjt ons met dän leeschten Offizia eene Norecht, en dee hee ons aunfoddat, eene Erkjläarunk to unjaschriewe, wuano de MCC Veautwuatunk fa de volle Koste äwanäme wudd fa, 'Radungsboot trajcht to moake, daut Vetrakje von de Volendam, de Äwastunde fa de Maunschoft.'

Onse ieeschte Jedanke wiere to saje daut wan äa Toobehia rajcht jeschaufft haud ooda wan äare Maunschoft bäta utjeliieet jewast wia, wia de Onfaul met daut Radungsboot nich passieet. Daut wia äare Schult.

Wie stalde oba uk faust, daut see to rajcht auntwuade kunne: wan äare Mejal nich äwa Bord jesprunge wia, haud wie de Radunk nich en aule lel doone must. Jie habe et aunjefonge; jie sent veautwuatlich.

Doch woo kunn wie em Nome von de MCC unjaschriewe un de Tolunk von eene nich faust jestalde Somm gootsaje? Woo väl wudd et senne? Daut kunn eenje dusent Dola senne! Wie schoowe daut Unjaschriewe opp.

Ekj wort derch de Aunjeläajenheit belaut, ver aulem, wiels see de vetrafliche Jemeenschoft, dee wie bat nu met däm Kapitän un siene Maunschoft jehaut haude, bemuzhat haud. Eenen Dach sad ekj mie un schreef eene gaunze Sied met Wieed. Ekj vesocht daut, aus een jesazlichet Dokument klinje to lote.

"DOAHÄÄ, vespräakj ekj, dee unjajeschräwne Susanna, nie wada äwa Bord to sprinje." (Eendoont, daut see nich sprinje kunn, wiels see enne Krankenhaus Stow enjestopt wia.)

Ekj wull äa un äare Famielje bedde, daut to unjaschriewe, aus et aun de Däa klopt. De leeshta Offizia kaum enenn un brocht eene wiedre Norecht vom Kapitän. Wie råde toop. Dan sach hee daut Papia, laus et un sien Jesecht dacht auf. "Kaun ekj daut däm Kapitän wiese?" fruach hee. Wie haude et fa de Famielje jedocht, oba ekj sach kjeenen Grunt, wuarom de Kapitän et nich seene sull.

Benna eene Stund kjrieej wie eene hoatliche Enlodunk vom Kapitän, en dee wie Peter un Elfrieda Klassen-Dyck toom Koffe enjelot wiere. Hee bejäajend ons met eenem breeden Frintel un utjestrakjte Haunt.

"Wundaboa!" roopt hee ut. "Daut es een wundaboaret Dokument. Jenau daut, waut wie brucke. Dit woat de Hollaunt-America Lienje tofräd stale, daut wie aule needje Väasecht Unjanämunge jetroffe habe, om to verhindre, daut een änlichet Onfaul wada passieet."

Sien ieejnet Dokument, daut wie noch nich unjaschräwe haude, wort nie wada erwänt. De Spaununk wia wajch, de Harmonie wia wadajemoakt worde, un wie wiere erleichtat un dankboa. De ganze Aunjeläajenheit, met soo

eenem schnorjen Aunfank un onerwachtem Enj, haft ons noch eenmol kloa jemoakt, daut wie trots onse Bemieejunge gaunz von Gott siene Jnod aufhenjich wiere.

Entlich wia daut Gaunze hinja uns. Susanna wia en Sechaheit un wort to äarem gooden Benäme veflicht, de Seemana erhilde sikj goot un ons goodet Veheltnis metem Kapitän wort wiedajesat. Wie haude daut Jefeel, jlikj tiedich to lache un to hiele un to schriee. "Buenos Aires, hia kom wie!" Ooda bäta wia et noch aule dree Kuare, jemeensom eenen reizendet Low- un Dank Jesank aun Gott to sinje.

14. De Trajchtmoaka

Jack Klassen

Doa passieed nu waut enne Nobaschoft waut aulem oppräajd. Een Stätscha Prädja haud enne Omjääjent Eewanjeelische Vesaumlunge jehoole. Dee worde en eent von de Kjoakje Jlieda äa Heim aufjehoole. Oomkje Goose, dee, soo lang aus hee een Jliet jewast wia, haud emma waut äwre Kjoakj to poakre. Jieda Entschluss waut de Jemeent muak, wort von am doljerant. De jelotne, frädliche, "moak nich een grootet doavon" Stalunk däm Kjristentum jääjenäwa waut de mieeschte von de Jlieda haude, ploagd am uk. Hee wia sea doafäa daut doa mea jääjen Sind jeprädicht woare sull. Aus hee Frintschoft en Kansas besocht haud, haude see am enjelot to eene Owent Vesaumlunk wua eene Prädicht von een Oomkje Heilmaun jebrocht woare wudd. Disen Maun siene Prädicht haud soon deepa Endruck jehaut daut hee disen Prädja eene Enlodunk jejäft haud daut hee no Manitoba kome sull un doa uk Vesaumlunge hoole. Nu wort jerät daut hee de Mensche haulf doot enjste un uk veleide deed.

Trutje, de Trajchtmoaka, haud noch nuscht von dit jehieet verdäm daut see no äa Frint Justine jinkj. See haud sikj fa ne gaunze Wääkj met äa Vedruss äwa äa Frint Eckardt von Dietschlaunt jekjamft. Nu wia see reed sikj uttoschedde. Justine wia froo äa to seene wääjen see aul väl äwa disen Maun jehieet haud un nu wull see von Trutje selfst waut hiere.

Dit wia aune Sindach Nomeddach, aulsoo jinje see un saute sikj opp de Benkj em Goade han. Daut haud een Splät Jebu bowenäwa un doa rande uk Ranke doa äwa. Atliche vonne Ranke worde aul jreen enne woame Sonn. Trutje paust opp daut see nich aul äare ieejne Feelinj openboa muak. See säd oba daut see besondere Feelinj fa Eckhardt haud.

"Ekj weet ekj sull nichmol doa aun denkje daut ekj däm opplatst kunn Frieer wiel hee nich een Jliet von onse Kjoakj es. Oba ekj see kjeen Schode doarenn wan ekj am schriew un am beenflusse doo, deist du?"

"Na, du weetst je waut see saje, daut schauft jeweenlich dän aundren Wajch, de Onjleewenda dreit dän Jleewenden dän Kopp," säd Justine.

"Daut sajcht nich väl fa ons Gloowe, deit et? Ekj wudd denkje wie kunne stoakja aus daut senne."

"Nu daut wie aul vom Gloowe räde, hast aul von de Eewanjeelische Vesaumlunge jehieet waut bie Gooses em Hus jehoole woare?"

"Miene Elre habe doa von unja sikj jerät oba soo schwind aus wie Kjinja rom sent woare see gaunz stell. See erwände de Vesaumlunge, een bät onwellich, docht ekj."

"Jo, doa sent väl schljachte Jefeele rom. De Frieses räde nich to de Gooses. Miene Elre vesieekje doavon fuat to bliewe. Mie wudd intressiere no eent von de Vesaumlunge to gone om ut to finje waut doa vää jeit. Een nat schoof von de Junge Mensche gone doa han."

"Mie wudd uk jankre mol dee to besieekje. Well wie toop doa han gone. Woo wudd Vondoag zeowes pause?"

"Na jo, blifst hia to Faspa un dan go wie toop de twee Miel no Gooses. Daut es oppem Wajch trigj no Junt opptoo. Wan du lota däm Stich äwa daut Hinjavieedel nemst, sull et nich mea aus ne Miel fa die senne."

Justine äare Elre, de Boatels, freide sikj Trutje doa to Faspa habe. Fa Faspa haude see Tweebak, Himbäare Oft, Kjees, Wille Plume Jell un Botta, aules jesundet tusjemoaktet Äte, un Prips. No Faspa socht Trutje sikj eent von de jinjre Gooses Kjinja waut doa väl Rietinj haud. Wan Trutje doa han kaum naum see emma tieen Minnute toom daut Kjint beriewe. Trutje wia nat un schaftich un voll Räd. De Kjliese jleicht äare Doktorie sea.

Aus de Boatels hieede daut de Mejales no de Gooses Vesaumlunk gone wulle, säde see daut see daut een bät beduade.

"Sent jie junt secha daut jie gone welle?" fruach Taunte Boatelsche, "De Rädna woat aul noch lud un oppjäächt."

“Wie dochte wie wulle mol seene äwa waut daut aula es,” säd Justine, “De mieeschte von de aundre junge Mensche gone doa han.”

“Na, ekj sie mie nich secha auf dis Onkel Heilmaun nich een faulscha Liera es. Hee haft en onse Nobaschoft väl Räd towääj jebrocht. Atliche Lied dee doa no am äwajegone sent, sent sea selfstjerajcht. Dee saje daut de Mierheit von ons entwäda onjleewende ooda trigjefolne sent.”

“Wie proowe däm Harn sien Welle to doone,” säd Taunte Boatelsche. “Jane saje daut eena kaun weete daut eena em Himmel kjemt, oba ekj jleew eena mott doafäa oabeide. De Bibel sajcht eena saul de Erleesunk met Forcht un Flautre utoabeide.”

“Oba atliche von onse Mensche sent soo beduat om äa Gloowe daut see emma bedrejt sent,” säd Justine.

“Oba Heilmaun siene Prädichte äwa Hal Fia un Vedaumnis kaun uk nich behelplich senne,” säd Oomkje Boatel. “Daut moakt Lied angst. Dee mank ons waut äwa emfintlich sent woare noch dolla narwees woare.”

“Oba doa sent veleicht soone mank ons waut soowaut fält,” säd Taunte Boatelsche.

“Ekj jleew wie woare aum weenichsten eenmol hiere gone,” säd Justine.

“Moakt secha daut hee junt nich gaunz dän Kopp vedreit,” säd Oomkje Boatel.

“Jie weete doch daut ons de Kopp rajcht oppe Schulla sett, Onkel Boatel?”

“Na jo, ekj denkj soo, oba de Junge Mensche habe sikj daut maunchmol nich sea goot bedocht.”

Justine un Trutje sade daut Äte fuat un holpe metem Oppwauschtich. Dan jinje see trigj oppe Goade Benkj sette un vetalde wieda bat et Tiet to de Vesaumlunk to gone wia.

“Hopentlich woat Eckhardt schriewe. Hautst däm sult hiere räde! Sien Dietsch wia soo volkome un siene Heeflichkjeit wia soo toojedocht. Hee wia soo saunft mete Räd. Oba, Justine, ekj wensch mie daut du am hautst trafe kunt.”

“Trutje, du hautst bäta nich mea aun am denkje. Hee woat aulemol gaunz von die vejäte

wan hee eenmol trigj bat Dietschlaunt es, un noch eent, hee es väl too oolt fa die.”

“Na, ekj jleew elre Mana sent väl venintja un vestentlicha. Un uk, hee säd hee wudd schriewe.”

“Daut wudd bäta fa die senne wan du die nich met däm vewekjle deedst. Dauts nich fa ons eenfache Mensche met de Welt ons to vebinje.”

“Oba hee es soo jescheit. Ekj wunda auf hee nich gloowent es one daut hee daut weet.”

“Dauts sea twiewelhautf. Mensche soo aus hee weete jeweentlich waut see jleewe.”

“Mucht woll senne. Emmahan, woone von de Junge Mensche woare bie de Vesaumlunk zeowes senne?”

“Suss säd de Tiesse Junges wudde doa senne, un Boakjmauns Heinrich, Fauste Kornelius un Isaake Obraum. Von de Mäakjes kome Reimasch Marieche, Frieses Auna, Panasch Liess un Dueckje Leena.”

“Well wie aus Mejales aula toop oppe hinjaschte Rieej Steela sette.”

De Mejales muake sikj reed fa de Owent Vesaumlunk. See naume äare dunkle Äwarakj un groote, schwocate Dieekja äwa äare jeflochtne Hoa. Äare schwocate Schoo haude Kjneep dee doa haulfwääjes botte Kjnee rieekje.

See jinje dan auf no de Gooses. See haude nich väl to saje wiels see dochte sea aun de komende Vesaumlunk. An wia een bät Schnett, un doch kjikjte see veropp no waut niet, un waut en äa eenfacht Aunsiedla Läwe een bät Vejnieeje gauf.

De Oppräajunk waut see jrod beläft haude naum schwind een Enj aus see enworde woo iernst de Lied waut doa aul wiere äa Aunjesecht sage. Dee saute aula sea stell. De Mejales sade sikj schwind dol daut see äant nich sulle enwoare. Atliche von de Mejales wiere brow jenuach daut see äwrem Gank kjikjte no wua de Junges saute. De Junges, bleeda aus de Mejales, kjikjte nich mol opp oba kjikjte bloos no de Flua. See leete aula een bät gone aus et batem sinje kaum. Daut wia ne gaunz niee Mood von sinje waut see hia aantroffe un de Leeda wiere gaunz aundasch aus waut see jewant wiere. Bat nu haude see eenstemmich

jesunge. Bie äant deed de Jesankleida aunfange to sinje un dan een poa Noote lota stemde see aula bie. Oppem enj vom Varsch bleef hee aum bromme bat de näakjsta Varsch aunftunk. De Leeda wiere scheene Chorale waut no de Sastieen Joahundat trigj jinje, un wiere en äa oolet Jesankbuak. De Wiese haude see von Jeschlajcht bat Jeschlajcht wieda jedroacht wiel doa kjeene Noote bie de Leeda bie wiere. Vål von de Leeda haude mea aus twintich Varzh.

De Vesaumlunk wort haustich Oppmoakjsom jemoakt aus de Jesankleida daut läwendje Leet aun gauf, "Will ich des Kreuzes Streiter sein?" Een Poa von de elre Lied stunde opp un jinje rut wiel äant daut steete deed. De hotsje Wies kaum äant soo aus ne Gotteslestrunk vää. Daut wia an uk sea framd daut doa von Soldote jerät wort.

Atliche von dee waut aul true Heilmaun Nofolja wiere sunge aul gaunz bejeistat, un daut dieed nich lang dan sunge de Määkjes uk met. Nom ieeschte Leet kaum daut näakjste boolt hinjaraun:

Muss ich gehn mit lehren Händen,
Muss ich soo für Jesum stehen,
Kan ich keine Seel ihm bringen,
Keine einsge Garbe sehen.

No een poa mea soone Leeda stunt Oomkje Goose opp un kijkt äwa de Vesaumlunk.

"Ekj saj Welkom to junt aula. Wie sent däm Harn dankboa daut hee ons Prädja Heilmaun jeschekjt haft. Derch am rät Gott to ons, aulsoo well wie sea oppmoakjsom senne."

Onkel Heilmaun stunt opp un kroagd aulem toom Jebäd. De gaunze Vesaumlunk dreid sikj om un kjeed sikj bie äare Benkj dol. De Eewanjeelist funk nu aun to bäde met ne lude un deep feelende Stemm.

"Leewa Harn Gott un Voda, wie kome no die en Jesus Nome un bäde die daut du bie ons senne woascht. Wie bäde uk daut dien Heilja Jeist mank ons senne woat un to ons råde mucht. Besondasch bäd wie daut hee Seele von Sind äwazeie wudd. Har, wie sent ons secha daut hia Vondoag zeowes vål sent waut doa met

Gott rajcht moake sulle. Doa sent soone hia, dee doa en deepe Sind jerode sent, un nu en groote Jefoa enne Hal to kome sent. Har, bewoa dän von daut jeistelje Doot. Du hast jesajcht daut, "De Loon waut de Sind tolt es de Doot; Gott oba schenkjt daut eewje Låwe en Jesus Kjristus, onsen Harn, Amen."

Trutje un Justine funge nu aun een bät Angst un Schult to feelee aus see toom ieeschten mol dise Wieeda unja soone jedreiwde Omstende hieede. Selfstvestentlich haude see aul verdäm änliche Wieeda jehieet, oba niemols en soon Omkjreis. Dise Wieeda worde jeeenlich leefolich met Frind toop jerät wua daut nich soo jestalt wort aus wan daut "Wie jääjen Jane" heet. Bat nu haude de Junge Mensche jefeelt daut see en dise Sach aula toop stunde.

Oomkje Heilmaun funk nu aun to prädje met een grootet lewa.

"Leewe Frind, Onkel Goose loot mie en hia to råde äwa sea wichtje Sache. Hee sajcht daut en dise Omjääjent vål froagende Dinja passiere. Derch Krommheit woare de Wätfrues äa leejendom loos, doa woat jerät daut doa Suparie vääjeit, daut Jachte un Oneenichkjeit schienboa uk doa es, un de Huararie un Onreinichkjeit es uk äwadäl jekome. De Harn haft sea strenje Wieed to saje äwa aul de Dinja. Openboarunk 21:8 sajcht daut Merda, Huare, Zaubra un Jetze Deena, un aule Lääjna woare äaren Plauz em Fiasee habe, dee met Schwäwelblitt brent; dit es de tweeda Doot.

"Kjristus sajcht uk noch, 'Wääemma doa met Janka no ne Fru kijkt dee haft en sien Hoat aul Huararie jedräwe.'"

Trutje funk sikj selfst aun to froage auf see aul lostvolle Jedanke äwa Eckhardt jehaut haud. Waut krakjt meend daut wan doa wort von Bejia jerät?

Wia daut aul Janka wan eena aun Befrieedocht ooda wan eena met een Maunsmensch wull toop senne? See wudd motte doa äwa denkje wan see ieescht Tus wia. See kunn nu bie dise strenje Wieed nich jlijk denkje.

De Prädja bleef soo met änliche Wieeda biem råde. Hee vetald nu ne Jeschicht von een junga Maun dee sien prachre bie ne Prädicht en

Kansas nich jeleicht haud. Dee wia doll ut de Vesaumlunk rut jegone. Lota dän Owent wia sien Pieet one am nohus jekome. See funge am besied däm Wajch, woarschienlich Doot von Hoatschlach.

No eene Stund funk hee schlieslich aun met de Enlodunk. De Junge Mensche saute hinje rein enjeenst aus hee met sien prachre aunfunk.

“Bloos een Lostvolla Jedanke es jenuach junt no Hal to schekje. Ekj pracha junt Vondoag zeowes, komt no Jesus daut hee junt de Sinde vejäwe kaun un junt ganuz Heil moake.”

Dee waut aul Heilmaun siene Prädicht aunjenome haude funge leise aun to sinje aus de Rädna met de Enlodunk wieda jinkj. Tiesses Hendrikj, een junga Benjel waut nich sea jesunt wia un uk sea Narwees, wia de ieeschta waut no Väare jinkj. Trone rande am lenjd de Bake aus hee sikj dol kjneed. Bootl jinje een poa mea junge Mensche no Väare. Justine un Trutje hilde sikj trigj wan daut uk to seene wia daut see sea oppjeräacht wiere. Aus een poa Elre Lied no Väare jinje gauf Justine en un jinkj uk no Väare. Trutje docht werkjlich daut see sikj dit, bie ne ruje, venifftje Städ derch denkje must un jinkj nich no Väare.

Aus de Vesaumlunk dan schlieslich toom Enj kaum bleewe de nie Bekjieede Väare wua Prädja Heilmaun to an råde deed un uk met an bäde deed. Trutje bleef hinje bie de Däa stone un luad fa Justine. Eent von de elre Frues räd äa aun daut see sikj uk hanjäwe sull. See säd nuscht un schlikjt sikj to de Däa rut om bute to wachte. Justine kaum entlich rut met roode Uage un wia däaje leeboa. See jinje auf nohus oba kjeena säd waut.

Entlich säd Justine, “Ekj jleew du hautst uk sult no Väare gone, Trutje, daut wudd die habe Goot jedone.”

Trutje wist nuscht to saje. See jinje soo wieda velenjd de Lienje bat see no däm Plauz kaume wua Trutje auleen äwre Stap nohus gone must. See säde een stellet “Goode Nacht” un dan jinkj see auleen auf. De Flekja haude noch naute Plake von däm farjoascha Deiw. Opp eene Städ jerod see em Blot nen. Äare huage Schoo

vesunke, un suage sikj em Schmurz en. Doaderch kjrieed see Äawawicht un voll verwoaz. Äare Henj jinje nu bat aune Hautjelenkja em Blott nen. Schlieslich brocht see sikj ut daut Schmurz rut un funk atlichet driejet Hoafst Grauss wua see sikj dan soomea de Henj reinwesche kunn.

En deepe Jedanke äwa de Väafaule von disen Owent, jinkj see dan velenjd daut Grauss wuaemma see kunn. Een Kjiewikj vefieed sikj wua daut Voagel rue deed un schwietad aus et von Trutje wajch fluach. De Pogge funge jrod aun to piepe enne Lächte un Ritsche. Daut wia ne Farjoasch Nacht un ennalich funk Trutje nieet Toovetruue von disen Nacht Jesank. Daut Jeroch von naute leed un nautet Grauss fuscheld to Trutje äare Feelinje daut dit Läwe doawäajen soo wieda foare wudd. De Erschaufa wia tojääjen un haud Ordnunk. Een Leet waut see ieremol enne Kjoakj sunge kaum äa nu em Senn:

“Oh Gott, mein Gott, soo wie ich dir,
In deinem Worte find,
So bist du recht ein Gott für mich,
Dein armes schwaches Kind.”

“O Gott, mien Gott, soo aus ekj die,
En dienen Wuat nu finj,
Soo best du rajcht een Gott fa mie,
Dien oamet schwaket Kjint.”

See wia nu väl frooa aus see nohus kaum. Äare Mame haud oppjewacht un wia beduat om äa daut see soo lot nohus kome wudd. Aus see aul daut Blott sach fruach see met Schrakj waut äa passieet wia.

“Ekj kaum schroz äware Stap von Gooses.”

“Du wiescht dan oppe Vesaumlunk, Trutje?”

“Jo, ekj wia, Mame.”

“Waut dochst dan von Oomkje Heilmaun?”

“Ekj weet bloos nich, Mame. Hee es äwa aules sikj sea secha.”

“Na jo, ekj meen daut atliche Dinja waut hee sajcht sent woll woa un rajcht, oba eena mott beoobachte woo Mensche sikj Benäme. Met de Gooses es et emma schwoa jewast foadich to

woare. Doa es schienboa väl Sefsjerajchtichkeit doa, oba wie motte nich Beuadeele. Na, du sulst die bäta wausche un reed moake to Bad.

“Goode Nacht, Mame. O, kaun ekj die waut froage? Wan Eckhardt mie schriewe woat, wurscht denkje daut ekj trigj schriewe sull?”

“Ekj jleew nich daut du sust, Trutje, daut mucht to aundat wieda leide. Goode Nacht.”

Tien jinkj trigj no äare Schlopstow un Trutje muak reed toom schlope gone. Aus see eenmol em Bad wia docht see emma wada trigj äwa aules waut dän Owent passieet wia. Haud see selfst veleicht sult no Väare gone soo aus Justine ooda haud see daut rajchte jedone? Sull see noch no mea von de Vesaumblunge gone ooda wajch bliewe? Justine wudd nu woarschienlich jieda Owent gone bat dee äwa wiere. Daut wudd meene daut Trutje fa ne gaunze lankwielje Wäakj wudd auleen Tus sette motte. See funk aun to denkje äwa atliche Dinja

waut Oomkje Heilmaun jesajcht haud. Wia see werkljich soon schljachta Sinda daut Gott äa nich vezeie wudd wan see nich bie de Vesaumlunk no Väare jinkj? Bat nu haud see jedocht daut Gott äa Frint wia un daut hee äa Leew haud. See haud een eefachet Jebäd jeliheet aus een Kjint. Daut jinkj soo:

“Lieber Heiland mach mich fromm,
Das ich in den Himmel komm, Amen.”

Enne Kjoakj haud see Jebäda jehieet waut doa deepa jinje un waut uk mea volstendich wiere. Dise haud see en äa ieejnet Läwe nenn jenome. See haud uk väl Bibelvarzh utwendich jeliheet un dee rääkjend see sea väl. Aus see doa nu lach kaume de trigj en äa Jedajchnis nen. No waut äa no lange Stunde väakaum aus see sikj han un trigj schmeet, kaume de Wiedeada von dam dreeuntwintichsten Psalm no ar. “De Harn es mien Hoad, mie woat nuscht mangle.”

15. De Jreene Hal

Emma Salmon-Plett

1932 wia nich bloos de Aunfank vom Chaco-Kjrich, daut bue vom Hospitol un de Aunkunft von de latste Grupp von Mennonite em Chaco; noch wichtja fa miene Jeschicht wia de Jeburt vom ieeschten Kjint von de Famielje, daut en Paraguay jebuare wort. Aum Medwääkj Nomeddach, däm 29. Feebawoa 1932, wort dis Schriewa jebuare.

To dise Tiet haud Fernheim een Krankenhaus, oba kjeenen Dokta. Ekj sie secha, miene Mutta mott däm Harn jedankt habe, wiels de bekaundste Häwaum wond genau jäajenäwa von onsem Wonuat. Fa ons wia emma mea medizienische Halp schwinja to finje aus fa de meiste aundre Siedlasch.

De Häwaum, eene Persoon, one dee daut Läwe ondenkjoa wia, wia Fru Derksen. See wia uk Trajchtmoaka un Krankensesta. Fru Derksen scheen en de Loag to senne, jiede Krankheit, dee ons passieed, to heele.

No miene Mutta no wia ekj een sea kranket Bäbe un daut wort nich erwacht, daut ekj läwe wudd. Oba openboa hab ekj trotz aule Trubbels jeläft. De Harn haud eene Bestemmunk fa mie, dee doarenn bestunt, en sienen eewjen Plon to pause, am un miene Metmensch to deene. Miene Mutta haud nich jenuach Malkj, om mie to foodre, un miene Elre haude kjeene Koo Malkj. Fru Klausse, onse tweede Nobafu, haft mie aus Aume aum Läwe erhoole. Äa Bäbe wia een Jung met däm Nome Jakob.

Ekj hab noch een poa Aundenkje von miene tiedje Kjintheit. No miene Sesta Katja no wia ekj dree ooda vea Joare oolt jewast, aus de hiesje School een Stekj äwa Hansel un Gretel oppfieed. Daut Stekj gruld mie meist to Doot. Doa wia dise schlaichte Hakjs en äa Hus, dee Hansel opp mast, om am to äte.

Aus wie no Hus fuare, must wie eenen Woage un veleicht Osse jehaut habe, un daut scheen een Volmon en aul siene Siedamerikaunsche Pracht. De Wadaschien vom Mon opp eenem bestemden Dak schiend

soo dach, daut et mie Angst muak. Met eenmol kaum mie de Jedanke, daut dit Hus de Hakjs jehieere must. Ekj woa niemols de Angst vejäte, dee mien Hoat naum. Ekj haud Angst, daut see uk hinja mie häa senne kunn.

Wie Kjinja muste aul sea tiedich opp de Wirtschoft methalpe. Daut schiend mie, daut ekj aul em Ella von sas Joare biem Weede holp, un Boomwoll von de Plaunte plekjt. Eenen Dach kaum eene Grupp Paraguaysche Mana derch daut Darp un drekjte äare Meenunk ut. See säde, daut sull nich erlaupst senne, een klijenet Kjint aus een Erwosna oabeide to lote.

Ekj mucht de Oabeit opp de Wirtschoft nich, oba ekj jäw miene Elre nich de Schult, daut wie hoat oabeide muste. Aul aus Kjinja hab wie vestone, daut de gaunze Famielje oabeide must ooda daut kjeen Äte opp däm Desch kaum. Daut gauf kjeene rikje Lied en de Kolonie, aulsoo muste aule Kjinja metmoake.

Ekj kaun mie aun waut wichtjet denkje, oppwool ekj mie nich kaun denkje, woo oolt ekj wia. Wie muake Zieropp ut eene Oat Zockarua. Wie, de kjiene Kjinja, muste de Stakja eene wiede Strakj droage, doamet Mama un Papa see derch de Prass schuwe kunne, om dän Sauft erut to drekje. Aus ekj aul jesajcht hab, jinkj et mie nich sea goot, wiels ekj soo aus de aundre unja jenäat wia. Daut Droage von lange, schwoare Stakja wia too väl fa mie un ekj beschwiemd.

Mama poascht koldet Wota äwa mienen Kopp un brocht mie wada to Besennunk. See säd, "Go un hol fuaz mea Stakja, oba nemm nich too väl opp eenmol."

Ekj jinkj trigj un naum weinja Stakja. Ekj must oba mea Mol gone, om de Nofroag tofräd to stale. Mama un Maria muste de Bläda von daut Zockarua auftrakje un dee fa de Prass bereede, un Papa bereed de Bläda, dee em Winta en de Silos jebrukt woare sulle.

De meiste Tiet koakd Mama daut Äte un wia em Hus, nich opp de Stap. Biem Zieropp moake

oba muste aule halpe. Wie habe uk Zieropp ut Arbuse jemoakt.

Woomääjlich, wiels ekj unja jenäat wia, wia de jerinjste Weedoag jenuach, mie to beschwieme. Ekj kaun aun twee wiedre Fale denkje. Aus ekj en de School beschwiemd, schekjt mie de Liera no Hus un säd, ekj sull dän gaunzen Dach Tus bliewe. Boolt doano kjrieech ekj stoakje Kopp Weedoag un wia froo, Tus em Bad to bliewe.

Een aundat mol, schaufte Voda un ekj oppe Stap, mea aus eenen Kilomeeta wiet auf vom Hus. Eene Koo wia derch dän Tun jebroake un Voda bedd mie, dee vom Felt to joage. Wada beschwiemd ekj, un aus ekj oppwakjt, bedd Voda mie bloos, de Hakj opptohäwe un met daut Weede wiedamoake. Aus wie no Hus kaume, wia Mama sea grulich doll un bedd Papa, mie no eenem Beschwieme nich mea to Oabeit brinje.

Aus ekj onjefäa acht wia, kjrieech ekj Malaria. No Katja, onse elste Sesta, wia ekj eene Wäakj lang besennungsloos un erhoold mie dan langsam. Ekj hab daut ondieteljet Jefeel, daut mie wäarent daut Feeba Aunjreff schrakjlich heet un dan kolt wia. Aus de Aunjreff sea stoakj wort, kunn miene Famielje nich jenuach Dakje finje, om mie to bedakje. Oppwool de medizienische Loag jaumavoll wia, haud wie jenuach Chinin, om Malaria Paziente to rade.

Oppwool ekj mie von de Malaria erhoolt haud, brocht mie de Krankheit jieda Dach Kopp Weedoag. Maunchmol wiere see nich schlajcht, oba maunchmol schiende see nich uttohoole. Eenmol, aus ekj auleen oppem Felt wia, kaun ekj mie denkje, daut ekj mie oppe leed schmeet un bloos schlukse kunn. To dise Tiet haud wie kjeen Weedoag Meddel un Maun must sikj met Weedoag un Krankheite schekje. Trotz aule Krankheite haud ekj eene jlekjliche Kjintheit. Mama nand mie äaren Sonnenschien. Wan wie Kjinja ons schlajcht benaume, must wie en eene Akj stone aune Waunt jedreit. Dit passieed foaken un wie muste en de Akj bliewe, bat wie om Vejäwunk fruage. Mama vetald jieren von de Tiet, aus ekj eenfach doa bloos stunt un nuscht säd.

Schlieslich fruach see, "Woascht du om Vejäwunk fruage?"

Miene Auntwuat wia, "Mama, ekj hab die aul vejäft."

Daut schient soo aus wan ekj nich lang eenen Groll haud. Ekj kaun mie aun een aundret Mol denkje, aus ekj bestroft wort. Rudolph un ekj haude ons jesträde. Natieedlich wia et miene Schult, naum ekj aun. Mama fruach mie, auf ekj Priejel habe wull ooda leewa driejeet Broot to Owentkost äte wudd.

Daut eensje, waut wie en jane Doag opp ons Broot schmääre muste, wia Schmolt, maunchmol met een weinich Zocka. Ekj wull kjeen Priejel un entschloot mie, driejeet Broot to äte. Daut Owentkost leet opp sikj lang wachte. Aus de Owent kaum, deed mie daut leet (ekj haud daut Priejel nich jewält, wiels bat toom Owentkost wiere de Weedoag verschwunde). Daut schiend mie äwahaupt aus kjeen Vejnieceje, driejeet Broot to äte.

Ekj kunn daut meist nich erwachte, no School to gone. Miene Frind von de Sindach School wiere reed, ea ekj gone durf. Ekj wia mea aus reed, oba ekj must wäajen däm Moonat, en däm ekj jebuare wia, een Joa wachte.

Jiedat Darp haud een School Jebied, oba bloos eenen Liera fa aule sas Klausse. Om aule Kjinja en eene eensje Stow to brinje, funk de Enschreft aule twee Joare aun. 1938, aus ekj no de School haud gone sult, gauf et kjeene ieeschte Klauss, aulsoo must ekj met de 1933 jebuarne Kjinja aurfange. Daut School Joa dieed von Moaz bat August, wan ekj mie rajcht denkje doo.

En de ieeschte vea Joare muste de Elre daut Jehault vom Liera betole. 1936, beschloot de Kolonie, jiedat dredde Kjint to betole. De Elre tolde bloos fa twee Kjinja.

De Unjaschte en Ella en soone Mischunk von Scheela schient Probleeme enne Klausse Stow veuasoakt to habe, soo daut de Kolonie 1942 beschloot, jiedat Joa Aunfenja opptonäme, em Faul, daut et aum weinichsten dree Kjinja em rajchten Ella gauf. De Schoole habe nich bloos jiedat Joa Aunfenja oppjenome, oba uk daut School Joa om eenen Moonat velenjat. Daut

Unjarecht fa Kjinja wort aus wichtja jeacht aus bowenenn Halp opp de Stap. Junges un Mejales krijeeje emma de selwje Utbildunk.

Sas Morjes en de Wääkj wort daut School Jebied fa dän Grunt School Unjarecht benutz. Aun eenje Owenden wort daut Jebied fa Bibel School un Jebätstund jebrukt. Aum Sindach deend de School aus Kjoakj, om dän Harn, ons Erleesa to veiere.

En de heete Somma Moonate wiere de Schoolstunde von 6.00 bat 12.00 Ua. Em Winta, aus daut väl kolda wia un de Doag een beskje kjarta wiere, funk wie om 9:00 Ua aun un fuare bat 13:00 Ua.

Aum Aunfank gauf et bloos sea weiniche utjeliiede Lierasch, wiels en Russlaunt soo väl jebildete Mensche un Fierasch omjebrocht wiere. En de ieeschte twee Joare haud daut Darp Jnodenheim eenen sea jungen Liera. Hee wia onjefäa achteen un haud kjeene Liera Utbildunk. Hee wia ieejentlich bloos een Jugentlicha.

Ut irjent eenem Grunt kunn dis Jugentlicha Liera mienen Brooda Hans nich liede. Leida wond hee ons jaaenäwa un wist aules, waut bie ons väajinkj.

Ekj kaun mie noch denkje, daut ekj eenmol met eene Grupp von miene Frind toop jejäte un utjeneit hab. Hans kaum enenn un wie bedde aum rut to gone. Hee jinkj nich un ekj jreep aum met de Nodel aun. Ekj kaun mie nich denkje, auf ekj am jetroffe hab, oba wie habe eenen zimlich luden Loarm jemoakt.

Aum näakjsten School Dach fruach ons de Liera, waut passieet wia. Nodäm wie et am jesajcht haude, wort mien Brooda Hans jeschloage, wiels hee de Uasoak fa dän Loarm wia.

Onse Elre wiere aul sea strenj. Daut wia nich needich, daut een Liera sikj en bennaliche Sache enmisch, oba dis junga Maun jleewd, daut hee daut rajcht haud, uk eenselne Hiesa to rejiere.

Daut jeft eenen Faul, aun dän ekj mie besondasch denkje kaun, von de twee Joare daut ekj disen Jugentlicha aus mienen Liera haud. Ekj wia een Joa ella aus de aundre Kjinja

en miene Klausse un lieed sea schwind. Em tweeden Joa kunn ekj flissent läse. De Liera bedd mie, een Jedicht to läse un säd mie, ekj sull miene Stemm senkje, wan ekj to eenen Punkt kaum, un see hecha moake, wan ekj to eenem Komma kaum. Irjentwoo kunn ekj daut nich rajcht doone. Aus Strof befool mie dis Liera, to eenem Boom to gone un eenen Stock to hole. Doamet krijeech ekj een goodet Priejel ver aul miene Klaus Kommarode.

Nodäm de Liera siene Wutt befrädicht haud, bat hee mie, noch eenmol to läse. Ekj wia voll Angst oba kunn et doone, miene Stemm senkje, endäm ekj mienen Kopp senkj, aus ekj to eenen Punkt kaum, un mien Kopp un miene Stemm häwe, aus ekj to eenem Komma kaum.

Ekj kaun mie daut noch denkje, aus et Jistre jewast wia. De Liera vespott hee mie un säd dit to de Scheela, "Kjikj mol no äa, see woat äaren Kopp häwe un nu kjemt een Punkt un see woat äaren Kopp senkje."

Gott sie jedankt, dis Liera wort derch Heinrich Thielmann ersat, de befriet wia un de wundaboaschta Mensch wia, dän Maun sikj aus Liera wensche kunn. Wiels hee een Voda un uk ella wia, kunn et senne daut hee en Russlaunt eene hechre School besocht haud. Unja siene Leidunk kunn ekj sea schwind verwoaz gone.

Aus ekj aul erwänt hab, dieed daut School Joa säwen bat acht Moonate, un fa dän Äwalei vom Joa must wie opp de Wirtschoft oabeide. Wäarent däm Schooljoa oabeid wie Nomeddachs opp de Felda, nodäm wie eene Siesta jemoakt haude, un Owents muak wie onse School Oppgowe. Von de ieeschte Klausse gauf et Oppgowe.

En Paraguay felt Wienachte em huaga Somma. Ekj hab de scheenste Erinnerung von dise Tiet, aus ekj dän Jeburtsdach von Christus fieed. Twee Wääkje ver Wienachte bereede sikj de Scheela opp daut Wienachts Kontsert en de School väa. Om de Scheela to School ooda de Lied to Kjoakj to roope, haud daut Darp daut Rim von eenen oolen Koa Raut, daut aun eenem Boom honk. Onjefäa eene haulwe Stund verem Aunfank vom Gottesdeenst ooda de School kjlinjad de 'Klock' un wie muake ons

oppem Wajch toom School Jebied. Wie sent emma äwa eenen Kilomeeta jerant.

Wäarent de twee Wäakj ver Wienachte schauft wie bat 10:00 Ua opp de Wirtschoft un hieede dan daut himlische Jeruzh von de Klock, dee ons to de School roopt. Daut wia de scheensta Klank, dän ekj nie vejäte hab. Dän Wajch von dän Buahoff un von de School wudd wie rane!

Om tieen Ua wia de Hett nich uttohoole un ekj haust de Oabeit opp de Wirtschoft. Soo meed aus ekj uk wia, wudd ekj no Hus rane. Wie Schaufte onjefää eenen Kilomeeta von Tus wiet auf un no School to gone wia wada een Kilomeeta. Ekj wudd opprieme un mie to School spoode, om mie fa daut Wienachts Kontsert väatobereede.

En daut Dezamba Moonat wudd daut äwa 40 Grod gone. Onse Mennonite haude Pelz Mauntel un Burr Steewle ut Ruslaunt metjebrocht. Dise Sache wiere en de Hett von Paraguay onbrukboa, buta opp Wienachte. De Wienachtsmaun must eenen Sibirischen Pelz Wanikj un Steewle droage. Om daut Gaunze tooptostale, wudd een Boat ut de Hut von eenen Schop jeschnäde, met de gaunze Woll doaropp. Dis Boat roch uk schljacht no reiwet, onbehandeldet Lada. Ekj haud emma Metleet met däm oamen Wienachtsmaun.

Trotzdäm, jinkj et mie nich väl bäta. Ekj kaun mie aun een Wienachtsfast denkje, aus ekj Maria späld, de Mutta von Jesus. Ekj wia en een bleiwet langet Kjelet aunjetrocke, met eenem Schal opp mienen Kopp. Daut Stoff wia Boomwoll, oba wiels daut mienen gaunzen Kopp un Kjarpa bedakjt, wia daut soo heet, daut ekj beschwiemd, un de Eewunk fa een Stootskje oppjehoole woare must.

Auladinjs, woo scheen haft mie daut en de Tiede jegone. Wie kunne dän Wienachts Boom bloos aum Heiljen Owent oppstale; sonst wia dee gaunz vewalkjt. De Boom, dän wie benuzte, haud sea lange schlanke Bläda. Wie stalde ons vää, daut wia een ajhta Taunenboom. Wie Kjinja, jebuare en Paraguay, haude bloos Bilda von Taunen jeseene. De Form von onsen Boom kunn wie nich met dee ut Europa vejlikje.

Onse Wienachts Lichta wiere witte Taulchlichta. See muste kort ver dan Aunfank vom Kontsert opp dän Boom jestalt woare. De Hett wudd see schwind bieeje un aus see entlich aunjestekjt wiere, brende see met eene ferchtaliche Jeschwindichkjet dol.

Jiede Famielje haud eenen ieejnen Wienachts Boom. De Utstraumsels wiere aule tusjemoakt, mieeschtens Kjäde un Stierns ut wittet un jeforwnet Papia. Wiels wie en de kjeelre Stunde vom Dach opp de Wirtschoft oabeide muste, jinkj wie Mejales Meddach opp dän Bän un muake Utstraumsels. De Hett drekt, oba wie hilde ut. De Scheenheit vom Boom aum Enj wia fa ons eene Beloonunk jenuach, om ons opp de fastliche Joarestiet to freie un trotz de brennende Hett to oabeide.

No däm Owent Kontsert jinkj wie no Hus un lota, aus ekj de Grunt School hinja mie haud, saut wie Tus bat onjefää 23:00 Ua, aus de junge Lied sikj vesaumelde un aunftunge to sinje. To dise Tiet gauf et en onsem Darp onjefää feftieen Famieljes. Wie jinje von Hus-to-Hus un sunge en jiedem Hus soo twee ooda dree Wienachts Leeda. Een Joa hab ekj de Grupp jeleit un wie haude ver Wienachte toop jeeeft. Entwäda wort de Himmel en dise Nacht von Millione von Stierns bedacht, ooda de Mon schiend. Wie haude dan noch kjeenen Stroom un de himlische Lichta schmeete eene Scheenheit nich to beschriewe om ons runt.

Nodäm wie met däm Sinje foadich wiere, kjriej wie aun de latste Städ, aun dee wie sunge, Äte. De ieeschte Arbuse wiere to dise Tiet foaken riep un daut wia emma de Huach Punkt vom Äte. Entlich foll wie jääjen 1 ooda 2 Ua Morjes em Bad.

Onse Wienachts Jeschenkje worde aum Wienachts Morje 'opjemoakt.' Daut gauf je kjeen Jeschenkj Papia. Aum Heiljen Owent stald wie Kjinja Talasch opp dän Desch un nodäm wie to Bad jegone wiere, puzte onse Elre de Talasch met Seetichkjeite un Jeschenkje. Wie habe bloos eenmol em Joa Seetichkjeite jekjrääje, to Wienachte.

Dan wort de niee Wad opjemoakt: wää wudd et schaufe, de Seetichkjeite fa de lenjste Tiet

vom Joa opp to bewoare? Eenmol behilt Maria äare fa een gaunzet Joa.

Ekj kunn et meist nich erwachte, daut de Morje kaum. Dree von ons Mejales schleepe en de Stow biesied, en däm de Jeschenkje opp de Talasch jelajcht worde. Ekj kaun mie noch denkje, woo ekj eenmol Nachts oppwakjt un gaunz saunft en de Noba Stow jinkj. Ekj socht fa daut Uat, wua mien Tala senne sull, un vesocht, uttofinje, waut de Sache wiere.

Onse Elre habe emma äa Bastet jejäft, wan see uk weinich Jelt haude un sikj daut nich leiste kunne, väl to kjeepe. Ekj kaun mie denkje, woo ekj eene Wienachte enteischt wia. Ekj haud no eene Oarmua jefroacht. Dee wudd sea dia jewast senne. Trotdäm, wudd ekj niemols to jejäwt habe, enteischt to senne, wiels ekj wist, daut miene Elre sikj eene soone Luksus eenfach nich leiste kunne.

Sylvester wia uk een grootet Väakome. Daut gaunze Darp aut en de School to Owent, wua Laum- un Ries Supp met tus jemoakte Tweebak oppjedescht worde. Doano hab wie eene Jebätstund jechoole, däm Harn fa aul siene Jnod jedankt un fa siene Fierunk em nieen Joa jebedd.

Wan wie äwa besondere Fast råde, es et sea wichtich, aun dän 25. Nowamba to denkje. Aum 25. Nowamba 1929 wiere de Mennonite derch daut Roode Puat en de Frieheit von de kommunistische Vefoljunk jekome. See haude Ruslaunt fa emma hinja sikj jelote. Daut joarische Aundenkje wia meist soo wichtich aus Wienachte. Gott de Voda wia dise Grupp jnädich jewast un haud see ut däm Launt von de Hungaschnoot un vom Schrakje jebrocht, von de Makhno Baundiete un de Vefoljunk derch de Gottesläajna Rejierunk von de Marxiste.

Aum 25. Nowamba vesaumeld sikj daut Darp wada en de School fa eene Moltiet. De Vodasch vom Darp gauwe Berechte jiedat Joa von daut Kjwäle, daut see fa äaren Gloowe jeliet haude. De gaunze Jemeent wudd Gott doafäa danke, daut Hee an en een Launt jebrocht haud, en däm see de Frieheit haude, äaren Gloowe to Läwe un äare Tradiziona to bewoare.

Papa vetald von daut Kjwäle, daut hee erleet haud, wiels hee wäarent däm Kjrich nich daut Jewää oppnaum om Mensche doot to scheete.

Wie wiste, daut de Famieljes von onse Elre nich soo jesäajent wiere. See wiere emma noch unja kommunistische Harschoft en Ruslaunt. De meiste Mana von Mama äare Famielje sent jestorwe, one daut eent von ons Kjinja see jekjant haft. Wie sent oppjewosse, one jeemols de Famieljes to kjane.

Trozt aule Schwierichkjeite, dee wie en Paraguay haude, wia ons Volk von de Aunsecht, daut Gott see opp besondere Wies utjewält haud, endäm Hee an en de niee Welt jebrocht haud. Aus Fernheim äa fiefontwintich Joare Bestone fieed, wäld Eltesta Jacob Isaac dän foljenden Varzh, "Denkjt junt aun de oole Doag, betracht jie de Joare von väle Jennerazione. Froacht jie dän Voda, un hee woat junt wiese; un june Elteste, see woare daut junt vetale." (5. Mose 32: 7)

"Un lot de Fräd von Gott en dienen Hoat harsche, to däm jie uk en eenem Liew beroopt sent; un siet jie dankboa." (Kolossa 3:15)

Daut wia äa Gloowe un uk äare Äwazeijunk, daut Gott an en dit onwirlchet Launt jebrocht haud, om de Einheima, dee to disem Tietpunkt meist utjestorwe wiere, daut Evangelium von de Erleesunk to brinje.

En onse Famielje hab wie onse dree däajliche Moltiede emma toop jenome. Oppem Hoff gauf et kjeene Schicht Oabeit, soo daut wie aule onse däajliche Sache jemeensom beråde kunne. Foaken haud wie sea weinich to äte, oba wie dankte Gott emma fa daut, waut Hee bereed jestalt haud. Jieda Morje funk met Aundacht un Jebäd aun. Ekj dank Gott, daut ekj Christliche Elre haud.

Eene von onse Famielje Jeschicht es von weinich to äte habe. To Tiedes, wia dan werkjlich nich soo väl Äte oppem Desch, aus wie brukte, om onsen Hunga to stelle, oppwool ekj mie nich doaraun denkje kaun, daut wie jeemols hungade. Eenmol haud wie bloos Pienats to äte. Soo aus emma saute twalf Persoone aum Desch.

Eenen Dach haud Papa bloos de Jnod jesajcht un aule haude sikj selfst jeholpe. David, ons kjliena Brooda, bekloagd sikj, "Nu kjrie ekj aul wada nuscht!" David wia een ruja Jung un feeld sikj gaunz utjeschlote. Ekj sie oba secha, daut Mama doafaa jesorcht haft, daut hee sienen Aundeel kjrieech.

Met alf Joare naum ekj Christus aus mienen perseenlichen Heilant aun. Eene Missionoa Fru ut Nuadamerika wia jekome, om ons disen Somma aun de *Daily Vacation Bible School* to unjarechte. See beschreef, woo wundaboa daut wia, wan wie Christus aus Erleesa aunjenome haude: de Sonn wudd lichte schiene un de Vaaajel wudde luda sinje.

Fa Nuad Amerikauna, besondasch wan see em kolden, raaajnschen Nuade wonde, schiend sinjende Vaaajel un vael Sonnenschien zimlich auntrakjent. Fa ons en Paraguay wia de Idee nich soo Welkom. Ekj kunn mie nich vaaastale, woo Maun daut uthoole kunn wan de Sonn noch heeta senne wudd aus em Chaco. Wie haude don noch kjeene Schoo un wan wie de Darpsgaus delenjd jinje, vebrend daut Saunt onse Feet.

Mea Vaaajel sinje to lote, wia uk kjeen Grunt sikj to freie, wiels dee, dee wie aul haude, ons Jeträäjd aute un wie muste see von de Felda joage, eene hopnungsloose Oppgow. Ekj wull oba dam Harn folje un naum Am met Fräd en mienem Hoat aun, waut uk emma kome mucht. Aulsoo naum ekj Jesus Christus aus mienen Heilant, Meista un Harn aun.

Wan emma eene Persoon wadajebuare wort, must see to jiedrem en de Famielje gone om Vejääwunk to froage fa aules, waut see jedone haud, waut jeemaunden velatst haud. Aus een Varzh, dee mie derch mien Läwe fiere sull, wort mie Matthäus 7: 7-8 jejäft: "Froacht un et woat junt jejäft; sieekjt un jie woare finje; klopt un et woat junt opjemoakt woare: wiels jieda, dee froacht woat emfangt, un waa sieekjt, woat finje, un dam, dee klopt, woat et opjemoakt." Om

Christus jehuarsom notofolje, wist ekj, daut ekj jetauft woare must. En Reema 6:4 laus wie: "Doawääjen woa wie derch de Tauf en dan Doot met am begroft: soo aus Christus derch de Harlichkheit ooda von dan Voda von dan Doot oppjewakjt wort, sell wie uk em nieen Läwe waundle."

Boolt doano wort ekj jetauft. Ekj wort uk Metjliet en de Mennonitische Breeda Jemeent oppjenome. De Prädja gauf mie disen Varzh: "Komt to mie, aul jie, dee schwoa oabeide un belode sent, un ekj woa junt Ru jäwe. Nämt mien Joch opp junt un lieet von mie; wiels ekj sie saunftmootich un von Hoat doljeschloage un läach em Hoat, un jie woare Ru finje fa june Seel. Wiels mien Joch es leicht, un miene Laust es leicht." (Matthäus 11: 28-30.)

Daut Läwe scheen eenfach un wundaboa to senne. Ekj kunn mie nich vaaastale, daut ekj eenen Dach selfst een Joch wudd droage motte. Onse Elre habe sikj soo goot aus see kunne om ons Wool jekjemmat. See lieede ons dääjlich em Wuat Gottes, un foljde dan Gloowe von äare Vodasch en äarem dääjlichet Läwe. See wiere sechalich nich volkome, habe oba nie dan Gloowe veluare. Wie muste schwoa oabeide, oba to disem Tietpunkt läwd wie en zimmelje Jemietlichkheit.

In 5. Moses laus wie, woo de Harn Mose aunwees, Israel to saje, see sull äare Kjinja aules biebrinje, waut see äwa de Wieed un Jebootte von äaren Gott jeliieet haude: "Doarom sell jie miene Wieed en jun Hoat un en june Seel laje. Un jie selle june Kjinja liere un to an räde, wan jie en jun Hus sette un wan jie opp dam Wajch gone, wan jie junt hanlaje un wan jie oppstone." (5. Mose 11:18-19.)

Onse Elre un Leidasch habe dit Jeboot soo jewess aus määjlich jefolcht. De Bibel wort Tus, en de Sindach School un en de Kjoakj jeliieet, un en de effentliche School wort ons mieremol enne Wääkj de Bibel, de Kjoakje Jeschicht, un de Jeschicht von de Mennonite jeliieet.

16. De Berecht

C. A. DeFehr

Lang hab wie no de Tiet un Stund jewacht, wan de Onru en Paraguay een Enj haud, de Wajch opjemoakt wia un wie häakome kunne, eenmol selfst em Chaco, daut Launt, de Jääjent, de Kolonie Fernheim auntoseene, dan uk junt to Trafe, met de Veträdasch von de Kolonie un met junt toop de Aunsiedlunk Froage derch to råde un to rääjle.

Wie sent doahää froo un dankboa, daut de Harn onse, june un onse Jemeent Jebäda erhieet haft un wie, Brooda J. W. Warkentin, miene Liese un ekj häakome durwe. Wie sent zwoa met junt weinich en Berieerunk jekome un bekaunt jeworde, habe oba junthaulwe nich weinja jeplont un jesorcht.

De Onru en Paraguay haft onse Plons gaunz veendat, väl Oabeit, Schwierichkjeite un groote Onkosten veusoakt. Lut de Plons von don noch, nodäm jie met däm Schepp Volendam jelaunt wiere, sull de latste Grupp aum 20. Moaz von Buenos Aires aufjeschekjt woare. Daut kaum oba gaunz aundasch; aus wie aum 9. Moaz en eenem besondren, grooten Schepp Berta, daut 515 Enwaundrasch lode sull, aulet Jepak, woll 15 Trock Lods enjelot haude un onse Enwaundrasch enstieeje sulle, kaum de Norecht, daut em Nuaden von Paraguay Onru utjebroake wia un daut Schepp nich auffoare kunn. Wie haude don noch twee Gruppe, dee opp däm Wajch hiahää no däm Chaco wiere, eene 370 Persoone, de aundre 129 Persoone; leida kunne uk dise bloos bat Asunción foare.

De lange Onru un doaderch de sea langa Oppenthault en Buenos Aires, habe maunchet aun de Bowakaunt jebrocht, daut ons rajcht truarich muak un daut uk de Uasoak es, daut eene Grupp von 135 Persoonen sikj entschloot, en Argentinien to bliewe. De Zol von dee, dee en Argentinien jebläwe sent, wia oba bediedent jrata jewast, wan wie doaropp bestunde haude daut aule no däm Chaco gone muste. Wie habe oba kjeenen jedwunge, sonda jieda kunn fa sikj selfst entscheide, wua hee hangone mucht, opp

no Femheim ooda en de Jääjent von Frieslaunt. Eene jewesse Grupp wia aul, aus see en Buenos Aires aunkaume, jääjen dän Chaco. Daut holp doahää uk kjeene Räd von de Väadeele von eene jemeensome Aunsiedlunk. Em Chaco wia aul eene Kolonie von ons Bloot Frintschoft, Breeda un Sestre, dee nu aul 17 Joare kjeene Mieej un Oabeit jespoat un väl Opfa jebrocht haude, om sikj dän Chaco unjadon to moake.

De selwje habe veheltnismässich väl to Staunt jebrocht, en dise Tiet, waut nu de niee Enwaundrasch to Nutze kome kaun un uk woat. Wiels nu de eene Grupp nich no däm Chaco wull, soo muak wie ons op, om Launt to sieekje. leescht bereisd wie de Jääjent em Ooste von Asunción, biem Fluss Parana. Dan bekjikt wie noch een Launtstekj Siedoost von Asunción. Wieda bekjikt un derch kjriezt wie daut Launt 13 km em Nuade von Rosario aum Paraguay Fluss, wua wie dan uk 13,000 ha jekoft habe.

Doa sent nu aul onjefää 700 Persoone opp daut Launt, wua see poatwies en de kjliene Oabeit Hiesa, dee doa met jekoft worde, unjabrocht sent, poatwies en de aul oppjebude kjliene Hiesa.

De Grupp opp däm nieen Launt haft äare Kolonie dän Nome 'Volendam' jejäft. De Darpa woare nich opp däm opnen Loaga aunjelajcht, sonda em Woolt. De Gause woare 20 m breet, en dän Woolt enenn jeschloage 1-1/2 km lank, dan to beid Siede Flekja utjerot, om Plauze fa Wonunge un Hoff frie to moake.

Daut Launt es goot, aunjrensant aum Fluss, es uk nich soo von Paraguay-Aunsiedlunge omrinjt, aus de Kolonie Frieslaunt es, oba bie wieden nich soo aufjeschlote, aus de Koloniewe em Chaco. Soont es een groota Nodeel fa de Kolonie Frieslaunt, woo uk fa de Kolonie Volendam.

Nodäm de Onru äwa wia, wuaräwa wie sea froo wiere un wuafää wie Gott dankte, wort waut dan, waut ons un uk de Kolonie Volendam sea

truarich muak. De Kolonie Volendam haud Jepak aum Eewa von äa Launt jelote un wia nu em Bejriff, daut Jepak wieda em bennaliche vom Launt to brinje. En de Tiet fua eene trigj kjerende Grupp Soldote met eenem Schepp vebie, hilt aun un plindad daut Jepak.

No de Aufschazunk wia sikj de Veluss opp eene Somm von äwa G 28.000. Uk haft de Kolonie Frieslaunt en de Tiet von de Onru wirtschoftlich sea jeläde; 45 Woages haft Maun wajch jenome, doavon eene Aunzol met Pieed un Utrestinj. No eenem Berecht, dän wie ver onse Aufreis von Frieslaunt kjrieje, haft Maun

an uk zimlich Vee jenome, Nachts jeholt un jeschlacht. En latste Tiet sent de Paraguay aum halen Dach jekome un habe Vee jeschlacht. Aus de Frieslenda soont vehindre wulle, worde see beschote wuabie 3 Frieslenda vewundet worde. Daut es eene truariche Tautsach, wuarunja de Frieslenda Kolonie nu aul eene Rieej von Joare to liede haft. Wie jleewe un hope, daut jie hia fa soone Ploage kjeene Fercht habe brucke.

Nu noch een kjliena Äwablekj, woo sikj onse Enwaundrasch Gruppe von 2,303 Persoone jäajenwuatich befinjt.

Persoone	
De twee Gruppe, dee noch ver de Rewoluzion no Fernheim kaume	399
De vea Gruppe, dee no de Rewoluzion no Fernheim kaume	464
Gaunz	863
En Argentinien jebläwe, dee nich no Paraguay gone wulle	135
En Argentinien jebläwe, dee no Kolumbien, U.S.A. un Brasilien wulle	22
Von Frintschoft en Argentinien, met Erlaubnis vom MCC oppjenome	2
Em Hospital en Argentinien, een Jung, dee oba trigjkjemt	1
En Argentinien wajchjerant	2
No Kanada jefoare	9
No Brasilien woare wool to äaren Frintschoft näakjstens trakje	34
No däm nieen Launt wiere enjeschräwe	1200
De Äwalei es poatwies en Asunción un Frieslaunt	35
Gaunz	2303

Europa Froag

Wie habe eene List von Splettasch, dee to de Famielje jehieere, dee met de Volendam jekome sent. Daut sent 25 Persoone, habe oba uk eenen Breef, daut sikj noch mea Splettasch jefunge habe un doahäa mea aus 25 no Paraguay kome woare.

Nodäm ons soo maunchet metjedeelt es un wie en June Veheltnise hia em Chaco waut enenn jeseene habe, kjenn wie saje, daut Jie doch eenen grooten Väadeel habe, daut Jie aul ver eene Rieej von Moonate häakome durwe.

Jie habe de Jeläajenheit jehaut, Junt met de hiesje Veheltnise, de Launtwirtschaft un de Bua Oat bekaunt to moake, habe uk Jeläajenheit jehaut, Junt bie de Breeda un Sestre von de

Kolonie Fernheim, Kjrediet to aunschaufe un doaderch habe maunchet väabereede kunt. Daut es ons eene Freid to erfoare, daut väle sikj eenen Kjrediet aunjeschauft habe; Leida nich aule. Wie hope, daut de Kolonie Fernheim Junt oppnäme un methalpe woat. Oba daut see daut, waut see jedone habe, doone wudde, doavon haud wie kjeene Väastalunk. Wie aus de Veträda von Nuadamerika saje de Jeschwista von de Kolonie Fernheim von Hoaten Dankscheen fa jiedre Leewesdot, dee see fa onse Enwaundrasch jedone habe un wie hope, daut uk Jie von June Sied et met de Deed Bewiese woare, endäm Jie dankboa sent un bliewe woare.

Betrafs Kostjelt

Daut wia aunfenklich soo jeplont worde, daut de Enwaundrasch 3 Moonate friee Kostjelt habe sulle. 1000 Persoone äwanaume to Kostjelt de Koloniewe, Fernheim, Menno un Frieslaunt, dän Äwalei von 1303 daut MCC opp drie Moonate. Daut sent nu oba aul 7 Moonate vegone, aus Jie eenmol en Buenos Aires aunkaume.

Lut däm latsten Breef, dän wie jekjräaje habe, haft de Fierunk vom MCC opp de Settunk en de Schweiz beschlote, bat doahan noch kjeene Kostjeltskosten de Enwaundrasch aunterääkne es, aulsoo es et noch emma aules frie. Dis Rotschluss sull en Chicago opp de Settunk aum 20. Septamba bestädicht woare un wie hope, daut et väajekome es.

Utrestinj von de Enwaundrasch

Betrafs Utrestinj wia ons Wensch, daut wie mea Jelt doafäa haude. Leida, aus ekj aul verhää erwänt hab, sent de Aunfodrung aul de MCC un äare Kauss, derch de Noot en Europa sea groot. Em Blekj opp dise groote Noot kjenn wie uk bloos daut Aulaneedichste von Utrestinj kjeepe. Wie habe eene List jemoakt von de Sache, dee wie oppverieescht kjeepe kjenne. Oba uk daut, waut ut dise List jekoft woare kaun un sull, es nich fuaz to habe. Soo es toom Biespel Stacheldrot en Asunción nich to habe. Wie habe daut bestalt un daut wort ons vesproake, daut aum Aunfank August daut Drot en Asunción senne wudd. Daut es oba aul Enj Septamba, un wie habe noch kjeene Norecht, daut et aunjekome es.

Toopoabeit ooda Toopschluss met de Kolonie Fernheim

Wie haude betrafs dise Froag eene Berodunk

aum 23. Septamba 1947, en Filadelfia met de Veträdasch von de Enwaundrasch un de Veträdasch von de Kolonie Fernheim, uk haud wie doaräwa vondoag noch eene tweede Berodunk. Wie habe daut, wuaropp wie ons eenichte, en eenem Protokoll doljeschräwe.

Daut es en miene Sennunk een groota Väadeel fa onse niee Kolonie, daut de Kolonie Fernheim ons soo entjäajen kjemt un met onse Enwaundrasch Grupp, dee je selfst vestentlich sea schwak es, toopoabeide well. Uk selfst lota, wan de niee Kolonie mea opp ieejne Feet stone woat, es et un woat et emma von groote Bediedunk senne, wan de Koloniewe toop gone un jemeensom ut een gaunzet, äare wirtschoftliche Probleeme leese un jemeensom äaren Haundel driewe woare. Je mea Jie toop hoole un Junt emma fausta toop schlute woare, desto leichta un bäta woa Jie June Probleeme un Schwierichkjeite leese un Jjunt wirtschoftlich oppbue kjenne.

Ekj mucht junt nu toom Schluss noch opp waut oppmoakjsom moake un daut es foljendet: Holt em Jedajchnis Jesum Christum, wiels Hee auleen de Jäwa von aule Gowe es, dee eewje un uk de irdische. Wan Hee nich daut Hus but, dan es aules vejäfs, wäa doaraun but, daut es eene eewje Woarheit un blift bestone. Doarom wudd ekj Junt froage, recht June Blekje auleen opp dän Harn un holt Junt aun Am un Sien Wuat. Dan woat Hee Junt jäwe, waut Jun Hoat wensch, wiels wan daut nich woat, dan hab Jie weinich Utsecht opp eene bätre Tookunft.

Wie welle nu von Junt scheide un de Harn auleen weet, auf wie ons noch eenmol en disem Läwe wada seene woare. Doawäajen sull et daut Besträwe von aule senne, daut eewje Ziel nich to vefäle. Dan woa wie ons no volbrochten Loop noch eenmol em eewjen Licht doa Bowe biem himlischen Voda wada seene kjenne.

17. Plons hakje – Sun Tzu

Lionel Giles

1. Sun Tzu säd: De Konst vom Kjrigh es von entscheidende Bediedunk fa de Staut.
2. Daut jeit om Läwe un Doot, es eene Gaus to de Sechaheit ooda toom Vedoawe. Doahäa es et een Unjasieekjunk Teema daut opp kjeen Faul to vesieme es.
3. De Konst vom Kjrigh woat aulsoo von fief bestendiche Jrind kontrollieet, dee bie daut ieejnet Äwalaje beacht woare motte, aus Maun no de Bedinjunge opp daut Felt sieekjt to bestemme.
4. Dise sent: (1) Daut Sitte Jesaz; (2) Himmel; (3) leed; (4) De Kommandaunt; (5) Metood un Disziplin.
- 5,6. Daut Sitte Jesaz bewirkjt, daut de Mensche volstendich en Stemmunk met äarem Harscha äwareen sent, doamet see am folje onafhenjich von äarem Läwe, von jiedre Jefoa onberieet.
7. De Himmel bediet Nacht un Dach, Kold un Heet, Tiede un Joarestiede.
8. De leed besteit ut groote un kjiene Aufstunde; Jefoa un Sechaheit; opnet Launt un enje Passa; de Schanse opp Läwe un Doot.
9. De Kommandaunt steit fa de Tugende von Weisheit, Opprechtichkjeit, Jnod, Moot un Strenjheit.
10. Unja Metood und Disziplin es to vestone daut Toodeele von de Armee en äare ieejentlich Aufdeelunge, de Rung Stoope unja de Offiziere, de Unjahoolunk von de Gause, opp dee daut Väärot von de Armee errieekje kaun, un de Kontroll von de Millitää Utgowe.
11. Dise fief Kjap sulle jiedren Generol bekaunt senne: wää see kjant, woat sieje; wää see nich kjant woat to Grunt gone.
12. Doarom en june Äwalajunge, wan jie sieekje om de millitäärische Bedinjunge to bestemme, lot an de Gruntloag vom Vejlikj en disem Senn jemoakt woare:
13. (1) Woono von de beid Harscha es ganz envestone met daut Sitte Jesaz?
(2) Woono von de beid Generole haft de meiste Fäichkjeit?
(3) Bie wäm ligje de Väädeele, dee vom Himmel un vonne leed kome?
(4) Opp woone Sied woat de Disziplin aum strenjsten derchjesat?
(5) Woone Armee es stoakja?
(6) Opp woone Sied sent de Offiziere un Mana bäta utjebilt?
(7) En woone Armee jeft et de jratste Bestendichkjeit beid en Belonunk un en Bestrofunk?
14. Von dise säwen Äwalajunge kaun ekj Siech ooda Veluss väasaje.
15. De Generol, dee opp mien Rot hieet un doaropp haundelt woat jewenne: Lot eenen soonen em Befäl bliewe! De Generol, dee nich opp mien Rot hieet un nich doaropp haundelt, woat een Veluss brinje: Lot eenen soonen entlote woare!
16. Wäärent jie miene Aunwault aunnäme, nuzt jie uk aule halpvolle Omstende äwa de jeweenliche Rääjle ut.
17. No de jenstje Omstende saul Maun siene Plons endre.
18. Aule Krichsfierunge sent opp Enbilnise oppjebut.

19. Doarom, wan wie aunjriepe kjenne, mott wie onfäich erschiene; wan wie onse Krauft ensate, mott wie onaktiv wirkje. Wan wie dichtbie sent, mott wie dän Fient jleewe moake, daut wie wiet auf sent; wan wie wiet auf sent, mott wie am jleewe moake, daut wie dichtbie sent.

20. Hool jun Lockmeddel ut, om dän Fient to locke. Vestal eene Stierunk, un vekjwatsch am.

21. Wan hee en aule Punkta secha es, bliew Jie opp am reedich. Wan hee stoakja es, go am utem Stich.

22. Wan Jun Jääjna oajalich es, vesieekj am doll to moake. Jeff vää, schwak to senne, doamet hee äwabrostich woat.

23. Wan hee sikj beruicht, jeff am kjeene Ru. Wan siene Kraufte toop sent, tran see am.

24. Jriep am aun, wua hee nich reed es, un duck opp wua hee die nich erwacht.

25. De millitäärische Meddel, dee toom Siech fiere, kjenne nich verhää utjejäft woare.

26. Nu moakt de General, dee eene Schlacht jewent, vääle Rääkjariee en sienem Buro, ea de Schlacht aunjefonge woat. De General, dee eenen Kjamf velieet, moakt bloos weinje Rääkjariee em Veropp. Aulsoo vääle Rääkjariee moake fiet toom Siech un eenje Rääkjariee toom Veluss: wooväl mea äwahaupt kjeene Rääkjariee! Daut es derch Oppmoakjsomkjeit to disem Punkt daut ekj vääseene kaun, wää woarschienlich jewenne ooda vespäle woat.

18. Denkjmol

Arminius wort em Joa 16 ver Christus en de germansche Jääjent Cherusker jebuare. Sien Voda wia Segimer, een Fiera von de Cherusker, dee em hechren Weser em vondoagschen Westfalen un en Niedersachsen von Dietschlaunt wonde. Een poa Joare no Arminius siene Jeburt jewonn de reemische Häafiera un lota Kjeisa Tiberius wäärent sien Aunjreff aun de germansche Lenda uk Cherusker. Arminius un sien Brooda worde aus Jeisle no Room jeschlapt un doa aus Soldote utjebilt.

De erwosna Arminius wort en de Reemische Armee jetrocke. En de Joare 4 bat 6 no Christus bejeit hee daut Häa von Tiberius derch de wiede germansche Lenda. Arminius muak doabie eenen gooden Endruck un vedeend daut reemische Birjarajcht un wort aus Ritta erkjant.

Jääjen 7 no Christus kjeed Arminius en siene Heimat trigj wua hee unja dän Reemischen Leida Varus wirkjt. Varus wia de Gowernia von de Gaulische Prowins un befäld de Rein-Legione vonne Reemische Armee. Arminius haud Befäl äwa germansche Halp Truppe. Varus wull de germansche Lenda volstendich to eene reemische Prowins moake. Soo dreef hee Takse opp un behandeld de Dietsche aus Unjadone vom Reemischen Rikj.

* * * * *

Oppwool een Reemische Birja, feeld Arminius Metleet fa sien Volkj. Hee wakjseld de Jrense un et jelunk am, fief verhäaje oneenje germansche Staume toop to brinje. Em Joa 9 no Christus kaum et to een bloodajen Oppstaunt von de Germane unja de Fierunk von Arminius, daut de Schlacht vom Teutoburg Woolt en de Jeschicht jenant woat.

Em Hoafst em Joa 9 no Christus funk daut Äwafiere von de reemische Truppe nom Winta Loaga aum Rein aun. Daut marschiere von daut äwa 15 Kilomeeta lank jetroknet Häa jinkj derch eene besondere schwieriche Jääjent. Eenem Owent erhilt Varus, soo jeit de Jeschicht, eene Woarnunk ver eenen tookjinfntjen Oppstaunt, daut Arminius un sien Voda Segimer plonde. Varus wull daut nich jleewe, wiels de beid

reemische Birja wiere un hee an lang kjand.

Aum foljenden Dach kjrieed Varus eene faulsche Norecht von eenem germanschen Oppstaunt dichtbie. Doawääjen kjeed hee daut Häa rom von däm uasprinjligen Wajch un dreid sikj nu derch een wildet Somp Jebiet. Soo boot hee een leichtet Aunjreff Ziel fa de germansche Truppe, dee et jewont wiere, en schwieriche Jääjende to kjamfe.

Väle Kjamfa von de germansche Sied wiere Soldote utjelieet en de Reemische Armee un met Kjamf Erfoarunk. Maunche von an haude en de Halp Eenheit von Arminius un aundre ea jedeent.

En eene dree doagsche Schlacht wort daut gaunze Reemische Maunschoft Häa jeschloage. Soo onjefää 15.000 bat 20.000 Reemische Mana worde omjebrocht. Dise Schlajcht es von Jeschicht Schriewasch jedocht aus eent von daut jratste Veluss vom Reemischen Rikj, un eent von de wichtichste Siej en de Jeschicht. Daut Siech haft doafää jeholpe Germania von daut Reemische Rikj frie to hoole, un daut Reemisch Rikj schwinda dol to brinje.

* * * * *

Meist aundathaulw Joadusent lank jerod dise Schlacht un äa Helt Arminius en Vejätenheit. De Reema haude kjeene Interesse doaraun, dee en Denkj to bewoare un de Germania haude don noch kjeene Schreff Kultua, om de Bejäwenheite fa de Nowelt faust to hoole.

leescht em Joa 1515 stad de dietscha Jolieeda Ulrich von Hutten en Room opp een Buak vom reemischen Jeschicht Schriewa Tacitus daut jrod ieescht wada jefunge worde wia. Tacitus betieekjend Arminius aus 'Befriera von Germania.'

1875 wort bie Detmold daut Denkjmol von 'Arminius' ooda 'Hermann de Cherusker,' opp eenen Hempel vom Teutoburger Woolt enjeweit. Daut Denkjmol es soo 175 Schoo huach. Daut paust dan toom nazionalen Eenheit Jefeel von daut 1871 jejrinde Dietschet Kjeisa Rikj. Vondoag blift daut Denkjmol eent von de meist besochte Turiste Ziels en Dietschlaunt.

19. Matematik Priefunk

Winston S. Churchill

Ekj brukt dree Priefunge, om em *Sandhurst Military College* to jerode. Daut gauf fief Fecha, von dänen Matematik, Latiensch un Enjlisch befoole wiere, un ekj wäld bowenäwa Fraunzeesisch un Chemie. En dise Haunt hilt ekj nu een Poa Kjeeniche - Enjlisch un Chemie. Nich weinja aus dree wudde dän *Jackpot* opmoake. Ekj must eene aundre nizliche Koat finje. Latiensch kunn ekj nich liere. Ekj haud een vewarteltet Väauadeel, daut mien Vestaut doajäajen too veschlote wia. Fa Latiensch wort tweedusent Mark jejäft. Ekj kunn veleicht 400 rutkjriee! Fraunzeesisch wia intressaunt, oba zimlich kniffich un en Enjlaunt schwoa to liere. Doa bleef aulsoo bloos de Matematik.

Nodäm de ieeschte Priefunk vebie wia, aus Maun daut Schlachtfelt äwablekjt, wia et nom lote no, daut de Kjrigh nich jewonne woare kunn, one daut eene aundre Armee en de Lienje jebrocht wort. Matematik wia daut eensje väarätiche Meddel. Ekj dreid mie to daut - vetwiewelt. Mien gaunzet Läwe lank must ekj von Tiet to Tiet onaunjenäme Teemasch opp jriepe, oba ekj jleew, mien Triumph, sitlich un technisch, bestunt doarenn, en sas Moonate Matematik to liere.

Bie de ieeschte von dise dree Priefunge kjrieech ekj nich mea aus 500 von 2.500 Mark fa Matematik. Bie de tweede kjrieech ekj meist 2000. Ekj vedank disen Erfolg nich bloos opp mien ieejnet Entschlote, fa dee kjeene Aunerkanunk too groot es, sonda to de sea frintliche Interess, daut een sea aunjeseena Harrow-Meista, Har C. H. P. Mayo, aun mienem Faul weess. Hee äwazeijd mie, daut Matematik kjeen hopnungsloosa Onsenn wia un daut de sondaboare Tieekjens Bediedunk un Takt haude; un daut ekj nich onfäich wia, Ensecht en eenje doavon ruttokjriee.

Natieedlich es daut, waut ekj Matematik nan, bloos daut, waut de Beamte von de Kommission erwacht habe, om eene sea eenfache Priefunk to bestone. Ekj näm aun,

daut fa deejanje, dee dise besondere Gow mäaje, daut Wota, en daut ekj jeschwomme sie, em Vejlikj toom Atlantik bloos een Puddel to senne schient. Troztdäm wia ekj, aus ekj endukt, boolt äwafoddat. Wan ekj opp dise von Sorj runt volle Moonate trigj kjikj, rane äare bediedende Tieekjens vom Aufgrunt von de Erinnerungk enopp.

Natieedlich wia ekj wiet äwa *Vulgar Fractions* un daut Dezimol Sisteem erut jekome. Wie wiere en eene *'Alice em Wundalaunt'* Welt aunjekome, wua, aune Däa eene *Quadratic Equation* stunt. Dit weess met eenem seltsaumen Jrimasse dän Wajch to de *Theory of Indices*, dee dän Onjekroagden nochmol wieda to däm *Binomial Theorem* brochte. Mea dunkle Stowkjes, dee von jnerriche, schwäwliche Fiasch belicht worde, enthilde, soo wort jesajcht, eenen Droaken met Nome *Differential Calculus*.

Oba dit Ontia wia jantsied von de Jrens, dee de Beamte vonne Kommission faust jelajcht haude, dee dise Strakj von de schwoare Reis vom Pilja räajelde. Wie dreide ons to de Sied, nich werklich to de Hechte von de Kjestliche Boaj, sonda to eenem besondren Gank von Dinja aus *Anagrams* un *Acrostics*, dee *Sines*, *Cosines* un *Tangents* jenant worde.

Dee sulle woll sea wichtich senne, besondasch wan see metenaunda ooda met sikj selbst mol jenome worde! See haude uk disen Vedeerst - Maun kunn väle von äare Entwekjunge utwendich liere. En miene dredde un latste Priefunk gauf et eene Froag von dise *Cosines* un *Tangents* en eenem huagen *Square-root* Toostaunt, dee fa mien gaunzet Läwe bat däm Doot entscheident jewäse senne mott. Daut wia een Problem. Oba toom Jlekj haud ekj ieescht een poa Doag trigj sien hasseljet Jesecht jeseene un et oppem ieeschten Blekj jekjant.

Ekj hab von dan aun kjeene von dise Kjräte mea jetroffe. Bie miene dredde un fruchtboare Priefunk storwe see woo die Ontiere von een

febrichen Droom. Ekj sie mie secha, daut see en eenje Stekja von de Technik, Astronomie un änliche Dinja sea gotlich sent. Daut es sea wichtich, Brigje un Kanols to bue un aule Laust un Määjlichkjeite vom Materiol to vestone, un aule Stierns un soogoa Universe to tale un to mäte, woo wiet auf see sent, un Sonne Diestaness, de Aunkunft von Err Stierns un soowaut verhäatosaje. Ekj sie sea froo, daut et eene gaunze Rieej Mensche jeft, dee met Begowunk un Freid fa aul daut jebuare worde. Aus groote Schach Spälasch, dee sastieen Partee jlikj tiedich met vebungne Uage späle un recht boolt aun de Aunstoot stoawe! Daut es mau rechtich! Ekj hop oba, daut de Matematik Mensche goot beloont woare. Ekj vespräakj, äaren Beroop niemols schljacht to stale ooda an daut Broot utem Mul to näme.

Ekj haud eenmol een Jefeel en betrafs Matematik, daut ekj aules jeseene haud - Deepheit jantsied von Deepheit wort mie openboa jemoakt - de *Byss un de Abyss*. Ekj sach, woo Maun veleicht dän Äwagank von Venus, ooda soogoa dän Show vom Äwabirjameista seene kunn, eene Menje, dee derch die Onentlichkjeit jeit un wäms Väatieekjen von Plus no Minus wakjselt. Ekj hab genau jeseene, woo et passieet es un wuorum daut Wakjssel onvemeidlich wia: un woo dee een

Schrett aule aundre enrääkjend. Daut wia aus en de Politikj. Oba daut wia nom Owentkost un ekj leet et aules gone!

De praktischa Punkt es, daut, wan dise elre, meede Beaumte vonne Kommission von dise besondere Froag äwa dise *Cosines* ooda *Tangents* en äaren *Quadratischen* ooda soogoa hechren Toostaunt nich jestalt haude, waut ekj toofalich bloos eene Wääkj verhäa erfoare haud, wudd nich eent von de foljende Kapitel von dit Buak jeemols jeschräwe worde. Ekj wia veleicht en de Kjoakj jegone un haud orthodox Prädichte em Jeist von een browen Wadaspruch von de Tiet jeprädict. Ekj kunn em Jeschaft jegone senne un een Vemieeeje jemoakt habe. Ekj wia veleicht to de Kolonjee jereist habe, ooda no de Dominions, woo see nu jenant woare, en de Hopninj, doa Freid to brinje ooda an tofräd to stale. Un soo wudd ekj, änlich to Lindsay Gordon ooda Cecil Rhodes, eenen entsazlichen Aumt habe. Ekj haud mie soogoa kunt toom Jerecht jeschekjt habe, un Persoone, dee nu äare Schuldiche Jeheemnise met Stoltheit fläaje, haude kunt to miene Veteidjunk jehonge worde senne.

Woo daut dan uk es, mien gaunzet Läwe wudd veendat worde senne, un ekj näme aun, daut et haud sea väle aundre Lāwes veendat, dee Äaretwääjen un soo wieda ...

20. De Eemskje

Carl Stephenson

"Wan see äaren Kurs nich endre un doa es kjeenen Grunt, wuarom see daut doone sulle, erriekje see äare Plauntinj aum lotste en twee Doag."

Leiningen sued ruich aun eene Ziggoa un glotst eenje Zekunde lang dän oppjeräachten Distrikjt Beaumte aun, one to auntwuate. Dan naum hee de Ziggoa von siene Leppe un bieejd sikj leicht vää. Met siene zelpje greiwe Hoa, de ernoare Näs un de kloare Uage wirkjt hee aus een oola un plättricha Odlä.

"Aunstendich von die," fuscheld hee, "bat hia to roodle, om mie daut Rot to brinje. Oba du spost doch bloos, wan du sajchst, ekj mott mie em Stoff moake. Selbst eene Häad von Droaks kunne mie nich von dise Plauntinj driewe."

De Brasiliaunischa Beaumta schmeet schlanke Oarme en de Loft. "Leiningen!" schrieech hee. "Du best verekjt! Daut sent kjeene Kjräte, dee du bekjamfe kaunst; see sent een Elementar - eene 'Dot von Gott!' Tien Miel lang, twee Miel breet - Eemskje, nuscht aus Eemskje! Un jieda eenselna von an es een Diewel ut de Hal. Ea du dreemol spucke kaunst, fräte see eenen utjewosnen Beffel bat opp de Knoakes. Ekj saj die, wan du die nich fuaz utem Stoff moakst, dan blift nuscht äwrich aus een Jereft, daut soo rein jeplekjt es aus diene ieejne Plauntinj."

Leiningen jrinst. "'Dot von Gott,' miene Uage! Aus uk emma, ekj sie kjeene oole Fru; ekj woa nich wajchrane, bloos wiels een Elementar opp däm Wajch es. Un jleew nich, ekj sie de Sort, dee et vesocht met siene Fuste dän Blitz aufwääre. Ekj benuzt mien Vestentnis, Oola Maun. Bie mie es daut Vestaunt kjeene tweede Blintdoarm. Aus ekj ver dree Joare met dise Modell Foarm un Plauntinj aunfunk, hab ekj doaraun jedocht von aule denkjoare Omstende. Un nu sie ekj to aulem un aulem reed; enslutent diene Eemskje."

De Brasiliauna stunt schwoa opp. "Ekj hab mien Bastet jedone," jescht hee, "diene

Dijkkoppichkjeit brinjt nich bloos die selfst en Jefoa, sonda uk daut Läwe von diene vea hundat Oabeida. Du kjanst dise Eemskje nich!"

Leiningen bejeit am erauf toom Fluss, wua daut Rejierunk Boot faustjemoakt wia. Daut Schepp läd auf. Aus et sikj Strom boajauf bewääjd, wia een Maun bie de Räling to seene, dee fuchtich met de Oarme weifeld. Lang nodäm daut Boot om de Akj veschwunge wia, docht Leiningen, kunn hee dise Stemm emma noch hier: "Du kjanst see nich, ekj saj die daut! Du kjanst see nich!"

Oba de jemolda Fient wia däm Plaunta goanich onbekaunt. Ea hee aunfunk, aun siene Plauntinj to oabeide, haud hee lang jenuach opp däm Launt jewont, om sikj von de furchtboare Venichtunk to äwazeije, dee dise utjehungade Onjezeffa maunchmol en äare Kampanje fa Läwesmeddel aunrechte. Oba seitdäm haud hee Veteidjunk Meddel jeplont, un dise wiere siene Äwazeijunk no en jieda Hansecht utriekjent, om de noda komende Jefoa auftowääre.

Doaräwa erut haud Leiningen en siene dree Joare aus Plaunta Drieech, Haube, Pestilens un aule aundre 'Dote von Gott,' dee jääjen am vääjegone wiere, jetroffe un besiecht, em Jääjensauz to siene Kollege enne Omjääjent, dee weinich ooda kjeenen Wadastaunt jeleist haude. Disen onjebroaknen Erfolg fieed hee opp de Achtunk von sien Läwesmotto aun: Daut menschliche Vestaunt von Gott jejäft mott sikj bloos von siene Krauft bewust woare, om de Elemente to jewenne. Aulet Schode, daut Mensche dee disen Senn nich achte, docht Leiningen, vestoakjte bloos sien Bewies, daut de opprechte Vestentnis emma dän Mensch toom Har von sien Schekjsol muak.

Jo, Leiningen haud emma jewist, woo Maun met däm Läwe omjeit. Selbst hia en dise Brasiliaunsche Wiltnis haud sien Vestaunt aule Schwierichkjeite un Jefoare jemeistat, dee et bat nu bejääjent haud. Toieescht haud hee de Ua Kraufte derch Lest un Enrechtunk besiecht, dan

haud hee dan Väärot von de moderne Wissenschaft enjesat, om dän Jewenst von siene Plauntinj opp wundaboare Wies auntohole. Un nu wia hee secha, daut hee de 'onwadastonliche' Eemskje mea aus bloos jewosse senne wudd.

* * * * *

Aum selwjen Owent vesaumelt Leiningen oba siene Oabeida. Hee haud nich daut Jemiet to wachte, bat de Norecht von aundre Kjwale äare Uare errieekjt. De meiste von an wiere enne Omjääjent jebuare worde; de Roop "De Eemskje kome!" wia fa an een Tieekjen fa eene direkjte, enjstliche Flucht, eenen Sprunk wajch fa daut Äwabliewe. Oba daut Vetrue von de Oabeida en Leiningen, en Leiningen sien Wuat un en Leiningen siene Kjantnis, wia soo groot, daut see siene korte Bootschoft un siene Befäle fa dän väästonenden Kaumf met de Jelotenheit naume, aus dee an jejäft wort. See wachte enjstlich un vääsechtich, aus auf see opp dän Aunfank von eenen nieen Spell ooda eene niee Jacht wachte wudde, dee hee an jrod beschräwe haud. De Eemskje wiere zwoa majchtich, oba nich soo majchtich aus äa Chef. Lot dee kome!

See kaume aum tweeden Dach om de Meddachstiet. Äa Nodakome wort derch de wilde Onru vonne Pieed aunjekjindicht, dee wäda em Staul noch unja däm Ritta to kontroliere wiere un von wiet auf eene schrakjliche Jefoa woa naume.

Daut wort derch eenen Stroom von schuchta un wilde Tiere aunjekjindicht, Jaguars un Pumas blitze opp, flinkje Hersche von de Pampa, schwoare Tapir, nich lenja Jääjasch, dee nu selfst jejoacht worde. Dee rande aundre Tiere vebie, wonsenniche Rinda Häade, met jesenkjte Kjap, schraubende Näse Lajcha, dee derch Staume von Ope stormde, dee ver Angst plaupade. Dan foljde de krupende un sprinjende Enwonasch vom Bosch un Stap, groote un kjliene Noagetiere, Schlange un Äajdakjse.

En een grootet Derchenaunda schwoardm daut Jesindel dän Hempel erauf to de Plauntinj, vestreid sik rajchts un links ver de Hindanis vom Wotajefelten Growe un pieekj wieda toom Fluss,

wua see wada behindat aun sienem Eewa delenjd buta Sechtwied flichte.

Dis Wota jefelda Growe wia eene von de Veteidjunk Väasorj, de Leiningen lenjst jääjen daut Aunkome von de Eemskje vääbereet haud. Daut omfoot dree Siede von de Plauntinj aus een riesjet Hoofiesa. Twalf Schoo breet, oba nich sea deep, wan et drieech wia, kunn et kaum aus Hindanis fa Mensch ooda Tia betieekjend woare. De Enj vom 'Hoofiesa' rande oba en dän Fluss, dee de nuadliche Jrens un de vieede Sied von de Plauntinj muak. Un aum Enj, noda aum Hus un de Jebieda en de Medd von de Plauntinj, haud Leiningen eenen Daum oppjebut, met däm siene Halp Wota ut däm Fluss en dän Growe aufjeleit woare kunn.

Aus hee dän Daum opmuak, wia hee nu en de Loag, eenen krauftichen Wotabelt to schleidre, een riesjet Veaakj met däm Fluss aus Grunt, volstendich om de Plauntinj runt, aus eenst de Wota Growe dee enne Meddelellaje Tiet eene Staut omgauf. Wan de Eemskje nich kluak jenuach wiere, Lomme von Bläda to bue, haude see kjeene Hopninj, de Plauntinj to errieekje, docht Leiningen.

De vea Meeta breeda Wota Growe schiend de neediche Sechaheit to leiste. Doch wäärent Leiningen opp de Aunkunft von de Eemskje wacht, vebätad hee daut wieda. De wastliche Aufschnett vom Growe verand aum Raunt von eenen Tamarind Woolt, un de Asta von eenje groote Beem rieekjte äwa daut Wota. Leiningen leet see nu aufschniede, doamet Eemskje nich em Wota Growe von an erauf kome kunne.

De Frues un Kjinja, dan de Veehäade, worde von Oabeida opp Lomme äwa dän Fluss bejleit, om opp de aundre Sied en gaunze Sechaheit to bliewe, bat de Plindasch wajch jetrocke wiere. Leiningen gauf dise Aunwiesunk nich aun, wiels hee jleewd, daut dee nich kaumfende Tautes en Jefoa wiere, sonda om de Ducht von de Veteidja nich to velindre. "Schwoare Loage woare ieescht to Bredulje," erkläad hee siene Mana, "wan Osse ooda Frues oppjeräacht sent."

Schlieslich besocht hee sorjfeltich dän 'Ennalichen Growe,' eenen kjlandre ut Batoon bekjleed Growe, dee sik om dän Hempel strakjt,

opp däm daut Grootet Hus, de Staul, de Schiene un aundre Jebieda stunde. To disen Batoon Growe rande groote Ruare von dree groote Benzin Tanks. Wan et de Eemskje derch een Wunda jelunk, dän Wota Growe to äwakome un de Plauntinj to errieekje, wia dise 'leedöl Waul' een gaunz onpassieeboara Schutz fa de Beloagade un äare Wonunge un Väärot. Opp weinichstens daut wia Leiningen siene Meenunk.

Leinigen stald siene Mana en nrääjelmässja Tweschenrum delenjd dän Wota Growe, de ieeschte Veteidjunk Lienje. Dan läd hee sikj en sien Henjbad un puft schloprich aun siene Piep, bat een Oabeida met däm Berecht kaum, daut de Eemskje wiet em Siede to seene wiere.

Leiningen bestieech sien Pieet, daut no däm Jefeel von sien Harn siene Onru to vejäte schiend, un ritt jemietlich en Rechtunk von de Onjekroagde. Daut siedliche Growe Aufschnitt, de Äwasied vom Veaakjs, wia meist fief Kilomeeta lang; von siene Medd ut kunn Maun de gaunze Launtschoft äwablekje. Dit sull de Beobacht Plauz vom Kjrigh Utbruch tweschen Leiningen sien Vestaunt un dartich Quadrat Kilomeeta Läwe vestierende Eemskje senne.

* * * * *

Daut wia een Aunblekj, dän Maun nie vejäte kunn. Äwa de Kjäd von Hempels krabbelde, soowiet daut Uag seene kunn, eene emma lenja un breeda waussende dunkle Ploag. Aul de jreeene Kjreita von de wiede Utsecht worde jehieft aus von eene riesje Siechel un leete bloos dän riesjen Schaute trigj, dee sikj utbreed, deepa wort un sikj haustich noda schoof.

Aus Leiningen siene Mana, hinja äare Wota Hindanis, daut Nodakome vom lang erwachten Fient enworde, leete see äare Spaununk en Schrieen un Behakjsunge ut. Doch aus sikj daut Tweschenrum tweschen de 'Hal Kjinja' un däm Wota Growe to verrinjre aunfunk, worde see gaunz stell. Ver däm Oppstieech von dise beendrekjende Menj funk äa Gloowe aun de Kraufte von äa Chef eendrajchtich to veschwinje.

Soogoa Leiningen selfst, dee jrod noch rajcht tiedich aunjereist wia, om dän Veluss von äaren

Moot met eene aunhoolende Ru wada hää to stale, kunn sikj nich von eenem Aunfaul von Onwool Senne befriee. Doa bowe drekjte Dusende von Millione hungliche Kjeew opp am, un bloos eene met eenmol onbediedenda, schmaula Growe lach tweschen daut Bejäwenheit von am un siene Mana opp de Knoakes jegnoacht woare to senne, 'ea see dreemol spucke kunne.'

Haud dis Vestaunt nich eenmol mea aunjenome, aus et schaufe kunn? Wan de Fient beschloot, dän Growe auntostuse un bat toom Raunt met äare Leiche to felle, gauf et emma noch mea aus jenuach, om jiede Spua von sien Schädel to vestiere. De Kjenn vom Plaunta stuak opp; see haude am noch nich jekjrääje, un hee wudd doafäa Sorje, daut see et niemols doone wudde. Wäärent hee äwahaupt noch denkje kunn, wudd hee soo wool dän Doot un uk dän Diewel nich achte.

De Fientliche Armee nodad sikj en volkomne Form; kjeen menschliche Batalion, soo goot es et uk utjelieet wia, kunn jeemols hope, met de Neiwheit von dit Väamaschiere sikj methoole. Delenjd eene Front, dee sikj jlikjmässich aus eene jrode Lienje verwoaz bewääjd, kaume de Eemskje emma noda aun dän Wota Growe naun. Aus see dan derch äare Spione de Natua von de Hindanis erfuare, leesde sikj de beid butre Armee Flichte vom Haupt Kjarpa un marschieede de Wast- un Oostsied vom Growe erauf.

Daut Omgone Jetraj dieed soo mea aus eene Stund. Twiewelloos erwachte de Eemskje, daut see irjentwua eene Kjriezunk äwrem Hoofiesa finje wudde.

Wäärent dise flankierende Bewääjunkt derch de twee Flichte bleef de Haupt Armee aun de meddel Front stell. De Beloagade kunne doahää jemietlich de Dume lank, rootlich schwoat, lankbeenje Onjezeffa betrachte; eenje von de Oabeida jleewde, see kunne uk de schienende, kolde Uage un de rasiermäss schoape Mandible von dise Onentlichkeit seene.

Daut es nich leicht fa dän jweenlichen Mensch sikj vää to stale, daut een Tia ooda goa een Onjezeffa denkje kaun. Oba nu funge sikj

soo wool daut Vestaunt von dän utjelieeden Leiningen un daut Vestaunt von de onjelieede Oabeida met de onanjenome Vää Onunk to rääkjne, daut en jiedat eenselne von dise Äwaschwamunk von Onjezeffa een Jedanke vewield. Un dis Jedanke wia: Growe ooda kjeen Growe, wie kome fa dienem Fleesch!

leescht om vea Ua errieekjte de Flichte dee däm 'Hoofiesa' delenjd jinje daut Enj vom Growe, bloos om faust to stale, daut dise en dän grooten Fluss enenn rande. Derch eene Oat Jebiet Telegrafie must de Berecht dan soo aus wie weete sea schwind delenjd de gaunze fientliche Lienje jeschekjt worde. Un Leiningen, dee, nich mea soo jemietlich, delenjd däm Growe reet, wort en bie de entschlotne un wiet vebreede Truppe Bewääjunge, daut de jeschekjte Norecht siene Jratsta Wirkjunk aun de Sied Front haud, wua sikj de Haupt Armee jeronne haud. Veleicht haud daut Vesaje, eenen Wajch äwa dän Growe to finje, de Eemskje äwazeicht, sikj von de Plauntinj trigj to trakje, om no Raup to sieekje, dee leichta to errieekje wia. Oba soonen Jlekj wudd Leinigen nich seene.

Eene jewaultiche Äwaschwamunk von Eemskje, onjefää hundat Meeta breet, streemd nu en eenem schwoaten schemmanden Katarata dän Aufhank vom Growe erauf. Väle dusende vedrunken aul en de schleppende Streemunk, jefolcht von Truppe om Truppe, dee äwa äare sinkjende Kommarode klautade un dan selfst aus stoawende Brigj to de Hinja komende deende, dee en äarem Rigje verwoaz ielde.

Schoare von Eemskje worde von de Streemunk en de Medd vom Growe jedroacht, wua see mea un mea utenaunda bruake un dan meed von äaren Kaumf unja daut Äwa Flekj veschwunge. Trotdäm bewääjd sikj de schwankende, zappelnde hundat-Meeta Front onboarmhoatich opp daut beloagade Eewa to. Leiningen haud sikj jeirt, aus hee docht, daut de Fient toiescht dän Growe met Eemskje Kjarpasch felle must, ea hee äwakome kunne. Enne Städ muste de eenselne bloos aus Staup Steena deene, wäarent see schwome un unja

jinje, fa de Schoa, dee sikj von hinje emma wieda verwoaz drenjd.

Nich wiet auf von Leiningen wachte eenje berittene Hoad Junges opp sienen Befäl. Hee schekjt eenen toom Wäadaum; de Fluss must Krauft oppjstat woare, om de Jeschwindichkjeit un Krauft von daut derchen Growe flissendet Wota huage to brinje.

* * * * *

Een tweeda Oabeida wort to een Jebied dichtbie jeschekjt, om Spodems un Petro Rääjasch to brinje. Een dredda ritt doavon, om aule Mana, met Utnom de Beoobachtunksposte, en de Jääjent vom Jratsten Jefoa to roope, dee sikj en dän noch nich aktiew bedrooden Aufschnitt vom Growe befunge.

De Eemskje kaume väl schwinda veraun, aus et Leiningen fa mäajlich jehoole haud. Aunjedräwe von daut majchtje Väajleppe hinja an kjamfte see sikj emma noda aun daut ennaliche Eewa naun. De Driew Krauft vom Aunjreff wia soo groot, daut wäda daut lote Rane vom Stroom noch daut Boajopp Trakje von siene rajchte Kraft uteewe kunn; un en daut Loch, daut jiedat unjajeduktet Onjezeffa hinjalote haud, ielde noch eene Dutz wada.

Aus de Vestoakjunk bat Leiningen kaum, wiere de Onjekroagde opp haulwem Wajch äwa. De Plaunta must toostone, daut de Eemskje bloos derch eenen Jlekjfaul de Äwakjriezunk opp eene korte Front vesochte: Haude see jlikj tiedich äwa de gaunze Lenjd vom Growe aunjejräpe, haude de Veteidja eene väl schwoatre Jesennunk jehaut.

Trotdäm wia et kaum aus roosich to betieekjne, oppwool de Plaunta nich wist, daut de Doot en grausome Form emma noda kaum. Aus de Kjrlich tweschen sienem Vestaunt un de 'Dot von Gott' to sienen Huage Punkt jinkj, funk de Schaute von Venichtunk fa Leiningen to veblose. Hee feeld sikj nu aus een Meista en eenem nieen Olimpischen Spell, ut däm hee aus Sieja väagone wudd. Soo wia sien Aunvetrue daut de Oabeida äare Angst ver de Jefoa en weinje Minnute vegaute. Unja de Oppsecht vom Plaunta funge see stoakj, aum Raunt vom Eewa

to growe un schmeete leed Klompes un Saunt Klompes enmedden von de fientliche Flott.

De Petrol Sprinkjasch, met dānen bat nu Past un Braunts opp de Plauntinj wiere venicht worde, worde nu uk en Bedreiw jenome. Streeme von Eelj, daut oajch stunke, stieeje opp un foll äwa eenen Fient, dee aul derch de Bombardierunk von leed un Saunt en Derchenaunda jerode wia.

Die Eemskje auntwuate opp dise entschlotne un jejkjte Veteidjnk Väasorj met wiedre Entweklunge en äaren Aunjreff. Gaunze Buschels von drenjende Onjezeffa funge aun, daut jājajenāwa ligjende Eewa erauf em Wota to rolle. To selwje Tiet bemoakjt Leiningen, daut de Eemskje nu delenjd eene emma jratre Front Aunjreepe. Doa de Aunzol von siene Mana un siene Sprinkjasch weinich wia, wort dit haustichet Utbreede von de Schlacht Lienje to eene äwaweltiche Jefoa.

Om siene Schwierichkjeite noch to vejratre, wirbelte de leed Klompes, dee see en disen schwoaten, schwāweden Teppich schmeete, foaken Stekja to de Sied von de Veteidja, un hia un doa befunge sikj aul dunkle Klompes aum ennalichen Eewa. Jewess, wua emma een Maun dit sach, kunne see emma noch met leed ooda Benzin trigj em Wota jedräwe woare. Oba de Aunzol von de Veteidja wia too weinich un wietleftich, om dise Gruppe aun aule Stāde auf to hoole. Oppwool de Oabeida aus verektj schaufte, wort äare Loag oppeenst jefādlich.

Een Maun schluach met sienem Spodem opp eenen Fientlichen Klompe en un trock am nich schwind jenuach utem Wota trigj. Em Nu wimmeld daut Onjezeffa oppwoaz aum Holt un schwoardm toom Maun. Met eenem Fluch schmeet hee dān Spodem en dān Growe. Too lot, aul wiere eenje opp sienem Kjarpa; see haude kjeene Tiet veluare. Wua see opp noaktjet Fleesch kaume, schmenjselde see deep. Eenje, dee jrata wiere aus de aundre, druage en äare Hinjabeen eenen Stich, woont een brennendet un lämendet Jeft nenstuak. Schrieent, daunzt un wirbeld de Oabeida aus een Derwischa Daunza.

Aus Leiningen bejreep, daut noch een Opfa, veleicht bloos disa, siene Mana en Derchenaunda kjeiwle un äare Stemmunk vestiere kunn, breld hee luda aus de Schriee vom Opfa: "En daut Benzin, Glomskopp! Stekj diene Pote en daut Benzin!" De Daunza beendete sien Wirble aus beteibt, reet dan sien Hamd auf un dukt sienen Oarm un de doaraun henjende Eemskje bat to Schulre en eene von de groote opne Benzin Tonne. Oba uk dan leete de wilde Mandible nich loos; een aundra Oabeida must aum halpe, jiedat eenselne Onjezeffa to vekwatsche un aufriete.

Von daut Väafaul aufjelenkjt, haude sikj eenje Veteidja vom Growe wajchjedreit. Un nu kaume Wutschriee, Pick naunprale un een wildet Traumple, daut de Eemskje de Pause voll jenuzt haude, oppwool et bloos weinich jelunge wia, äwatokome. De Mana muake sikj vetwiewelt wada aun de Oabeit met de Äwaschwamunk von leed un Saunt. En de Tweschentiet gauf een elra Oabeida, dee de Plauntinj Oabeida aus Medizien Maun deend, dām jeschmenjselden Oabeida een Drunk, daut hee eenje Stunde trigj toobereet haud un daut de Fäichkheit haud, daut Jeft von de Eemskje auf to leese un to schwakje.

Leiningen taksieed siene Loag. Een onparteijscha Beobachta haud de Mäajlichkheit jājajen am opp durent to eent taksieet. Oba dan haud een soon Beobachta bloos met dām jerākajent, waut hee sach: daut Vāa Marsch von ontalboare Eemskje Batalion jājajen de vejāfs Aunstrenjunge von weinje Veteidja, un nich met de onsechtboare Woakje, dee em Vestaunt von eenen Maun vāa gone kunne.

Wiels Leiningen haud sikj nich jeirt, aus hee beschloot, Elementar jājajen Elementar to kaumfe. Daut Wota em Growe funk to stieeje; daut krauftje Stroom vom Fluss muak sikj bemoakjboa. Sechtboa naum de Schwindichkheit un Krauft von de Wota Mauss to, wirbeld en emma schwindre Bewāajunk opp sien läwendet schwokatet Äwaflekj runt, un druach emma mea doavon en de Streemunk met sikj.

De Siech wia von de Kjeewe vom Veluss jerāte worde. Met eenem Schriee von Freid

vestoakjte de Oabeida äare Beschäärunk met leed Scholle un Saunt.

Un nu wort de breeda Stroom aum jäänäwa ligjenden Eewa emma denna un hieed opp, aus worde sikj de Eemskje bewust, daut see äa Ziel nich errieekje kunne. See ielde dän Boajauf enopp, om sikj to rade. Aule bat nu en dän Growe jeschmäte Truppe wiere vejäfs jeopfät worde. Vedrunkne un velatste Onjezeffa wirbelde en dusende delenjd de Streemunk, wäarent de Oabeida, dee aum Eewa delenjd rande, jieden Schwama vestieed, dee de Sied errieekjt.

leescht aus sikj de Growe nom Ooste buach, muake de vedeelde Rieeje wada eene toophenjendet Mauss. Un nu, meed un haulf beteibt, wiere see nich em Toostaunt, daut Eewa enopp to stiee. Jeschmätne Klompes dreewe an om de Akj toom Growe Enj un dan en dän Fluss, wua see spualoos veschwunge.

De Norecht vebreed sikj schwind äwa de gaunze Kjäd von Buteposte, un boolt wia eene lange Rieej von lachende Mana to seene, dee sikj äwa dän Growe to dän Siejes Plauz drenjde.

Ditmol schiende see äare gaunze Schuchtaheit veluare to habe, wiels nu fieede see en wilde Velotenheit dän Siech, aus gauf et nich mea Dusende von Millionen von jnodenloose, kolde un hungliche Uage, dee see vom jäänäwa ligjenden Eewa ut beobachte un wachte.

De Sonn vesunk hinja däm Raunt vom Tamarind Woolt un de Schemma wort dunkel. Daut wort nich bloos jehopt, sonda erwacht, daut de Eemskje bat toom Morje Greiwe ruich bliewe wudde. Oba om jieden Vesieekj eene Äwakriezunk to veperre, wort de Wota Fluss derch dän Growe noch jrata jemoakt.

Trotz dise onannämboare Hindanis wia Leiningen noch nich gaunz doavon äwazeicht, daut de Eemskje kjeenen wiedren Äwarauschunk Aunjreff woage wudde. Hee befool siene Mana, äwa Nacht aum Eewa to Zelte. Hee gauf uk Gruppe von an bekaunt, dee en twee von siene Krauft Woages dän Growe kontrolliere sulle un daut Wotaspieejel met dachet ellektrische Laumpe to bedachen.

Nodäm de Oabeida aule Väasecht Unjanämunge jetroffe haud, dee hee fa Nootwendich hilt, aut de Plaunta sien Owentkost met grooten Apetiet un jinkj schlope. Sien schlope wort en kjeene Wies derch daut Denkje aun daut wachtende, läwende, twintich Quadrat Kilomeeta von Eemskje jestieet.

Dän aundren Morje wia Leinigen derch un derch erfrescht. Hee ritta aum Raunt vom Growe delenjd. Hee bekjikt sikj eene onbewäajliche un onveendate Menj von Beloagasch ver sikj. Hee bekjikt sikj dän breeden Wotabelt tweschen de Eemskje un de Plauntinj un beduad fa eenen Moment, daut de Kaumf soo schwind un soo einfach beendet worde wia. Em treestende, sachlichen Licht vom Morje schiend et am soo, aus haude de Eemskje nich de jerinjste Schans, dän Growe äwatokome. Selbst wan see aun aule dree Fronts jlikj tiedich heistakopp enenn folle, wudd de Krauft von de nu majchtje Streemunk an schwind wajch fäaje. Hee haud sikj zimlich jefreit wäarent dän Kaumf, schod, daut dee aul vebie wia.

Hee reet dän oostlichen un siedlichen Aufschnett vom Growe delenjd un funk aules en Ordnunk. Hee errieekjt dän wastlichen Deel, jäänäwa däm Tamarind Woolt, un funk hia, em Jääjensauz to de aundre Fronts, dän Fient sea drock. De Staume un Asta von de Beem un de Klautre Plaunte von de Liana aum aundren Eewa vom Growe wimmelde von flietjet Onjezeffa. Oba enne Städ de Bläda doa un dan to äte, noagde see dee bloos aun de Stäle, soo daut een dikja jreena Rääjen eendrajchtich opp dän Boddem foll.

Twiewelloos haundet et sikj doabie om Gruppe, dee utjeschekjt worde wiere, om Äten fa daut Äwalei von de Armee to beschaufe. De Entdakjunk äwarascht Leiningen nich. Am must nich jesajcht woare, daut Eemskje kluak sent, daut bestemde Oate soogoa aundre aus Malkj Kjieej, Wach Hunj un Sklowe deene sulle. Hee wia sikj äare Aunpaussunk Fäichkjeit, äaren Senn fa Ordnunk un äare wundaboare Enrechtunk Begowunk jewoa.

Sien Gloowe, daut een Woakj fa de Vesorjunk fa de Armee em Gank wia, wort vestoakjt, aus

hee sach, daut de Bläda, dee opp dän Boddem folle, to de Truppe jetrocke worde, dee ver däm Woolt wachte. Dan erkjand hee oppeenst daut Ziel, däm de jreena Rääjen deene sull.

Jiedat eenselne Blaut, daut von Dutzende schwoa schaufende Onjezeffa jetrocke ooda jeschowe wort, wort direkjt toom Raunt vom Growe jebrocht. Jrod aus Macbeth daut Noda kome von Birnam Woolt en de Henj von siene Fiend beobacht, sach Leiningen, woo sikj daut Tamarind Holt en de Mandible von de Eemskje emma noda kaum. Aundasch aus de Schotte, velua hee oba nich de Narf; kjeene Hakjse haude sien Schekjsol verhää jesajcht, un wan see et jedone haude, haud hee genau soo goot jeschlope. Troztdäm must hee toostone, daut de Loag väl bedroolicha wia aus aum väajen Dach.

Hee haud et fa ommääjlich jehoole, daut de Eemskje Lomme bue wudde, nu hia wiere see hia to dusende, mea aus jenuach, om dän Growe to awakjrieze. Bläda no Bläda rutschte dän Boajauf erauf em Wota, wua de Streemunk see vom Eewa wajchrock un en dän Meddel Stroom druach. Un jiedat eenselne Blaut druach miere Eemskje.

Ditmol vetrud de Plaunta nich opp de Jeschwindichkjeit von sienen Bote. Hee galoppieed doavon, länd sikj von sienem Sodel un schrieech Befäle, aus hee aun Buteposte no Buteposte vebiekaum: "Brinj Benzin Pompe no Sied Waste! Jeft jiedat Maun delenjd de Lienje, dee toom Woolt wiest, een Spodem!" Aus hee em oostlichen un siedlichen Deel aunkaum, schekjt hee jieden Maun met Utnom dee Beobachtunk Poste en dän bedrooden Waste.

Dan, aus hee aun de Strakj vebie reet, dee de Eemskje aum Dach trigj nich äwa kjriezt haude, erläwd hee een kortet, oba endrucksvollet Bilt. Dän Aufboaj vom wiet auf Hempel erauf kaum een ieejenoatichet Dinkj opp am to, daut sikj schlenkjad aus rand, eene tierisch änliche Jestault met form loosen Kopp un vea jetrande Feet, dee meist emma dol kjneede. Aus daut Tia daut aundre Eewa vom Growe errieekjt un jääjenäwa von Leiningen toopbruak, erkjand hee, daut et sikj om eenen Pampa Hersch haundelt, woont gaunz von Eemskje äwasat wia.

Et wia dichtbie von de Armee vebiestat. Aus jeweenlich haude see toieescht siene Uage aunjejräpe. Blint jemoakt, haud et dän Wonsenn von groffet Kjwäle en de Rieeje von siene Vefolja jeschliesat, un nu schwankt daut Tia en siene Doodesangst han un hää.

Met eenem Schoss von sienem Jewää lascht Leiningen et ut von sienem Älent. Dan trock hee siene Ua erut. Hee haud kjeene Zekund to veliere, oba fa daut Läwe selfst haud hee siene Nieschia nich aufstriede kjenne, to weete, woo lang de Eemskje brucke wudde, soo to saje ut perseenliche Jrinde. No sas Minnute bleef bloos de witt polieete Knoakes trigj. Soo wudd hee selfst ut seene, ea see et kunne, Leiningen spukt eenmol, un spornd sien Pieet aun.

De Bejeistrunk, dee am de niee Oppräajunk aum väajen Dach jejäft haud, wia nu veschwunge; aun siene Städ wia een kolda un jewaulticha Zwakj. Hee wudd dit Onjezeffa irjentwua trigj schekje, wua daut jehieed. Jo, oba woo wia de Froag; biem jääjenwoatichen Staunt sach et soo ut, aus de Diewels enne Städ am un siene Mana von de leed venichte wudde. Hee haud de Majcht vom Fient unja jerääkjent. Hee must sikj werkjlich selfst oppmuntre wan hee hopt see to jewenne.

De jratste Jefoa wia nu bie dän Punkt, aun däm sikj daut wastliche Aufschnitt vom Growe no Siede buach. Un doa aunjekome, funk hee siene schlemste Onunge berajchticht. De Krauft von de Streemunk haud de Bläda un äare Eemskje Staume en de Akj soo dicht toop jedrenjt, daut de Brigj meist foadich wia.

Auladinjs vehindad Benzin Streeme un leed Klompes emma noch eene Laundunk. Oba de Zol von de schwamende Bläda naum emma schwinda to. Daut kunn nich mea lang diere, bat een Kilomeeta lank Aufschnitt met eenem jreenen Pontoon bedakjt wia, äwa dän de Eemskje en Millionen stuse kunne.

Leiningen galoppieed toom Wäadaum. Daut daume vom Fluss wort von eenem Raut aum Eewa kontrolieet. De Plaunta befool däm Maun aum Raut, toieescht daut Wota em Growe meist bat toom Flucht Punkt rauf to lote, dan eenen Moment to wachte un dan Met eenmol dän

Fluss wada enenn to lote. Dit Jetrakj vom Aufsenkje un Opphäwe vom Äwaflekj, vom Verrinjre un Erhechre vom Wota Fluss derch dän Growe sull bat opp wiedret emma wada wadaholt woare.

Dise Lest wirkjt toieescht. Daut Wota em Growe sunk un met daut uk de Schicht von Bläda. De jreene Flotte errieekjte meist daut Bad un de Truppe aum aundren Eewa schwoarmde dän Boajauf erauf. Dan poascht een jewaulticha Stroom von Wota em Growe nenn, un äwawelticht Bläda un Eemskje un fäajd see delenjd.

Dise schwinde Speelunk vehindad jrod noch rajcht tiedich daut meist volstendiche Äwakome vom Growe. Oba et schmeet uk hia un doa Truppe von de fientliche Väaschte jlikj tiedich opp daut bennaliche Eewa enopp. Dise schiende äare Flicht bloos to goot to kjane un veluare kjeene Tiet, see to erfelle. De Loft kjlinjad met daut Flieekje von de jeschmenjselsde Oabeida. See haude äare Hamde un Bekjse utjetrocke, om de schwind oppstieejende Onjezefa to entdakje. Aus see eent sage, vedrekjte see daut; un jlekjlichawies wia de Aunjreff bat nu bloos von eenselne.

Emma wada sunk un stieech daut Wota, druach Bläda un vedrunkne Eemskje met sikj wieda. Daut senkjt sikj noch eenmol meist to sienem Bad; oba ditmol wachte de meede Veteidja vejäfs opp de Vestieerunk Wal. Leiningen späad eenen grooten Schode; aun de Maschianarie vom Daum must waut scheef jegone senne. Dan rand een schweetenda Oabeida opp aum to.

"See sent vebie!"

Wäarent sikj de Beloagade opp de Veteidjunk von dee däm Woolt jäajenäwa ligjende Strakj zielde, wia de schienboa onberieede Lienje jantsied vom Woolt von entscheidendet Haundel jeworde. Hia wia de Front von de Veteidja wietleftich un vestreit; jieda, dee veschoont bliewe kunn, wia ielich nom Siede jeschekjt.

Jrod aus de Maun aum Wäadaum daut Wota meist bat toom Boddem vom Growe aufjesenjt haud, funge de Eemskje opp eene breede Front eenen wiedren Vesieekj enne direkjte

Äwakjriezunk, aus aum vääjen Dach. En daut ladje Bad kaum eene onwiedastonliche Menj von Eemskje nenn. See stusde äwa dän Growe un errieekjte daut bennaliche Eewa, ea de langsam denkjende Oabeida de Loag volstendich bejräpe haude. Äare wonsenniche Schriee vefieede dän Maun aum Wäadaum. Ea hee dän Fluss wada en däm Growe lenkje kunn, sach hee sikj von grulich dolle Eemskje omjåwe. Hee rand aus de aundre, rand fa sien Läwe.

Aus Leiningen daut hieed, wist hee, daut de Plauntinj to Grunt veuadeelt wia. Hee vesiemd kjeene Tiet, om daut nich Väätabieeje to beклоage. Soolang aus et de jerinjsta Schans opp Erfolg gauf, haud hee sikj veteidicht, un nu wia jieda wiedra Wadastaunt soo wool nutzloos aus uk jefäadlich. Hee fieed dree Rewolwa Schosse en de Loft; daut wia de bestemda Tieekjen fa siene Mana, sikj fuaz trigj to dän bennalichen Batoon Growe to trakje. Dan reet hee toom grooten Hus.

Dit wia twee Miel vonne Lienje von de Onjekroagde wiet auf. Doa wia alsoo Tiet jenuach, de tweede Veteidjunk Lienje jääjen daut Aunjreff von de Eemskje vää to bereede. Von de dree groote Benzin Tonne dichtbie vom Huss wia eene aul to de halft ladich jemoakt worde, aus em Kaumf biem Wota Growe Petrol stendich aufjetrocke wort. Daut Benzin daut äwajebläwe wia wort nu derch unja irdische Leitunge en däm Batoon Growe, dee daut groote Hus un de Jebied oppem Hoff omgauwe, aufjefieet.

Un doa, to twee un to dree, kaume Leiningen siene Mana to am. De meiste von an vesochte nom lote no, sikj aus ruich un jlikjeltich to väästale, waut oba derch äare onruiche Blekje un jekjnekte Uagebrone belieecht wort. Maun kunn seene, daut äa Gloowe aun eenen jenstjen Utkom vom Kaumf aul zimlich dol jescheddat wia.

De Plaunta roopt siene Oabeida om sikj.

"Nu, Junges", funk hee aun, "Wie habe de ieeschte Rund veluare. Oba wie woare de Bädels noch ennåme, kjeene Sorj. Jieda, dee aundasch denkjt, kaun hia un nu sienen Lon betrakje un no Hus gone. Daut jeft Lomme

jenuach, om opp däm Fluss to bliewe, un noch väl Tiet, om dee to errieekje."

Kjeen Maun rieed sikj.

Leiningen bestädicht dise stelle Vertrue Wol met eenem Lache, daut een haulwet Grunze wia. "Daut es goot jedone, Junges. Schod, wan wie dän Äwalei vom Show vesiemt haude, waut? Nu, de Spos fangt ieescht aum Morje aun. Sooboolt dise Kjieedels dän Schwauns dreie, jeft et jenuach Oabeit fa aule un een hechren Loon runtom. Un nu go hol jie junt waut to äte; jie habe et vedeent."

En de Oppräajunk vom Kaumf wia de jratsta Deel vom Dach vegone, one daut de Mana eenmol opphilde, om eenen Schmenjssel to laupse. Nu, daut de Eemskje verieescht buta Secht wiere un de 'Benzin Waunt' een kjaftjet Sechaheit Jefeel vemeddeld, funge hungliche Moage aun, sikj to malde.

De Brigje äwa dän Batoon Growe worde wajch jeriemt. Hia un doa haude eenselne Eemskje dän Growe errieekjt; see glotste nodenkjlich opp daut Benzin un ielde dan wada trigj. Aunschienent intressieede see sikj em Moment weinich fa daut, waut jantsied von de beese stinkjende Hindanis lach; de rikjlcha Raup von de Plauntinj wia de Haupt Ziel. Boolt worde de Beem, Bescha un Jemies Beete fa Kilomeeta wiet von de Eemskje äwaschwamt, dee iewrich de Arnt von lange, meede Moonate von aunstrenjende Oabeit veschlukte.

Aus de Schemma enenn bruak, marschieed eene Eemskje Kjäd om dän Benzin Growe runt, bewääjde sikj oba noch nich en siene Rechtunk. Leiningen stald Poste met Schien Schmietasch un Ellektrische Tausche Laumpe, trock sikj dan en sien Buro trigj un funk, sien Veluss to berääkjne. Hee rääkjend disen aus groot, oba em vejlikj to siene Bank Jelda sechalich utthoole. Hee muak een Plon von stoakjet Aunplaunte, daut et am en Korten ermääjliche wudd, dän Schode, dee nu aun siene Arnte aunjerecht wort, mea aus ut to jlikje. Tofräd em Vestaunt, begauf hee sikj schlieslich to Bad, wua hee bat toom Morje Greiwe deep schleep, onjestieet von de Jedanke, daut aum näakjsten

Dach kaum mea von am äwrich senne kunn senne aus eene blenkjaje Jestault.

Hee stunt met de Sonn opp un jinkj opp daut plaute Dak von sien Hus. Een Bilt aus ut Dante lach om am runt. Fa Kilomeeta wiet en aule Rechtunge gauf et nuscht aus eene schwote, blenkjaje Menj, eene Menj von veholde, saute, oba doch jieriche Eemskje. Jo, aulawääjes wia de Schwote Menj, buta däm Nuade, wua de groota Fluss eene Jrens trock, dee see nich passiere kunne. Oba uk dän huagen Steen Walenbrääkja aum Eewa vom Fluss, dän Leiningen aus Schutz jääjen Äwaschwamunge jebut haud, wia aus de Wäadaum, dee jekjeiwde Beem un Bescha, de Boddem selfst, schwot von Eemskje.

Äa Bejia aulsoo, wia noch nich saut jemoakt, aus see dise riesje Plauntinj vestieede. Bie wiedem nich; see wiere nu sooväl bejeeja opp eene rikje un sechre Raup - veahundat Mana, eene Häad Pieed un plauzende Jeträäjd Schiene.

Toieescht schiend et, aus de Benzin Growe sienen Zwakj erfelle wudd. De Beloagasch späade de Jefoa doa enenn to schwame un hilde sikj fuaz auf von blintlich äwa dän Raunt kjeiwle. Enne Städ entwekjelde see een bätren Plon. See funge aun, Stekja von Beemrind, Asta un jetrokne Bläda to saumle, un leete dise en daut Benzin faule. Aulet Jreenet, waut änlich jebrukt woare kunn, wia lenjst aul jejäte worde. No eenje Tiet wia oba eene lange Karawan to seene, dee de Tamarind Bläda, dee aum väajen Dach aus Lomme deende, vom Waste hää brocht.

Wiels daut Benzin em Jääjensauz toom Wota em Bute Growe volkome stell wia, bleef daut Mell doa, daut nenn jeschmäte wort. Daut dieed miere Stunde, bat et de Eemskje jelunk, eenen nanen wieten Deel von de Äwaflekj to bedakje. Entlich wiere see oba reed, direkjt auntojriepe.

Äare Storm Truppe schwoardme de Batoon Sied erauf, klautade äwa dän Teppich von Asta un Bläda oppem Äwaflekj un dreewe dise äwa de kjliene vebliwende Strip von opnen Benzin, bat see de andre Sied errieekjte. Dan funge

see aun, enopp to klautre, oppem Wajch to de halplose Veteidjasch opptoo.

Wäarent dän gaunzen Aunjreff saut de Plaunta kjoaklich doa un beobacht an met Interesse, one oba eenen Muskel to beriere. Butadäm haud hee siene Mana befoole, daut väarigjende Schoa en kjeene Wies to stiere. See hukte jlikj jeltich aum Growe Eewa delenjd un wachte opp een Tieekjen vom Chef. Daut Benzin wia nu met Eemskje bedakjt. Eenje wiere opp de bennaliche Betoonmua jeklautat un ielde opp de Veteidja to.

"Aule trigj ut däm Growe!" breld Leiningen. De Mana ielde doavon, one de jerinjsta Onunk von sienem Plon. Hee bekjt sikj un leet väasechtich en dän Growe faule eenen Steen, dee dän schwamenden Teppich un siene läwende Fracht opritst, om eenen schemmanden Fleck Benzin openboa to moake. Een Strikjholt schoot vää un foll opp de eelje Äwaflekj. Leiningen sprunk trigj; blitz schwind omfunk eene huage Fia Waunt de Veteidjasch.

Dise groosoatliche un uagenblekjliche Veteidjunk brocht grootet Oppräaje to de Oabeida. See klautschte lud, schrieje un staumpfte aus Kjinja. Wia doa nich de leaforcht jewast, en dee see dän Chef faust hilde, haude see am huach oppjehowe.

Daut dieed eene Stoot, bat daut Benzin toom Boddem vom Growe doljebrent wia un de Waunt von Ruak un Flaume sikj aunfunk to senkje. De Eemskje haude sikj en eenem wieden Kjreis vom Growe trigjjetrocke, un ontalboare vekolte Stekja delenjd däm butren Eewa weese, daut sikj de Flaume vom Fia em Growe bat en de Rieeje doahinja utjebreet haude, wua see wiet un breet Vestierunk aunjerecht haude.

Doch daut Aunhoole von de Eemskje wia goanich jebroake; daut schiend daut jieda Trigj Schlach bloos daut Jääjendeel bewoakje kunn. De Betoon kjeeld auf, daut Flakre von de Flaume schwankt un veschwunk, Benzin von de tweede Tonn vegoot Maun em Growe, un de Eemskje marschieede wada toom Aunjreff verwoaz.

Daut väastonedede Bilt wadahold sikj en aule Eenzelheite, buta daut ditmol weinja Tiet

benedicht wia, om dän Growe to äwabrigje, doa daut Benzin aul von eene Bowaschicht jefilmt wia. Wada trocke see sikj trigj; wada schäld Benzin en dän Growe. Wudde de Kjräte niemols erfoare, daut äa selfst Opfa gaunz sennloos wia? Daut wia werkjlich sennloos, nich woa? Jo, natieedlich wia et sennloos, em Faul, de Veteidja een onbejrenzten Väarot von Benzin haude.

Aus Leiningen bat disen Stoop vom Denkje errieekjt, feeld hee toom ieeschten Mol seit de Aunkunft von de Eemskje, daut sien Vetrue am em Stich leet. Siene Hut funk aun to krupe; hee lockad sikj dän Kroage. Sooboolt de Diewels äwa däm Growe wiere, gauf et fa Leiningen un siene Mana kjeenen Schans. Dan waut fa eene Utsecht haude see, soo läwendich jejäte to woare!

Toom dresden mol vebrende de Flaume de aunjriepende Truppe. Doch de Eemskje kaume wada, aus wia nuscht passieet. Un entweschen haud Leiningen eene Entdakjunk jemoakt daut am bat de Knoakes erfrua. Daut Benzin rand nich mea en dän Growe! Irjentwaut must daut auffluss Rua vonne dredde un latste Tonn blockiere, eene Schlang ooda eene doode Raut? Waut uk emma et wia, de Eemskje kunne nich lenja aufjehoole woare, et wia dan, de Benzin kunn opp irjenteene Wies von de Tonn wada en dän Growe jeleit woare.

Dan erinnad sikj Leiningen, daut en eene Schien dichtbie twee oole, stell jelajchte Fiawää Maschiene stunde. Iewrich aus nie trigj en äarem Låwe trocke de Oabeida dee ut de Schien, schlooten äare Pompe aun de Tonn aun, wekjeld see auf un läde dän Schlauch dol. See wiere jrod noch rajcht tiedich, om met eenem Benzinstrol opp eene Eemskje Menj to ziele, dee dän Growe aul äwakjriezt haud, un see trigj erauf em Growe to driewe. Noch emol gauf et een Eelja Belt om de Veteidjasch; eenmol mea wia et mäajlich, dän Plauz to hoole, fa noch een Moment.

Daut wia oba nom lote no, daut dit latsta Väarot bloos eene Veschuwinj von Schode un Doot bedied. Eenje von de Oabeida kjrieschte wonsennich, fieede äare Rewolwasch opp de

schwoate, väärigjende Mauss, aus wia äare Vetwiewlunk jenuach, om daut Schekjsol selfst to Boarmhoatichkheit to endre.

Entlich bruake de Narfe von twee von de Mana. Leiningen sach eenen noaktjen Oabeida äwa de Nuadsied vom Benzin Growe sprinje, jefolcht von eenen Tweeden. See rande met onjleewliche Jeschwindichkheit opp dän Fluss to. Oba äare Flucht rad an nich; lang ea see de Lomme errieekje kunne, bedakjt de Fiend äare Kjarpa von Foot bat Kopp.

En äare Kwol sprunge beid blint en dän wieden Fluss, wua see von nich weinja diestre Fiend erwachte wudde. Wildet Schrie von äare Doodes Angst hieede de odemloose Tookijkjasch; de Krokodile un Massatänje Piranhas wiere nich weinja utjehungat aus de Eemskje un soogoa met äaren Raup noch schwinda.

Trotz dise bloodaje Woarnunk weese emma mea Mana, daut see sikj entschlote haude, dän Schetzel derch to rane. Aules, uk een Kaumf en de Medd vom Strom jääjen Krokodile un Piranhas, scheen bāta to senne, aus machtloos opp dän Doot to wachte un äare läwende Kjarpa oppjefrāte to habe. Leiningen pitscht sien Vestaunt, bat et schwankt. Kunn nuscht opp de leed dise Diewels trigj enne Hal brinje, von wua see jekome wiere?

Dan stieech ut de groote Noot von sien Derchenaunda eene schrakjliche Idee. Jo, eene Hopninj bleef un eene auleen. Daut kunn määjlich senne, dän grooten Fluss volstendich to daume, soo daut et Wota doavon nich bloos dän Wota Growe feld, sonda uk daut gaunze riesjet 'Schatel' vom Launt, en daut de Plauntinj sikj befunk.

Daut aundre Eewa vom Fluss wia too huach, aus daut et Wota opp dise Wies entkome kunn. De Steen Wal Bräakja verand delenjd dām Fluss ver de Plauntinj tweschen de twee Enja vom 'Hoofiesa' un no de twee Siede. Dee eensje Lajcha em Wal Bräakja wiere dan wua de twee Enj vom Hoofiesa dän Fluss troffe. Wan de gaunza Fluss jedaumt wort dan muste de Wotasch de gaunze Plauntinj äwaschwame. See wudde doa uk vom Wal Bräakja jehoole, bat

see äaren ieejnen Hechstaunt errieekjt haude. En eene haulwe Stund, veleicht soogoa noch ea, wudd en de Plauntinj un en äare Fientliche Maunschoft Armee Äwaschwamunk senne.

Daut groote Hus un de Jebieda dichtbie stunde opp hehren Boddem. Äare Fundamente wiere hecha aus de Wal Bräakja, soo daut de Äwaschwamunk see nich errieekje wudd. Un aule äwabliwende Eemskje, dee vesochte, dän Boajopp enopp to stieeje, kunne met Benzin aufjestukst woare.

Daut wia määjlich; Jo, wan Maun bloos toom Daum kome kunn! Een Tweschenrum von meist twee Miele lach tweschen daut groote Hus un dām Wāadaum - twee Miel von Eemskje. De beid veenjste Oabeida haude opp Koste von äa Lāwe bloos een feffel von dise Strakj foadich jebrocht. Gauf et eenen Oabeida, dee et woagd, fiefmol soo wiet to rane? Kaum määjlich; wan Jo, wia de Utsecht opp een Trigjkome soo Null.

Nā, daut gauf bloos eent, Leinigen wudd dän Vesieekj selfst moake motte; hee kunn butadām genau soo goot rane aus bloos stell sette, wan de Eemskje am entlich erweschte. Butadām gauf et eene jewesse Schans. Veleicht wiere de Eemskje doch nich soo aulmajchtich; veleicht haud hee et tojelote, daut de maussenhaufte Vāaschlach von dise beese schwoate Menj am hipnotisieet haud, soo aus eene Schlang eenem bezaubat un äwawelticht.

De Eemskje bude äare Brigje. Leiningen stunt opp eenem Stool opp. "Junges, hieet mie tol!" roopt hee. Langsom un mootloos kaume de Mana von aule Siede vom Growe opp aum to, de Jlikjeltichkheit vom Doot wia an en aul äare Jesechta to seene.

"Hieet nu, Junges!" schrieech hee. "Jie habe von dise Prachasch Angst, oba jie habe jratre Angst von mie, un ekj sie stolt opp junt. Daut jeft emma noch eene Schans, ons Lāwe to rade; wie motte de Plauntinj vom Fluss äwaschwame lote. Nu eena von junt kunn et schaufe, bat toom Wāadaum to kome, oba hee wudd nie trigj kome. Nu, ekj woa daut nich too lote, daut jie et vesieekje. Wan ekj daut deed, wia ekj schlemma aus eene von dise Eemskje. Nā, ekj spāl de Mellodie, un ekj woa nu dän Piepa betole.

“En däm Moment, en däm ekj äwa däm Growe sie, stekjt daut Benzin aun. Daut woat de Äwaschwamunk Tiet jäwe, om daut Woakj to doone. Dan mott jie bloos noch jemietlich un ruich hia wachte, bat ekj trigj sie. Jo, ekj kom trigj, vetrut mie daut,” jrinst hee, "wan ekj miene Schlankheitskua beendet hab.”

Hee trock huage Ladasteewle aun, trock schwoare Hautschkje äwa de Henj un stopt de Städte tweschen Ried Bekjse un Steewle, Hautschkje un Oarme, Hamd un Jenekj met en Benzin jedrenkjte Koddasch too. Met eene enj aunligjende Biee Schutzbrell schizt hee siene Uage un wist soo goot, daut de Eemskje et nich schaufte, äarem Opfa daut Uage Licht to raube. Schlieslich vestopt hee Näs un Uare met Waute un leet de Oabeida siene Kjeledunk met Benzin derchdrenkje.

Hee wull jrod loos sate, aus de oole Indiauna Medizien Maun opp am to kaum; hee haud eene wundaboare Saulw, dee hee ut eenen Kjniapa tobereet haud, dänen Jeroch de Eemskje nich utthoole kunne. Jo, dis Jeroch schizt disen Kjniapa ver dän Aunjreff selfst von de merdarische Eemskje. De Oabeida beschmäade de Steewle vom Chef, siene Hautschkjes un sien Jesecht emma wada met de Saulw.

Leiningen erinnad sikj dan aun de lämende Wirkjunk vom Eemskje Jeft, un de Oabeida gauwe am eenen Kjarps voll met de Medizien, dee hee däm jeschmenjseinden Oabeida aum Wota Growe jechoat haud. De Plaunta drunk et ut, one daut betre Jeschmak to bemoakje; siene Jedanke wiere aul aum Wäadaum.

Hee jinkj en Rechtunk von de Nuadwastliche Akj vom Growe loos. Met eenen Sprunk wia hee äwa, un mank de Eemskje.

De beloagade Veteidjasch haude kjeene Jeläajenheit, Leiningen sien Kaumf jäajen dän Doot to beseene. De Eemskje klautade wada opp daut ennaliche Eewa; daut grulich dolle Benzin Rinkj flaumd wade enne Hecht. Toom viededen mol aun disem Dach dacht daut Licht vom Fia opp de schweetende Jesechta von de enjstopte Mana un opp de root schwoate Kjarpa von äare Fiend. De roode un bleiwe, dunkle Flaume hupste nu läwhauft, un fieede

waut? Daut Scheita Hupe von de veahundat ooda von de Harschoft vonne Vestieerunk?

Leiningen rand. Hee rand met lange, selwje Schräd, met bloos eenem Jedanke, eene Feeling en sienem Senn; hee must derch kome. Hee rand om aule Beem un Bescha; bat opp dän Bruchdeel von eene Zekund, en däm siene Sole dän Boddem bereede, sulle de Eemskje kjeene Jeläajenheit habe, sikj opp am to kjeiwel. Daut see am boolt errieekje wudde, trotz de Saulw opp siene Steewle, däm Benzin en siene Kjeleda, erkjand hee bloos to goot, oba hee wist sooväl sechra, daut hee toom Wäadaum jelange must un wudd.

Aunschient wia de Saulw doch waut jebrukboa; ieescht opp haulwen Wajch späad hee Eemskje unja siene Kjeleda un een Poa opp sienem Jesecht. Meckanisch schluach hee opp an en un wia sikj äare Bietsels kaum bewust. Hee sach, daut hee sikj däm Wäadaum schwind nodad, de Tweschenrum wort emma jerinja un sunk opp fiehundat, dree, twee, een hundat Meeta.

Dan wia hee aum Wäadaum un pakt daut von Eemskje bedakjte Raut. Kaum haud hee et jenome, aus eene Schoa grulich dolle Eemskje äwa siene Henj, Oarme un Schulre schäld. Hee dreid daut Raut; ea hee daut eenmol om siene Auss dreid, bedakjt daut Schwoarm sien Jesecht. Leiningen spaund sikj aus een Verekjta aun un Prast de Leppe toop. Wan hee dee opmoake wudd, om Loft to hole ...

Hee dreid daut Raut om un om; langsam senkjt sikj de Daum, bat et daut Fluss Bad errieekjt. Aul rand daut Wota äwa dän Growe. No eene Minnut, rand de Fluss aul derch daut dicht bie jeläajne Loch em Wal Bräakja. De Äwaschwamunk von de Plauntinj haud aunjefonge.

Leiningen leet daut Raut loos. Nu wort am toom ieeschten Mol kloa, daut hee von Kopp bat Foot met eene Schicht Eemskje äwatrocke wia. Trotz däm Benzin wiere siene Klamotte doavon voll, eenje wiere aun sienen Kjarpa jelunge ooda klaumade sikj aun sien Jesecht. Nu, doa hee siene Oppgow besorcht haud, späad hee, woo

daut beese zoagende un stekjende Onjezeffa äwa sien Fleesch weeld.

Von Weedoag stusd hee meist von selfst en dän Fluss. Von Piranhas en Stekja jeräte to woare? Aul rand hee de Trigjreis aun, schluach Eemskje von Hautschkje un Jak, wescht see ut sienem bloodajen Jesecht un kwatscht dee unja siene Kjleedung to Doot.

Eene von de Kjräte beet aum knaup unja däm Raunt von siene Brell; hee kunn et wajchrieete, oba de Kwol vom Biete un siene Suastoff boad sikj en de Uage Narfe. Hee sach nu derch een Fia Kulla en eenen Malkjen Näwel, dan rand hee eene Tiet lang meist blint, un wist, daut wan hee eenmol stolpre un faule wudd ... Daut Menjsel vom oolen Medizien Maun schiend nich besondasch goot to senne; et muak daut Jelt veleicht een beskje schwaka, wort et oba nich gaunz loos. Sien Hoat pocht, aus wudd et plauze; Bloot ruzhd en siene Uare; de Fust von eenen Ries schluach am en de Lunge.

Dan kunn hee wada seene, oba de brennenda Benzin Belt schiend onentlich wiet auf to senne; hee kunn nich de haulwe Strakj uthoole. Bilda, dee sikj schwind endrade, schoote derch sienen Kopp, Beläwnise en sienem Läwe, wäarent en een aundre Deel von sien Vestaunt een onparteiischa Beoobachta to disem Eemskje bedakjta, meeden Mensch Nomes Leiningen metdeeld, daut Maun een soon ruzhendet Bilt von Städte ut de Vegenenheit bloos em moment verem Doot sitt.

Een Steen em Wajch ... to schwak, om et to vemeide ... de Plaunta stolpad un bruak toop. Hee vesocht opp to stone ... Hee must unja eenem Steenjrind faust jestoake senne ... Daut wia ommäajlich ... De jerinjste Bewäajunk wia ommäajlich ...

Dan sach hee oppeent kloa un jewaultich un direkjt ver siene Uage met Eemskje äwasat, dee en siene Doodes Angst sikj opprieej un dan schwankt, dän Pampa Hersch. En sas Minute wort dee bat opp de Knoakes jegnoacht. Gott, hee kunn nich soo stoawe! Un waut butahaulf von am schiend am opp de Feet to trakje. Hee wankt. Hee funk wada verwoaz to tomle.

Derch dän flaumenden Rinkj schoot eene Jestault, dee, sooboolt see dän Boddem opp de Bennisied errieekjt haud, en volle Lenjd foll un sikj nich bewäajd. Een däm Moment, aus Leiningen disen Sprunk derch de Flaume muak, velua Hee toom ieeschten mol en sienem Läwe de Besennunk. Aus hee doa lach, met glausje Uage un verätne Jesecht, erschiend hee aus een Maun, dee ut däm Grauf trigj jekjieet wia. De Oabeida stusde opp am to, trocke siene Kjleeda ut un reete de Eemskje vom Kjarpa auf, woont meist aus eene opne Wund wirkjt. En eenje Städ weese sikj de Knoakes. See druage am em Grooten Hus.

Aus sikj de Gardien von Flaume senkjt, kunn Maun aune Städ de onentliche Menj von Eemskje eenen wieden Blekj opp Wota schmiete. De jedaumda Fluss wia äwa de Plauntinj jegote un haud de gaunze Armee bedakjt. Daut Wota haud sikj em grooten "Schatel" jesaumelt, wäarent de Eemskje vejäfs haude vesocht, dän Hempel to errieekje, wua et Groote Hus stunt. De Flaumebelt hilt an trigj.

Un soo tweschen Wota un Fia jefange, wiere see en de Venichtunk jebrocht worde. Un dichtbie biem tweeden Trafe vom Wota Growe un Fluss, biem tweeden Loch vom Steen Wal Bräakja, fäajd de Äwaschwamunk de veloarne Bataillon em Fluss, om fa emma to veschwinje.

De Fia Rinkj wort kjlanda, aus daut Wota en de Benzin Grow stieech un de schemrende Flaume lascht. De Äwaschwamunk stieech emma wieda aun: doa de Utfluss derch daut metjefieede Holt un Unjaholt behindat wort, beneedicht de Äwaflekj eenje Tiet, om de Spetz vom huagen Steen Wal Bräakja to errieekje un dän Äwalei von de veschmatada Armee doaräwa auf to leide.

Daut schwool äwa Eemskje besade Bescha, bat et sikj jäajen dän Foot vom Hempel wosch, opp dän sikj de Beloagade jeflicht haude. Eene Wiel vesocht een Eemskje Schwoarm emma wada, dit drieje Launt to errieekje, om dan von Benzin Streeme en de Jnod loose Äwaschwamunk trigj jeschliesat to woare.

Leiningen lach opp sienem Bad, sien Kjarpa von Kopp bat Foot vebunge. Met bäajen un

saulwen haude see kunt daut bleede stoppe un siene väle Wunde to besorje. Nu drenjde see sikj om am, eene Froag en jiedat Jesecht. Wudd hee sikj erhoole?

"Hee woat nich stoawe," säd de oola Maun, dee aum vebunge haud, "wan hee nich well."

De Plaunta muak de Uage op. "Aules en Ordnunk?" fruach hee.

"Dee sent fuat," säd de Krankensesta. See strakjt to sienem Harn eenen Kjarps voll krauftvollet Schlop Meddel entjäajen. Leiningen schlukt daut rauf.

"Ekj säd doch, daut ekj trigj kome wudd," fuscheld hee, "uk wan ekj een beskje Stroom Lienje Formich sie." Hee jrinst, schloot de Uage un schleep.

Kjwale

1. A. Brons, *Ursprung, Entwicklung und Schicksale der altevangelischen Taufgessinten oder Mennoniten*, Druck von Diedr. Soltau, Norden, 1891. - Näheres über einige Märtyrer un deren Verhör, pp. 109-114. - Translated from High German to Plautdietsch.
2. H. M. Stanley, *How I Found Livingstone*, c1871. - Translated from English to Plautdietsch.
3. Gerhard Lohrenz, *Mia oder Über den Amur in die Freiheit*, DeFehr Foundation Inc., Winnipeg, 1981. - pp. 158-163. - Translated from High German to Plautdietsch.
4. V. G. Doerksen, H. Loewen (Ed.), *Collected Works - Arnold Dyck*, Vol. 1, Manitoba Mennonite Historical Society, Winnipeg, 1985. - Verloren in der Steppe, Chapt. 1, Lena, pp.15-24. - Converted from Low German to 'Zacharias orthography.'
5. Agronom Gavel, *Johann Cornies*, Unterhaltungsblatt für Ansiedler im südlichen Russland, pp. 10-12, October, 1884. Translated from High German to Plautdietsch.
6. Franz C. Thiessen, *P. M. Friesen 1849-1914 - Personal Recollections by Franz C. Theiessen*, The Christian Press, Winnipeg, 1974. - Abram Vogt story, pp. 20-25. - Translated from English to Plautdietsch.
7. Gerhard Lohrenz, *Mia oder Über den Amur in die Freiheit*, DeFehr Foundation Inc., Winnipeg, 1981. - pp. 80-90. - Translated from High German to Plautdietsch.
8. Mabel Dunham, *The Trail of the Conestoga*, 1924. - The silver mule, Chapt. X. - Translated from English to Plautdietsch.
9. Gerhard Wiebe, *Ursachen und Geschichte der Auswanderung der Mennoniten*, Strassburg Platz, Cuauhtémoc, 2004, pp. 34-38. - <https://chort.square7.ch/Buch/MBd.pdf> - Translated from High German to Plautdietsch.
10. Walter Schmiedehaus, *Die Altkolonier - Mennoniten in Mexico*, CMBC Publications, Winnipeg, 1982. - Chapt. 2, Ins Land der ewigen Sonne, pp. 20-26. - Translated from High German to Plautdietsch.
11. Gerhard Fast, *Das Ende von Chortitza*, Selbstverlach, Winnipeg, 1973. - Chapt. VI, Berichte der Flüchtlinge: 7. Nieder-Chortitza, Jakob Redekop, pp.111-115. - Translated from High German to Plautdietsch.
12. Victor Janzen, *From the Dniepr to the Paraguay River*, Derksen Printers, Steinbach, 2010. - I. J. An Air Attack, pp. 42-44; II. B. Beneath the Bombs, pp. 58-61. - Translated from English to Plautdietsch.
13. Peter & Elfrieda Dyck, *Up from the Rubble*, Herald Press, Scottsdale/Waterloo, 1991. - Chapt. 8, Trial by Water, pp. 215-220. - Translated from English to Plautdietsch.
14. Jack Klassen, *Dee Trajchtmoaka*, Altona, MB., 2003. - www.plautdiesch-copre.ca - De Trajchtmoaka, pp. 30-35.
15. Emma Salmon-Plett, *An Enduring Faith*, Friesen Press, Victoria, BC, 2013. - Chapt. 6, Welcome to the Green Hell, pp. 86-97. - Translated from English to Plautdietsch.
16. Cornelius A. DeFehr, *Erinnerungen aus meinem Leben*, Christian Press, Winnipeg, 1976. - Chapt. V, Bericht von C. A. DeFehr, pp.148-158. - Translated from High German to Plautdietsch.
17. L. Giles (Trans.), *Sun Tzu on the Art of War*, 1910. - Chapt. 1 - Translated from English to Plautdietsch.

18. Arminius, Wikipedia, <https://en.wikipedia.org/wiki/Arminius>. – P. C. Tacitus, *Germania*, c98 A. D.
19. W. S. Churchill, *My Early Life*, London, 1930. - Chapt. III Examinations - Translated from English to Plautdietsch.
20. C. Stephenson, *Leinigen versus the Ants*, Esquire, December 1938. - Translated from English to Plautdietsch.

Bibliografie

- E. Beck, *The Mennonite Novel-in-Stories: A survey*.
<https://mennonitewriting.org/journal/4/2/mennonite-novel-stories-survey/#page2>
- T. J. van Braght, *Märtyrer Spiegel der Taufgesinnten*, Pathway, Aylmer ON, 2011.
- F. H. Epp, *Mennonite Exodus*, Friesen, Altona MB, 1962.
- P. M. Friesen, *Die Alt-Evangelische Mennonitische Bruderschaft in Russland*, Halbstadt, 1911.
- T. Klassner, *Gedichte und Erzählungen auf Plautdeutsch*, <https://chort.square7.ch/FB/TKlassn.html>
- A. Kouwenhoven, *The Fehrs, Four Centuries of Mennonite Migration*, Winco, Leiden, 2013.
- R. Loewen, S. N. Nolt, *Seeking Places of Peace: A Global Mennonite History*, Good Books, 2012.
- G. Lohrenz, *Damit Es Nicht Vergessen Werde*, CMBC Publications, Winnipeg, MB, 1974.
- Mennonite Germans: <https://library.ndsu.edu/grhc/research/scholarly/bibliography/mennonite.html>
- G. Rempel, F. Rempel, *75 Jahre Mennoniten in Mexico*, Museo y Cenro Cultural Mennonita, Cuauhtemoc, 2015. www.museomenonita.com
- C. H. Smith, *The Story of the Mennonites*, 3rd Ed., Menn. Pub. Office, Newton, Kansas, 1950.
- S. J. Steiner, *In Search of Promised Lands*, Harrisonburg/Kitchener, 2015.
- A. Stöckl, *Dauts Plautdietsch, Daut Groote Huachdietsch-Plautdietsch Rejista*, Austria, 2018.
<https://plautdietschwieedabuak.wordpress.com>
- J. Stoll, *The Drummer's Wife and other Stories from the Martyrs' Mirror*, Pathway, Aylmer, ON, 1968.
- J. Thiessen, *Mennonitisch-Plattdeutsches Wörterbuch*, Friends of J. Thiessen, Winnipeg, 2019.
- Verbix, *Plautdietsch verb conjugation*. <https://www.verbix.com/languages/plautdietsch.html>
- W. Vogt, *Liste von Publikationen über die Geschichte der Russlandmennoniten*.
<https://chort.square7.ch/Buch/MBd.pdf>
- E. H. Zacharias, L. Koehler, *Plautdietsch Lexicon (Low German Dictionary)*, Altona, MB, 2009.
www.plautdietsch.22web.org/home/index.htm
- R. Zacharias (Ed.), *After Identity, Mennonite Writing in North America*, U. Manitoba Press, 2016.